

**UCHWAŁA NR III/29/2024
RADY MIEJSKIEJ LESZNA**

z dnia 23 maja 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Leszna na rok 2024”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) **Rada Miejska Leszna uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Leszna na rok 2024”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Leszna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Leszna

Patryk Józefowicz

UZASADNIENIE

Do uchwały Nr III/29/2024

Rady Miejskiej Leszna z dnia 23 maja 2024 roku w sprawie: przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Leszna na rok 2024”

Zgodnie z treścią art. 19 pkt 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powiat zobowiązany jest do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia, obok misji i wizji, wyznacza cele krótko i długookresowe oraz definiuje zadania z zakresu pomocy społecznej, realizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe działające na polu pomocy społecznej. Zawarte w niej cele i zadania obrazują pożądany przyszły stan przewidziany do osiągnięcia w terminie objętym planem realizacji. Dotyczą one rozwiązywania występujących problemów społecznych w mieście Lesznie. Strategia ta obejmuje również działania w zakresie doskonalenia współpracy między poszczególnymi jednostkami służb społecznych (samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe), poszerzając i uzupełniając w ten sposób istniejące formy pomocy i wsparcie osób i rodzin ich wymagających. Powstała ona w oparciu o diagnozę problemów społecznych w mieście Lesznie opracowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Przedstawiana uchwała stanowi o wydłużeniu o rok funkcjonującej do końca 2023r. „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”. Jest to związane z planowaną i rozpoczętą koncepcją sporządzenia „Strategii...” oraz trzech specjalistycznych programów kończących się z upływem 2024r.: przeciwdziałania przemocy domowej, rozwiązywania kwestii senioralnych oraz wspierania osób z niepełnosprawnościami. Założyliśmy, że wymienione dokumenty będą wynikać z diagnozy społecznej, która w szczególności zostanie pogłębiona w kilku obszarach szczególnie obecnie problemowych: przemocy domowej, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz seniorów.

Biorąc pod uwagę powyższe zasadne jest podjęcie powyższej uchwały.

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W LESZNIE

UL. KORCZAKA 5 64-100 LESZNO

TEL.: 065 529 58 47, 520 70 46 FAX: 065 529 96 12

e-mail: mopr@leszno.pl

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej Leszna
Nr III / 29 /2024.....
z dnia 23 maja 2024 roku

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Leszna

na rok 2024

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Podsumowanie diagnozy	3
3. Wizja, misja, cele.	33
4. Cele strategiczne, priorytetowe i szczegółowe	35
5. Zadania	41
6. System zarządzania realizacją strategii	47
7. Załączniki	50
8. Spis tabel i wykresów	51

1. Wstęp

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych miasta o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym założeniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów w obszarze polityki społecznej. Pomoc społeczna uzupełnia z założenia inne części systemów zabezpieczenia społecznego. Rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, a wytyczanie kierunków strategicznych oparte zostało na wnikliwej diagnozie problemów społecznych występujących na terenie Miasta Leszno. Nie są one wyjątkowe, ponieważ występują w skali całego kraju. Jednak skala i intensywność ich występowania jest charakterystyczna dla Leszna. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w Lesznie nie koncentruje się jedynie na udzielaniu wsparcia materialnego. Nastawia się na wzmocnienie i aktywizację w rozwiązywaniu problemów osób i rodzin poprzez prowadzenie pracy socjalnej. Ścisłe współdziałanie ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie miasta oraz angażowanie środowiska lokalnego

w rozwiązywanie problemów wzmaga efektywność prowadzonej pracy socjalnej. Współdziałanie wszystkich podmiotów powołanych do rozwiązywania problemów społecznych i przeciwdziałania ich powstawaniu, sprzyja tworzeniu lokalnych koalicji, budowaniu systemów wsparcia, zwiększaniu skuteczności udzielanej pomocy i pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych. „Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Leszno na rok 2024” jest wieloletnim dokumentem programowym i ma istotne znaczenie w planowaniu działań, których celem jest poprawa warunków życia mieszkańców, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia jest dokumentem, do którego powinno się odwoływać planując wydatkowanie środków finansowych na cele społeczne. Strategia, jako jedno z podstawowych narzędzi realizacji polityki społecznej, jest instrumentem wspomagania decyzji służących tworzeniu bieżących i perspektywicznych programów pomocy społecznej. Umożliwia ona podejmowanie działań zarówno w najbliższym okresie jak i w odległej perspektywie, w związku z czym może podlegać zmianom w zależności od pojawiania się nowych problemów i zadań.

Czym jest „Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Leszno na rok 2024”?

1. Uporządkowany plan na rzecz pozytywnych zmian społecznych zachodzących w przestrzeni miasta.
2. Bazuje na wiedzy pozyskanej z diagnozy i jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy (słabe strony).
3. Bazuje na potencjale służb pomocy społecznej miasta (mocne strony).

4. Uwzględnia otoczenie zewnętrzne (szanse i zagrożenia) i jest spójny z polityką rozwoju miasta.

2. Podsumowanie diagnozy

W jaki sposób diagnozowano problemy społeczne w Lesznie?

Diagnozę problemów społecznych w Lesznie przeprowadzono za pomocą:

- Analizy danych zastanych (załącznik nr 1. Raport desk reserch).
- Badań ilościowych w mieszkańcami z Leszna (załącznik nr 2. Raport z badań ilościowych i jakościowych).
- Badań jakościowych z przedstawicielami wybranych instytucji oraz liderów opinii (załącznik nr 2. Raport z badań ilościowych i jakościowych).
- Spotkań o charakterze warsztatowym z przedstawicielami jednostek i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej.

Analiza danych zastanych

Raport z analizy danych zastanych zawiera szereg uporządkowanych danych statystycznych oraz informacji zgromadzonych w innych opracowaniach planistyczno-strategicznych.

Do opracowania raportu wykorzystano:

- Informacje o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego za lata 2012-2016;
- Sprawozdania z działalności Straży Miejskiej w Lesznie za rok 2015 i 2016;
- Informacje o stanie realizacji zadań oświatowych za lata 2011-2016, w tym o wynikach sprawdzianów i egzaminów;
- Dane statystyczne MOPR w Lesznie;
- Sprawozdania z działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Lesznie za lata 2012-2016;
- Roczny Program Współpracy Organów Samorządowych Miasta Leszna z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego na rok 2017;
- Sprawozdania z realizacji Rocznej Programu Współpracy Organów Samorządowych Miasta Leszna z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego za lata 2012-2016
- Dane statystyczne publikowane w serwisie internetowym Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie;
- Sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Zapobiegania Narkomanii za lata 2011-2016;
- Miejski Program Zapobiegania Narkomanii na lata 2015-2018;

- Sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi za lata 2011-2016;
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017;
- Danych i informacji publikowanych w serwisie www.leszno.pl; □ Danych i informacji publikowanych w serwisie www.wsz.leszno.pl; □ Dane Banku Danych Lokalnych GUS.

Badania ilościowe i jakościowe

Badania zostały przeprowadzone za pomocą dwóch metod badawczych: ilościowych – bezpośrednich, indywidualnych ankiet (PAPI) oraz wywiadów telefonicznych (CATI) jak i jakościowych – indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) oraz telefonicznych wywiadów pogłębionych (TDI).

Badania ilościowe zostały przeprowadzone za pomocą metody mix – methods (PAPI i CATI).

Badania PAPI to najbardziej tradycyjna metoda badawcza wśród stosowanych technik ilościowych. Polega ona na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego z respondentem przez ankietera, który czyta pytanie i odpowiedź respondenta na bieżąco zapisuje w papierowym kwestionariuszu. Ten rodzaj badań jest uważany za jeden z najskuteczniejszych, ponieważ respondent w sytuacji rozmowy z ankieterem face to face, czuje się bardziej zobligowany do udzielenia rzetelnej odpowiedzi.

Badania CATI to również metoda zbierania informacji w badaniach ilościowych. W badaniach realizowanych metodą CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza – np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi.

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 500 mieszkańców miasta Leszno. 300 ankiet zostało zrealizowanych za pomocą metody CATI, 200 zebrano za pomocą tradycyjnej ankiety – PAPI.

Badania jakościowe zrealizowano za pomocą pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) i telefonicznych wywiadów pogłębionych (TDI).

IDI to badanie jakościowe mające przede wszystkim charakter eksploracyjny. Polega na rozmowie w „cztery oczy” badacza z respondentem. Celem rozmowy jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru. Dodatkowo w przypadku respondentów trudno dostępnych (ekspertów, osób o znacznej pozycji zawodowej) niewątpliwym atutem metody jest brak problemu z zebraniem grupy w określonym czasie w jednym miejscu.

TDI to również metoda badań jakościowych, polegająca na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem. Celem badania jest dotarcie do precyzyjnych informacji, poszerzenie wiedzy związanej z tematem, jest więc stosowane jako uzupełnienie innych metod badawczych, w celu pogłębienia wiedzy o badanym zjawisku. IB IPC do realizacji telefonicznych pogłębionych wywiadów indywidualnych zatrudnia zespół doświadczonych, wyspecjalizowanych badaczy, którzy wykorzystując podejście psychologiczne umiejętnie sterują przebiegiem rozmowy, wprowadzają kolejne tematy, ukierunkowują wypowiedź respondenta, pomagają w ujawnianiu przekonań, opinii, postaw. Przebieg wywiadu jest rejestrowany, a podstawą interpretacji wyników jest pogłębiona analiza informacji uzyskanych z rozmowy.

W badaniu

uczestniczyło 19 respondentów – lokalnych liderów opinii, którzy na co dzień zajmują się różnymi obszarami życia społecznego. Wśród badanych znaleźli przedstawiciele takich instytucji jak:

- Przedszkole
- Szkoła podstawowa
- Szkoła ponadgimnazjalna
- Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- Psychiatra, psychoterapeuta
- MCP Alternatywa (młodzieżowe centrum profilaktyki)
- Piecza zastępcza
- Reprezentant władzy
- Wydział spraw obywatelskich
- Radny
- Stowarzyszenie hospicjum
- Biuro ds. uzależnień
- Schronisko dla bezdomnych
- Fundacja CAT
- Przedstawiciel współpracy z organizacjami pozarządowymi
- Przedstawiciel komendy
- Prokurator
- Zespół kuratorów ds. dorosłych

Każdy respondent wypowiedział się o specyfice swojego obszaru. W celu zachowania anonimowości w raporcie nie będą podawane nazwy instytucji, z których pochodzili respondenci. Raport został podzielony na 9 obszarów:

- Edukacja
- Dzieci i młodzież
- Władze miasta
- Opieka hospicyjna i paliatywna
- Uzależnienia
- Bezdomność
- NGO – organizacje i stowarzyszenia
- Bezpieczeństwo oraz pomoc społeczna

Spotkania warsztatowe

łącznie przeprowadzone zostały dwa spotkania warsztatowe w siedzibie MOPR-u w Lesznie z udziałem przedstawicieli instytucji i organizacji pomocy społecznej. Warsztaty poświęcone były pogłębieniu uzyskanej wiedzy z danych zastanych oraz badań z mieszkańcami i badań pogłębionych. W trakcie warsztatów starano się zinterpretować wyniki poszczególnych badań oraz wypracować „pomysł” na uporządkowanie struktury operacyjnej strategii.

CZEGO SIĘ DOWIEDZIELIŚMY? – PODSUMOWANIE DIAGNOZY

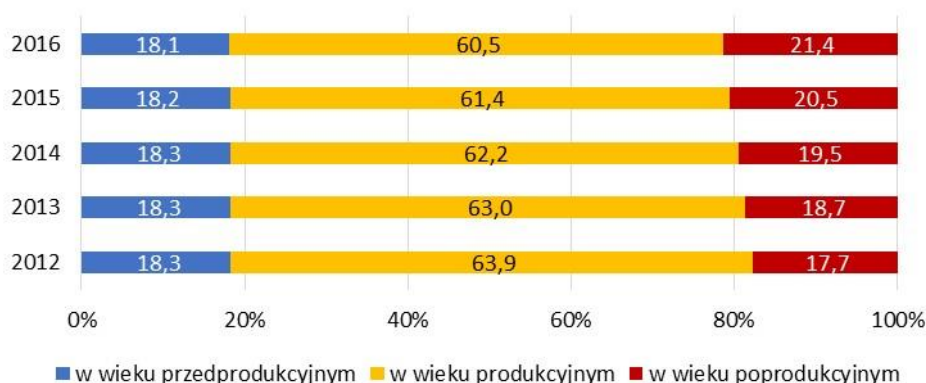

11

Demografia i zdrowie

Spółeczeństwo Leszna starzeje się. W ciągu 5 analizowanych lat odnotowano duży wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, kosztem odsetka osób w wieku produkcyjnym. W 2016 roku 21,4% mieszkańców miasta było w wieku poprodukcyjnym, w 2012 roku było to 17,7%.

Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Lesznie w latach 2012-2016 (w %)

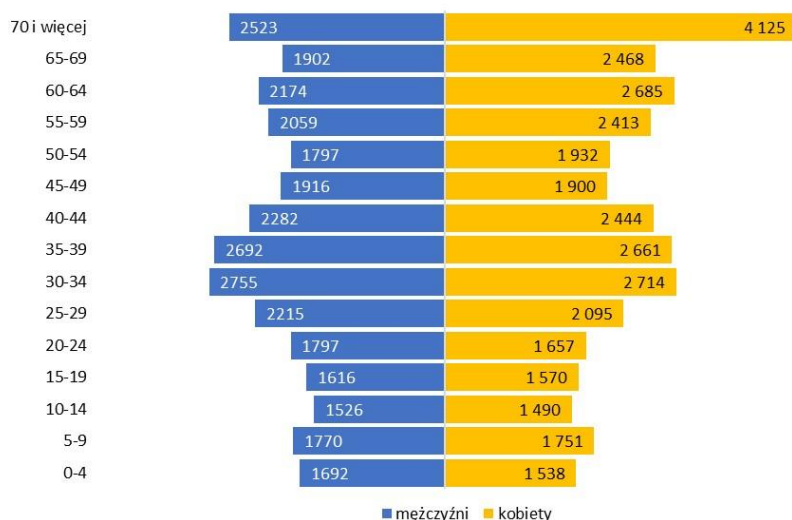

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem starzejącego się społeczeństwa widoczny jest w rozkładzie piramidy wieku społeczeństwa Leszna. Widać z niej, że w ciągu nadchodzących lat do kategorii wieku poprodukcyjnego przejdą wyże demograficzne, będące obecnie w wieku 60-64 oraz 55-54, natomiast do kategorii wieku

produkcyjnego, niż demograficzne, będące w wieku 15-19 oraz 10-14. Oznacza to dalsze kurczenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym, co wpłynie istotnie na funkcjonowanie m. in. rynku pracy oraz zwiększanie się liczby osób wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Piramida wieku społeczeństwa Leszna w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ile osób korzysta z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby?

Starzejące się społeczeństwo wskazywać powinno także na rosnący problem niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby. Potwierdzają to dane dot. pomocy społecznej z tytułu **długotrwałej lub ciężkiej choroby**. Od 2011 roku odnotowano **wzrost liczby osób**, którym przyznano pomoc społeczną z tego tytułu o prawie 150 osób. Ogółem liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby są dość wysokie i nie wykazują trendu spadkowego.

Przy prognozowanym dalszym wzroście odsetka i liczby osób w wieku poprodukcyjnym – liczba udzielanych świadczeń pomocy społecznej może jeszcze wzrosnąć.

Przechodzenie mieszkańców miasta do kategorii wieku poprodukcyjnego wiązać się może ze spadkiem dochodów mieszkańców (przejście na emeryturę, zwiększone wydatki na zdrowie), co może także mieć wpływ na zwiększenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Tabela 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby

Powód	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Niepełnosprawność	749	784	793	736	738	750
Długotrwała lub ciężka choroba	1 123	1 208	1 267	1 248	1 252	1 270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Stosunek mieszkańców do osób niepełnosprawnych.

Z deklaracji mieszkańców wynika, że **wobec osób niepełnosprawnych fizycznie, czy umysłowo większość leszczynian ma pozytywną lub neutralną postawę**. Jeśli odnotowywano negatywną postawę, to **częściej wrogie emocje wzbudzały osoby niepełnosprawne umysłowo (15,2%) niż**

fizycznie

(12,0%). Mieszkańcy nie mają jednak rozeznania w potrzebach osób niepełnosprawnych, gdyż trudno im ocenić przystosowanie miasta do osób z ograniczeniami, zwłaszcza intelektualnymi. Opinia na temat przyjazności Leszna ludziom niepełnosprawnym zebrana od osób, które stwierdziły, że są w stanie dokonać takiej oceny, jest zaś, podobnie jak w przypadku oceny służby zdrowia, mocno spolaryzowana. Dotyczy to zarówno oceny udogodnień dla osób z niepełnosprawnością fizyczną jak i umysłową.

Stosunek do niepełnosprawnych

Ocena przystosowania miasta Leszno do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo

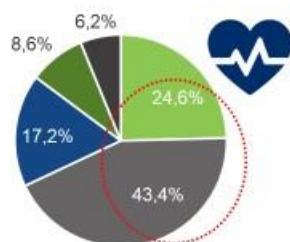
Źródło: Opracowanie własne

Pomimo widocznego zjawiska starzenia się społeczeństwa większość mieszkańców Leszna cieszy się dobrym zdrowiem. 68,0% swój stan zdrowia ocenia na przynajmniej dobry. Znaczny odsetek osób niemających problemów zdrowotnych tłumaczy dużą liczbę odpowiedzi wskazujących na trudności w ocenie opieki medycznej w mieście (osoby zdrowe raczej nie korzystają z usług medycznych).

Opinia na temat dostępności i jakości opieki zdrowotnej zebrana od osób, które stwierdziły, że są w stanie dokonać takiej oceny, jest zaś mocno spolaryzowana. 45,8% mieszkańców uważa, że dostępność usług medycznych jest dość duża lub bardzo duża. Przeciwnego zdania jest 41,6%. Jakość usług pozytywnie ocenia 42,6% mieszkańców. Negatywnie o usługach służby zdrowia wypowiada się 43,4% leczących.

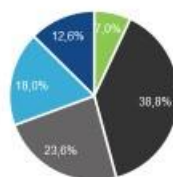
Zdrowie i opieka medyczna

Stan zdrowia

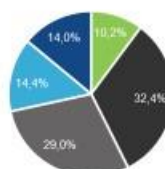
■ Bardzo dobrze ■ Dobrze
 ■ Raczej słabo ■ Bardzo słabo
 ■ Trudno powiedzieć

Dostępność opieki medycznej

• Bardzo duża dostępność
 • Dość duża dostępność
 • Raczej mała dostępność
 • Bardzo mała dostępność
 • Trudno powiedzieć

Jakość opieki medycznej

• Bardzo wysoka
 • Dość wysoka
 • Raczej niska
 • Bardzo niska
 • Trudno powiedzieć

Demografia i zdrowie

Wyzwania:

1. Społeczeństwo Leszna się starzeje. Zjawisko to będzie się nasilać w ciągu najbliższych lat.
2. W Lesznie występuje znaczna skala zjawisk związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Widoczny jest wzrost liczby świadczeń z tego tytułu. Prognozy demograficzne wskazują, że problem ten może się nasilać.
3. W związku postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa konieczne jest podejmowanie działań na rzecz integracji i pomocy społecznej dla osób w wieku senioralnym oraz osób niepełnosprawnych.

Potencjały:

1. W Lesznie występuje dobry dostęp do służby zdrowia. Leszno jest na tyle dużym ośrodkiem miejskim, że zapewnia swoim mieszkańcom szeroki dostęp do służby zdrowia.
2. W Lesznie obserwowana jest rosnąca aktywność organizacji społecznych, w szczególności działających na rzecz środowisk senioralnych i osób niepełnosprawnych. Wzrasta również aktywność i świadomość środowisk senioralnych.

W 2016 roku 304 mieszkańców Leszna korzystało z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu. W okresie pomiędzy 2011 i 2016 rokiem największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu odnotowano w 2013 roku (346 osób). **W Lesznie rośnie natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii.** O ile w 2011 roku było to tylko 10 osób, w 2016 roku były to już 32 osoby.

Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby

Powód	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Alkoholizm	308	325	346	330	323	304
Narkomania	10	20	21	25	28	32

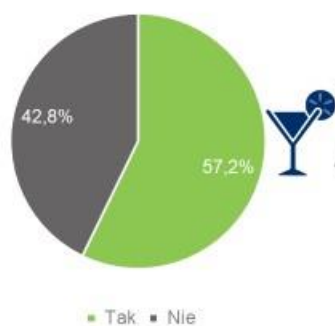
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Z badań z mieszkańcami wynika, że z trzech używek (alkohol, narkotyki, papierosy) mieszkańcy Leszna najczęściej mają kontakt z napojami alkoholowymi. Po alkohol sięga ponad połowa dorosłych leszczynian (57,2%). Picie alkoholu ma jednak w przeważającej mierze charakter okazjonalny i nie ma negatywnych skutków dla relacji z otoczeniem (94,1%). **Problem uzależnienia alkoholowego istnieje jednak na terenie Leszna.** Do picia kilka razy w tygodniu przyznaje się 10,8% leszczynian, a 3,5% po alkohol sięga codziennie. Większy problem z alkoholem (częstsze picie) mają mężczyźni niż kobiety. Ponadto, co 5 mieszkaniec Leszna w swoim najbliższym otoczeniu potrafi wskazać osobę uzależnioną (19,8%). Najczęściej osoby nadużywające alkoholu występują w środowisku osób 18 – 24-letnich (35,9%).

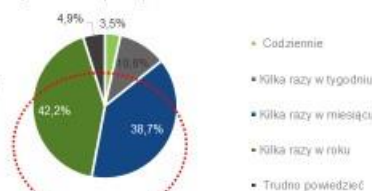
Alkoholizm (1/3)

Spożywanie alkoholu

Częstość spożywania alkoholu

Wpływ alkoholu na relacje z otoczeniem

Uzależnienia

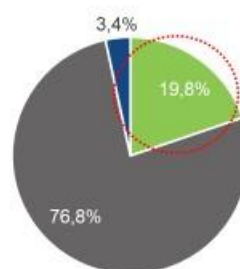

Alkoholizm (2/3)

Częstość spożywania alkoholu a płeć

	Kobieta	Mężczyzna
Codziennie	-	5,8%
Kilka razy w tygodniu	5,2%	14,6%
Kilka razy w miesiącu	34,5%	41,5%
Kilka razy w roku	54,3%	33,9%
Trudno powiedzieć	6,0%	4,1%

Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu

■ Tak ■ Nie ■ Nie wiem/trudno powiedzieć

Uzależnienia

Alkoholizm (3/3)

Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu a wiek

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	35,9%	27,7%	16,9%	20,5%	15,4%	8,2%
Nie	59,4%	71,1%	79,2%	76,1%	82,4%	86,6%
Nie wiem/trudno powiedzieć	4,7%	1,2%	3,9%	3,4%	2,2%	5,2%

Uzależnienia

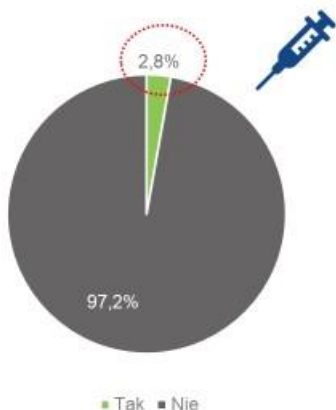
Narkomania jest problemem, który dotyczy mniejszej grupy mieszkańców Leszna niż alkoholizm. Do zażywania narkotyków przyznaje się 2,8% dorosłych leszczynian, a 4,0% zna osobiście osoby uzależnione od środków psychoaktywnych. Najbardziej zagrożoną grupą są osoby w wieku 18 – 24 lat. Wśród tych mieszkańców odsetek osób, które brały kiedykolwiek narkotyki wzrasta do 15,6%, a 10,9% potrafi wskazać w swoim najbliższym otoczeniu osobę uzależnioną. **Wśród osób sięgających po substancje psychoaktywne 7,1% przyznaje, że zażywa je codziennie.** Taki sam odsetek pod wpływem narkotyków jest kilka razy w tygodniu. **Częstość zażywania narkotyków jest więc większa niż częstość**

spożywania alkoholu. Narkotyki mają również bardziej negatywny wpływ na relacje z otoczeniem. 64,3% osób zażywających substancje psychoaktywne twierdzi, że nie mają one wpływu na ich funkcjonowanie, w przypadku alkoholu negatywnych skutków jego zażywania nie widziało 94,1% badanych. Mimo mniejszej skali kontaktu z narkotykami niż alkoholem, problem narkomani może być poważniejszy.

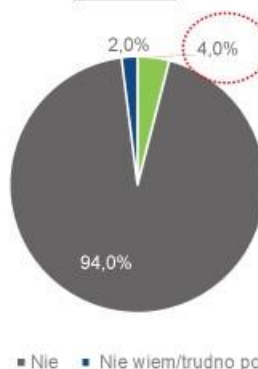
Narkomania (1/3)

Zażywanie narkotyków

Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu

Uzależnienia

Narkomania (2/3)

Zażywanie narkotyków a wiek

Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu a wiek

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	10,9%	7,2%	2,6%	2,3%	2,2%	1,0%
Nie	84,4%	91,6%	96,1%	96,6%	94,5%	97,9%
Nie wiem/trudno powiedzieć	4,7%	1,2%	1,3%	1,1%	3,3%	1,0%

Uzależnienia

Narkomania (3/3)

Częstość zażywania narkotyków

Wpływ zażywania narkotyków, substancji psychoaktywnych na relacje z otoczeniem

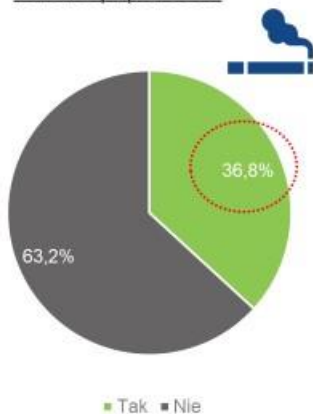

Uzależnienia

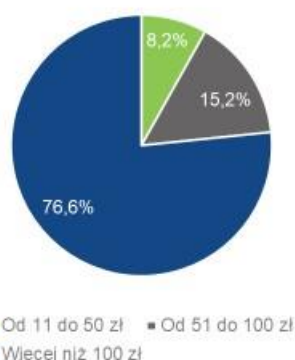
Mieszkańcy Leszna częściej są biernymi niż aktywnymi palaczami. Papierosy paliło 36,8% badanych mieszkańców Leszna. Biernymi palaczami jest 64,2%. Ponad ¼ palaczy miesięcznie na swój nałóg wydaje ponad 100 zł.

Uzależnienie od nikotyny

Palenie papierosów

Miesięcy koszt palenia papierosów

Uzależnienia

Problem uzależnień od hazardu dotyka najmniejszej liczby mieszkańców Leszna. Najpopularniejszą grą losową jest lotto. Ponad połowa mieszkańców Leszna wystąpiła kiedyś kuponem lotto (64,2%). **Gra w lotto ma jednak dość znaczny odsetek graczy okazjonalnych**, którzy biorą udział w grze kilka razy w roku (16,0%), kilka razy w miesiącu (12,2%). **Codziennie w tej grze uczestniczy tylko 0,6% badanych.** Inne gry nie są już tak popularne. **Największy odsetek graczy „codziennych” mają gry w Internecie**

(0,8%), w które kiedykolwiek grało 13,2% dorosłych mieszkańców Leszna, z tego 3,2% dawniej niż rok temu. Najczęściej osobami narażonymi na uzależnienie od gier w Internecie, ale także od innych gier losowych, loterii są osoby w wieku 18 – 24 lat i 35 – 44 lat. Z badanych mieszkańców Leszna 3,4% zadeklarowało, że w ich najbliższym otoczeniu znajduje się osoba uzależniona od hazardu.

Hazard

	kilka razy w roku	kilka razy w miesiącu	kilka razy w tygodniu	zazwyczaj w każdy weekend	codziennie	nie slegalizowanym w ogóle w czasie ostatnich 12 miesięcy	Nigdy nie grałem/sms
Gra w lotto	16,0%	12,2%	6,4%	3,2%	0,8%	25,8%	35,8%
Uczestnictwo w loterii poprzez wysyłanie sms	4,6%	4,4%	2,2%	0,6%	0,6%	9,4%	78,2%
Gra w Internecie	2,8%	1,6%	2,8%	2,0%	0,8%	3,2%	86,8%
Zakłady bukmacherskie	2,6%	2,4%	1,6%	1,0%	0,2%	5,2%	87,0%
Gra na automatach	4,0%	0,8%	0,2%		0,4%	5,4%	89,2%
Gra w kasynie	2,6%	0,8%	0,2%		0,6%	3,8%	92,0%
Inne	0,4%	0,2%	0,2%		0,2%	2,8%	96,2%

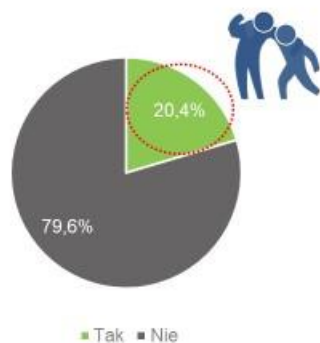
Uzależnienia

Oferta miasta skierowana do osób uzależnionych jest słabo znana mieszkańcom Leszna. Jej znajomość deklaruje jedynie co 5 mieszkaniec (20,4%). Stąd problemy w ocenie, czy aktualne wsparcie dla osób z różnego rodzaju problemami, w tym dla uzależnionych, jest wystarczające (22,2% - odpowiedź „trudno powiedzieć”). Mieszkańcy, którzy jednak dokonali oceny aktualnej pomocy udzielanej potrzebującym, w zdecydowanej większości uznali, że jest ona raczej wystarczająca (50,2%) lub nawet zdecydowanie wystarczająca (15,8%). Brak zadowolenia z aktualnego wsparcia jest zaś podyktowany przede wszystkim przekonaniem o braku bezpłatnego dostępu osób potrzebujących do instytucji pomocy, terapeutów, pomocy psychologicznej (32,4%). Leszczynianie bardzo cenią fachową pomoc dla potrzebujących. W przypadku działań *stricte* związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień również są przede wszystkim zwolennikami zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (51,5%).

Pomoc osobom uzależnionym (1/3)

Znajomość oferty miasta skierowanej do osób uzależnionych

Opinia na temat wystarczającego wsparcia dla osób z różnego rodzaju problemami

Uzależnienia

Pomoc osobom uzależnionym (2/3)

Propozycje wsparcia dla osób potrzebujących – TOP 10

Odpowiedź	Liczność [N]	Procent [%]
Dostęp (bezpłatny) do instytucji pomocy, terapeutów od uzależnień, pomocy psychologicznej.	55	32,4%
Nie wiem, trudno powiedzieć.	47	27,6%
Pomoc finansowa, materialna.	15	8,8%
Rozwój wolontariatu.	9	5,3%
Potrzebna jest różnorodna pomoc.	8	4,7%
Pomoc finansowa dla osób starszych, niepełnosprawnych w postaci zniżek na lekarstwa, opłaty, czynsz itp.	7	4,1%
Aktywizacja zawodowa, pomoc doradcy zawodowego.	6	3,5%
Uruchomienie infolinii, gdzie można zgłaszać swoje potrzeby, punktów informacyjnych.	6	3,5%
Poprawa opieki nad osobami starszymi, samotnymi, niepełnosprawnymi.	6	3,5%
Kontakt z innymi ludźmi, wsparcie emocjonalne.	5	2,9%

Uzależnienia

Pomoc osobom uzależnionym (3/3)

Preferowane działania na rzecz rozwiązania problemu uzależnień w Lesznie

Wyzwania:

1. Duża skala uzależnień od alkoholu – problem często współwystępuje z innymi problemami: w tym z przemocą w rodzinie, przestępczością (lekceważenie problemu – powszechność spożycia alkoholu).
2. Występowanie zjawiska narkomani – w szczególności problem dotyczy osób młodych.
3. Występowanie szeregu innych form uzależnień, m.in. od hazardu.
4. Brak powszechnej znajomości oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami.

Potencjały:

1. Wyspecjalizowane podmioty pomocy społecznej zakresie uzależnień.
2. Rosnąca wiedza instytucjonalna nt. radzenia i przeciwdziałania uzależnieniom, np. w szkołach.

Ile osób korzysta z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa?

W 2016 roku 1366 osób w Lesznie korzystało z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Był to zarazem najczęstszy powód przyznania pomocy społecznej w Lesznie (na drugim miejscu była długotrwała lub ciężka choroba). Jedną z przyczyn ubóstwa jest brak stałych dochodów, co związane jest m. in. z brakiem pracy. Ciekawe jest jednak to, że w wyniku poprawy na lokalnym rynku pracy zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. W 2011 roku liczba korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia (1206 osób) była zbliżona do liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (1192). W 2016 roku liczby te zdecydowanie się różniły. W analizowanym przedziale czasu liczba osób, którym udzielono wsparcia z tytułu bezrobocia zmalała do 863 osób, natomiast wzrosła liczba osób, którym udzielony wsparcia z tytułu ubóstwa.

Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa i bezrobocia

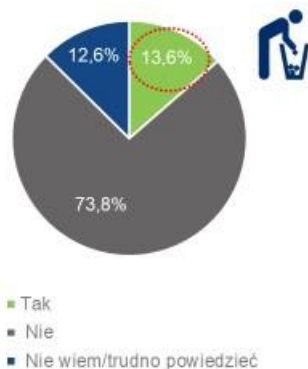
Powód	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	1 192	1 386	1 559	1 471	1 435	1 366
Bezrobocie	1 206	1 259	1 366	1 255	1 101	863

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Powyższe dane wskazują jednoznacznie, że **problem ubóstwa istnieje na terenie miasta Leszno. Badanie ilościowe z mieszkańcami to potwierdzają.** Co 7 mieszkańców (13,6%) potrafi wskazać w swoim najbliższym otoczeniu osobę, która żyje w ubóstwie. Problemy z opłaceniem bieżących świadczeń, przynajmniej czasami, ma 17,2% leszczynian.

Ubóstwo (1/2)

Obecność w najbliższym otoczeniu osób żyjących w ubóstwie, niedojadających

Ocena sytuacji materialnej respondentów

Mieszkańcy miasta wskazują, że podstawową przyczyną problemu ubóstwa jest sytuacja osób dotkniętych ubóstwem na rynku pracy. **Mieszkańcy miasta są zwolennikami polepszenia sytuacji osób ubogich poprzez tworzenie warunków sprzyjających poprawie pozycji takich osób na rynku pracy (tworzenie nowych miejsc pracy, poszerzanie, zdobywanie nowych umiejętności, kwalifikacji).** Pomysły

rozszerzenia pomocy rzeczowej, zwiększania nakładów finansowych na zasiłki nie zyskują poparcia większości mieszkańców.

Ubóstwo (2/2)

Preferencje działań w celu poprawy sytuacji osób ubogich

W 2016 roku wg danych PUP w Lesznie było 1561 osób bezrobotnych, z czego 58,9% stanowiły kobiety. Na przestrzeni lat 2012-2016 widoczny był bardzo duży spadek liczby osób bezrobotnych (prawie dwukrotny).

Tabela 4. Wielkość bezrobocia w Lesznie w latach 2012-2016

	Ogółem	W tym kobiet (%)	W tym z prawem do zasiłku udział (%)
2012	2 757	56,4	20,4
2013	2 781	55,5	16,2
2014	2 154	56,3	16,1
2015	1 833	56,9	17,5
2016	1 561	58,9	17,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji o sytuacji na rynku pracy publikowanych przez PUP w Lesznie (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Według mieszkańców Leszna, problemem tutejszego rynku pracy jest przede wszystkim bierność osób bezrobotnych (41,2%). Bierność osób pozostających bez pracy jest uznawana za poważniejszą barierę niż brak miejsc pracy (31,6%) – co potwierdza niejako sytuacja na rynku pracy (m. in. rosnąca liczba ofert pracy), bardzo niskie wskaźniki bezrobocia oraz struktura bezrobocia. Bierność na rynku pracy dotyczy przede wszystkim osób długotrwale bezrobotnych. Dane nt. liczby osób bezrobotnych w podziale na długość okresu pozostawania bez zatrudnienia wskazują, że na brak zmniejszania się liczby bezrobotnych w grupie osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 m-cy.

Tabela 5.

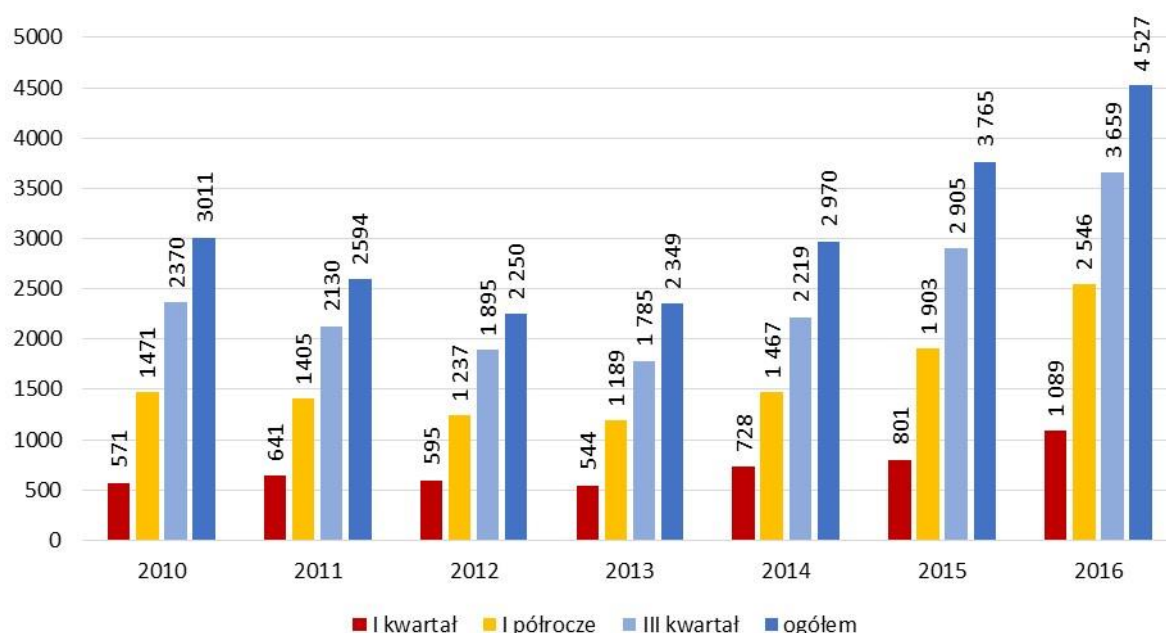
bezrobotnych mieszkańców Leszna w latach 2012-2016 – okres pozostawania bez zatrudnienia

Struktura

	3 m-ce i mniej		3-6 m-cy		6-12 m-cy		12-24 m-ce		Powyżej 24 m-cy	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2012	902	32,7	599	21,7	545	19,8	394	14,3	317	11,5
2013	848	30,5	497	17,9	590	21,2	444	16,0	402	14,5
2014	778	36,1	336	15,6	308	14,3	349	16,2	383	17,8
2015	659	36,0	270	14,7	317	17,3	233	12,7	354	19,3
2016	483	30,9	269	17,2	247	15,8	228	14,6	334	21,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 3. Liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców w latach 2010-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk ofert pracy PUP w Lesznie

Analizując strukturę bezrobotnych ze względu na wiek warto zwrócić także uwagę na brak wyraźnego spadku liczby bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej.

Tabela 6. Struktura bezrobotnych mieszkańców Leszna w latach 2012-2016 - wiek

	24 lata i mniej		25-34		35-44		45-54		55 lat i więcej	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2012	448	16,2	861	31,2	551	20,0	560	20,3	337	12,2
2013	439	15,8	813	29,2	570	20,5	563	20,2	396	14,2
2014	287	13,3	602	27,9	464	21,5	440	20,4	361	16,8
2015	250	13,6	509	27,8	412	22,5	338	18,4	324	17,7
2016	176	11,3	462	29,6	350	22,4	277	17,7	296	19,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Badania ilościowe z mieszkańcami wskazują, że **brak motywacji do podjęcia pracy (27,8%) stanowi większy problem niż braki w przygotowaniu zawodowym (14,2%)**. Taka ocena sytuacji na rynku pracy **powoduje, że mieszkańcy Leszna, w ramach działań na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych, nie są zwolennikami zwiększenia kwot zasiłków i wydłużenia okresu ich przyznawania (6,8%), czy też zwiększenia zasiłków z pomocy społecznej (4,4%)**. Oczekują przede wszystkim organizacji kursów i szkoleń umożliwiającą przekwalifikowanie się lub podniesienie kwalifikacji (50,8%), organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych (32,9%), zwiększenia dostępu do informacji o możliwości zatrudnienia (27,3%). Co czwarty badany mieszkaniec opowiada się również za dofinansowaniem samozatrudnienia (25,1%).

Brak motywacji do podejmowania pracy może być związany z niekorzystną relacją wysokości wynagrodzeń w stosunku do wysokości pomocy społecznej, jak też niższymi w stosunku do średniej krajowej oraz wojewódzkiej wynagrodzeniami.

Tabela 7. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Polsce, województwie wielkopolskim i Lesznie w latach 2011-2015 (zł)

	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	3 625,21	3 744,38	3 877,43	4 003,99	4 150,88
Wielkopolskie	3 284,41	3 397,25	3 515,31	3 597,69	3 728,52
Leszno	2 892,51	2 977,96	3 225,98	3 362,89	3 427,70

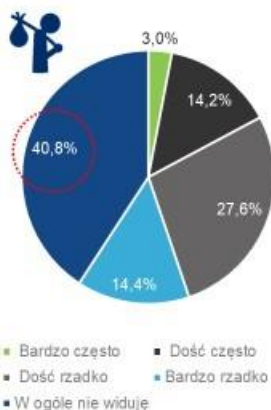
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Jednym z najbardziej widocznych przejawów ubóstwa jest bezdomność. **W mieście Leszno żyją osoby bezdomne. Styczeń z nimi miało 59,2% mieszkańców, którzy uważają, że najlepszą formą pomocy dla tej grupy ludzi jest organizacja noclegu i zapewnienia jednego, ciepłego posiłku (42,6%),**

a następnie pomoc w pozyskaniu zatrudnienia (39,9%) oraz pomoc w zakresie szkolenia zawodowego (30,4%). Dwie ostatnie formy wsparcia mają ścisły związek z oceną tutejszego rynku pracy.

Bezdomność

Częstość widywania osób bezdomnych

Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemu bezdomności w Lesznie

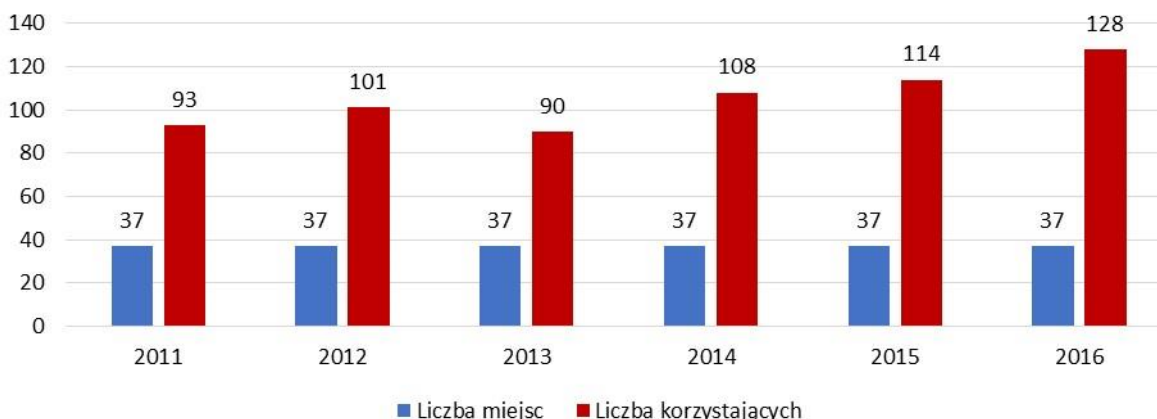

Podsumowanie wyników

Pomimo, że liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności spadła (z 152 osób w roku 2015 do 114 w roku 2016), to wciąż widoczna jest potrzeba pomocy osobom znajdującym się w takiej właśnie sytuacji. Liczba miejsc w dedykowanych im placówkach pozostaje od lat bez zmian, podczas gdy liczba potrzebujących systematycznie rośnie (w roku 2016 było to 128 osób, rok wcześniej 114).

Wykres 4. Bezdomność w Lesznie w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Lesznie

Wyzwania:

1. Duża i rosnąca skala pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.
2. Występowanie faktycznego problemu ubóstwa (nie tylko faktu korzystania z pomocy społecznej) – niedostatek środków na utrzymanie rodziny.
3. Niski poziom wynagrodzeń oraz brak motywacji do podjęcia zatrudnienia.
4. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – nowy wymiar ubóstwa.
5. Występowanie zjawiska bezdomności.

Potencjały:

1. Korzystna sytuacja na rynku pracy, bardzo niskie bezrobocie, oczekiwany wzrost wynagrodzeń.
2. Dedykowane środki zewnętrzne na przeciwdziałanie ubóstwu oraz aktywizację zawodową (głównie EFS).
3. Partnerstwo z przedsiębiorcami na rzecz aktywizacji zawodowej (dedykowane wybranym branżom).

Problemy w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie

W Lesznie zidentyfikowano występowanie szeregu problemów społecznych wpływających na funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie, z których znaczną skalę (pomimo spadku) stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Wykres 5. Wybrane przyznawania pomocy przez MOPR w Lesznie (liczba rodzin) w latach 2011-2016

Powód	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	555	521	511	517	460	355
Ochrona macierzyństwa	108	103	117	99	110	114
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	54	57	62	47	55	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Lesznie

W przypadku większości rodzajów świadczeń rodzinnych, ich liczba wzrosła w stosunku do roku 2015. Największy wzrost odnotowano w przypadku: dodatku na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła (o 45,9%, z 98 do 143), dodatków z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (o 35,7%, z 1 862 do 2 527) oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego (o 34,3%, z 379 do 509).

Spadła natomiast liczba świadczeń: dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do lat 5 (o 1,6%, z 382 do 376), dodatek na pokrycie wydatków związanych z

dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła (o 13,4%, z 142 do 123) oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego (o 7,3%, z 8 111 do 7 518).

Co roku najliczniej przyznawane są świadczenia rodzinne w postaci zasiłków rodzinnych (rok 2016 to 33 820 zasiłków, 9,4% więcej niż rok wcześniej, lecz o 21,4% mniej niż pięć lat wcześniej), zasiłków pielęgnacyjnych (rok 2016 to 26 043 zasiłków, 0,2% więcej niż rok wcześniej, 9% więcej niż w roku 2011; łączna kwota świadczeń wyniosła 3 984 579 złotych) oraz wspomnianych zasiłków z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 8. Świadczenia rodzinne (liczba świadczeń) w latach 2011-2016

Świadczenie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zasiłek rodzinny	43 033	39 574	35 812	33 284	30 922	33 820
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	245	219	182	178	161	191
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	712	712	460	520	475	574
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2 552	2 215	1 539	963	883	1 087
Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka	2 554	2 561	2 185	1 997	1 796	1 919
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do lat 5	615	502	532	467	382	376
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej lat 5	2 176	2 248	2 080	2 083	1 996	1 998
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	108	49	45	62	98	143
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	41	64	112	120	142	123
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	6 320	5 819	5 306	5 053	4 770	4 811
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	2 585	2 307	2 080	2 057	1 862	2 527
Zasiłek pielęgnacyjny	23 900	24 850	25 873	26 183	25 981	26 043
Świadczenie pielęgnacyjne	2 061	2 782	2 281	1 711	2 072	2 197
Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	214	373	379	509
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	8 023	8 381	8 721	8 315	8 111	7 518

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Lesznie

Pieczna zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. W roku 2016 na terenie Leszna funkcjonowało łącznie 78 rodzin zastępczych, w których przebywało 134 dzieci. W porównaniu do roku 2011 liczba rodzin i dzieci uległa zmniejszeniu (odpowiednio z 87 i z 161). Większość z 78 rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione.

Tabela 9. Pieczna zastępcza w latach 2011-2016

Pieczna zastępcza	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rodziny zastępcze spokrewnione	65	53	54	55	53	48
Liczba dzieci	79	59	59	67	60	55
Rodziny zastępcze niezawodowe	12	20	14	12	16	18
Liczba dzieci	16	31	20	18	23	28
Rodziny zastępcze pogotowia	10	10	10	10	11	12

Liczba dzieci	66	72	88	83	33	51
---------------	----	----	----	----	----	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Lesznie

W Lesznie istnieje problem przemocy. Dynamicznie rośnie liczba zakładanych „Niebieskich Kart”. W roku 2011 było 14 Kart, natomiast w 2016, już 160. „Niebieska Karta” może zostać założona przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, jak i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Niezmiennie największa liczba Kart zakładana jest przez Policję. Również bez zmian pozostaje to że, w zdecydowanej większości przypadków, sprawcami przemocy domowej są mężczyźni (w roku 2016 to 146 ze 160 przypadków). Warto jednak zaznaczyć, że rośnie również liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2011-2016

Dane dotyczące Zespołu Interdyscyplinarnego	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba "Niebieskich Kart" z podziałem na instytucje sporządzające	14	57	58	103	121	160
Policja	10	42	51	82	106	156
Pracownicy socjalni	3	11	4	12	11	3
Służba Zdrowia	0	0	1	1	1	0
Oświata	1	3	0	3	3	1
Biuro ds. Uzależnień	0	1	2	5	0	0
Liczba zakończonych procedur "Niebieskich Kart"	0	16	19	46	59	115
Płeć sprawców przemocy mężczyźni	14	54	53	93	109	146
Płeć sprawców przemocy kobiety	0	3	5	10	12	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Lesznie

Co 7 mieszkańców (14,8%) osobiście zna ofiarę przemocy rodzinnej, a co 4 zaobserwował akty przemocy w mieście (25,6%). Wśród świadków przemocy co 10 obserwuje pogwałcenie praw innych ludzi notorycznie (9,4%). **Mieszkańcy Leszna najczęściej są obserwatorami przemocy wobec kobiet i dzieci.** Częściej psychicznej niż fizycznej. **Do utraty kontroli nad sobą i aktów przemocy przyznało się zaś 20,0% badanych leszczynian.** Z deklaracji wynika, że częściej dopuszczali się oni agresji psychicznej (zwymyślanie, straszenie) niż fizycznej (bicie) i że **były to albo jednorazowe akty przemocy (24%) albo że na ten moment takie zachowania już im się nie zdarzają (25%).** Wśród osób, które dopuściły się agresywnego zachowania są jednak osoby, którym utrata kontroli nad sobą nadal czasami się zdarza (43,0%) lub też dochodzi do niej notorycznie (3,0%). **Osobami, wobec których mieszkańcy Leszna najczęściej dopuszczają się agresywnych zachowań są ich własne dzieci (45,0%).**

Wyzwania:

1. Szereg negatywnych zjawisk związanych z funkcjonowaniem w rodzinie, w szczególności przemoc, bezradność w sprawach opiekuńczych, samotne matki z dziećmi.
2. Pomoc osobom mającym trudność w funkcjonowaniu w społeczeństwie (w tym: osoby opuszczające zakłady karne, osoby bezdomne, osoby przewlekle psychicznie chore oraz upośledzone umysłowo, niepełnosprawni, młodzi opuszczający domy pomocy społecznej, etc.)

Potencjały:

1. Wysoka specjalizacja oraz doświadczenie w realizacji zadań pomocy społecznej.

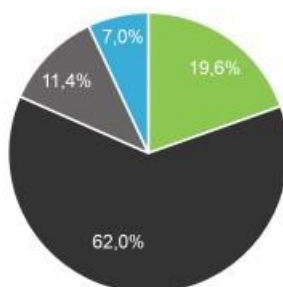
Bezpieczeństwo i jakość życia w mieście, aktywność społeczna

Zdecydowana większość mieszkańców Leszna jest zadowolona ze swojego miejsca zamieszkania (78,8%). Tylko co 20 respondent żali się na nieprzyjemną okolicę – alkoholizm, brud, brak poczucia bezpieczeństwa (5,4%). **Potwierdzeniem**, że większości żyje się dobrze w obecnym miejscu zamieszkania **jest 83,6% deklaracji mówiących o tym, że badani nie rozważają przeprowadzki do innego miejsca w mieście. Osoby, które chcą się przeprowadzić najczęściej biorą pod uwagę obrzeża miasta (17,1%). Do innego miasta chce wyemigrować 15,9% leszczynian. Ogólne zadowolenie z miejsca zamieszkania nie oznacza, że mieszkańcy nie oczekują zmian. W celu poprawy jakości życia w mieście w pierwszej kolejności oczekiwano by przeobrażenia na rynku pracy – zahamowania bezrobocia i powstania nowych miejsc pracy (50,5%). W dalszej kolejności mieszkańcy chcieliby prowadzenia działań profilaktyki uzależnień (25,8%). Co piąty leszczynianin opowiada się za zapewnieniem odpowiedniej jakości edukacji (19,5%) i ochroną mieszkańców przed przestępczością (19,5%). W wizji miasta nie ma natomiast szczegółowych oczekiwań co do centrum – działań jakie można byłoby podjąć w celu uatrakcyjnienia tego terenu.**

Bezpieczeństwo (1/2)

Ocena poziomu bezpieczeństwa w Lesznie

■ Bardzo bezpiecznie ■ Raczej bezpiecznie
■ Raczej niebezpiecznie ■ Bardzo niebezpiecznie

Bezpieczeństwo i jakość życia

Bezpieczeństwo (2/2)

Najbardziej niebezpieczne tereny w okolicach respondentów – TOP 10

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Nie wiem, nie umiem wskazać takiego miejsca.	148	29,6%
Brak takiego miejsca, nie ma takich miejsc w Lesznie, w mojej najbliższej okolicy.	136	27,2%
Centrum zwłaszcza wieczorem, mało jest patroli policji, jest to obszar zamieszkały przez nieprzyjemne towarzystwo - dużo mieszkań socjalnych, przedstawicieli mniejszości romskiej, koncentracja osób z problemami alkoholowymi, bezrobotnych, którzy zaczepiają innych mieszkańców, żebrzą, są pod wpływem środków odurzających, dochodzi w tym miejscu do licznych awantur, przestępstw, którym sprzyjają okoliczne sklepy monopolowe. Obszar jest zasmiecony.	115	23,0%
Boczne uliczki w centrum, gdzie jest ciemno (brak oświetlenia) i mieszka bardzo nieprzyjemne "towarzystwo", dużo jest też tu barów i pubów, co nie sprzyja bezpieczeństwu.	19	3,8%
Okolice dyskotek (Heaven), gdzie szerzy się narkomania, alkoholizm, jest dużo agresywnych osób.	15	3,0%
Całe miasto, w którym jest zbyt mało patroli policji, problemem jest alkoholizm i patologia, mieszkańcy są ubodzy, samochody jeżdżą zbyt szybko.	7	1,4%
ul. Prochownia ze względu na obecne tam narkotyki i alkohol, dyskoteki.	6	1,2%
Parki, szczególnie wieczorami. Nałogowo spożywa się tam alkohol, dopalacze.	4	0,8%
Okolice stadionu, margines społeczny, kibice się tu spotykają, pije się tu alkohol.	4	0,8%
Ulica Łąziebna, gdzie jest poważny problem alkoholowy, ulice są słabo oświetlone, znajdują się tam dyskoteki.	4	0,8%

Bezpieczeństwo i jakość życia

Zadowolenie z miejsca zamieszkania

Opinia na temat miejsca zamieszkania – TOP 10

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Mieszka mi się dobrze, nie ma żadnych problemów	394	78,8%
Nieprzyjemna okolica (alkoholizm, brud, brak poczucia bezpieczeństwa)	27	5,4%
Problemy z sąsiadami	13	2,6%
Mieszka mi się średnio - brak wskazań na konkretny problem	9	1,8%
Bezrobocie	8	1,6%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6	1,2%
Zły stan chodników, dróg	6	1,2%
Hałas	5	1,0%
Zdarzają się kradzieże, wandalizm	4	0,8%
Większa liczba przejść dla pieszych	3	0,6%
Ciągły wzrost czynszów, opłat	3	0,6%

Bezpieczeństwo i jakość życia

Według Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych Urzędu Miasta Leszna na terenie miasta zarejestrowanych jest 360 organizacji pozarządowych, w tym 35 ma status OPP. Są to:

- Fundacje - 41 podmiotów,
- Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 246 podmioty,
- Kluby sportowe i Uczniowskie Kluby Sportowe – 52 podmioty,
- Stowarzyszenia zwykłe w rejestrach nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Leszna – 21 podmiotów,
- Stowarzyszenia zwykłe – stara ewidencja (ważna do 20 maja 2018 r.) – 20 podmiotów, □
 Stowarzyszenia zwykłe – nowa ewidencja, która obowiązuje od 20 maja 2016 r. – 1 podmiot.

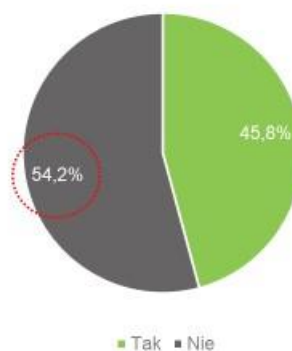
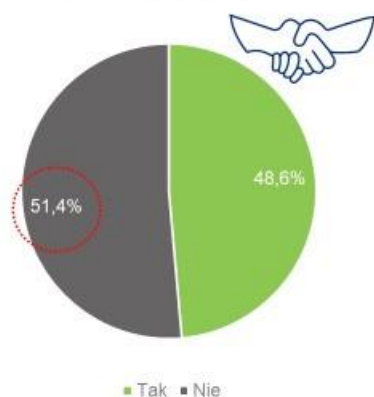
Prawie połowa mieszkańców Leszna wykazała się znajomością organizacji społecznych. 45,8% badanych mieszkańców potwierdza, że w swoim otoczeniu widzi osoby, które działają na rzecz lokalnej społeczności.

Organizacje społeczne w życiu lesznan

Znajomość organizacji społecznych (pozarządowych)

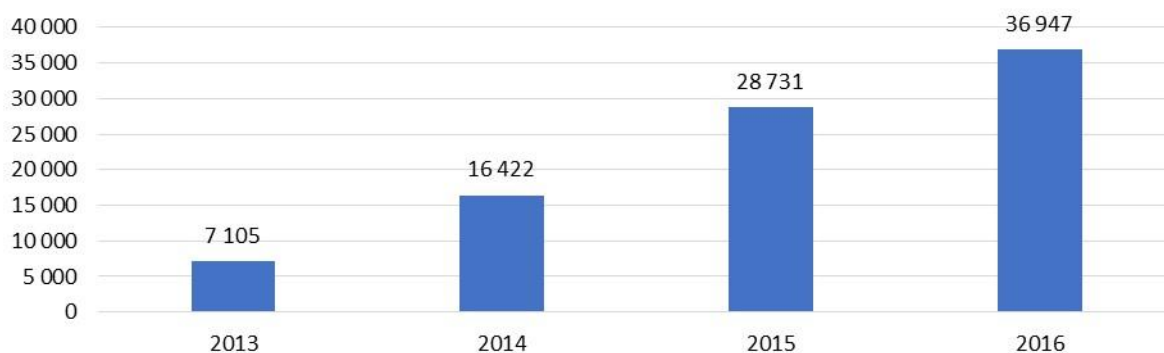
Obecność osób w najbliższym otoczeniu respondentów, które działają na rzecz lokalnej społeczności

Bezpieczeństwo i jakość życia

Przy stronie internetowej Urzędu Miasta Leszna prowadzona jest zakładka adresowa do organizacji pozarządowych, na której zamieszczane są informacje m.in. o wydarzeniach, działaniach, inicjatywach podejmowanych przez przedstawicieli leszczyńskich organizacji pozarządowych, ogłoszeniach i ofertach wolontariatu oraz podzakładki takie jak: *wszystko o NGO, pojęcia, akty prawne, przydatne linki, inicjatywa lokalna, dokumenty do pobrania*. Jak wynika ze statystyk, liczba odsłon zakładki z roku na rok wzrasta.

Wykres 6. Liczba odsłon strony internetowej w części poświęconej organizacjom pozarządowym: ZAKŁADKA NGO

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Rocznej Programu Współpracy Organów Samorządowych Miasta Leszna z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego za rok 2016 **Wyzwania:**

1. Brak powszechnej świadomości mieszkańców dotyczącej ich wpływu na szereg aspektów funkcjonowania miasta (kapitał społeczny, partycypacja społeczna – w tym akceptacja, integracja, społeczna, samopomoc, świadomość występowania problemu).
2. Szczególna kumulacja problemów społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w centrum miasta.

Potencjały:

1. Dobra ocena jakości życia w mieście przez mieszkańców.
2. Rosnąca rola organizacji pozarządowych.

Potencjał instytucjonalny pomocy społecznej

System pomocy społecznej w Mieście tworzą jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, kościoły, fundacje i stowarzyszenia działające w obszarze pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej umożliwia Radzie Miasta, jako organowi administracji samorządowej, zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej i udzielanie dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadania zleconego organizacjom pozarządowym.

Głównym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, w szczególności przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Działania wspierające podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie polegają w szczególności na pracy socjalnej oraz udzielaniu pomocy w formie pieniężnej i niepieniężnej. Dobrym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, który mobilizuje osoby do aktywności w rozwiązywaniu swoich problemów, wyzwala z bierności i często wyuczonej bezradności, a z drugiej strony pozwala zidentyfikować i wyeliminować z pomocy społecznej osoby i rodziny, które nie są zainteresowane podjęciem własnych starań zmierzających do poprawy ich trudnej sytuacji życiowej, a jedynie korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej.

Instytucje i organizacje tworzące system pomocy społecznej, a tym samym realizujące strategię rozwiązywania problemów społecznych w Lesznie to:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie

- Dom Pomocy Społecznej
- Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Lesznie
- Organizator Pieczy Zastępczej
- Środowiskowy Dom Samopomocy
- Dom Seniora
- Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn
- Biuro Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych
- Biuro ds. Uzależnień
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności
- Powiatowy Urząd Pracy - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lesznie
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Leszna
- Przedszkola, Szkoły Podstawowe, Szkoły Gimnazjalne, Szkoły Ponadgimnazjalne oraz placówki oświatowe o charakterze integracyjnym
- Wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Leszna
- Policja
- Sąd Rejonowy w Lesznie
- Kuratorzy Sądowi
- Oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców miasta Leszna.

Pomimo wysokiej specjalizacji i profesjonalizacji usług pomocy społecznej mieszkańcy Leszna niejednokrotnie mają trudność we wskazaniu, które instytucje i w jaki sposób służą pomocą mieszkańcom w rozwiązywaniu problemów społecznych. W trakcie spotkań warsztatowych z przedstawicielami instytucji pomocy społecznej podkreślano **ciągle za niski poziom współuczestnictwa mieszkańców w polityce pomocy społecznej**. Z jednej strony związane to może być z niedostateczną komunikacją zadań i promocją oferty pomocy społecznej, jak też niedostatecznym zaangażowaniem mieszkańców w życie społeczne i obywatelskie miasta.

Przedstawiciele instytucji pomocy społecznej wskazywali również na coraz większe trudności w utrzymaniu stanu kadrowego, m. in. ze względu na rosnącą konkurencję o pracownika, niedostateczny poziom wynagrodzeń oraz oczekiwane wysokie kompetencje i dyspozycyjność w pracy.

Wyzwania:

1. Niedostateczna komunikacja potencjałów (możliwości) pomocy społecznej w mieście mieszkańcom.
2. Zachowanie ciągłości wysokiej jakości usług pomocy społecznej, w szczególności w kontekście mocnej presji rynku pracy (trudność w pozyskaniu i utrzymaniu kadry).

Potencjały:

1. Wysoki profesjonalizm instytucji pomocy społecznej oraz partnerstwo i współpraca (także wymiana wiedzy).
2. Rosnąca rola organizacji pozarządowych.

Podsumowanie diagnozy ujęto w klasycznej formie analizy SWOT, gdzie mocne i słabe strony (w dużej mierze odpowiadające wyzwaniom i potencjałom) – to cechy wewnętrzne (służb pomocy społecznej w Lesznie), natomiast szanse i zagrożenia to zjawiska zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na realizację polityki pomocy społecznej.

Tabela 11. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka specjalizacja oraz doświadczenie w realizacji zadań pomocy społecznej. 2. Obecny potencjał kadrowy służb pomocy społecznej. 3. Obserwowana rosnąca aktywność organizacji społecznych, w szczególności działających na rzecz środowisk senioralnych i osób niepełnosprawnych. Wzrasta również aktywność i świadomość środowisk senioralnych. 4. Wolontariat na rzecz pomocy społecznej. 5. Rosnąca wiedza instytucjonalna nt. radzenia i przeciwdziałania uzależnieniom, np. w szkołach. 6. Dobra ocena jakości życia w mieście przez mieszkańców. 7. Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna w mieście. 8. Wysoki poziom kształcenia i edukacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starzejące się społeczeństwo Leszna. Zjawisko to będzie się nasilać w ciągu najbliższych lat. 2. Znaczna skala zjawisk związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Widoczny jest wzrost liczby świadczeń z tego tytułu. Prognozy demograficzne wskazują, że problem ten może się nasilać. 3. Duża skala uzależnień od alkoholu – problem często współwystępuje z innymi problemami: w tym z przemocą w rodzinie, przestępczością (lekceważenie problemu – powszechność spożycia alkoholu). 4. Występowanie zjawiska narkomani – w szczególności problem dotyczy osób młodych. 5. Występowanie szeregu innych form uzależnień, m.in. od hazardu. 6. Brak powszechnej znajomości oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami. 7. Duża i rosnąca skala pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. 8. Występowanie faktycznego problemu ubóstwa (nie tylko faktu korzystania z pomocy społecznej) – niedostatek środków na utrzymanie rodziny. 9. Niski poziom wynagrodzeń oraz brak motywacji do podjęcia zatrudnienia. 10. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – nowy wymiar ubóstwa. 11. Występowanie zjawiska bezdomności. 12. Szereg negatywnych zjawisk związanych z funkcjonowaniem w rodzinie, w szczególności przemoc, bezradność w sprawach opiekuńczych, samotne matki z dziećmi. 13. Szereg negatywnych zjawisk związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie (w tym: osoby opuszczające zakłady karne, osoby bezdomne, osoby przewlekle psychicznie chore oraz upośledzone

	<p>umysłowo, niepełnosprawni, młodzi opuszczający domy pomocy społecznej, etc.)</p> <p>14. Szczególna kumulacja problemów społecznych oraz przestrzennofunkcjonalnych w centrum miasta.</p> <p>15. Niedostateczna komunikacja potencjałów (możliwości) pomocy społecznej w mieście mieszkańcom.</p>
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystna sytuacja na rynku pracy, bardzo niskie bezrobocie, oczekiwany wzrost wynagrodzeń. 2. Dedykowane środki zewnętrzne na przeciwdziałanie ubóstwu oraz aktywizację zawodową (głównie EFS). 3. Partnerstwo z przedsiębiorcami na rzecz aktywizacji zawodowej (dedykowane wybranym branżom). 4. Dobry dostęp do służby zdrowia. 5. Rozwój form komunikacji polityki pomocy społecznej ze społecznością miasta oraz szerszy udział w realizacji zadań pomocy społecznej mieszkańców. 6. Formalne i poza formalne lokalne partnerstwa na rzecz pomocy społecznej (w tym m. in. z samorządem, instytucjami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, mediami, mieszkańcami). 7. Realizacja kompleksowego planu rewitalizacji centrum miasta. 8. Pozytywne zmiany w prawie oraz polityce pomocy społecznej na poziomie centralnym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające zasoby finansowe i rzeczowe służb pomocy społecznej w stosunku do skali negatywnych zjawisk społecznych. 2. Brak rzetelności oświadczeń składanych przez beneficjentów oraz brak służb weryfikujących celowość przyznawania pomocy finansowej (nieefektywność systemu pomocy społecznej). 3. Brak powszechnej świadomości mieszkańców dotyczącej ich wpływu na szereg aspektów funkcjonowania miasta (kapitał społeczny, partycypacja społeczna – w tym akceptacja, integracja, społeczna, samopomoc, świadomość występowania problemu). 4. Zachowanie ciągłości wysokiej jakości usług pomocy społecznej, w szczególności w kontekście mocnej presji rynku pracy (trudność w pozyskaniu i utrzymaniu kadry m. im. ze względu na niski poziom wynagrodzeń). 5. Spadek motywacji społeczeństwa do aktywności zawodowej i społecznej (pogłębianie się zjawiska ubóstwa, wykluczenia społecznego, apatii – niska skuteczność prowadzonych działań pomocowych). 6. Niedostatek lokali komunalnych i socjalnych w zasobach miasta. 7. Niedostosowanie zakresu wsparcia w funduszach unijnych do rzeczywistych potrzeb i możliwości działań na rzecz pomocy osobom wykluczonym lub w trudnej sytuacji. 8. Brak liderów społecznych, na których można oprzeć plan uspołecznienia polityki pomocy społecznej. 9. Podziały społeczne oraz roszczeniowa postawa skutkująca niższą efektywnością realizowanych działań pomocy społecznej.

3.

Wizja, misja, cele.

Wizja i misja to kluczowe elementy struktury strategicznej.

Wizja jest określeniem oczekiwanej przyszłości, tj. obrazem Leszna w sferze społecznej po zrealizowaniu szeregu przedsięwzięć projektowych, działań, zamierzeń.

Wizja zasadniczo powinno być krótkim określeniem/zadaniem, które porusza najważniejsze kwestie przemian, jakie powinny zajść w przestrzeni miasta Leszna. Powinna ona być jednak specyficzna, tj. określająca w sposób zindywidualizowany stan docelowy. Z wizji powinny wynikać także główne cele strategiczne, stanowiące jej późniejsze rozwinięcie.

Misja oznacza natomiast fundamentalną przyczynę istnienia. W przypadku polityki pomocy społecznej, będzie to wyraz społecznych dążeń i aspiracji mieszkańców miasta, który realizowany powinien być za pośrednictwem powołanych do życia instytucji oraz działających organizacji.

Zasadniczo misja składa się z dwóch podstawowych elementów. Pierwszym jest nadrzędna ideologia, fundament istnienia, który raz zdefiniowany nie powinien być zmieniany. Drugi element to wartości, jakimi się dany podmiot, w tym przypadku system pomocy społecznej, będzie się kierować, przy realizacji swoich celów.

Wizja społeczna Leszna

Główne wyzwanie przemian w sferze społecznej nawiązują do demografii, uzależnień, ubóstwa, problemów w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie, bezpieczeństwa i jakości życia w mieście, aktywności społecznej oraz potencjału instytucjonalnego pomocy społecznej.

Istota strategii pomocy społecznej wynika bezpośrednio z Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., która zgodnie z art. 19 pkt 1, zobowiązuje powiat do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Powołując się na ww. cel należy podkreślić iż Miasto Leszno (traktowane w tym opracowaniu jako ogół społeczeństwa miasta, wraz ze swoimi instytucjami i organizacjami – działającymi na rzecz społeczności) zamierza osiągnąć ww. cel nadrzędny poprzez działania charakteryzujące się dużą skutecznością i efektywnością. Oznacza to przede wszystkim „włączenie” społeczności miasta do realizacji polityki pomocy społecznej oraz zapewnienie ciągłości i wysokiej jakości usług pomocy społecznej.

Powyższa logika wskazuje na istotne dążenia przemian w Lesznie, które charakteryzuje po pierwsze skuteczność i profesjonalizm w rozwiązywaniu problemów społecznych przez służby pomocy społecznej (wiedza instytucjonalna), po drugie powszechność pomocy społecznej, oparta na aktywności społecznej (współuczestnictwo w rozwiązywaniu problemów społecznych).

Uwzględniając powyższą logikę sformułowano wizję Leszna w sferze społecznej:

Wizja (w sferze społecznej):

Leszno to miasto aktywne społecznie (obywatelskie), potrafiące skutecznie rozwiązywać swoje problemy (wysoka skuteczność służb pomocy społecznej oraz współuczestnictwo mieszkańców w rozwiązywaniu problemów), charakteryzujące się otwartością (życzliwość, przyjazność oraz profesjonalizm) i włączeniem społecznym (przeciwdziałanie problemom społecznym).

Misja pomocy społecznej w Lesznie

Misja charakteryzuje się zasadniczo niezmiennością w czasie, gdyż fundamentalny cel istnienia danego podmiotu, w tym przypadku systemu pomocy społecznej, nie uległ zmianie. W związku z tym przyjęta misja nie powinna również być zasadniczo zmieniana. W poprzedniej strategii rozwiązywania problemów społecznych zdefiniowano misję w sposób następujący:

„Jesteśmy służbami społecznymi miasta Leszna. Pracujemy dla Ciebie, po to abyś nie był sam ze swoimi problemami. Potrafimy Ci pomóc”.

W trakcie dyskusji podczas spotkania warsztatowego z przedstawicielami instytucji pomocy społecznej z Leszna ustalono, że misja powinna wyrazić także dążenie ujęte w wizji, związane z powszechnością pomocy społecznej. Dlatego też zaproponowano poszerzenie i modyfikację zapisów przyjętej już misji. Tym samym misja systemu pomocy społecznej w Lesznie opierać się będzie na dwóch filarach: pomaganiu mieszkańcom i zapobieganiu problemom oraz budowaniu powszechności pomocy społecznej.

Uwzględniając powyższą logikę sformułowano misję Leszna w sferze społecznej:

Misja pomocy społecznej w Lesznie:

- 1. Pomaganie mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów społecznych i zapobieganie ich powstawaniu (pomoc i prewencja).***
- 2. Budowanie obywatelskiej odpowiedzialności za pozytywne przemiany społeczne w Lesznie (upowszechnienie pomocy społecznej).***

Zestawiając ze sobą wizję i misję można wskazać również system nadrzędnych wartości jakimi kierować się będzie system pomocy społecznej w Lesznie:

- Aktywność społeczna i współuczestnictwo mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, Życzliwość, przyjazność oraz profesjonalizm.

4. Cele strategiczne, priorytetowe i szczegółowe

Cele strategiczne

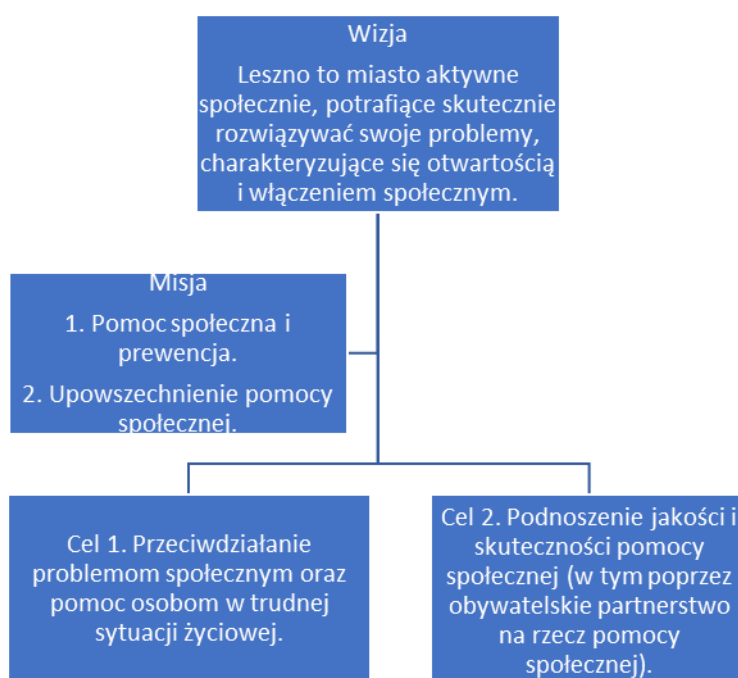
Cele strategiczne, które są istotne dla rozwoju sfery społecznej w Lesznie, wynikają bezpośrednio z wizji społecznej Leszna – uzupełnionej o misję systemu pomocy społecznej. Konstrukcja struktury operacyjnej strategii powinna ponadto wskazywać na najważniejsze dążenia pozytywnych przemian. W Lesznie oprócz celu nadrzędnego – wynikającego bezpośrednio z ustawy o pomocy społecznej – tj. **realizacji pomocy społecznej** (pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości), zdefiniowano i uzgodniono w trakcie spotkań warsztatowych – **potrzebę upowszechnienia pomocy społecznej** (włączenia mieszkańców do realizacji polityki pozytywnych przemian społecznych).

Struktura części operacyjnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lesznie oparta będzie na dwóch celach strategicznych:

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej.

Cel strategiczny 2. Podnoszenie jakości i skuteczności pomocy społecznej.

Rysunek 1. Schemat struktury operacyjnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lesznie.

W Strategii

zdefiniowano dwa cele strategiczne, które porządkują spojrzenie na schemat celów i zadań ujętych w strategii. Kolejnym krokiem w porządkowaniu tej struktury jest przypisanie celom strategicznym – celów niższej rangi (celów priorytetowych, szczegółowych). Cele niższej rangi w niniejszym opracowaniu zostały zdefiniowane na podstawie wyzwań i potencjałów określonych dla poszczególnych obszarów tematycznych w diagnozie.

Do celu strategicznego 1. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, przypisano cele niższej rangi, które bezpośrednio związane są z rozwiązywaniem lub zapobieganiem problemom społecznym. Zachowano przy tym uporządkowanie problemów w obszary tematyczne – zaproponowane już w części podsumowania diagnozy tj.:

- Demografia i zdrowie
- Uzależnienia
- Ubóstwo
- Problemy w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie

Do celu 2. Podnoszenie jakości i skuteczności pomocy społecznej (w tym poprzez obywatelskie partnerstwo na rzecz pomocy społecznej), przypisano cele niższej rangi związane z aktywnością społeczną (upowszechnienie pomocy społecznej) oraz potencjałem instytucjonalnym pomocy społecznej:

- Aktywność społeczna
- Potencjał instytucjonalny pomocy społecznej

Cele priorytetowe i szczegółowe

Poniżej w formie tabelarycznej zaprezentowano logikę tworzenia struktury operacyjnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lesznie – dotyczącą definiowania celów priorytetowych oraz szczegółowych.

Tabela 12. Logika definiowania celów priorytetowych oraz szczegółowych

Obszar tematyczny wskazany w diagnozie	Cele priorytetowe	Wyzwania oraz potencjały	Cele szczegółowe
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej.			
1.1. Demografia i zdrowie.	1.1. Zdrowe i aktywne społeczeństwo.	<p>Wyzwania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Społeczeństwo Leszna się starzeje. Zjawisko to będzie się nasilać w ciągu najbliższych lat. 2. W Lesznie występuje znaczna skala zjawisk związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Widoczny jest wzrost liczby świadczeń z tego tytułu. Prognozy demograficzne wskazują, że problem ten może się nasilać. 3. W związku z postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa konieczne jest podejmowanie działań na rzecz integracji 4. i pomocy społecznej dla osób w wieku senioralnym oraz osób niepełnosprawnych. <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W Lesznie występuje dobry dostęp do służby zdrowia. Leszno jest na tyle dużym ośrodkiem miejskim, że zapewnia swoim mieszkańcom szeroki dostęp do służby zdrowia. 2. W Lesznie obserwowana jest rosnąca aktywność organizacji społecznych, w szczególności działających na rzecz środowisk senioralnych i osób niepełnosprawnych. Wzrasta również aktywność i świadomość środowisk senioralnych. 	<p>1.1.1. Wspieranie aktywności seniorów. 1.1.2 Wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz chorym. 1.1.3. Wspieranie utrzymania przez mieszkańców dobrej kondycji fizycznej i psychicznej.</p>

1.2. Uzależnienia	1.2. Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień.	Wyzwania: 1. Duża skala uzależnień od alkoholu – problem często współwystępuje z innymi problemami: w tym z przemocą w rodzinie, przestępczością	1.2.1. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od alkoholu oraz profilaktyka przeciwalkoholowa. 1.2.2. Pomoc społeczna osobom uzależnionym
-------------------	--	--	---

Obszar tematyczny wskazany w diagnozie	Cele priorytetowe	Wyzwania oraz potencjały	Cele szczegółowe
		<p>(lekceważenie problemu – powszechność spożycia alkoholu).</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Występowanie zjawiska narkomani – w szczególności problem dotyczy osób młodych. 3. Występowanie szeregu innych form uzależnień, m.in. od hazardu. 4. Brak powszechnej znajomości oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami. <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wyspecjalizowane podmioty pomocy społecznej zakresie uzależnień. 2. Rosnąca wiedza instytucjonalna nt. radzenia i przeciwdziałania uzależnieniom, np. w szkołach. 	<p>od narkotyków oraz profilaktyka przeciw uzależnieniom od narkotyków.</p> <p>1.2.3. Edukacja oraz informacja nt. uzależnień oraz nt. oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami.</p>

<p>1.3. Ubóstwo</p>	<p>1.3. Zmniejszona skala ubóstwa.</p>	<p>Wyzwania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Duża i rosnąca skala pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. 2. Występowanie faktycznego problemu ubóstwa (nie tylko faktu korzystania z pomocy społecznej) – niedostatek środków na utrzymanie rodziny. 3. Niski poziom wynagrodzeń oraz brak motywacji do podjęcia zatrudnienia. 4. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – nowy wymiar ubóstwa. 5. Występowanie zjawiska bezdomności. <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystna sytuacja na rynku pracy, bardzo niskie bezrobocie, oczekiwany wzrost wynagrodzeń. 2. Dedykowane środki zewnętrzne na 	<p>1.3.1. Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej. 1.3.2. Wspieranie kształtowania wysokiej jakości edukacji i wychowania, w tym osób dorosłych – wpływającej na zmniejszanie skali ubóstwa. 1.3.3. Pomoc osobom bezdomnym. 1.3.4. Aktywizacja zawodowa oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.</p>
----------------------------	---	---	--

Obszar tematyczny wskazany w diagnozie	Cele priorytetowe	Wyzwania oraz potencjały	Cele szczegółowe
		<p>przeciwdziałanie ubóstwu oraz aktywizację zawodową (głównie EFS).</p> <p>3. Partnerstwo z przedsiębiorcami na rzecz aktywizacji zawodowej (dedykowane wybranym branżom).</p>	

<p>1.4. Problemy w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie</p>	<p>1.4. Wysoka skuteczność pomocy osobom z problemami w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie.</p>	<p>Wyzwania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szereg negatywnych zjawisk związanych z funkcjonowaniem w rodzinie, w szczególności przemoc, bezradność w sprawach opiekuńczych, samotne matki z dziećmi. 2. Pomoc osobom mającym trudność w funkcjonowaniu w społeczeństwie (w tym: osoby opuszczające zakłady karne, osoby bezdomne, osoby przewlekle psychicznie chore oraz upośledzone umysłowo, niepełnosprawni, młodzi opuszczający domy pomocy społecznej, etc.) <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka specjalizacja oraz doświadczenie w realizacji zadań pomocy społecznej. 	<p>1.4.1. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w rodzinie. 1.4.2. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie.</p>
<p>Cel strategiczny 2. Podnoszenie jakości i skuteczności pomocy społecznej.</p>			
<p>2.1. Aktywność społeczna.</p>	<p>2.1. Aktywne społeczeństwo, uczestniczące w polityce pomocy społecznej.</p>	<p>Wyzwania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak powszechnej świadomości mieszkańców ich wpływu na szereg aspektów funkcjonowania miasta (kapitał społeczny, partycypacja społeczna – w tym akceptacja, integracja, społeczna, samopomoc, świadomość występowania problemu). 2. Szczególna kumulacja problemów społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w centrum 	<p>2.1.1. Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Lesznie. 2.1.2. Komunikacja polityki pomocy społecznej mieszkańcom miasta. 2.1.3. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców Leszna. 2.1.4. Aktywne uczestnictwo w realizacji programu rewitalizacji centrum Leszna.</p>
<p>Obszar tematyczny wskazany w diagnozie</p>	<p>Cele priorytetowe</p>	<p>Wyzwania oraz potencjały</p>	<p>Cele szczegółowe</p>

		<p>miasta.</p> <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra ocena jakości życia w mieście przez mieszkańców. 2. Rosnąca rola organizacji pozarządowych. 	
<p>2.2. Potencjał instytucjonalny pomocy społecznej</p>	<p>2.2. Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej.</p>	<p>Wyzwania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna komunikacja potencjałów (możliwości) pomocy społecznej w mieście mieszkańcom. 2. Zachowanie ciągłości wysokiej jakości usług pomocy społecznej, w szczególności w kontekście mocnej presji rynku pracy (trudność w pozyskaniu i utrzymaniu kadry). <p>Potencjały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki profesjonalizm instytucji pomocy społecznej oraz partnerstwo i współpraca (także wymiana wiedzy). 2. Rosnąca rola organizacji pozarządowych. 	<p>1. Wzmacnianie potencjału organizacyjnego oraz kadrowego służb pomocy społecznej. 2. Promocja służb pomocy społecznej. 3. Wzmacnianie miejskiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej.</p>

5. Zadania

W tej części dokumentu ujęte zostały poszczególne zadania, stanowiące ostatnie ogniwo struktury operacyjnej dokumentu. Struktura strategii ma postać hierarchiczną. Cele strategiczne są odpowiedzią na wyzwania wynikające z wizji oraz diagnozy. Cele strategiczne zostały rozwinięte o cele priorytetowe i szczegółowe – wynikające z wyzwań i potencjałów ujętych w diagnozie. Do poszczególnych celów szczegółowych przypisano zestaw zadań je wypełniających.

Tym samym struktura operacyjna dokumentu porządkuje cały plan działań strategicznych.

1. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej.

1.1 Cel priorytetowy: Zdrowe i aktywne społeczeństwo.

Cele szczegółowe	Zadania
1.1.1. Wspieranie aktywności seniorów. środowiskiem rodzinnym.	1. Analizowanie sposobu funkcjonowania osób starszych poza 2. Szeroka integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym (szkoły, placówki kulturalne). 3. Integracja i edukacja seniorów.
1.1.2 Wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz chorym.	1. Rozpoznawanie środowisk osób niepełnosprawnych zamieszkujących w mieście Lesznie (analiza wieku, schorzeń, stopnia niepełnosprawności, zatrudnienia itp.). 2. Przygotowywanie projektu uchwały oraz Miejskiego programu na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych. 3. Cykliczne przekazywanie, poprzez lokalne media, informacji dotyczących praw osób niepełnosprawnych, możliwości zatrudnienia oraz ulg przysługujących pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne

¹²³. Rozwój placówek wsparcia dziennego, w tym rozwój i poprawa stanu infrastruktury tych placówek.

niepełnosprawnych.

7. Tworzenie miejsc pracy chronionej.

8. Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

9. Rozszerzenie świadczeń usług opiekuńczych w godzinach wieczornych i w weekendy w środowisku mieszkalnym klienta.

1.1.3. Wspieranie utrzymania przez mieszkańców dobrej kondycji fizycznej i psychicznej.

1. Promocja i ochrona zdrowia na rzecz mieszkańców miasta.

2. Prowadzenie działań edukacyjnych, animacyjnych i informacyjnych nt. zdrowego trybu życia.

¹ . Przekazywanie organizacjom pozarządowym działającym na rzecz osób niepełnosprawnych informacji z zakresu ustawowych praw przysługujących osobom niepełnosprawnym oraz możliwość samozatrudnienia.

² . Szeroko pojęte informowanie osób niepełnosprawnych w zakresie możliwości otrzymania pomocy od poszczególnych jednostek służb społecznych oraz organizacji pozarządowych.

³ . Zagospodarowywanie czasu wolnego osób

3. Współdział w realizacji działań profilaktyki prozdrowotnej.

1.2 Cel priorytetowy: Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień.

Cele szczegółowe	Zadania
<p>1.2.1. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od alkoholu oraz profilaktyka przeciwalkoholowa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie badań i monitorowanie sytuacji dotyczącej zagrożenia uzależnieniem od alkoholu w środowisku młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. 2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i 	<p>rehabilitacji dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób współuzależnionych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej. 4. Opracowanie, realizacja i koordynacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi. 5. Wydawanie informatorów o możliwościach i rodzajach wsparcia dla osób z problemem alkoholowym oraz ich rodzin.
<p>1.2.2. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od narkotyków oraz profilaktyka przeciw uzależnieniom od narkotyków.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Młodzież wobec uzależnień – prowadzenie badań i monitorowanie sytuacji w wybranych leszczyńskich szkołach. 2. Wykłady na temat uzależnień i patologii społecznej wśród młodzieży i dorosłych.
<p>1.2.3. Edukacja oraz informacja nt. uzależnień oraz nt. oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych nt. różnych form uzależnień.

1.3 Cel priorytetowy: Zmniejszona skala ubóstwa.

Cele szczegółowe	Zadania
<p>1.3.1. Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie pozamaterialnych form pomocy. 2. Pomoc w znalezieniu zatrudnienia szczególnie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i bytowej. 3. Realizacja pomocy materialnej dla uczniów w formie stypendiów i pomocy rzeczowej.

4. Współpraca szkół z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lesznie w zakresie udzielania pomocy dla rodzin dzieci uczęszczających do placówek edukacyjnych.
5. Pomoc w formie ciepłego posiłku potrzebującym mieszkańcom miasta Leszna w ramach prowadzenia Jadłodajni.
6. Współpraca lokalna, w tym z jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie wszelkiej pomocy potrzebującym, ubogim i bezdomnym.

1.3.2. Wspieranie kształtowania wysokiej jakości edukacji i wychowania, w tym osób dorosłych – wpływającej na zmniejszenie skali ubóstwa.

1. Prowadzenie oddziału integracyjnego w placówkach edukacyjnych miasta Leszna.
2. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.
3. Prowadzenie Domu Dziecka, świetlic terapeutycznych.

1.3.3. Pomoc osobom bezdomnym.

1. Prowadzenie analiz grupy ryzyka – osób bezdomnych w mieście Lesznie.
2. Opracowanie i realizacja programu wychodzenia z bezdomności.

1.3.4. Aktywizacja zawodowa oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.

1. Przygotowywanie cyklicznych informacji dot. sytuacji na lokalnym rynku pracy osób bezrobotnych, szczególnie osób z grupy szczególnego ryzyka zagrożonych długotrwałym bezrobociem m.in.: - osób niepełnosprawnych,
 - osób długotrwale bezrobotnych,
 - młodzieży do 25 roku życia,
 - kobiet
2. Popularyzacja wiedzy wśród służb społecznych na temat pomocy jaką mogą uzyskać osoby bezrobotne lub poszukujące pracy ze strony urzędu pracy.
3. Rozpropagowanie działalności prowadzonej przez instytucje zajmujące się aktywizacją bezrobotnych, prowadzących zajęcia m.in. z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, kreowania pozytywnego myślenia.

1.4 Cel priorytetowy: Wysoka skuteczność pomocy osobom z problemami w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie.

Cele szczegółowe

Zadania

1.4.1. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w rodzinie.

1. Systematyczne rozszerzanie wiedzy na temat problemów społecznych związanych z marginalizacją rodzin naturalnych zagrożonych zabraniami dziećmi ze środowiska naturalnego/ z powodu patologii i ubożenia/ poprzez: - prowadzenie analiz grupy ryzyka, - pracę z rodziną naturalną.

¹. Określenie problemów związanych z patologią w środowisku młodzieży w oparciu o problemy występujące podczas konsultacji w Punkcie Interwencji Kryzysowej dla rodziców i młodzieży.

3. Tworzenie i doskonalenie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, poprzez współpracę z jednostkami samorządowymi, Sądami Rodzinnymi oraz organizacjami pozarządowymi.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży.

1.4.2. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie.

1. Praca socjalna – usamodzielnienie beneficjentów (praca na podstawie kontraktów).

2. Współpraca z Wydziałem Gospodarki Lokalowej w celu uzyskania lokalu socjalnego oraz dodatku mieszkaniowego przez podopiecznych.

3. Opracowanie programu pozyskiwania lokali socjalnych i programu indywidualnego wychodzenia z bezdomności.

Cele szczegółowe

Zadania

2.1.1. Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Lesznie.

1. Przygotowywanie projektu uchwały oraz programu współpracy z organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

¹ . **CEL STRATEGICZNY: Podnoszenie jakości i skuteczności pomocy społecznej.**

¹. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

3. Organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji i pozamaterialnych form wsparcia dla organizacji pozarządowych i ich członków.

2.1.2. Komunikacja polityki pomocy społecznej mieszkańcom miasta.

1. Systematyczne rozpoznawanie i opracowywanie informacji o udzielonej pomocy: liczba zgłaszanych spraw, kategorie zgłaszanych spraw itp.

2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

3. Wzajemne informowanie się o podejmowanych inicjatywach i prowadzonych aktualnie działaniach na rzecz mieszkańców Leszna.

4. Utworzenie punktu informacji o pomocy społecznej w centrum miasta.

2.1.3. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców Leszna.

1. Promocja aktywnej integracji i programów aktywności lokalnej.

2. Promocja i wspieranie wolontariatu na rzecz pomocy społecznej.

3. Prowadzenie działań animacyjnych w celu włączenia mieszkańców w realizację zadań pomocy społecznej w mieście.

4. Budowanie społecznej odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych w mieście.

5. Poszukiwanie i kształcenie liderów lokalnych, będących łącznikiem polityki pomocy społecznej z mieszkańcami miasta.

¹.1 Cel priorytetowy: Aktywne społeczeństwo, uczestniczące w polityce pomocy społecznej.

- 2.1.4. Aktywne uczestnictwo w realizacji programu rewitalizacji centrum Leszna.**
1. Uczestnictwo w funkcjonowaniu i działalności Zespołu ds. rewitalizacji.
 2. Aktywny udział w realizacji działań i zamierzeń rewitalizacyjnych, w tym ewaluacji i monitorowania programu rewitalizacji.

2.2 Cel priorytetowy: Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej.

Cele szczegółowe	Zadania
1. Wzmacnianie potencjału organizacyjnego oraz kadrowego służb pomocy społecznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie najnowszych osiągnięć nauki i metodyki pracy z beneficjentami służb społecznych. 2. Systematyczne szkolenie pracowników i wolontariuszy. 3. Permanentne wzbogacanie biblioteczek w najnowszą literaturę fachową. 4. Systematyczna wymiana informacji i doświadczeń wśród uczestników szkoleń.
	<ol style="list-style-type: none"> 5. Cykliczne organizowanie szkoleń dla organizacji pozarządowych, instytucji, szkół, pedagogów, pracowników służb społecznych w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - nowoczesne podejście do profilaktyki używania substancji psychoaktywnych, - zapobiegania patologii społecznej i uzależnieniom, - zagadnień dotyczących III sektora i współpracy międzysektorowej, - innym. 6. Doposażenie zaplecza kuchennego Jadłodajni dla potrzebujących mieszkańców miasta. 7. Zwiększanie kadry obsługującej klientów korzystających z pomocy społecznej wg przyjętych standardów krajowych. 8. Pozyskiwanie wysoko wykwalifikowanych specjalistów do programów i projektów w ramach otrzymywanych środków. 9. Systematyczne poprawianie (utrzymywanie dobrych) warunków związanych ze stanowiskami pracy celem podniesienia standardu pracy pracowników służb społecznych i obsługi klientów. 10. Systematyczna poprawa dostępu do nowych technologii (sprzęt komputerowy, oprogramowanie, Internet)

2. Promocja służb pomocy społecznej.

1. Opracowanie informatora o służbach społecznych w mieście (zbiorowy i indywidualny).
2. Bieżąca aktualizacja stron internetowych służb pomocy społecznej.

3. Wzmacnianie miejskiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej.

1. Organizowanie, wg potrzeb, spotkań dla jednostek służb społecznych i organizacji pozarządowych celem wymiany doświadczeń.
 2. Koordynacja lokalnych programów i strategii profilaktycznych.
 3. Tworzenie i koordynacja lokalnych zespołów interdyscyplinarnych.
 4. Cykliczne organizowanie spotkań przedstawicieli poszczególnych służb społecznych (według bieżących potrzeb).
 5. Współpraca z leszczyńskimi szkołami wyższymi (kierunki pedagogiczne i socjalne).
-

6. System zarządzania realizacją strategii

Opracowanie i przyjęcie Strategii rozpoczyna istotny etap procesu wdrażania. Proces wdrażania Strategii zależny będzie od działań podejmowanych, a proces realizacji Strategii – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad Strategią, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację Strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to nie tylko dokument wskazujący działania jakie powinny być podejmowane przez publiczne jednostki organizacyjne zajmujące się pomocą społeczną. W konstrukcji strategii przyjęto zasadę komplementarności podejmowanych działań, a sukces realizacji strategii zależy od zaangażowania i współdziałania na wielu wymiarach. Szczególną rolę w realizacji tej strategii pełnić będą mieszkańcy oraz organizacje społeczne i podmioty gospodarcze.

Istotną rolę w realizacji strategii pełnić będzie szereg instytucji publicznych, prowadzone zarówno, w szczególności jednostki oświatowe, kulturalne, rekreacji i wypoczynku, pomocy społecznej oraz wspierające kształtowanie rynku pracy.

Naturalnym partnerem przy realizacji strategii będą także przedsiębiorcy oraz ich związki (aktywizacja zawodowa). Strategia stawia sobie za cel zwiększenie kapitału społecznego. Istotnym partnerem w tym procesie przemian będą organizacje pozarządowe.

Zarządzanie działaniami na rzecz pozytywnych przemian społecznych w przestrzeni Leszna jest jednym z największych wyzwań polityki rozwoju miasta.

Dla powodzenia wdrożenia Strategii należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, w tym potencjalnych beneficjentów) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie miasta w zakresie wdrażania założeń niniejszego dokumentu.

WDRAŻANIE STRATEGII

Inwestycje i przedsięwzięcia realizowane w ramach niniejszego dokumentu pozwolą na osiągnięcie założonych wskaźników i realizację celów strategicznych. Ich realizacja w części będzie możliwa przy wsparciu finansowym UE. Dlatego też jednym ze źródeł finansowania strategii będą Programy Operacyjne realizowane w latach 2014-2020 oraz inne środki zewnętrzne.

Podstawowymi narzędziami realizacji Strategii mogą być:

- krajowe programy operacyjne na okres programowania 2014-2020 tj. Program Inteligentny Rozwój 2014-2020, Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Program Polska Cyfrowa 2014-2020, Program Pomoc Techniczna 2014-2020;
- Regionalny Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020;
- Programy ramowe Unii Europejskiej;
- inne krajowe programy rozwoju;
- strategię i plany rozwoju miasta

W konsekwencji potencjalne źródła finansowania strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, gminnych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,

Prace nad realizacją Strategii powinny rozpocząć się niezwłocznie po jej uchwaleniu.

Proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Zespół Zadaniowy, powołany przez Prezydenta Leszna, poprzez złożenie informacji o realizacji strategii jeden raz w ciągu kadencji.

MONITORING

Monitoring procesu wdrażania Strategii i jej efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii.

Proces realizacji Strategii oceniany będzie przez Prezydenta Miasta.

Monitoring Strategii będzie odbywał się poprzez sprawozdania z realizacji celów i priorytetów działań 1 raz na kadencję, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.

EWALUACJA

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społecznego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczne.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów strategii, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów i zadań strategii,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii), □ realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie się opierać na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań - czy i w jaki sposób Strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji na terenie gmin obszaru funkcjonalnego,
- ocena w trakcie realizacji działań – odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmiernają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji działań - ocena długoterminowego wpływu Strategii na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

WSKAŹNIKI REZULTATU:

Poszczególnym celom priorytetowym przypisano przekrojowe wskaźniki rezultatu wraz z oczekiwanym trendem zmian.

Tabela 13. Wskaźniki rezultatu

Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Propozycja pomiaru rezultatów strategii
1.1. Zdrowe i aktywne społeczeństwo.	1.1.1. Wspieranie aktywności seniorów. 1.1.2 Wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz chorym. 1.1.3. Wspieranie utrzymania przez mieszkańców dobrej kondycji fizycznej i psychicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w działalności domów dziennego pobytu (wzrost) • Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie (wzrost)

1.2. Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień.	1.2.1. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od alkoholu oraz profilaktyka przeciwalkoholowa. 1.2.2. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od narkotyków oraz profilaktyka przeciw uzależnieniom od narkotyków. 1.2.3. Edukacja oraz informacja nt. uzależnień oraz nt. oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu (spadek) Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomani (spadek)
1.3. Zmniejszona skala ubóstwa.	1.3.1. Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej. 1.3.2. Wspieranie kształtowania wysokiej jakości edukacji i wychowania, w tym osób dorosłych – wpływającej na zmniejszenie skali ubóstwa. 1.3.3. Pomoc osobom bezdomnym. 1.3.4. Aktywizacja zawodowa oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (spadek) Liczba osób bezdomnych (spadek)
1.4. Wysoka skuteczność pomocy osobom z problemami w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie.	1.4.1. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w rodzinie. 1.4.2. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie.	☐ Liczba osób którym udzielono wsparcia (w zakresie funkcjonowania w rodzinie oraz społeczeństwie) (spadek)
2.1. Aktywne społeczeństwo, uczestniczące w polityce pomocy społecznej.	2.1.1. Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Lesznie. 2.1.2. Komunikacja polityki pomocy społecznej mieszkańcom miasta. 2.1.3. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców Leszna. 2.1.4. Aktywne uczestnictwo w realizacji programu rewitalizacji centrum Leszna.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych w mieście (wzrost) Liczba odsłon strony internetowej Urzędu Miasta poświęconej organizacjom pozarządowych (wzrost)
2.2. Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej.	1. Wzmacnianie potencjału organizacyjnego oraz kadrowego służb pomocy społecznej.	☐ Wysokość wynagrodzeń służb pomocy społecznej w mieście (wzrost)
Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Propozycja pomiaru rezultatów strategii
	2. Promocja służb pomocy społecznej. 3. Wzmacnianie miejskiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej.	☐ Wielkość pozyskanych zewnętrznych środków finansowych przez służby pomocy społecznej (wzrost)

Załącznik

Raport z badań ilościowych i jakościowych.

Spis tabel i wykresów

Rysunek 1. Schemat struktury operacyjnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lesznie.	35
Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Lesznie w latach 2012-2016 (w %) ...	6
Wykres 2. Piramida wieku społeczeństwa Leszna w 2016 roku	7
Wykres 3. Liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców w latach 2010-2016.....	20
Wykres 4. Bezdomność w Lesznie w latach 2011-2016	22
Wykres 5. Wybrane przyznawania pomocy przez MOPR w Lesznie (liczba rodzin) w latach 2011-2016	23
Wykres 6. Liczba odsłon strony internetowej w części poświęconej organizacjom pozarządowym: ZAKŁADKA NGO	29
Tabela 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby	7
Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby	10
Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa i bezrobocia	17
Tabela 4. Wielkość bezrobocia w Lesznie w latach 2012-2016	18
Tabela 5. Struktura bezrobotnych mieszkańców Leszna w latach 2012-2016 – okres pozostawania bez zatrudnienia	19
Tabela 6. Struktura bezrobotnych mieszkańców Leszna w latach 2012-2016 - wiek	19
Tabela 7. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Polsce, województwie wielkopolskim i Lesznie w latach 2011-2015 (zł)	20
Tabela 8. Świadczenia rodzinne (liczba świadczeń) w latach 2011-2016	23
Tabela 9. Piecza zastępcza w latach 2011-2016	23
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2011-2016	24
Tabela 11. Analiza SWOT	30
Tabela 12. Logika definiowania celów priorytetowych oraz szczegółowych	36
Tabela 13. Wskaźniki rezultatu	50

2021

EWALUACJA STRATEGII
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH MIASTA LESZNA NA LATA
2017-2023

RAPORT

INSTYTU BADAWCZY IPC SP. Z .O.O.

Spis treści

1. Zamawiający i Wykonawca	2
2. Cel ewaluacji	2
3. Metodyka badania	2
4. Wyniki badania	4
4.1. Weryfikacja diagnozy	4
3.2. Wnioski z badania fokusowego	14
3.3. Realizacja wskaźników rezultatu	17
3.4. Aktualność i realizacja celów SRPS	20
4. Podsumowanie i rekomendacje	22
5. Spis tabel i wykresów	24

1. Zamawiający i Wykonawca

Badanie zrealizowano na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie z siedzibą w Lesznie przy ul. Janusza Korczaka 5.

Zlecenie zrealizował Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, ul. A. Ostrowskiego 9.

2. Cel ewaluacji

Zgodnie z zapisami Strategii, ewaluacja powinna odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy społeczne. W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów Strategii, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów i zadań Strategii,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w Strategii),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii powinna opierać się na trzech rodzajach ocen, przy czym z uwagi na obecny etap jej wdrażania, badanie skoncentrowało się na ocenie w trakcie realizacji działań – odpowiedziało na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku.

Tym samym ewaluacji (ocenie) poddano:

- 1) dotychczasowy poziom realizacji wskaźników (ujętych w tabeli nr 13, strony 49-50 dokumentu Strategii),
- 2) aktualność wyzwań opisanych w dokumencie Strategii (ujętych w tabeli nr 12, strony 37-40 dokumentu Strategii)
- 3) stopień, w jakim realizowana jest wizja rozwoju miasta – przyjmujemy, że wizja jest realizowana, gdy podejmowane są działania opisane w ramach celów szczegółowych Strategii.

3. Metodyka badania

W celu przeprowadzenia ewaluacji wykorzystano następujące techniki badawcze:

- I. Analiza danych zastanych

Metoda desk research polega na zbieraniu i analizie danych wtórnych, czyli takich, które już istnieją i zostały przygotowane przez inne podmioty. Nie są więc wytwarzane przez badacza i nie wymagają prac w terenie¹.

Analizie poddano aktualne dane statystyczne obrazujące sytuację społeczną Leszna (w tym dane GUS oraz udostępniane na stronach internetowych jednostek organizacyjnych miasta), oraz materiały udostępnione przez Zamawiającego, tj. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie.

II. Zogniskowany wywiad grupowy

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) to swobodna dyskusja grupy respondentów na dany temat, prowadzona przez moderatora i odbywająca się zgodnie z przygotowanym wcześniej scenariuszem². Zadaniem moderatora jest ukierunkowywanie rozmowy, by nie odbiec od omawianego tematu, a także kontrola procesów grupowych – pilnowanie, by każdy badany miał szansę zabrać głos, sterowanie rozmową, utrzymywanie uwagi i zainteresowania respondentów. Jedną z największych zalet wywiadu grupowego jest wykorzystanie interakcji grupowych – wypowiedź jednej osoby często generuje wypowiedź drugiej, istnieje możliwość zajmowania stojących do siebie w opozycji stanowisk, wspólnego tworzenia pomysłów, konfrontowania różnych punktów widzenia. Dzięki temu można uzyskać pogłębiony i obszerny materiał badawczy. Wywiady grupowe FGI zwykle realizowane są w grupach 6-10 osobowych, aczkolwiek możliwe jest też prowadzenie badań z udziałem mniejszej liczby uczestników.

Przeprowadzono jedną sesję FGI, w której udział wzięli przedstawiciele Zamawiającego, oraz innych jednostek organizacyjnych miasta Leszna.

¹ Z. Bednarowska, Desk research — wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych, „Marketing i Rynek”, 2015, nr 7, s. 18-26; M. Makowska, Analiza danych zastanych. Przewodnik dla studentów, Warszawa 2012.

² D. Maison, Zogniskowane wywiady grupowe: jakościowa metoda badań marketingowych, Warszawa 2001; Badania jakościowe: metody i narzędzia, red. D. Jemielniak, Warszawa 2012.

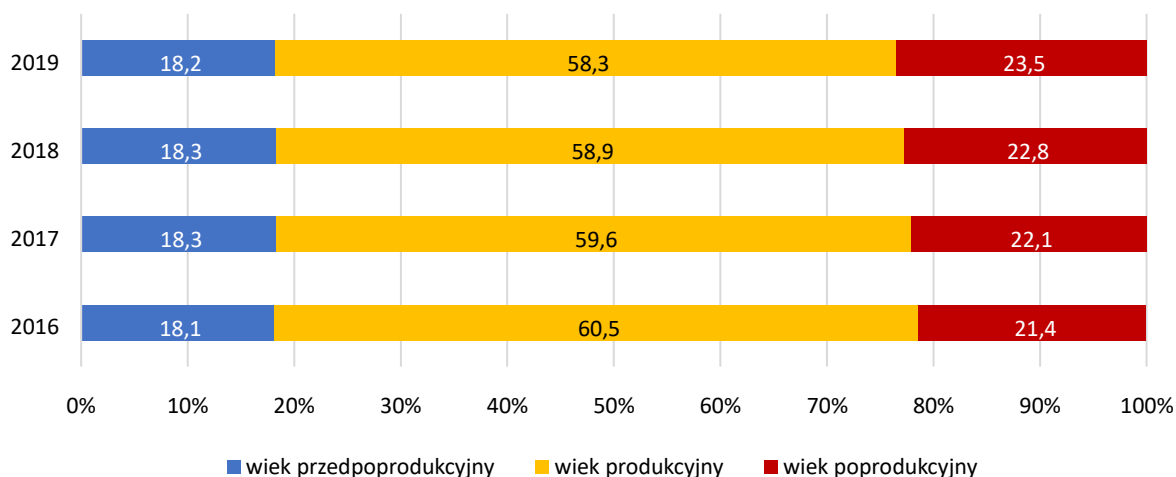
4. Wyniki badania

4.1. Weryfikacja diagnozy

W niniejszym punkcie przedstawiono najważniejsze dane wskaźnikowe i statystyczne, które stanowiły podstawę do sformułowania wyzwań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Lesza na lata 2017-2023. Zrobiono to celem weryfikacji aktualności wówczas zidentyfikowanych problemów i deficytów.

Proces starzenia się społeczeństwa opisywany w dokumencie Strategii z roku 2017 przybiera na sile. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił w roku 2016 21,4%, natomiast według ostatnich dostępnych danych, już 23,5% mieszkańców Leszna osiągnęło ten wiek. Jednocześnie postępuje ubytek ludności w wieku produkcyjnym.

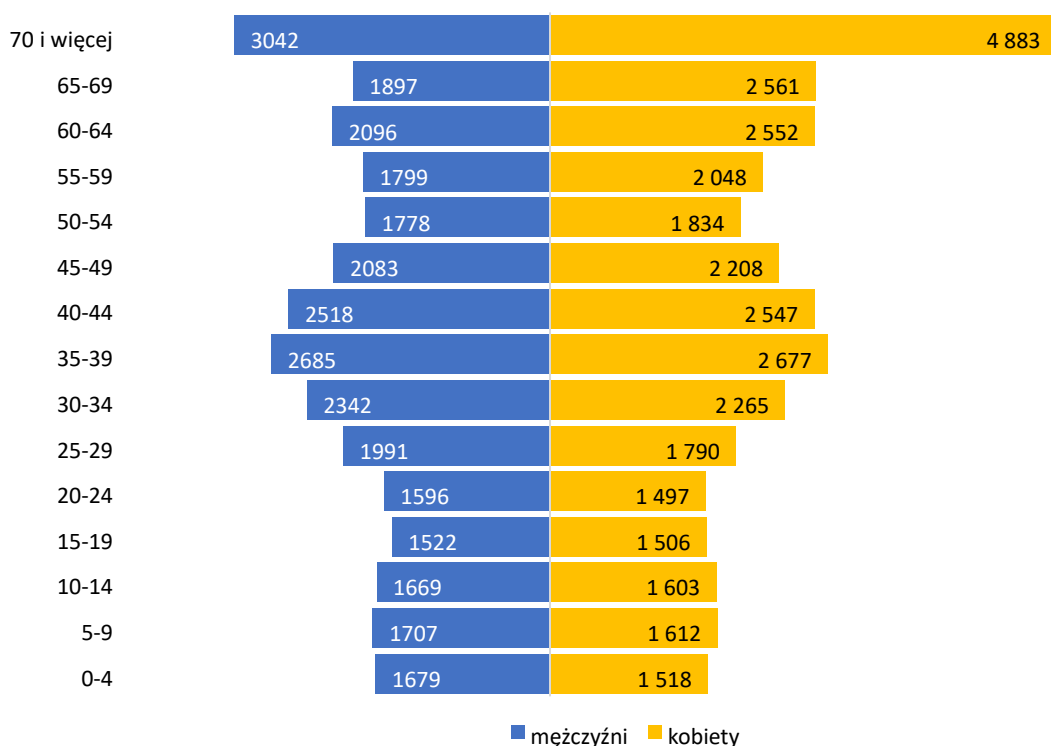
Rysunek 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2019 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Rozkład piramidy wieku społeczeństwa Leszna w roku 2019 pozostaje zbliżony do sytuacji sprzed trzech lat. Wyraźnie widać jak dużą część mieszkańców są osoby mające 70 lat i więcej, podczas gdy społeczeństwo najmniej licznie reprezentowane jest przez ludność najmłodszą (do 4 lat) oraz mającą od 20 do 24 lat. Tym samym, w kolejnych kilku, kilkunastu latach, obecna stosunkowo mniej liczna grupa mieszkańców będących w wieku przedprodukcyjnym, wejdzie w wiek produkcyjny. Zaś obecna stosunkowo duża grupa mieszkańców w wieku od 35 do 49 lat, w wiek poprodukcyjny.

Rysunek 2. Piramida wieku mieszkańców Leszna, rok 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Proces starzenia się społeczeństwa wskazywać powinien także na rosnący problem niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby. Niemniej dane za lata 2016-2020 pochodzące z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie pokazują, że trend widoczny w okresie, który był analizowany w momencie tworzenia dokumentu Strategii, nieco się odwrócił. Mianowicie, liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność wynosiła w roku 2020 630 osób (120 osób mniej niż w roku 2016). Z kolei liczba beneficjentów pomocy społecznej z uwagi na wystąpienie długotrwałej lub ciężkiej choroby spadła o 94 osoby (tu należy zaznaczyć, że liczba tych osób w roku 2020 była większa niż rok wcześniej).

Tabela 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Powód korzystania z pomocy	2016	2017	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	750	750	739	680	630
Długotrwała lub ciężka choroba	1 270	1 270	1 244	1 053	1 176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Powyższe dane pokazują, że wyzwania Strategii, sformułowane w obszarze demografii, pozostają aktualne. W dokumencie Strategii zapisano jest następująco:

1. Społeczeństwo Leszna się starzeje. Zjawisko to będzie się nasilać w ciągu najbliższych lat.
2. W Lesznie występuje znaczna skala zjawisk związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Widoczny jest wzrost liczby świadczeń z tego tytułu. Prognozy demograficzne wskazują, że problem ten może się nasilać.
3. W związku postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa konieczne jest podejmowanie działań na rzecz integracji i pomocy społecznej dla osób w wieku senioralnym oraz osób niepełnosprawnych.

O ile dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę pokazują spadek, o tyle wciąż pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa Leszna wskazuje na konieczność podtrzymania wniosków płynących z dokumentu Strategii.

W 2016 roku 304 mieszkańców Leszna korzystało z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu. Według danych za rok 2020, liczba ta zdecydowanie spadła i wyniosła 181. Cały analizowany okres 2016-2020 uwidacznia trend spadkowy. Podobnie jest w przypadku narkomanii, choć ze względu na dużo mniejszą skalę zjawiska, spadek nie jest tak duży. Warto zaznaczyć, że okres 2011-2016 (brany pod uwagę podczas tworzenia SRPS), charakteryzował się stosunkowo dużym wzrostem liczby osób korzystających z pomocy społecznej, właśnie z powodu narkomanii. W dalszym ciągu narkomania jest problemem, który dotyczy mniejszej grupy mieszkańców Leszna niż alkoholizm. Mowa oczywiście u ujawnionej skali zjawiska.

Według sprawozdania z działalności Komendanta Miejskiego Policji w Lesznie za rok 2019, w tym roku wszczęto 130 postępowań przygotowawczych przy 85 wszczęciach w 2018 roku dotyczących

przestępstw narkotykowych. Stwierdzono 62 przestępstwa. Zabezpieczono łącznie 11,004 kg narkotyków wobec 6,563 kg w roku 2018.³

Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii

Powód korzystania z pomocy	2016	2017	2018	2019	2020
alkoholizm	304	304	251	210	181
narkomania	32	32	30	29	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Nie oznacza to bynajmniej, że problem alkoholizmu nie wymaga podejmowania intensywnych działań zmierzających do ograniczenia tego zjawiska. Nadużywanie alkoholu prowadzi nie tylko do poważnych problemów społecznych i zdrowotnych w życiu jednostki, ale powoduje szkodliwe następstwa natury emocjonalnej oraz społeczno-ekonomicznej na poziomie rodziny i społeczeństwa. Niebezpieczne wzory używania alkoholu akceptowane w niektórych środowiskach prowadzą często do degradacji psychofizycznej jednostki. Osoby uzależnione od alkoholu doznają często poważnych szkód zdrowotnych prowadzących do przedwczesnej śmierci. Szkody występujące u członków rodzin alkoholowych obejmują przede wszystkim schorzenia psychosomatyczne i zaburzenia emocjonalne spowodowane chronicznym stresem oraz demoralizację, ubóstwo i obniżenie szans osiągnięcia kariery zawodowej.⁴

Złożoność problemu uzależnień oraz jego ogromny negatywny wpływ, zarówno w kontekście samej jednostki korzystającej z używek oraz jej najbliższych, jak i w odniesieniu do całej społeczności sprawia, że wyzwania sformułowane w Strategii, niezależnie od ujawnionej skali problemu uzależnień, pozostają aktualne.

W 2020 roku 870 osób korzystało z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Tak jak w poprzednich latach, był to drugi najczęstszy powód przyznania pomocy społecznej w Lesznie (na pierwszym miejscu była długotrwała lub ciężka choroba). Jedną z przyczyn ubóstwa jest brak stałych dochodów, co związane jest m. in. z brakiem pracy. W 2016 roku liczba korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia była dwa razy większa niż w roku 2020, a liczba osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa zmniejszyła się w tym czasie o ponad jedną trzecią. Tym samym, liczba mieszkańców potrzebujących wsparcia z obu tych przyczyn, spada sukcesywnie od roku 2011.

Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia

Powód korzystania z pomocy	2016	2017	2018	2019	2020
ubóstwo	1 366	1 366	1 179	1 015	870
bezrobocie	863	863	673	525	388

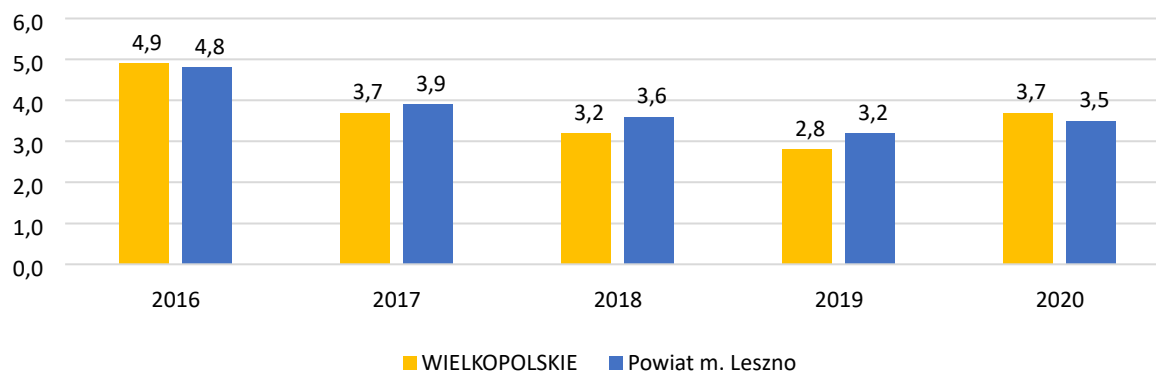
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

³ Roczne sprawozdanie z działalności Komendanta Miejskiego Policji w Lesznie oraz informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego za 2019 rok

⁴ Frąckowiak M., Motyka M., „Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu”, Hygeia Public Health 2015, 50(2)

Potwierdzają to dane dotyczące stopy bezrobocia, które w roku 2020 spadło o 1,3 p.p. w porównaniu do roku 2016 i wyniosło 3,5% i pierwszy raz od 2016 było niższe niż w skali całego województwa wielkopolskiego.

Rysunek 3. Stopa bezrobocia w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Warto zauważyć, że pomimo spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, w roku 2019 5,2% mieszkańców województwa wielkopolskiego żyło poniżej granicy skrajnego ubóstwa. Brak jest dokładnych danych dla miasta Leszno w tym zakresie, natomiast aktualna pozostaje niekorzystna relacja wysokości wynagrodzeń mieszkańców miasta w stosunku do średniej krajowej oraz wojewódzkiej. Warto jednak zaznaczyć, że w okresie 2016-2019 przeciętna wartość wynagrodzenia w Lesznie wzrosła o 25,4%, podczas gdy w województwie analogiczny wzrost wyniósł 20,4%, a w kraju 20,8%.

Tabela 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2016-2020 (zł)

Obszar referencyjny	2016	2017	2018	2019
POLSKA	4 290,52	4 527,89	4 834,76	5 181,63
WIELKOPOLSKIE	3 894,10	4 124,13	4 382,96	4 687,39
Powiat m. Leszno	3 406,02	3 745,94	4 083,89	4 271,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie zarejestrowanych było 1 144 osób bezrobotnych, z czego jedną trzecią stanowiły osoby pozostające bez pracy dłużej niż rok. W porównaniu do lat poprzednich sytuacja nieco poprawiła się – ogólna liczba bezrobotnych malała do roku 2020 (wzrost o 90 osób w stosunku do roku 2019), a sam udział bezrobotnych długotrwale zmalał, choć bardzo nieznacznie. Niemniej, w porównaniu do danych diagnostycznych na podstawie których tworzono założenia SRPS, udział osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy wzrósł znacznie – z 11,5% w roku 2011, do 20,2% w 2020. Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym dla osób nim dotkniętych. W skali makroekonomicznej pociąga za sobą m.in. drenaż finansów publicznych na zasiłki i inne świadczenia socjalne oraz na programy przeciwdziałania bezrobociu. Powoduje pogorszenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego w społeczeństwie - bezrobocie ma duży wpływ na rosnącą liczbę chorób psychicznych, psychosomatycznych i zaburzeń osobowości. Przy długotrwałym bezrobociu wzrasta

liczba samobójstw i prób samobójczych. Negatywne skutki bezrobocia dla samych bezrobotnych i ich rodzin to kłopoty finansowe, a często ubóstwo. To także trudności z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, zależność od innych ludzi, upokorzenia, niepokój o przyszłość i poczucie napiętnowania. Wszystko to pogarsza stan psychiczny bezrobotnych, zwłaszcza, gdy pozostawanie bez pracy jest długotrwałe. Zagrożenie materialne własne i rodziny łączy się z destabilizacją życia rodzinnego. Trzeba zmienić przyzwyczajenia konsumpcyjne, uporać się ze świadomością, że obciążeni są finansowo i psychicznie wszyscy członkowie rodziny, a bezrobocie rodziców przeszkadza w realizacji np. aspiracji edukacyjnych dzieci. Bezrobocie z punktu widzenia ekonomicznego i psychicznego, jest stanem przymusowej zależności od innych. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, ale i dla dziecka i dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego w ciągu życia obrazu samego siebie i postrzegania relacji z innymi.⁵

Tabela 5. Bezrobotni w latach 2016-2020 według czasu pozostawania bez pracy

Rok	3 miesiące i mniej		3-6 miesięcy		6-12 miesięcy		Powyżej 12 miesięcy		12-24 miesiące		Powyżej 24 miesięcy	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2020	360	31,5%	203	17,7%	190	16,6%	391	34,2%	160	14,0%	231	20,2%
2019	365	34,6%	177	16,8%	147	13,9%	365	34,6%	134	12,7%	231	21,9%
2018	402	33,9%	194	16,3%	163	13,7%	428	36,1%	147	12,4%	281	23,7%
2017	400	31,1%	183	14,2%	203	15,8%	500	38,9%	194	15,1%	306	23,8%
2016	483	30,9%	269	17,2%	247	15,8%	562	36,0%	228	14,6%	334	21,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując sytuację z roku 2016 roku do najaktualniejszych danych widzimy, że nastąpił niewielki spadek udziału bezrobotnych w wieku 25-34 lata oraz mających 55 lat i więcej. Widocznie wzrost natomiast udział mieszkańców mających od 35 do 44 lat, którzy pozostają bez zatrudnienia. Grupa ta, wraz z osobami długotrwale bezrobotnymi, jest tą do której należy kierować działania aktywizujące.

Tabela 6. Bezrobotni w latach 2016-2020 według wieku

Rok	24 lata i mniej		25-34 lata		35-44 lata		45-54 lata		55 i więcej	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2020	129	11,3%	312	27,3%	317	27,7%	196	17,1%	190	16,6%
2019	123	11,7%	286	27,1%	258	24,5%	202	19,2%	185	17,6%
2018	125	10,5%	330	27,8%	293	24,7%	212	17,9%	227	19,1%
2017	151	11,7%	362	28,1%	305	23,7%	258	20,1%	210	16,3%

⁵ Na podstawie opracowania Mileny Jaśkiewicz: http://www.rodon.radom.pl/doradztwo/arttykul_mj.pdf

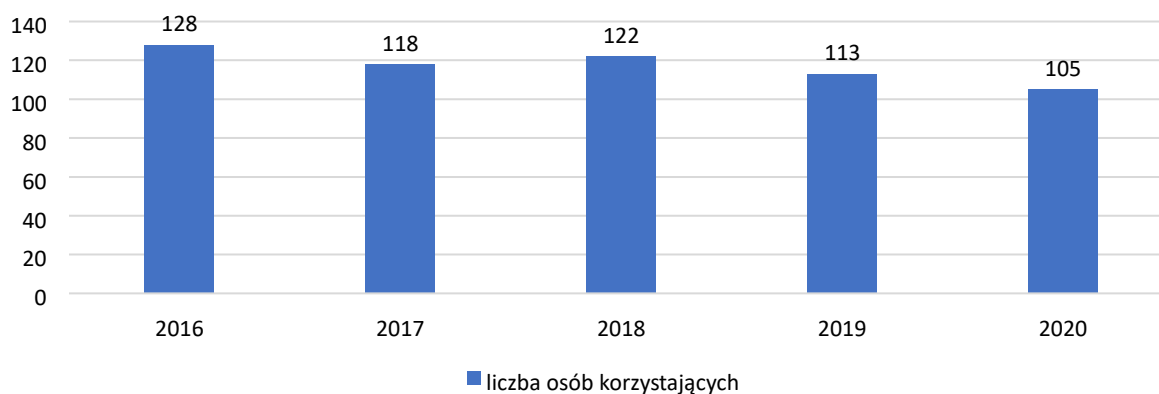
2016	176	11,3%	462	29,6%	350	22,4%	277	17,7%	296	19,0%
------	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Osoby długotrwale bezrobotne stanowią większość podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie. Pracownicy MOPR pomagają klientom Ośrodka w powrocie na rynek pracy i uzyskanie samodzielności życiowej - stanowi to główny cel Zespołu ds. Bezrobocia. Działalność Zespołu skupia się głównie na pracy indywidualnej z osobą i rodziną, która boryka się z trudnościami żywymi wynikającymi z braku pracy. Pracownicy socjalni podejmują szereg działań. Nakłaniają klientów do uporządkowania dokumentacji przebiegu pracy zawodowej, wspierają osoby przewlekle chore, deklarujące chęć podjęcia zatrudnienia, w zakresie uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla potrzeb rehabilitacji zawodowej. Mobilizują klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia, poprzez kierowanie ich do instytucji zajmujących się problemami rynku pracy i bezrobocia, w szczególności: Powiatowego Urzędu Pracy Młodzieżowego Biura Pracy Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Klubu Pracy. Motywują bezrobotnych do aktywnego, systematycznego poszukiwania pracy, a jednocześnie wskazują metody i możliwości samodzielnego rozwiązywania problemów poprzez podejmowanie alternatywnych form zatrudnienia.⁶

W Lesznie w dalszym ciągu istnieje zjawisko bezdomności. W porównaniu do okresu 2011-2016, kiedy to liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności systematycznie rosła, dane za lata 2017-2020 wskazują na odwrócenie się tego trendu – w roku 2020 liczba beneficjentów pomocy społecznej wyniosła 105 osób. Mimo to, wciąż widoczna jest potrzeba pomocy osobom znajdującym się w takiej właśnie sytuacji. Liczba miejsc w dedykowanych im placówkach pozostaje od lat bez zmian, podczas gdy liczba potrzebujących w ciągu ostatnich 10 lat wynosiła średnio 110 osób rocznie.

Rysunek 4. Liczba osób które skorzystały z pomocy schroniska dla osób bezdomnych

⁶ <https://www.leszno.pl/Bezrobocie.html>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Pomoc niesie również Stowarzyszenie Leszczyński Bank Żywności które prowadzi punkt wydawania śniadań dla osób bezdomnych i emerytów w trudnej sytuacji finansowej. Punkt jest czynny w dni robocze w godz. 8:00-10:00 i może obsłużyć do 60 osób.

Osoby bezdomne lub inne znajdujące się w sytuacji kryzysowej mogą korzystać z kąpeli (trzy kabiny natryskowe w Schronisku przy ul. Towarowej 10, czynne codziennie całą dobę). W ramach miejsc bezpośredniej pomocy osobom bezdomnym działają również dwa punkty wydawania odzieży. Są to: magazyn z odzieżą prowadzony przez Stowarzyszenie ECHO oraz punkt działający przy kościele pw. św. Krzyża.

Swoje działania prowadzi również Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Jest to praca streetworkerów - pracowników ulicy, do których zadań należy monitorowanie osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością, przebywających w miejscach niezamieszkałych. MOPR prowadził również akcję informacyjną za pośrednictwem plakatów i ulotek informacyjnych dotyczących pomocy osobom bezdomnym podczas zimy.⁷

Poza wcześniej opisanymi, w Lesznie występują również inne problemy społeczne wpływające na funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie, z których nadal znaczną skalę stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Należy jednak zauważyć, że liczba rodzin odnotowana w roku 2020 jest ponad dwukrotnie mniejsza od liczby z roku 2011 (wówczas było to 555) i ponad 1/3 niższa od liczby z roku 2016. Jednocześnie brak jest jednoznacznej tendencji spadkowej, przez co trudno jest ocenić jak w kolejnych latach będzie zmieniać się liczba rodzin potrzebujących wsparcia.

Tabela 7. Wybrane powody trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy społecznej

Powód korzystania z pomocy	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	355	209	195	180	209
Ochrona macierzyńska	114	111	135	117	107
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	65	54	32	39	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

W przypadku większości rodzajów świadczeń rodzinnych ich liczba spadła w stosunku do roku 2016. Największy spadek procentowy odnotowano w odniesieniu do specjalnego zasiłku opiekuńczego, dodatku na pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła, oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

Wzrosła liczba trzech rodzajów świadczeń, z których w jednym przypadku wzrost jest systematyczny. Mianowicie chodzi o świadczenie pielęgnacyjne, które w roku 2020 przyznano 3 185 razy, a więc o 45% więcej niż w roku 2016. Innymi słowy, wzrosła liczba osób, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad poważnie niepełnosprawnym członkiem rodziny. Oznacza to, że z jednej strony rośnie liczba osób wymagających takiej opieki, zaś z

⁷ Sprawozdanie nr 1/2021 Starosty Leszczyńskiego z dnia 11 stycznia 2021 roku z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego za 2020 rok

drugiej, liczba osób których życie jest w dużym stopniu determinowane koniecznością opieki nad osobą zależną.

Niezmiennie, dwoma najczęściej przyznawanymi rodzajami świadczeń są zasiłki rodzinne oraz zasiłki pielęgnacyjne.

Tabela 8. Świadczenia rodzinne (liczba świadczeń) w latach 2016-2020

Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek rodzinny	33 820	34 094	37 075	34 678	27 803
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	191	179	253	216	145
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	574	541	524	447	366
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1 087	1 157	1 272	1 075	768
Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka	1 919	2 126	2 106	2 123	2 012
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do lat 5	376	293	385	310	350
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej lat 5	1 998	2 068	2 002	1 887	1 837
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	143	143	159	101	86
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	123	90	101	130	115
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4 811	4 692	5 396	5 346	4 800
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	2 527	2 023	3 839	3 898	2 677
Zasiłek pielęgnacyjny	26 043	25 337	24 969	24 764	24 451
Świadczenie pielęgnacyjne	2 197	2 309	2 440	2 587	3 185
Specjalny zasiłek opiekuńczy	509	514	475	366	282
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	7 518	6 571	5 913	4 984	4 653

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

W roku 2020 na terenie Leszna funkcjonowało łącznie 85 rodzin zastępczych, w których przebywało 149 dzieci. W porównaniu do roku 2016 liczba rodzin i dzieci uległa zwiększeniu (odpowiednio z 78 i z 134). Większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione.

Tabela 9. Piecza zastępcza

	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	48	48	60	59	55
Liczba dzieci	55	68	73	72	71
	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze niezawodowe	18	19	22	21	21
Liczba dzieci	28	35	34	32	34
Rodziny zastępcze zawodowe	12	11	11	8	9
Liczba dzieci	51	49	57	45	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

W Lesznie w dalszym ciągu istnieje problem przemocy. Należy jednak zauważyć, że liczba założonych Niebieskich Kart spadła (porównując rok 2016 i 2020).

Tabela 10. Procedura "Niebieskie Karty" w roku 2016 i 2020

	2016	2020
Liczba "Niebieskich Kart" z podziałem na instytucje sporządzające	160	115
Policja	156	101
Pracownicy socjalni	3	9
Służba zdrowia	0	0
Oświata	1	5
Biuro ds. uzależnień	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Rozpatrując zagadnienie przemocy domowej nie można nie uwzględnić istotnego, nowego czynnika zwiększającego ryzyko jej wystąpienia – pandemii koronawirusa, oraz wynikających z niej ograniczeń, takich jak kwarantanna domowa. Według informacji z grudnia 2020, Rzecznik Praw Obywatelskich odbiera wiele alarmujących sygnałów dotyczących konsekwencji izolacji i kwarantanny dla poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą domową. Niepokojące są także doświadczenia innych państw. Potwierdzają one gwałtowny wzrost liczby zgłoszeń przypadków przemocy domowej. W odpowiedzi na te informacje, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, działając we współpracy z ekspertkami Fundacji Feminoteka, Centrum Praw Kobiet i Niebieskiej Linii IPZ, opracowało „Plan awaryjny”, który zawiera informacje o możliwościach uzyskania pomocy w czasie pandemii dla wszystkich, którzy w czterech ścianach doświadczają przemocy.⁸

Przymusowe odbywanie izolacji domowej i kwarantanna, to niespotykane dotąd przyczyny wzrostu zjawiska przemocy domowej. Wymagają zatem wzrostu czujności i wrażliwości na to co może dziać się w najbliższym otoczeniu. Nie tylko ze strony służb pomocy społecznej, ale i ogółu społeczności.

Z wyników badań prowadzonych na potrzeby opracowania Strategii wynika, że mieszkańcy Leszna dobrze oceniają poziom życia w mieście pod względem bezpieczeństwa. Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego oceniła stan bezpieczeństwa na terenie miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego w 2019 roku i w pierwszej połowie 2020 roku. Jak czytamy w sprawozdaniu z działalności Komisji, stan bezpieczeństwa na omawianym terenie ulega systematycznie poprawie. Wykrywalność pozostaje na poziomie porównywalnym do roku ubiegłego. Na podobnym poziomie kształtuje się liczba wykroczeń. Zauważono, że zwiększyła się liczba odebranych uprawnień do kierowania pojazdami ze względu na nadmierną prędkość.⁹

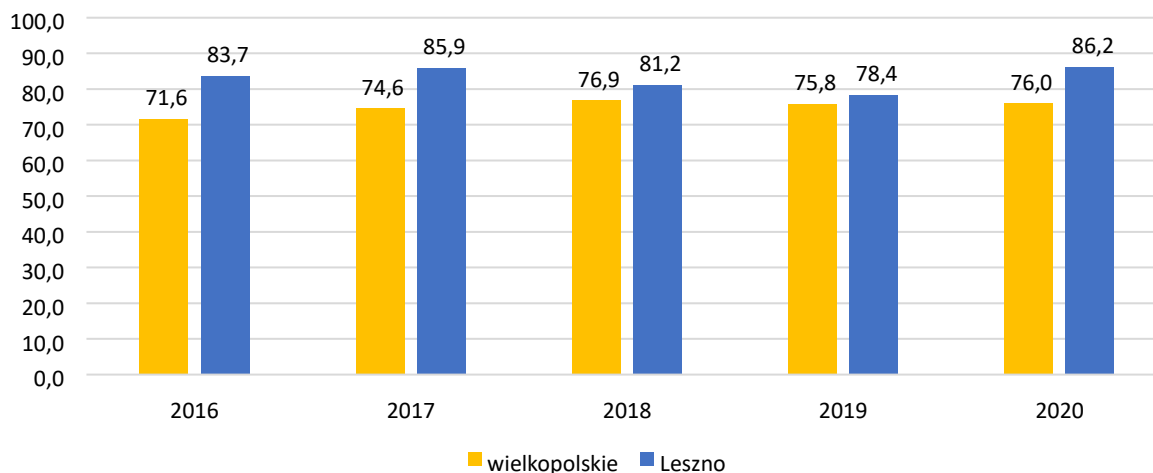
Dane statystyczne pokazują, że liczba przestępstw ogółem stwierdzonych w Lesznie wzrosła i w roku 2020 wyniosła 1 862. Spadła liczba przestępstw o charakterze kryminalnym, wzrosła natomiast liczba

⁸ <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/plan-awaryjny-przemoc-domowa-pomoc-w-epidemii>

⁹ Sprawozdanie nr 1/2021 Starosty Leszczyńskiego z dnia 11 stycznia 2021 roku z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego za 2020 rok

przestępstw gospodarczych. Warto jednak zauważyć stosunkowo wysoki wskaźnik wykrywalności przestępstw, oraz dodać, że w przypadku niektórych rodzajów przestępstw wynosi on nawet 100% (np. w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu). Najtrudniej stwierdzić sprawcę w przypadku przestępstw przeciwko mieniu.

Rysunek 5. Wskaźnik wykrywalności przestępstw w latach 2016-2020 (ogółem)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Kwestią poruszoną w SRPS miasta Leszno jest aktywność społeczna rozumiana jako działalność organizacji pozarządowych. Według Głównego Urzędu Statystycznego (na dzień 31.03.2021 roku) oraz danych Urzędu Miasta Leszno (na dzień 31.03.2021 roku) na terenie miasta zarejestrowanych było 368 organizacji pozarządowych (21 więcej niż w toku 2019), są to:

- fundacje – 56 podmiotów,
- stowarzyszenia – 158,
- kluby sportowe, związki sportowe, kluby szkolne i uczniowskie kluby sportowe (UKS) – 91 podmiotów,
- stowarzyszenia zwykłe w rejestrach nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Leszno – 22 podmioty,
- spółdzielnie socjalne – 7 podmiotów,
- inne organizacje społeczne – 34 podmioty.

Część z nich (dokładnie 59) to podmioty pożytku publicznego.

W 2020 roku Miasto Leszno ogłosiło 27 otwartych konkursów ofert, z czego 22 w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a 5 konkursów w ramach ustawy o sporcie. O wykonanie zadań publicznych mogły ubiegać się różne podmioty, w tym organizacje pozarządowe. Celem konkursów było wyłonienie najlepszych ofert wnioskodawców, którzy przedstawili najciekawsze projekty, wiarygodny sposób realizacji zadania, jego rozliczenia i osiągnięcie oczekiwanych celów - na zasadach określonych w regulaminach poszczególnych konkursów. W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (opp) organizacje złożyły ogółem 87 ofert o dofinansowanie i podpisano 72 umowy na realizację zadań publicznych, z czego w trybie tzw. „małych grantów” złożono 32 oferty i podpisano 28 umów. W ramach ustawy o sporcie w 2020 roku złożono ogółem 177 ofert o dofinansowanie i podpisano 117 umów na realizację zadań publicznych.

W 2020 roku wpływ na przebieg i sposób realizacji zadań miała niewątpliwie pandemia Covid-19, o czym świadczy mniejsza liczba zrealizowanych projektów 2020 roku. Łącznie organizacje złożyły 296 ofert o dofinansowanie i podpisano 217 umowy. Dla porównania w 2019 r. organizacje złożyły 344 oferty o dofinansowanie i podpisano 252 umowy. Wprowadzenie wielu obostrzeń w życiu społecznym i gospodarczym wpłynęło na aktywność organizacji pozarządowych oraz mniejsze możliwości realizacji przez nie zadań publicznych. W związku z tym organizacje pozarządowe rezygnowały z realizacji zleconych zadań lub realizowały zadania w ograniczonym zakresie. Skutkowało to zwrotami środków do budżetu miasta z niewykorzystanych dotacji. Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzona była m.in. w oparciu o ustawę działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę o sporcie, ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o rodzinnych ogrodach działkowych.

Miasto Leszno prowadziło różnorodne działania mające wspierać organizacje pozarządowe w czasie pandemii, w tym ulgi w zapłacie czynszu za najem miejskich lokali, zmiany w umowach dotacyjnych, zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym w celu przeciwdziałania Covid-19 z pominięciem otwartego konkursu ofert.¹⁰

3.2. Wnioski z badania fokusowego

Wnioski z przeprowadzonego badania fokusowego pozostają spójne z wnioskami płynącymi z analizy danych zastanych. Otóż wypowiedzi uczestników wywiadu wskazują na występowanie następujących problemów społecznych.

Liczba osób starszych systematycznie wzrasta, a jednocześnie alarmującym zjawiskiem jest spadek liczby urodzeń. Połączenie tych dwóch trendów wpływa na zaistnienie zjawiska społecznego jakim jest wspomnianie starzenie się społeczeństwa.

Coraz większy wzrost liczby osób starszych zauważalny jest nie tylko w prowadzonych statystykach uwzględniających kategorie wiekowe ludności, ale również przez pryzmat nakładu na usługi opiekuńcze oraz pomoc społeczną dla seniorów, który przez pięć ostatnich lat wzrósł dwukrotnie. Okres pandemii dodatkowo uwydatnił rosnącą liczbę osób starszych, które nie mogą liczyć na opiekę ze strony bliskich, a tym samym – wskazał na konieczność zapewnienia im opieki i pomocy ze strony przeznaczonych do tego instytucji.

Podobnie jak w przypadku osób starszych, rośnie liczba osób niepełnosprawnych w różnym stopniu – lekkim, umiarkowanym oraz znacznym, zwłaszcza tych, które pobierają stałe zasiłki z tytułu niepełnosprawności. Rosnąca liczba świadczeń nie jest związana tylko z udzielaniem ich osobom z niepełnosprawnościami, ale również osobom, które rezygnują z zatrudnienia, by sprawować opiekę nad osobą niepełnosprawną (co również potwierdzają przedstawione wcześniej dane statystyczne).

Problemem jest więc również opieka nad osobami niepełnosprawnymi, których jest coraz więcej, co rodzi konieczność rozwinięcia tego segmentu działań opieki społecznej.

¹⁰ Sprawozdanie z realizacji Rocznej Programu Współpracy Organów Samorządowych Miasta Leszna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego za rok 2020

Rosnącym problemem jest również kwestia uzależnień, zwłaszcza w kontekście ostatniego roku, podczas którego przestrzeń użytkowana przez jednostki skurczyła się w większości tylko i wyłącznie do mieszkania lub domu. Przeniesienie nauki stacjonarnej do domów przyczyniło się do wzrostu uzależnienia młodzieży od komputera. Pogłębił się również problem dorosłych mieszkańców Leszna z nadużywaniem alkoholu. Kwestia uzależnień zajmuje bardzo dużą część pracy pracowników pomocy społecznej. Jak wprost skomentowała to jedna z uczestniczek wywiady grupowego, *czas poświęcany przez pomoc społeczną na uzależnionych, to katastrofa*.

Izolacja społeczna jest widziana przez uczestników badania jako spora trudność. Próba zaradzenia są szkolenia dla nauczycieli i pedagogów, które mają pomóc im radzić sobie z izolacją oraz pomagać w tej trudnej sytuacji uczniom.

Zauważalna jest spora dynamika w zakresie kwestii ubóstwa mieszkańców. Przyczyną tej zmiany w dużej mierze jest wprowadzone kilka lat temu świadczenie wychowawcze 500+ (którego realna wartość spada, z uwagi na to, że koszty utrzymania rosną, zaś kwota świadczenia pozostaje bez zmian).

W związku ze spadkiem bezrobocia zmniejszyły się nakłady na zasiłki dla bezrobotnych. Uczestnicy badania zauważają, że ubóstwem w dużej mierze zagrożone są osoby starsze, które sporą część dochodów przeznaczają na zakup leków. Respondenci widzą potrzebę tworzenia miejsc pracy dla seniorów, by mogli oni zapewnić sobie lepszy poziom życia. Dostrzegalnym problemem jest również wzrastająca liczba osób żyjących na granicy ubóstwa, a którym nie przysługują żadne zapomogi. Są to osoby pracujące, które nie kwalifikują się do otrzymania żadnej pomocy, pomimo że ich zarobki nie pozwalają im ze spokojem patrzeć w przyszłość. Według danych Eurostatu za rok 2018, 9,7% pracowników - niemal 1,6 mln osób, czyli prawie tyle osób, ile według oficjalnych statystyk zamieszkuje Warszawę - żyje w zagrożeniu ubóstwem. I to w sytuacji rosnących pensji, spadającego bezrobocia i sporych transferów socjalnych.¹¹ W Europie prawie jedną dziesiątą pracowników można zakwalifikować jako ubogich. Zagrożenie ubóstwem mimo posiadania pracy jest jeszcze większe w przypadku osób pracujących na własny rachunek, zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na stanowiskach tymczasowych. Ubóstwo pracujących jest zjawiskiem częściej dotyczącym osoby nieposiadające wykształcenia, kobiety, rodziców samotnie wychowujących dzieci lub rodziny wielodzietne. Oprócz jakości miejsc pracy i wysokości płac, o ubóstwie pracujących decyduje także skład rodziny i jej sytuacja oraz związane z tym koszty i ograniczenia.¹²

Podczas wywiady grupowego poruszono kwestię realizacji zadań zapisanych w dokumencie Strategii. Zdaniem respondentów zdecydowana większość tych zadań została podjęta. Problematyczne w realizacji okazały się zadania dotyczące pomocy osobom bezdomnym oraz osobom uzależnionym. W przypadku osób bezdomnych trudnością jest niechęć do korzystania z jakiegokolwiek pomocy oferowanej przez instytucje takie jak MOPR czy noclegownia, ponieważ wiąże się to z zachowaniem trzeźwości. W odniesieniu do osób uzależnionych problemem jest brak placówek specjalizujących się w leczeniu uzależnień, a także konieczność wyrażenia zgody na takie leczenie przez osobę uzależnioną. Z doświadczenia uczestników wywiady wynika, że nakłonienie do terapii jest bardzo trudne, a nawet jeśli się to uda, pacjent może w każdej chwili samodzielnie zrezygnować z leczenia. Przymusowe leczenie

również bywa nieskuteczne, w sytuacji gdy osoba uzależniona nie chce zmienić swojego sposobu życia. W konsekwencji problem uzależnień, w szczególności alkoholizmu, generuje koszty dla systemu pomocy

¹¹ <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/biedni-pracujacy-jest-ich-w-polsce-tylu-co-mieszkancow-warszawy/jlw6nf>

¹² <https://what-europe-does-for-me.eu/pl/portal/2/H10>

społecznej, a także (a może nawet przede wszystkim) powoduje trwanie w zagrożeniu wystąpienia dalszych negatywnych zjawisk powodowanych uzależnieniem (część z nich opisano w poprzednim punkcie).

Dodatkowo, dzieci wychowujące się w rodzinach mających problem alkoholowy są zaniedbane i ze względu na brak odpowiedniej opieki trafiają do pieczy zastępczej. Problemem w odniesieniu do dzieci, zwłaszcza w okresie pandemii, jest także kwestia niedożywienia, na którą środkami zaradczym były świetlice i szkoły, w których dożywiano dzieci, a które ze względu na obostrzenia pozostają zamknięte.

Problemem sygnalizowanym przez uczestników wywiadu grupowego są również uzależnienia cyfrowe. Nadużywanie mediów cyfrowych przez dzieci i młodzież oraz dostęp do nieodpowiednich treści stają się coraz większym problemem, który dodatkowo nasila okres pandemii i izolacji najmłodszych od świata zewnętrznego. O nadużywaniu mediów cyfrowych mówimy w sytuacji, gdy człowiek zaczyna tracić kontrolę nad czasem jaki spędza korzystając z komputera i urządzeń mobilnych podłączonych do Internetu. Problem nadużywania technologii cyfrowych niesie najpoważniejsze skutki dla dzieci i młodzieży, ponieważ w tym okresie dojrzewania człowiek kształtuje najważniejsze kompetencje społeczne i umiejętności interpersonalne pozwalające na sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie. Zbyt długi czas spędzany w sieci przy jednoczesnym braku socjalizacji z rówieśnikami może spowodować trudności w odnalezieniu się dziecka lub nastolatka w późniejszym, dorosłym życiu. Z uwagi na panującą w Polsce pandemię, większość uczniów przeszła w tryb nauki zdalnej. Z jednej strony eksperci ds. rozwoju dzieci alarmują o problemie zbyt małej ilości interakcji pomiędzy rówieśnikami, co przekłada się na problem socjalizacji dzieci. Z drugiej strony, niezbędne do nauki zdalnej - komputer i telefon zwiększają czas, podczas którego dziecko obcuje z cyfrowym światem. Takie połączenie sprawia, że najmłodszy spędzają w sieci nawet kilkanaście godzin więcej, niż wskazują zalecenia.¹² Z punktu widzenia pomocy społecznej sposoby przeciwdziałania temu zjawisku są bardzo ograniczone. Największa odpowiedzialność spoczywa bowiem na rodzicach i opiekunach dzieci, którzy powinni wyznaczać jasne zasady korzystania z urządzeń i konsekwentnie ich przestrzegać.

Miasto jest widziane jako skutecznie radzące sobie z rozwiązywaniem swoich problemów. Mocną stroną Miasta są jego mieszkańcy, którzy na co dzień współpracują by pomagać sobie w bieżących problemach. Respondenci zwrócili uwagę również na dobrą sytuację finansową Leszna i możliwość wsparcia każdej osoby, która takiego wsparcia potrzebuje. Podkreślony został także fakt poszerzania oferty inicjatyw odwołujących się do pomocy społecznej, działalności profilaktyki zdrowotnej oraz oferty dla seniorów.

Podejmowane w ramach Strategii działania powodują zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Miasta. Aktywność ta przejawia się poprzez udział w lokalnych inicjatywach, konstruowaniu budżetu obywatelskiego czy inicjatywach na rzecz promowania zdrowego stylu życia. Ponadto mieszkańcy opiniują działania planowane przez władze Miasta.

Wśród działań, które zdaniem respondentów powinny zyskać miano priorytetów w przyszłych działaniach Miasta, większość z nich odnosi się do nadzwyczajnej sytuacji związanej z pandemią i restrykcjami, które niesie ona dla życia społecznego. Jednym z problemów, który powinien zostać jak najszybciej rozwiązany, jest kwestia uzależnienia dzieci i młodzieży od komputera i telefonu komórkowego, które dodatkowo pogłębia trwająca prawie rok nauka zdalna.

¹² <https://www.benchmark.pl/aktualnosci/nieodpowiednie-tresci-i-uzaleznienia-dzieci-od-telefonu-i-pc.html>

Kolejnym zagadnieniem jest pogłębienie wycofania osób starszych z życia społecznego, które spowodowały ograniczenia pandemiczne. Narzędziem, które mogłoby pomóc, choćby w ograniczonym zakresie jest pomoc psychologiczna skierowana do seniorów.

Innym problemem jest utrata pracy, zwłaszcza przez osoby zatrudnione w ramach umów cywilnoprawnych. Dostrzega się konieczność wprowadzenia dodatkowych instrumentów służących wsparciu takich osób.

3.3. Realizacja wskaźników rezultatu

W poniższej tabeli przedstawiono 11 wskaźników sformułowanych dla celów monitoringu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Leszno. Z uwagi na to, że w dokumencie Strategii nie wskazano wartości bazowych wskaźników, przyjęto wartości za rok 2016.

Porównanie wartości wskaźników dla roku 2016 z wartościami osiągniętymi w roku 2020 przynosi pozytywny wniosek – wskaźniki dla których pozytywną tendencją jest spadek, maleją, zaś te, których wzrost charakteryzuje pozytywne zmiany – rosną. **ZWERYFIKOWAĆ O BRAKUJĄCE WSKAŹNIKI (IPC)**

Na bazie dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu Strategii, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie zaproponował uzupełnienie pierwotnej listy wskaźników o następujące informacje:

Cel priorytetowy: Zdrowe i aktywne społeczeństwo

- liczba klubów seniora i wysokość środków finansowych przyznawanych z budżetu Miasta na ich dofinansowanie

Cel priorytetowy: Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień.

- liczba wniosków do MKRPA o podjęcie działań wobec osoby nadużywającej alkoholu i innych środków
- liczba osób umieszczonych w długoterminowych ośrodkach leczenia uzależnień

Cel priorytetowy: Aktywne społeczeństwo uczestniczące w polityce pomocy społecznej.

- wysokość środków finansowych przeznaczanych z budżetu Miasta na realizację/wspieranie zadań publicznych z obszaru polityki społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe
- liczba ogłaszanych przez Miasto otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej
- liczba przyznanych tzw. Małych grantów na realizację zadań z zakresu polityki społecznej

Cel priorytetowy: Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej.

- liczba szkoleń jednodniowych i liczba pracowników, którzy z nich skorzystali
- liczba szkoleń kilkudniowych i liczba pracowników, którzy z nich skorzystali

W opinii ewaluatora uzupełnienie listy wskaźników jest zabiegiem jak najbardziej celowym. Dotychczasowa liczba mierzonych wskaźników rezultatu jest stosunkowo mała, a zaproponowane dodatkowe wskaźniki są jednoznaczne w brzmieniu i mierzalne. Dostarczą dodatkowej wiedzy w zakresie zjawisk obserwowanych w Lesznie, a jednocześnie są adekwatne do celów Strategii.

Tabela 11. Wskaźniki rezultatu

Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa (2016)	Wartość aktualna (2020)	Wzrost/spadek
1.1. Zdrowe i aktywne społeczeństwo	1.1.1. Wspieranie aktywności seniorów 1.1.2. Wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz chorym 1.1.3. Wspieranie utrzymania przez mieszkańców dobrej kondycji fizycznej i psychicznej.	Liczba osób uczestniczących w działalności domów dziennego pobytu (wzrost)	Xx	xx	Xx
		Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie (wzrost)	xx	Xx	xx
		Liczba klubów seniora i wysokość środków finansowych przyznawanych z budżetu Miasta na ich dofinansowanie	xx	xx	xx
1.2. Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień	1.2.1. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od alkoholu oraz profilaktyka przeciwalkoholowa 1.2.2. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od narkotyków oraz profilaktyka przeciw uzależnieniom od narkotyków 1.2.3. Edukacja oraz informacja nt. uzależnień oraz nt. oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu (spadek)	304	181	spadek
		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomani (spadek)	32	28	spadek
		liczba wniosków do MKRPA o podjęcie działań wobec osoby nadużywającej alkoholu i innych środków	Xx	xx	Xx
		liczba osób umieszczonych w długoterminowych ośrodku leczenia uzależnień	xx	Xx	xx
1.3. Zmniejszona skala ubóstwa	1.3.1. Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej 1.3.2. Wspieranie kształtowania wysokiej jakości edukacji i wychowania, w tym osób dorosłych – wpływającej na zmniejszanie skali ubóstwa 1.3.3. Pomoc osobom bezdomnym 1.3.4. Aktywizacja zawodowa oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (spadek)	1 366	870	spadek
		Liczba osób bezdomnych (spadek)	128	105	spadek

1.4. Wysoka skuteczność pomocy osobom z problemami w	1.4.1. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w rodzinie	Liczba osób którym udzielono wsparcia (w zakresie funkcjonowania w rodzinie oraz społeczeństwie) (spadek)	534	354 ¹³	spadek
--	--	---	-----	-------------------	--------

Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa (2016)	Wartość aktualna (2020)	Wzrost/spadek
funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie	1.4.2. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie				
2.1. Aktywne społeczeństwo, uczestniczące w polityce pomocy społecznej	2.1.1. Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Lesznie 2.1.2. Komunikacja polityki pomocy społecznej mieszkańcom miasta 2.1.3. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców Leszna 2.1.4. Aktywne uczestnictwo w realizacji programu rewitalizacji centrum Leszna	Liczba organizacji pozarządowych w mieście (wzrost)	360	368	wzrost
		Liczba odsłon strony internetowej Urzędu Miasta poświęconej organizacjom pozarządowych (wzrost)	36 947	xx	xx
		wysokość środków finansowych przeznaczanych z budżetu Miasta na realizację/wspieranie zadań publicznych z obszaru polityki społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe	xx	xx	Xx
		liczba ogłaszanych przez Miasto otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej	Xx	xx	xx
		liczba przyznanych tzw. Małych grantów na realizację zadań z zakresu polityki społecznej	xx	xx	Xx

¹³ Pod uwagę wzięto następujące powody korzystania z pomocy: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ochrona macierzyństwa, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

2.2. Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej	1. Wzmacnianie potencjału organizacyjnego oraz kadrowego służb pomocy społecznej 2. Promocja służb pomocy społecznej 3. Wzmacnianie miejskiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej	Wysokość wynagrodzeń służb pomocy społecznej w mieście (wzrost) ¹⁴	1 775 795,86	2 614 445,95	wzrost
		Wielkość pozyskanych zewnętrznych środków finansowych przez służby pomocy społecznej (wzrost)	xx	xx	Xx
		liczba szkoleń jednodniowych i liczba pracowników, którzy z nich skorzystali	Xx	xx	xx
		liczba szkoleń kilkudniowych i liczba pracowników, którzy z nich skorzystali	xx	xx	Xx

Źródło: opracowanie własne

¹⁴ Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań rzeczowych (część finansowa) Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie za rok 2016 i 2020, tabela nr 3, dział 852, rozdział 85219, paragraf 4010.

3.4. Aktualność i realizacja celów SRPS

Jednym z elementów oceny Strategii jest aktualność jej celów. Biorąc pod uwagę analizowane dane zastane oraz informacje pozyskane od przedstawicieli jednostek miejskich, zajmujących się szeroko pojętą tematyką społeczną, należy uznać, że dotychczasowe założenia SRPS pozostają aktualne.

Tabela 12. Aktualność celów Strategii

Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Aktualność
1.1. Zdrowe i aktywne społeczeństwo	1.1.1. Wspieranie aktywności seniorów	TAK – liczba mieszkańców Leszna będących w wieku senioralnym zwiększa się
	1.1.2. Wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz chorym	TAK – problem występowania niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby pozostaje jednym z najbardziej widocznych
	1.1.3. Wspieranie utrzymania przez mieszkańców dobrej kondycji fizycznej i psychicznej	TAK – kwestia szczególnie istotna w dobie pandemii
1.2. Wysoka skuteczność pomocy osobom uzależnionym oraz niska skala problemu uzależnień	1.2.1. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od alkoholu oraz profilaktyka przeciwalkoholowa	TAK – problem nadużywania alkoholu wciąż istnieje, a jego konsekwencje są bardzo groźne zarówno w wymiarze jednostki, jak i całej społeczności
	1.2.2. Pomoc społeczna osobom uzależnionym od narkotyków oraz profilaktyka przeciw uzależnieniom od narkotyków	TAK – problem narkomanii wciąż istnieje, a jego konsekwencje są bardzo groźne zarówno w wymiarze jednostki, jak i całej społeczności
	1.2.3. Edukacja oraz informacja nt. uzależnień oraz nt. oferty pomocy społecznej w zakresie walki z uzależnieniami	TAK – działania edukacyjne i informacyjne są niezbędnym elementem profilaktyki problemu uzależnień
1.3. Zmniejszona skala ubóstwa	1.3.1. Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej	TAK – choć skala ubóstwa zmniejsza się, to samorządy winny dążyć do wyeliminowania ubóstwa w społeczeństwie (w zakresie swoich kompetencji i uprawnień)
	1.3.2. Wspieranie kształtowania wysokiej jakości edukacji i wychowania, w tym osób dorosłych – wpływającej na zmniejszanie skali ubóstwa	TAK – poza wsparciem finansowym i materialnym, przeciwdziałaniu ubóstwu musi towarzyszyć zwiększanie kompetencji samych klientów MOPR do podejmowania działań, które umożliwią im i ich rodzinom wyjście z ubóstwa
	1.3.3. Pomoc osobom bezdomnym	TAK – problem bezdomności, choć wydaje się maleć, wciąż występuje
	1.3.4. Aktywizacja zawodowa oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	TAK – stopa bezrobocia pozostaje od lat na zbliżonym poziomie, niemniej udział osób długotrwale bezrobotnych jest wciąż stosunkowo duży; poza tym widocznie wzrósł udział mieszkańców mających od 35 do 44 lat, którzy pozostają bez zatrudnienia

1.4. Wysoka skuteczność pomocy osobom z problemami w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie	1.4.1. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w rodzinie	TAK - w Lesznie występują problemy społeczne wpływające na funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie, z których nadal znaczną skalę stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Choć liczba rodzin odnotowana w roku 2020 jest mniejsza od liczby z roku 2011, to brak jest
Cele priorytetowe	Cele szczegółowe	Aktualność
		jednoznacznej tendencji spadkowej, przez co trudno jest ocenić jak w kolejnych latach będzie zmieniać się liczba rodzin potrzebujących wsparcia
	1.4.2. Pomoc społeczna osobom posiadającym trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie	TAK – działania podejmowane w ramach celu obejmują szeroki zakres problematyki, ponieważ na trudności w funkcjonowaniu natrafiają zarówno jednostki (np. osoby z niepełnosprawnościami, samotni seniorzy, osoby uzależnione), jak i rodziny (np. rodziny dysfunkcyjne, żyjące w ubóstwie)
2.1. Aktywne społeczeństwo, uczestniczące w polityce pomocy społecznej	2.1.1. Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Lesznie	TAK – oddolne inicjatywy są szczególnie ważne w dobie pandemii, gdy część usług społecznych została ograniczona
	2.1.2. Komunikacja polityki pomocy społecznej mieszkańcom miasta	TAK – budowanie świadomości, zaufania i pozytywnego wizerunku pomocy społecznej jest ważne chociażby ze względu na potrzebę docierania do osób potrzebujących, a pozostających poza systemem pomocy społecznej
	2.1.3. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców Leszna	TAK – świadomość współdecydowania o tym co dzieje się w najbliższym otoczeniu jest jednym z czynników wpływających na poczucie związku z miejscem i subiektywne odczucie jakości życia
	2.1.4. Aktywne uczestnictwo w realizacji programu rewitalizacji centrum Leszna	TAK – Gminny Program Rewitalizacji Miasta Leszna przewidziany jest na lata 2017-2027
2.2. Profesjonalna i skuteczna służba pomocy społecznej	2.2.1. Wzmacnianie potencjału organizacyjnego oraz kadrowego służb pomocy społecznej	TAK – kwestia istotna szczególnie w dobie pandemii, kiedy to służbom pomocy społecznej (i nie tylko im) przyszło mierzyć się z jej skutkami
	2.2.2. Promocja służb pomocy społecznej	TAK – budowanie świadomości, zaufania i pozytywnego wizerunku pomocy społecznej jest ważne chociażby ze względu na potrzebę docierania do osób potrzebujących, a pozostających poza systemem pomocy społecznej

	2.2.3. Wzmacnianie miejskiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej	TAK – przyczyny objęcia danej osoby bądź rodziny pomocą społeczną są na ogół związane z wystąpieniem problemów na różnych płaszczyznach – finansowej, zdrowotnej, emocjonalnej, przez co wymagają kompleksowego wsparcia, którego sam MOPR nie jest w stanie realizować (choćby ze względu na określone, ustawowe kompetencje)
--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Podczas wywiadu grupowego część dyskusji była poświęcona zadaniom zapisanym w Strategii. Z relacji uczestników wynika, że zadania te są podejmowane z różną intensywnością, za każdym razem adekwatnie do potrzeb, ale również do możliwości. Podkreślano doskonałą współpracę i komunikację pomiędzy poszczególnymi jednostkami, co ma nieoceniony wpływ na możliwość wsparcia klientów MOPR. Nie wskazano aby któreś z zadań były zbędne, a pod uwagę należy wziąć, że horyzont czasowy Strategii został wyznaczony na rok 2023. Należy również zaznaczyć jak ogromny wpływ na pracę służb pomocy społecznej ma pandemia Covid-19, która dotarła do Polski w pierwszej połowie 2020 roku. Obostrzeniom i restrykcjom wprowadzonym na różnych płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego towarzyszy niepokój społeczny, który może stawać się źródłem różnorodnych zachowań. Nieprzewidywalność tego co może się wydarzyć w kolejnych miesiącach sprawia, że trudno jest jednoznacznie wskazać na jakie działania, należy położyć nacisk w najbliższej przyszłości. Wobec tego należałoby skupić na dotychczas identyfikowanych problemach, oraz na bieżąco reagować na pojawiające się nowe zjawiska. Przeciwdziałanie skutkom pandemii będzie jednym z zadań przed którymi staną (a w zasadzie już stają) wszystkie jednostki samorządowe, dedykowane wspieraniu swoich mieszkańców, czy to w życiu społecznym, czy gospodarczym.

4. Podsumowanie i rekomendacje

Proces starzenia się społeczeństwa przybiera na sile. Towarzyszy mu postępujący ubytek ludności w wieku produkcyjnym. Już teraz dużą część mieszkańców Leszna stanowią osoby mające 70 lat i więcej. W konsekwencji tego stanu rzeczy, w przyszłości obecna stosunkowo mniej liczna grupa mieszkańców będących w wieku przedprodukcyjnym, wejdzie w wiek produkcyjny, zaś obecna, stosunkowo duża grupa mieszkańców w wieku od 35 do 49 lat, w wiek poprodukcyjny. Wzrost liczby osób starszych zauważalny jest również przez pryzmat nakładu na usługi opiekuńcze oraz pomoc społeczną dla seniorów. Systematycznie rośnie liczba przyznawanych świadczeń pielęgnacyjnych. Oznacza to, że wzrosła liczba osób, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad poważnie niepełnosprawnym członkiem rodziny.

W mieście wciąż widoczny jest problem uzależnień. Jego skala i stosunkowo niewielki wpływ instytucji pomocy społecznej na decyzje jednostki dotkniętej problemem sprawiają, że zjawisko trudno jest zwalczać. Sama złożoność problemu uzależnień oraz jego ogromny negatywny wpływ, zarówno dla samej jednostki oraz jej najbliższych, jak i w odniesieniu do całej społeczności sprawia, że niezależnie od ujawnionej skali zjawiska, wszelkie próby przeciwdziałania mu są bardzo ważne.

Pomimo spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, zwraca się uwagę na sytuację osób starszych oraz tzw. ubogich pracujących. Niekorzystna relacja wysokości wynagrodzeń mieszkańców miasta w stosunku do średniej krajowej oraz wojewódzkiej wciąż jest widoczna.

Stopa bezrobocia pozostaje na zbliżonym poziomie, a w roku 2020 była niższa niż w województwie wielkopolskim. W ogóle bezrobotnych widocznie wzrósł udział mieszkańców mających od 35 do 44 lat, a udział osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy wzrósł znacznie.

W Lesznie w dalszym ciągu istnieje zjawisko bezdomności oraz inne problemy społeczne wpływające na funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie, z których nadal znaczną skalę stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Nadal istnieje w problem przemocy, a istotnym czynnikiem jest tu pandemia koronawirusa (ze względu na przymusową wspólną izolację członków gospodarstwa domowego). Nowe okoliczności wymagają zatem wzrostu czujności i wrażliwości na to co może dziać się w najbliższym otoczeniu.

Zjawiskiem obecnie bardziej dostrzeganym niż dotychczas, są uzależnienia cyfrowe, które w obliczu izolacji rówieśniczej oraz nauczania zdalnego stają się zagrożeniem dla funkcjonowania, w szczególności dzieci i młodzieży.

Pandemia wpłynęła również na przebieg współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi, o czym świadczy chociażby mniejsza liczba projektów zrealizowanych w 2020 roku.

Biorąc pod uwagę całość zebranego materiału należy uznać, że dotychczasowe założenia SRPS pozostają aktualne. Również porównanie wartości wskaźników rezultatu Strategii dla roku 2016 z wartościami osiągniętymi w roku 2020 przynosi pozytywny wniosek co do dotychczasowych efektów wdrażania SRPS.

Poniżej sformułowano kilka rekomendacji wynikających z wcześniej przytoczonych danych.

- Kontynuacja realizacji Strategii w przyjętym kształcie (aktualność celów).
- Realizacja zadań związanych z zabezpieczeniem potrzeb seniorów – zarówno w zakresie zapewnienia opieki, jak i integracji społecznej celem utrzymania jak najdłużej w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. Zapewnienie opieki jest istotne również z uwagi na rosnącą liczbę osób, których życie jest w dużym stopniu determinowane koniecznością opieki nad osobą zależną (co negatywnie wpływa na ich życie zawodowe, a może również oddziaływać na sferę psychiczną).
- Realizacja działań związanych z przeciwdziałaniem zjawisku uzależnień.
- Podczas realizacji zadań związanych z aktywizacją bezrobotnych, szczególną uwagę należy zwrócić na mieszkańców mających od 35 do 44 lat oraz osoby bezrobotne w sposób długotrwały.
- Wzrost czujności na występowanie zjawiska przemocy domowej, które w okresie izolacji mogło przybrać na sile. Poza samymi pracownikami jednostek, które na co dzień w swojej pracy stykają się z leszczyńskimi rodzinami, większą wrażliwością winni wykazać się także członkowie społeczności.
- Stosunkowo nowym kierunkiem działań jest przeciwdziałanie uzależnieniom cyfrowym. O ile sama pomoc społeczna ma w tym zakresie ograniczone możliwości, o tyle uświadamianie o istnieniu takowego zjawiska oraz profilaktyka, np. we współpracy ze szkołami, są jak najbardziej uzasadnione.

5. Spis tabel i wykresów

Rysunek 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2019 (%)	4
Rysunek 2. Piramida wieku mieszkańców Leszna, rok 2019	5
Rysunek 3. Stopa bezrobocia w latach 2016-2020	7
Rysunek 4. Liczba osób które skorzystały z pomocy schroniska dla osób bezdomnych	10
Rysunek 5. Wskaźnik wykrywalności przestępstw w latach 2016-2020 (ogółem)	13
Tabela 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	6
Tabela 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii	7
Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia	7
Tabela 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2016-2020 (zł)	8
Tabela 5. Bezrobotni w latach 2016-2020 według czasu pozostawania bez pracy	9
Tabela 6. Bezrobotni w latach 2016-2020 według wieku	9
Tabela 7. Wybrane powody trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy społecznej	11
Tabela 8. Świadczenia rodzinne (liczba świadczeń) w latach 2016-2020	12
Tabela 9. Piecza zastępcza	12
Tabela 10. Procedura "Niebieskie Karty" w roku 2016 i 2020	13
Tabela 11. Wskaźniki rezultatu	19
<i>Tabela 12. Aktualność celów Strategii</i>	22

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.

Problemy społeczne miasta Leszno

Raport z badań przeprowadzonych w ramach
opracowywania Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych dla Miasta Leszno

IB IPC Sp. z o.o.

2017

Ul. Aleksandra Ostrowskiego 9
53-238 Wrocław

Spis treści

1.	Cel badań i metodologia	3
2.	Charakterystyka osób badanych	4
2.1.	Badanie ilościowe (PAPI / CATI)	4
2.2.	Badanie jakościowe (IDI / TDI)	7
3.	Podsumowanie	8
3.1.	Badanie ilościowe (PAPI / CATI)	8
3.2.	Badanie jakościowe (IDI / TDI)	12
4.	Szczegółowa analiza - wyniki badań ilościowych (PAPI / CATI)	19
4.1.	Zdrowie	19
4.2.	Niepełnosprawność	21
4.3.	Ubóstwo	23
4.4.	Przemoc	25
4.5.	Przestępczość	34
4.6.	Rynek pracy	36
4.7.	Bezdomność i mniejszości etniczne	38
4.8.	Uzależnienia	42
4.9.	Jakość życia w mieście i oczekiwane zmiany	54
5.	Szczegółowa analiza – wyniki badań jakościowych (IDI / TDI)	61
5.1.	Edukacja	61
5.2.	Dzieci i młodzież	66
5.3.	Władze miasta	70
5.4.	Opieka hospicyjna i paliatywna	74
5.5.	Uzależnienia	74
5.6.	Bezdomność	77
5.7.	NGO – organizacje i stowarzyszenia	78
5.8.	Bezpieczeństwo	81
5.9.	Pomoc społeczna	84
6.	Spis ilustracji	86
6.1.	Tabele	86
6.2.	Wykresy	87
7.	Aneks	88
7.1.	Ankieta do badania ilościowego (PAPI / CATI)	88
7.2.	Scenariusz do badania jakościowego (IDI / TDI)	96

1. Cel badań i metodologia

Celem przeprowadzonych badań, zrealizowanych przez Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o. na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla miasta Leszno, było **zebranie opinii na temat problemów, z jakimi zmagają się na mieszkańcy miasta**. Zebrane informacje **posłużą do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**.

Badania zostały przeprowadzone za pomocą dwóch metod badawczych: **ilościowych** – bezpośrednich, indywidualnych ankiet (PAPI) oraz wywiadów telefonicznych (CATI) jak i **jakościowych** – indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) oraz telefonicznych wywiadów pogłębionych (TDI).

Badania ilościowe zostały przeprowadzone za pomocą metody mix – methods (PAPI i CATI).

Badania **PAPI** to najbardziej tradycyjna metoda badawcza wśród stosowanych technik ilościowych. Polega ona na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego z respondentem przez ankietera, który czyta pytanie i odpowiedź respondenta na bieżąco zapisuje w papierowym kwestionariuszu. Ten rodzaj badań jest uważany za jeden z najskuteczniejszych, ponieważ respondent w sytuacji rozmowy z ankieterem face to face, czuje się bardziej zobligowany do udzielenia rzetelnej odpowiedzi.

Badania **CATI** to również metoda zbierania informacji w badaniach ilościowych. W badaniach realizowanych metodą CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza – np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi.

Ankieta, która została wykorzystana do zrealizowania badań ilościowych została zamieszczona w aneksie niniejszego opracowania.

Badania jakościowe zrealizowano za pomocą pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) i telefonicznych wywiadów pogłębionych (TDI).

IDI to badanie jakościowe mające przede wszystkim charakter eksploracyjny. Polega na rozmowie w „cztery oczy” badacza z respondentem. Celem rozmowy jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru. Dodatkowo w przypadku respondentów trudno dostępnych (ekspertów, osób o znacznej pozycji zawodowej) niewątpliwym atutem metody jest brak problemu z zebraniem grupy w określonym czasie w jednym miejscu.

TDI to również metoda badań jakościowych, polegająca na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem. Celem badania jest dotarcie do precyzyjnych informacji, poszerzenie wiedzy związanej z tematem, jest więc stosowane jako uzupełnienie innych metod badawczych, w celu pogłębienia wiedzy o badanym zjawisku. IB IPC do realizacji telefonicznych pogłębionych wywiadów indywidualnych zatrudnia zespół doświadczonych,

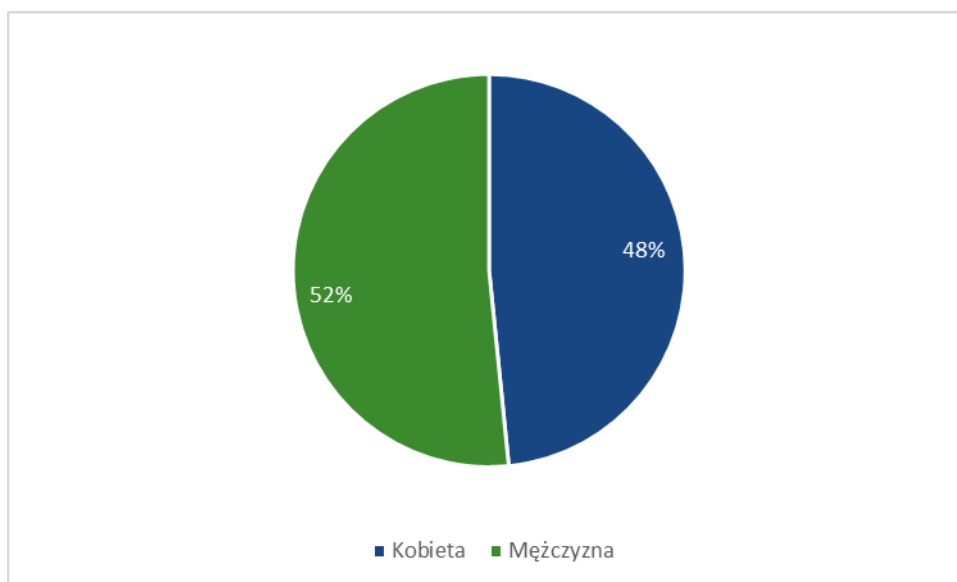
wyspecjalizowanych badaczy, którzy wykorzystując podejście psychologiczne umiejętnie sterują przebiegiem rozmowy, wprowadzają kolejne tematy, ukierunkowują wypowiedź respondenta, pomagają w ujawnianiu przekonań, opinii, postaw. Przebieg wywiadu jest rejestrowany, a podstawą interpretacji wyników jest pogłębiona analiza informacji uzyskanych z rozmowy.

Scenariusz, który został wykorzystany do zrealizowania badań jakościowych został zamieszczony w aneksie niniejszego opracowania.

2. Charakterystyka osób badanych

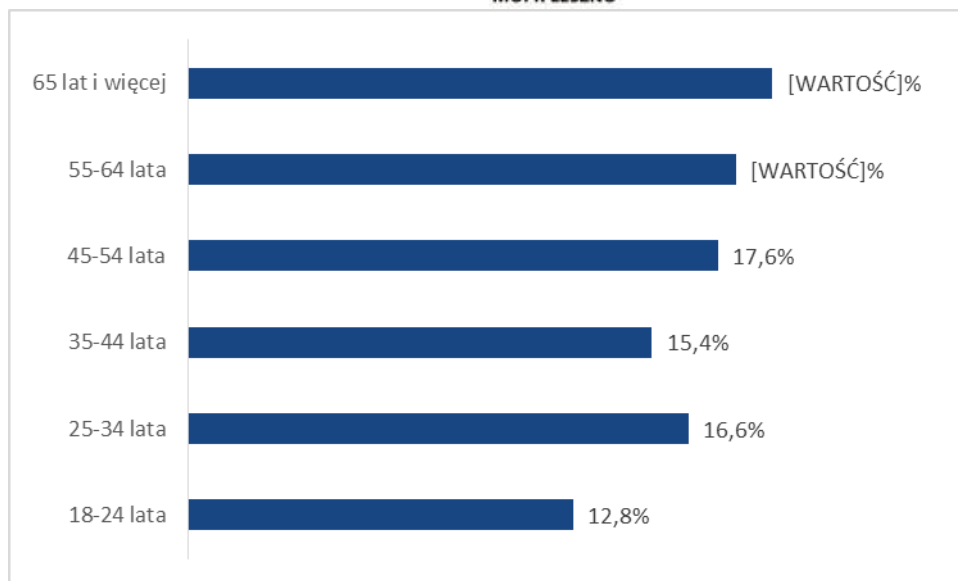
2.1. Badanie ilościowe (PAPI / CATI)

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 500 mieszkańców miasta Leszno. 300 ankiet zostało zrealizowanych za pomocą metody CATI, 200 zebrano za pomocą tradycyjnej ankiety – PAPI.

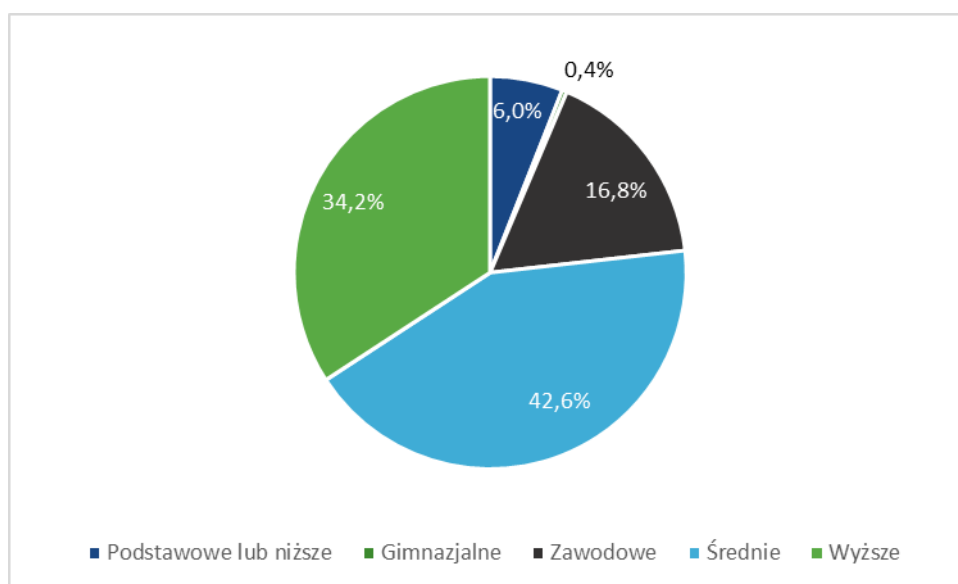
Wykres nr 1. Płeć osób badanych (N=500)

Z 500 ankiet 52% zostały wypełnione przez mężczyzn. Pozostałe (48%) wypełniły kobiety.

Wykres nr 2. Wiek osób badanych (N=500)

W przeprowadzonym badaniu najliczniej reprezentowaną grupą byli najstarsi mieszkańcy Leszna – 65 lat i więcej (19,4%). Nieco mniej przebadano osób w wieku 55 – 64 lat (18,2%). Trzecią pod względem wielkości grupą wiekową były osoby mające 45 – 54 lat (17,6%). Mieszkańcy Leszna mający 35 – 44 lat stanowili 15,4% badanej próby, a osoby w wieku 25 – 34 lat 16,6%. Najmłodszy respondenci byli najmniej liczną grupą wiekową (18 – 24 lat) – 12,8%.

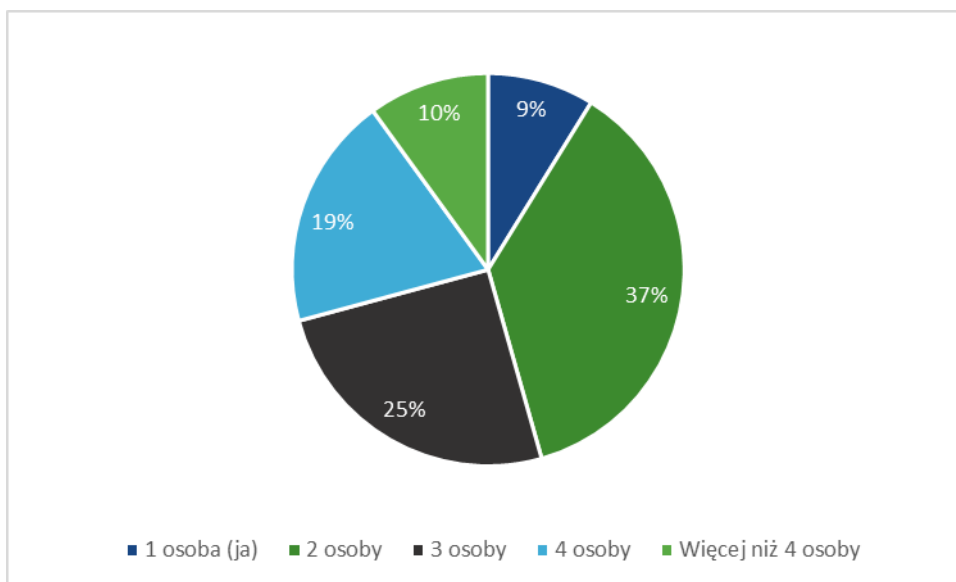
Wykres nr 3. Wykształcenie osób badanych (N=500)

Prawie co drugi ankietowany mieszkaniec Leszna posiadał wykształcenie średnie (42,6%). Osób z wykształceniem wyższym przebadano 34,2%. Ankietowani mający wykształcenie zawodowe stanowią 16,8% badanej próby. Jeszcze mniejszy odsetek tworzą osoby z wykształceniem podstawowym (6,0%). Osób z wykształceniem gimnazjalnym przebadano tylko 0,4%.

Wykres nr 4. Przynależność do grupy zawodowej osób badanych (N=500)

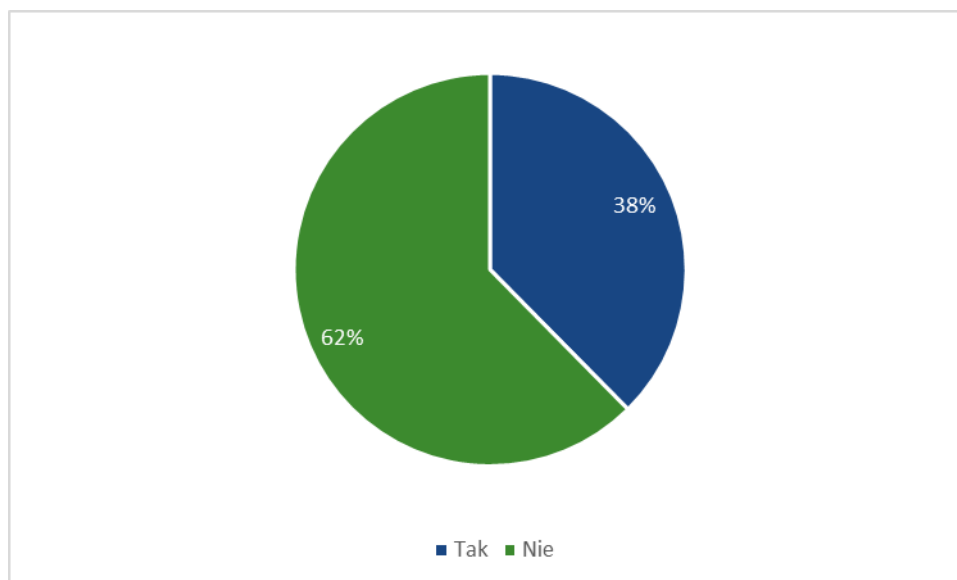
Co 5 osoba badana to emeryt, rencista (20,8%). Pracowników fizycznych, robotników przebadano 18,2%. Trzecią pod względem wielkości grupą zawodową, w zrealizowanym badaniu, są przedsiębiorcy, kupcy, rzemieślnicy (17,0%). Menadżerowie, specjaliści, nauczyciele stanowią 9,8% badanej próby. Podobny odsetek tworzą przedstawiciele wolnych zawodów (prawnik, lekarz, artysta) (9,2%). Urzędników, pracowników administracji przebadano 8,8%. Bezrobotni to 5,6% całej badanej próby. W badaniu wzięły też udział gospodynie domowe (5,4%), uczniowie, studenci (3,4%) oraz menadżerowie wyższego szczebla (dyrektorzy) (1,8%).

Wykres nr 5. Liczba członków gospodarstwa domowego (N=500)

Ankietowani najczęściej deklarowali, że ich gospodarstwo domowe tworzą dwie osoby (37,0%). Co 4 respondent wskazał na trzech członków gospodarstwa domowego (25,0%). 4-osobowe gospodarstwa domowe stanowią 19,0% badanej próby. Co 10

ankietowany mieszkaniec Leszna tworzy gospodarstwo domowe składające się z więcej niż 4 osób (10,0%). Najmniej jest jednoosobowych gospodarstw domowych (9,0%).

Wykres nr 6. Deklaracja posiadania niepełnoletnich dzieci (N=500)

Posiadanie niepełnoletnich dzieci zadeklarowało 38,0% badanych. Średnia liczba posiadanego potomstwa, które nie ukończyło 18 roku życia to 1,5 (SD=0,76). Najwięcej osób z grupy posiadającej niepełnoletnie dzieci ma jedno dziecko (21,6%). Posiadanie dwójki potomstwa zadeklarowało 12,0% badanych. Troje dzieci ma 3,2% ankietowanych, czworo 0,6%. Pięcioro niepełnoletnich dzieci posiada 0,2% badanych.

2.2. Badanie jakościowe (IDI / TDI)

W badaniu uczestniczyło 19 respondentów – lokalnych liderów opinii, którzy na co dzień zajmują się różnymi obszarami życia społecznego. Wśród badanych znaleźli przedstawiciele takich instytucji jak:

- Przedszkole
- Szkoła podstawowa
- Szkoła ponadgimnazjalna
- Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- Psychiatra, psychoterapeuta
- MCP Alternatywa (młodzieżowe centrum profilaktyki)
- Piecza zastępcza
- Reprezentant władzy
- Wydział spraw obywatelskich
- Radny
- Stowarzyszenie hospicjum
- Biuro ds. uzależnień
- Schronisko dla bezdomnych
- Fundacja CAT
- Przedstawiciel współpracy z organizacjami pozarządowymi
- Przedstawiciel komendy
- Prokurator
- Zespół kuratorów ds. dorosłych

Każdy respondent wypowiadał się o specyfice swojego obszaru. W celu zachowania anonimowości w raporcie nie będą podawane nazwy instytucji, z których pochodzili respondenci. Raport został podzielony na 9 obszarów:

- Edukacja
- Dzieci i młodzież
- Władze miasta
- Opieka hospicyjna i paliatywna
- Uzależnienia
- Bezdomność
- NGO – organizacje i stowarzyszenia
- Bezpieczeństwo oraz pomoc społeczna

3. Podsumowanie

3.1. Badanie ilościowe (PAPI / CATI)

- ✓ **Większość mieszkańców Leszna cieszy się dobrym zdrowiem.** 68,0% swój stan zdrowia ocenia na przynajmniej dobry. Znaczny odsetek osób niemających problemów zdrowotnych tłumaczy dużą liczbę odpowiedzi wskazujących na trudności w ocenie opieki medycznej w mieście (osoby zdrowe raczej nie korzystają z usług medycznych). **Opinia na temat dostępności i jakości opieki zdrowotnej** zebrana od osób, które stwierdziły, że są w stanie dokonać takiej oceny, **jest zaś mocno spolaryzowana.** 45,8% mieszkańców uważa, że dostępność usług medycznych jest dość duża lub bardzo duża. Przeciwnego zdania jest 41,6%. Jakość usług pozytywnie ocenia 42,6% mieszkańców. Negatywnie o usługach służby zdrowia wypowiada się 43,4% lesznan.
- ✓ **Z trzech używek** (alkohol, narkotyki, papierosy) **mieszkańcy Leszna najczęściej mają kontakt z napojami alkoholowymi.** Po alkohol sięga ponad połowa dorosłych lesznan (57,2%). **Picie alkoholu ma jednak w przeważającej mierze charakter okazjonalny i nie ma negatywnych skutków dla relacji z otoczeniem** (94,1%). **Problem uzależnienia alkoholowego istnieje jednak na terenie Leszna.** Do picia kilka razy w tygodniu przyznaje się 10,8% lesznan, a **3,5% po alkohol sięga codziennie.** **Większy problem z alkoholem** (częstsze picie) **mają mężczyźni niż kobiety.** Ponadto, **co 5 mieszkańiec Leszna** w swoim najbliższym otoczeniu **potrafi wskazać osobę uzależnioną** (19,8%). Najczęściej osoby nadużywające alkoholu występują w środowisku osób 18 – 24-letnich (35,9%).
- ✓ **Narkomania jest problemem, który dotyczy mniejszej grupy mieszkańców Leszna niż alkoholizm.** Do zażywania narkotyków przyznaje się **2,8% dorosłych lesznan, a 4,0% zna osobiście osoby uzależnione od środków psychoaktywnych.** **Najbardziej zagrożoną grupą są osoby w wieku 18 – 24 lat.** Wśród tych mieszkańców odsetek osób, które brały kiedykolwiek narkotyki wzrasta do 15,6%, a 10,9% potrafi wskazać w swoim najbliższym otoczeniu osobę uzależnioną. **Wśród osób sięgających po substancje psychoaktywne 7,1% przyznaje, że zażywa je codziennie.** Taki sam odsetek pod wpływem narkotyków jest kilka razy w tygodniu. **Częstość zażywania narkotyków jest więc większa niż częstość spożywania alkoholu.** **Narkotyki mają również**

bardziej negatywny wpływ na relacje z otoczeniem. 64,3% osób zażywających substancje psychoaktywne twierdzi, że nie mają one wpływu na ich funkcjonowanie, w przypadku alkoholu negatywnych skutków jego zażywania nie widziało 94,1% badanych. **Mimo mniejszej skali kontaktu z narkotykami niż alkoholem, problem narkomani może być poważniejszy.**

- ✓ **Mieszkańcy Leszna częściej są biernymi niż aktywnymi palaczami.** Papierosy badali 36,8% badanych mieszkańców Leszna. Biernymi palaczami jest 64,2%. Ponad ¾ palaczy miesięcznie na swój nałóg wydaje ponad 100 zł.
- ✓ **Problem uzależnień od hazardu dotyka najmniejszej liczby mieszkańców Leszna. Najpopularniejszą grą losową, loterią jest lotto.** Ponad połowa mieszkańców Leszna wysłała kiedyś kupon lotto (64,2%). **Gra w lotto ma jednak dość znaczny odsetek graczy okazjonalnych,** którzy biorą udział w grze kilka razy w roku (16,0%), kilka razy w miesiącu (12,2%). **Codziennie w tej grze uczestniczy tylko 0,6% badanych.** Inne gry nie są już tak popularne. **Największy odsetek graczy „codziennych” mają gry w Internecie (0,8%),** w które kiedykolwiek grało 13,2% dorosłych mieszkańców Leszna, z tego 3,2% dawniej niż rok temu. **Najczęściej osobami narażonymi na uzależnienie od gier w Internecie, ale także od innych gier losowych, loterii są osoby w wieku 18 – 24 lat i 35 – 44 lat.** Z badanych mieszkańców Leszna 3,4% zadeklarowało, że w ich najbliższym otoczeniu znajduje się osoba uzależniona od hazardu.
- ✓ **Oferta miasta skierowana do osób uzależnionych jest słabo znana mieszkańcom Leszna.** Jej znajomość deklaruje jedynie co 5 mieszkańiec (20,4%). **Stąd problemy w ocenie, czy aktualne wsparcie dla osób z różnego rodzaju problemami, w tym dla uzależnionych, jest wystarczające** (22,2% - odpowiedź „trudno powiedzieć”). **Mieszkańcy, którzy jednak dokonali oceny aktualnej pomocy udzielanej potrzebującym, w zdecydowanej większości uznali, że jest ona jest raczej wystarczająca** (50,2%) **lub nawet zdecydowanie wystarczająca** (15,8%). **Brak zadowolenia z aktualnego wsparcia jest zaś podyktowany przede wszystkim przekonaniem o braku bezpłatnego dostępu osób potrzebujących do instytucji pomocy, terapeutów, pomocy psychologicznej** (32,4%). **Lesznie bardzo cenią fachową pomoc dla potrzebujących.** W przypadku działań *stricte* związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień również są przede wszystkim zwolennikami zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (51,5%).
- ✓ Z deklaracji mieszkańców wynika, że **wobec osób niepełnosprawnych fizycznie, czy umysłowo większość lesznie ma pozytywną lub neutralną postawę.** Jeśli odnotowywano negatywną postawę, to **częściej wrogie emocje wzbudzały osoby niepełnosprawne umysłowo** (15,2%) **niż fizycznie** (12,0%). **Mieszkańcy nie mają rozeznania w potrzebach osób niepełnosprawnych, gdyż trudno im ocenić przystosowanie miasta do osób z ograniczeniami, zwłaszcza intelektualnymi.** **Opinia na temat przyjazności Leszna ludziom niepełnosprawnym** zebrana od osób, które stwierdziły, że są w stanie dokonać takiej oceny, **jest zaś, podobnie jak w przypadku oceny służby zdrowia, mocno spolaryzowana.** Dotyczy to zarówno oceny udogodnień dla osób z niepełnosprawnością fizyczną jak i umysłową.

- ✓ **Problem ubóstwa istnieje na terenie miasta Leszno.** Co 7 mieszkaniec (13,6%) potrafi wskazać w swoim najbliższym otoczeniu osobę, która żyje w ubóstwie. Problemy z opłaceniem bieżących świadczeń, przynajmniej czasami, ma 17,2% lesznian. **Mieszkańcy miasta są zwolennikami polepszenia sytuacji osób ubogich poprzez tworzenie warunków sprzyjających poprawie pozycji takich osób na rynku pracy** (tworzenie nowych miejsc pracy, poszerzanie, zdobywanie nowych umiejętności, kwalifikacji). Pomysły rozszerzenia pomocy rzeczowej, zwiększania nakładów finansowych na zasiłki nie zyskują poparcia większości mieszkańców.
- ✓ **W Lesznie istnieje też problem przemocy.** Co 7 mieszkaniec (14,8%) osobiście zna ofiarę przemocy rodzinnej, a co 4 zaobserwował akty przemocy w mieście (25,6%). Wśród świadków przemocy co 10 obserwuje pogwałcenie praw innych ludzi notorycznie (9,4%). **Mieszkańcy Leszna najczęściej są obserwatorami przemocy wobec kobiet i dzieci.** Częściej psychicznej niż fizycznej. Ponad to, z przeprowadzonego badania wynika, że **15,8% dorosłych mieszkańców miasta było przynajmniej raz w ciągu ostatnich trzech lat ofiarą przemocy, przede wszystkim psychicznej** (zwymyślanie, zastraszanie, nękanie, upokarzanie publiczne). Wśród ofiar 39,2% twierdzi, że nadal czasami doświadcza przemocy, a w przypadku 3,8% notorycznie łamane są prawa godności. Oprawcami najczęściej są osoby nieznajome (bezdumni, pijacy) (34,2%). 29,1% aktów przemocy dopuścili się partnerzy ofiar. **Do utraty kontroli nad sobą i aktów przemocy przyznało się zaś 20,0% badanych lesznian.** Z deklaracji wynika, że **częściej dopuszczali się oni agresji psychicznej** (zwymyślanie, straszenie) **niż fizycznej** (bicie) i że **były to albo jednorazowe akty przemocy** (24%) **albo że na ten moment takie zachowania już im się nie zdarzają** (25%). Wśród osób, które dopuściły się agresywnego zachowania są jednak osoby, którym utrata kontroli nad sobą nadal czasami się zdarza (43,0%) lub też dochodzi do niej notorycznie (3,0%). **Osobami, wobec których mieszkańcy Leszna najczęściej dopuszczają się agresywnych zachowań są ich własne dzieci** (45,0%).
- ✓ **Mimo problemu przemocy, miasto Leszno jest w opinii większości jego mieszkańców miastem bezpiecznym** (81,6%). Dlatego też, **większość lesznian nie umiała wskazać najbardziej niebezpiecznych terenów w swojej okolicy** (29,6%) **lub po prostu uznało, że nie ma niebezpiecznych obszarów na terenie miasta** (27,2%). **Pozostali najczęściej wskazywali na centrum jako tą część miasta, w której najbardziej czują się zagrożeni** (23,0%), ze względu na zbyt małą liczbę patroli policji i koncentrację ludności z marginesu społecznego. Inne tereny były wskazywane przez mniej niż 4,0% badanych mieszkańców.
- ✓ **W mieście Leszno żyją osoby bezdomne. Styczność z nimi ma 59,2% mieszkańców,** którzy uważają, że **najlepszą formą pomocy dla tej grupy ludzi jest organizacja noclegu i zapewnienia jednego, ciepłego posiłku** (42,6%), **a następnie pomoc w pozyskaniu zatrudnienia** (39,9%) oraz **pomoc w zakresie szkolenia zawodowego** (30,4%). Dwie ostatnie formy wsparcia mają ścisły związek z oceną tutejszego rynku pracy. **Z badanych**

mieszkańców Leszna mających styczność z problemem bezdomności 32,4% zadeklarowało, że w ich okolicy mieszkają osoby pochodzenia romskiego. Większość lesznian żyjących w sąsiedztwie ludności romskiej nie uważa, aby tej grupie etnicznej należało pomagać (63,5%). Ci którzy opowiadają się za wsparciem zaznaczają, że nie powinno się ono niczym różnić od pomocy udzielanej innym potrzebującym np. bezrobotnym, czy bezdomnym.

- ✓ Według mieszkańców miasta Leszno, **problemem tutejszego rynku pracy jest przede wszystkim bierność osób bezrobotnych (41,2%).** Bierność osób pozostających bez pracy **jest uznawana za poważniejszą barierę niż brak miejsc pracy (31,6%).** Leszianie uważają również, że **brak motywacji do podjęcia pracy (27,8%) stanowi większy problem niż braki w przygotowaniu zawodowym (14,2%).** Taka ocena sytuacji na rynku pracy powoduje, że **mieszkańcy Leszna, w ramach działań na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych, nie są zwolennikami zwiększenia kwot zasiłków i wydłużenia okresu ich przyznawania (6,8%), czy też zwiększenia zasiłków z pomocy społecznej (4,4%).** Oczekują przede wszystkim organizacji kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie się lub podniesienie kwalifikacji (50,8%), organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych (32,9%), zwiększenia dostępu do informacji o możliwości zatrudnienia (27,3%). Co 4 badany mieszkaniec opowiada się również za dofinansowaniem samozatrudnienia (25,1%).
- ✓ **Zdecydowana większość mieszkańców Leszna jest zadowolona ze swojego miejsca zamieszkania (78,8%).** Tylko co 20 respondent żali się na nieprzyjemną okolicę – alkoholizm, brud, brak poczucia bezpieczeństwa (5,4%). **Potwierdzeniem, że większości żyje się dobrze w obecnym miejscu zamieszkania jest 83,6% deklaracji mówiących o tym, że badani nie rozważają przeprowadzki do innego miejsca w mieście. Osoby, które chcą się przeprowadzić najczęściej biorą pod uwagę obrzeża miasta (17,1%). Do innego miasta chce wyemigrować 15,9% lesznian. Ogólne zadowolenie z miejsca zamieszkania nie oznacza, że mieszkańcy nie oczekują zmian. W celu poprawy jakości życia w mieście w pierwszej kolejności oczekiwano by przeobrażenia na rynku pracy – zahamowania bezrobocia i powstania nowych miejsc pracy (50,5%). W dalszej kolejności mieszkańcy chcieliby prowadzenia działań profilaktyki uzależnień (25,8%). Co 5 lesznianin opowiada się za zapewnieniem odpowiedniej jakości edukacji (19,5%) i ochroną mieszkańców przed przestępczością (19,5%). W wizji miasta nie ma natomiast szczegółowych oczekiwań co do centrum – działań jakie można byłoby podjąć w celu uatrakcyjnienia tego terenu.**
- ✓ **Ponad połowa mieszkańców Leszna nie wykazuje zainteresowania, kontaktu z organizacjami społecznymi.** Żadnej organizacji społecznej (pozarządowej) nie zna 51,4% dorosłych lesznian, 54,2% nie ma w swoim najbliższym otoczeniu żadnych osób, które działałyby na rzecz lokalnej społeczności. **Mimo, że ponad połowa mieszkańców Leszna nie wykazuje zainteresowania działalnością organizacji pozarządowych, 3/4 badanych uważa, że organizacje pozarządowe powinny mieć możliwość działania w ramach Centrum Aktywności Społecznej (78,8%).**

3.2. Badanie jakościowe (IDI / TDI)

Wypowiedzi respondentów zazwyczaj dotyczyły obszaru, w którym pracują. Problemy jakie spotykają w swojej pracy również najczęściej dotyczyły tego co robią na co dzień. Bardzo często jednak podawano różnego rodzaju problemy, które można traktować jako uniwersalne dla Leszna. Jest to na pewno **problem finansowania** – potrzebne są dotacje do działań niektórych instytucji, do wsparcia ciekawych inicjatyw. Potrzebne są pieniądze na wynagrodzenia dla pracowników, do poszerzenia kadry specjalistów, a co za tym idzie utrzymania niektórych instytucji. Dużym problemem, bardzo często pojawiającym się w przeprowadzonych wywiadach jest problem **dopalaczy** w mieście, głównie dotyczący młodzieży. Wśród osób młodych po szkole oraz starszych obserwuje się często **niechęć do podjęcia pracy zawodowej, dziedziczone bezrobocie, „życie na koszt państwa”**. Ważnym problemem, na który bardzo często wskazywano bez względu na obszar, z którego pochodzili respondenci jest **kumulacja osób z różnego typu problemami w centrum Leszna**. Badani wierzą, że zmianę w tym zakresie przyniesie Gminny Program Rewitalizacji na lata 2017 – 2020. To nad czym należy pracować to również **profilaktyka** – w wielu obszarach jest ona niewystarczająca. Badani mówili zarówno o profilaktyce przeciw uzależnieniom, dopalaczom, o informowaniu na temat funkcjonowania różnych instytucji pomocowych. Dodatkowym problemem, który wydał się dość powszechny jest **brak lokali** – zarówno na funkcjonowanie poszczególnych instytucji, jak i lokali socjalnych. Warto także popracować nad bezpieczeństwem – głównie podawano **zwiększenie monitoringu w mieście**, w punktach newralgicznych, gdzie dochodzi do aktów wandalizmu czy przemocy. Pozostałe problemy, na które wskazywano, bardzo często ściśle wiązały się z obszarem, którym na co dzień zajmują się respondenci w swojej pracy. Poniższa tabela zbiorczo prezentuje wszystkie wskazane problemy, te które należy potraktować priorytetowo oraz działania, które mogą przeciwdziałać tym problemom – zarówno dokonane jak i działania w planach miasta czy badanej instytucji.

Tabela nr 1. Podsumowanie badanych obszarów

Respondent	Jakie problemy wskazuje?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
EDUKACJA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Problemem nie jest to, że nie ma miejsc w przedszkolach, ale to, że nie zawsze dzieci dostają się do przedszkoli, do których chcą rodzice • Nieprawidłowe wzorce przekazywane przez rodziców z pokolenia na pokolenie – brak chęci do zmiany swojej sytuacji, brak chęci na aktywizację zawodową • Brak możliwości spędzania czasu wolnego po godzinach funkcjonowania placówek • Brak wystarczającej liczby miejsc do bezpiecznej zabawy dzieci • Brak funduszy na różne inicjatywy • Mało działań dla seniorów – w uniwersytecie III wieku nie ma miejsc 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa bezpieczeństwa w mieście 2. Brak poczucia wspólnoty, dbania o mienie wspólne 	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja • Działania aktywizujące mieszkańców (imprezy organizowane przez miasto) • Organizacja leszczyńskiego dnia przedszkolaka • Potrzeba nagłaśniania imprez, wydarzeń dla mieszkańców • Organizacja zbiórki (makulatury, zużytych baterii, nakrętek) • Spotkania z różnymi grupami ekspertów w celu uświadamiania społeczeństwa jak dbać o środowisko, bezpieczeństwo, zdrowie) • Udział w ogólnopolskich akcjach np. dzieciństwo bez próchnicy • Aktywizacja rodziców poprzez turnieje piłki nożnej, olimpiady dla dzieci, dni przedszkolaka – propagowanie w czasie tego typu imprez zdrowego trybu życia • Integracja rodziców i dzieci z trudniejszych rodzin • Współpraca z innymi instytucjami (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodki interwencji kryzysowej) • Organizacja warsztatów, prelekcji, spotkań
Respondent 2	<ul style="list-style-type: none"> • Brak funduszy (potrzebny jest remont szkoły) • Rewitalizacja społeczna: na obszarze w którym funkcjonuje szkoła (objętym procesem rewitalizacji) występuje wielopokoleniowe bezrobocie, ubóstwo, dzieci, które uczą się w szkole mieszkają w mieszkaniach socjalnych, często przeludnionych • Wyczuwana bezradność osób z rodzin z dysfunkcjami 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc dla najbiedniejszych: zasiłki, wsparcie socjalne, pomoc społeczna, stypendia szkolne • Inkubator przedsiębiorczości, w którym można się przekwalifikować lub podwyższyć kwalifikacje • Budowanie wśród dzieci szacunku, poszanowania dobra wspólnego • Popieranie akcji zgłaszanych przez dzieci (współtworzenie swojej szkoły) • Zagospodarowanie terenu boiska szkolnego (ławki, kwietniki, mini plac zabaw, z którego korzystają mieszkańcy) • Organizacja zajęć pozalekcyjnych, szkoła wraz boiskiem jest otwarta do godziny 20.00 • Cykl spotkań dzieci z tematyką rewitalizacji – uświadamianie najmłodszych • Współpraca z rodzicami – organizacja rodzinnego festynu • Udział dzieci w akcjach typu: sprzątanie otoczenia w ramach akcji sprzątania świata, udział w konkursach ekologicznych

			<ul style="list-style-type: none"> • Szkolne koło Caritas • Klub bezpieczeństwa drogowego • Szafa dobroci, w której rodzice mogą zostawić niezniszczone rzeczy dla innych, potrzebujących rodziców
Respondent 3	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma edukacyjna • Cyber-zagrożenia • Słaba kondycja psychiczna uczniów (objawy depresji) • Agresja • Używki • Duże zróżnicowanie statusu społecznego biedni vs bogaci • Kumulacja biedoty w centrum miasta • Problem komunikacyjny w mieście (brak miejsc parkingowych, korki w godzinach szczytu) 	1. Rewitalizacja starówki, ale nie pod kątem budynków, a ludzi tam mieszkających - rewitalizacja centrum jako miejsca kumulującego osoby ubogie, z problemami	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja • Działania kulturalno-rozrywkowe (przedstawienia, imprezy) • Wolontariat dzieci i młodzieży ze szkoły w ramach pomocy w świetlicach terapeutycznych, przedszkolach, gwiazdka PCK
DZIECI I MŁODZIEŻ			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Brak psychiatry dziecięcego na NFZ • Coraz większa liczba zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży (ale zjawisko dotyczy całej Polski, nie tylko Leszna) • Używki wśród młodzieży • Bezrobocie dziedziczone • Niskie płace 	1. Dostęp do psychiatry dziecięcego	<ul style="list-style-type: none"> • Działania profilaktyczne, diagnostyczne i terapeutyczne dla dzieci i rodziców • Fundusze na wykształcenie kadry • Baza lokalowa do terapii i badań • Dobra współpraca z jednostkami, które zajmują się podobnymi problemami (MOPR, wydział spraw obywatelskich, szkoły etc)
Respondent 2	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawiska z zakresu psychiatrii nie są specyficzne dla samego Leszna, obserwuje się ogólnopolskie problemy np. związane z uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży, które wiążą się ze zbyt dużą liczbą obowiązków 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak psychiatry dziecięcego 2. Brak przygotowania szkół do tego, w jaki sposób postępować z dziećmi przejawiającymi pewne zaburzenia – brak natychmiastowej interwencji, która może je zahamować 3. Brak grup wsparcia dla osób ze specyficznymi problemami (psychotycy, dla rodzin osób np. chorych przewlekłe) 	<ul style="list-style-type: none"> • Konferencje psychoedukacyjne (np. na temat depresji, chorób otępiennych, zaburzeń Alzheimera, zespołu Autyzmu) • Potrzeba nagłaśniania działań, zwiększenie świadomości wydarzeń organizowanych w mieście • Potrzeba kooperacji specjalistów z Leszna, zintegrowania działań • Potrzeba wsparcia organizacyjnego, aby w większym zakresie planować nowe konferencje, spotkania • W planach: konferencja kierowana nie tylko do profesjonalistów, ale również do nauczycieli, rodzin, których spotyka problem autyzmu u swoich podopiecznych
Respondent 3	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pomocy dzieciom i młodzieży z zespołem Aspergera i z otępieniem • Problem z opieką psychiatryczną dla dzieci i młodzieży • Brak wsparcia dla osób współuzależnionych i dla ofiar przemocy (słaba współpraca ze strony szkół – oferują tylko rozmowę np. z dziećmi, 	Respondent nie wskazuje, które problemy są najważniejsze	<ul style="list-style-type: none"> • Większa, szersza dystrybucja informacji np. w formie plakatów na temat istnienia i działalności instytucji pomocowych • Instytucja udziela pomocy terapeutycznej, społecznej • Należałoby zwiększyć kadre, która niosłaby pomoc • Większa współpraca ze szkołami • Finanse na działalność pomocową

	które dotyczą problemy rodzinne, nie wdrażając konkretnych środków)		
Respondent 4	<ul style="list-style-type: none"> • Brak kandydatów, chętnych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych • Problemy kadrowe – brak kandydatów, chętnych do pracy z rodzinami, do pełnienia funkcji asystentów rodziny • Problemy z niskim wynagrodzeniem dla pracowników pieczy zastępczej – problem w pozyskaniu specjalistów z rynku • Przemoc w rodzinie, uzależnienia • Niewystarczająca profilaktyka w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym • Słaba baza mieszkań socjalnych • Niski budżet na utrzymanie instytucji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy kadrowe 2. Problem niskiego wynagrodzenia dla pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie kadry: liczby asystentów rodziny • Edukacja ustawiczna kadry, rozwój pedagogiczny • Zwiększenie bazy mieszkań socjalnych
WŁADZE MIASTA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tolerancja dla osób, które nie opłacają czynszów • Brak chęci podjęcia pracy pewnych grup mieszkańców, czerpanie korzyści z pomocy społecznej • Utrudnienia w działaniach eksmisyjnych powodowane przez lokatorów • Problemy z uciążliwymi sąsiadami (często środowiska patologiczne) • Problem przedsiębiorców – brak ludzi chętnych do pracy i konieczność organizowania dojazdów pracowników spoza Leszna do pracy • Kumulacja w centrum miasta patologii 	Brak wskazania na priorytetowy problem	<ul style="list-style-type: none"> • Dawanie szansy ludziom na poprawę swoich warunków bytowych np. „spłacisz zadłużenie a ulokujemy cię w lepszych warunkach” • Praca nad alokacją z centrum osób z różnymi problemami społecznymi • Tworzenie coraz więcej miejsc kultury, rozrywki • Dotacje dla przedszkoli – nie ma problemu z miejscami w przedszkolach • Dostosowywanie edukacji pod potrzeby rynku pracy • Interesująca oferta edukacyjna szkół średnich • Oferta TBS skierowana do ludzi mających za duże dochody aby wejść na listę oczekujących na lokale komunalne ale za małe dochody, żeby uzyskać zdolność kredytową i kupić mieszkanie od developera. • Plany włączenia się w projekt mieszkanie plus
Respondent 2	<ul style="list-style-type: none"> • Słabe działanie profilaktyki dotyczącej uzależnień • Ubóstwo • Alkoholizm • Bezrobocie • Niskie wynagrodzenia • Problemy lokalowe • Niski poziom wykształcenia • Brak przedsiębiorstw w centrum 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie śródmieścia 2. Problemy lokalowe 3. Walka z uzależnieniami 	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożyć gminny program rewitalizacji na lata 2017-2020 • Budowa TBS'ów • Profilaktyka przeciw uzależnieniom, która do tej pory nie jest skuteczna
Respondent 3	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa • Dostosowanie kształcenia pod potrzeby lokalnych przedsiębiorców 	Brak wskazania na priorytetowy problem – to mają pokazać badania	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjatywy dla seniorów: osiedlowy dom seniora, imprezy organizowane przez MOK • Zwiększenie identyfikacji mieszkańców z miastem, poprawa komunikacji społecznej • Badania społeczne • Noclegownia dla osób uzależnionych

OPIEKA PALIATYWNA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Problem ze świadczeniami zarówno na NFZ jak i odpłatnymi • Odpływ personelu – brak wykwalifikowanego personelu • Brak profilaktyki ze względu na brak środków 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opieka paliatywna i hospicyjna 2. Znalezienie funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbieranie pieniędzy od fundatorów • Działania w ramach funduszy miasta z zakresu zaopatrzenia wewnętrznego • Pomoc psychologiczna dla rodzin i pacjentów dotkniętych problemem choroby nowotworowej • Poszukiwanie stałych sponsorów • Promocja sponsorów w mediach • Promocja możliwości przekazania 1% podatku na hospicjum
UZALEŻNIENIA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu • Problem dopalaczy • Przepisy prawne utrudniające pracę np. małe uprawnienia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wydawanie przez biegłych decyzji o objęciu leczenia, która opiera się o jeden wniosek, jedną rozmowę. Brak możliwości przeprowadzenia wywiadu policyjnego przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Duże oczekiwania rodzin w związku z wyleczeniem osób uzależnionych, które są niewspółmierne z tym, co można zrobić zgodnie z obowiązującym prawem • Brak pracy lub niskie zarobki • Niechęć do podjęcia pracy, większe korzyści z czerpania pomocy • Przemoc (100 niebieskich kart) coraz częściej przemoc stosowana wśród kobiet • Brak mieszkań, nierozwiązane sytuacje mieszkalne osób, których dotyczy problem przemocy rodzinnej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja ludzi do podjęcia pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Zatrudnienie dodatkowych terapeutów • Organizowanie dla dzieci z rodzin z problemami finansowymi bezpłatnych wyjazdów letnich i zimowych • Prowadzenie profilaktyki ze szkołami • Dotacje dla NGO, które pomagają uzależnionym i współuzależnionym • Działalność Centrum Integracji Społecznej • Spółdzielnie socjalne • Otwarcie miasta na problemy społeczne – chęć pomocy ludziom z różnymi problemami • Potrzeba opieki senioralnej na telefon • Potrzeba domów dziennego pobytu, gwarantujących opiekę w czasie, kiedy rodzina zajmująca się schorowanym członkiem rodziny pracuje • Tańsze koszty utrzymania seniora w domach pomocy społecznej
BEZDOMNOŚĆ			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> • Brak ogrzewalni dla osób pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) – schronisko przyjmuje tylko trzeźwych • Brak lokali na działalność • Brak funduszy na pomoc osobom wykluczonym społecznie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Placówka (ogrzewalnia) 2. Mieszkania socjalne (rotacyjne, ochronne) dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – osoby uzależnione (aby 	<ul style="list-style-type: none"> • Pikniki dla osób samotnych, bezdomnych • Święconka wielkanocna • Rozdawanie odzieży • Współpraca ze stowarzyszeniami • W wyniku rewitalizacji instytucja chce przejąć budynki po kolejowe na działalność • Znalezienie przestrzeni, magazynu na składanie odzieży i mebli dla potrzebujących

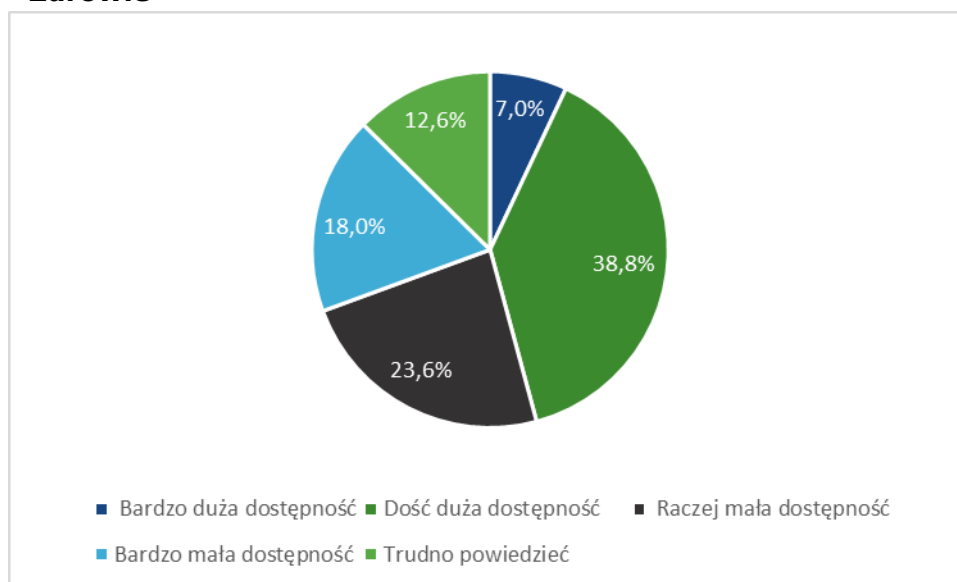
		sprawdzić czy dadzą sobie radę w samodzielnym funkcjonowaniu), osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> Współpraca z innymi instytucjami – tu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego
NGO – ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> Czerpanie funduszy tylko z budżetu miasta na różne inicjatywy, brak chęci na staranie się o dotacje z innych źródeł Dyskryminacja Romów Wandalizm miejsc publicznych 	1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców np. więcej monitoringu	<ul style="list-style-type: none"> Po dewastacji parku Jonsona Prezydent miasta wystosował petycję do policji w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa Akcje w szkołach, mające na celu zmniejszenie dyskryminacji i mowy nienawiści Prowadzenie projektów miękkich, które pomagają w uświadamianiu społeczeństwa, zmiany toku myślenia, tolerancji Zwiększenie partycypacji obywatelskiej Rozwój wolontariatu Edukacja młodzieży (otwieranie na nowe języki, kultury)
Respondent 2	<ul style="list-style-type: none"> Brak funduszy na realizację ciekawych pomysłów, inicjatyw Problem z formalizacją partnerstwa, jeśli kilka organizacji bierze udział w projekcie Brak partnerstwa wśród organizacji pozarządowych jeśli chodzi o pomoc społeczną Uzależnienia młodzieży (problem dopalaczy) 	1. Walka z dopalaczami	<ul style="list-style-type: none"> Projekty uchwał zmieniające przepisy w zakresie dostępu do dopalaczy Działania w kierunku aktywizacji mieszkańców oraz NGO, takie jak: <ul style="list-style-type: none"> Aktywne Obywatelskie Leszno Dni otwarte organizacji pozarządowych Obywatelska starówka Randki obywatelskie Dzień Europy Rynki śniadaniowe Kino letnie Powrót króla Rajdy rowerowe Aktywizacja NGO, aby aplikowali zarówno o środki miejskie, ale też o zewnętrzne, aby mieszkańcy mogli brać udział w ciekawych projektach (np. Edukacja seniorów kluczem do bezpieczeństwa”) Baza kontaktów dla NGO – baza konkursów, źródła finansowania Doradztwo w zakresie pisania wniosków Baza on-line podmiotów działających na terenie Leszna Coraz większa liczba stowarzyszeń powstających przy szkołach – zaangażowanie szkół w wydarzenia – animacje, warsztaty Festyny na dzień dziecka Gala wolontariatu – nagrody dla wolontariuszy Piknik charytatywny Choinka z mieszkańcami i NGO
BEZPIECZEŃSTWO			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> Problem komunikacyjny (korki) Bezdomność 	1. Problem komunikacyjny	<ul style="list-style-type: none"> Problem komunikacyjny będzie rozwiązany przez budowę trasy nr 12 w obrębie miasta

	<ul style="list-style-type: none"> Noclegownia, która przyjmuje osoby z problemami spoza Leszna Darmowe posiłki dla osób uzależnionych, bezdomnych, ubogich Postrzeganie Leszna przez osoby uzależnione, bezdomne, ubogie jako miasto, które „wszystko zapewnia” 		<ul style="list-style-type: none"> Miasto inwestuje duże pieniądze w profilaktykę przeciw problemom społecznym, a tu wymaga się systemowego podejścia Prewencja kryminalna: znakowanie rowerów, działania poprawiające bezpieczeństwo w ruchu drogowym
Respondent 2	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa bezpieczeństwa w mieście Uzależnienia młodzieży od dopalaczy Niewystarczające środki na profilaktykę przeciw uzależnieniom Problem alkoholowy Brak świadomości prawnej – brak działań dotyczących edukacji prawnej 	<ol style="list-style-type: none"> Problem uzależnień Monitoring 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoring w miejscach newralgicznych w mieście, gdzie częściej dochodzi do przemocy, dewastacji Finansowanie instytucji, które zajmują się problemami społecznymi Wsparcie kobiet – ofiar przemocy, przez kryzysowy ośrodek wsparcia Pomoc prawna, merytoryczna potrzebującym – obywatel w świetle zmieniającego się prawa jest zagubiony Potrzeba edukacji prawnej, już w szkole, aby edukować dzieci: „co mogą”, „co jest im zakazane”, „co im przysługuje”
Respondent 3	<ul style="list-style-type: none"> Bezrobocie Ubóstwo Bezdomność Brak lokali, szczególnie dla osób, które opuszczają zakłady karne Przemoc 	<ol style="list-style-type: none"> Stworzenie warunków pracy – powstanie małych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> Inicjatywy podejmowane przez miasto (prelekcje dla młodzieży) – warto przeznaczać większe środki na wspomaganie z wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych Doradztwo i wsparcie tych osób, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych Współpraca z innymi instytucjami (MOPR, Urząd Pracy, poradnie od uzależnień) Potrzeba współpracy między fachowcami z różnych obszarów – system specjalistycznej pomocy
POMOC SPOŁECZNA			
Respondent 1	<ul style="list-style-type: none"> Opieka zdrowotna Bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodzin Problem opieki nad osobami starszymi Słabe relacje, więzi rodzinne Problem dopalaczy Brak odpowiednio wykształconej kadry 	<ol style="list-style-type: none"> Pomoc osobom starszym lub niepełnosprawnym Problem nieprawidłowych więzi, relacji rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój usług opiekuńczych Realizacja projektów, które mają na celu aktywizację osób niepełnosprawnych, starszych czy samotnych Wspieranie organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla seniorów Dobrze funkcjonujący system rodzin zastępczych i wsparcia dla rodzin Współpraca między instytucjami Poprawa infrastruktury w mieście Wydarzenia i imprezy w mieście Mocne wsparcie III sektora W planach także pisanie różnych wniosków o projekty unijne oraz powiększenie zespołu asystentów rodzinnych

4. Szczegółowa analiza - wyniki badań ilościowych (PAPI / CATI)

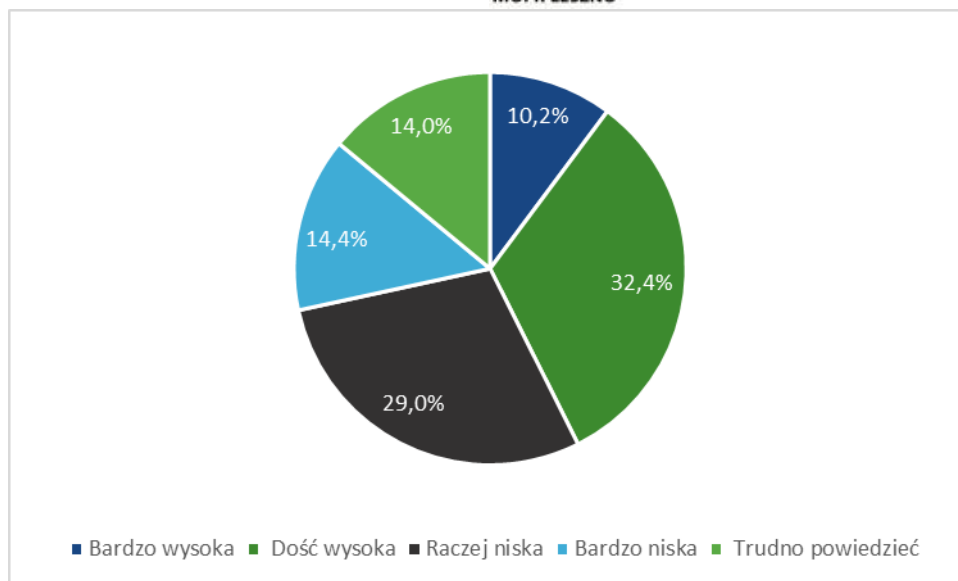
W niniejszym rozdziale zaprezentowano szczegółowe wyniki badań ilościowych (PAPI / CATI). Rozdział składa się z 9 podrozdziałów odpowiadających strukturze ankiety wykorzystanej do realizacji badania. Odpowiedzi pozyskane na każde z pytań, zawierających zamkniętą kafeterię, zostały przedstawione za pomocą rozkładu procentowego. Dodatkowo, w przypadku, gdy analiza wykonana za pomocą testów istotności różnic (przyjęty poziom istotności na poziomie 5%) wykazała różnice w odpowiedziach pomiędzy badanymi grupami mieszkańców Leszna, w niniejszym raporcie przedstawiono otrzymane wyniki w podziale na zmienne metryczkowe.

4.1. Zdrowie

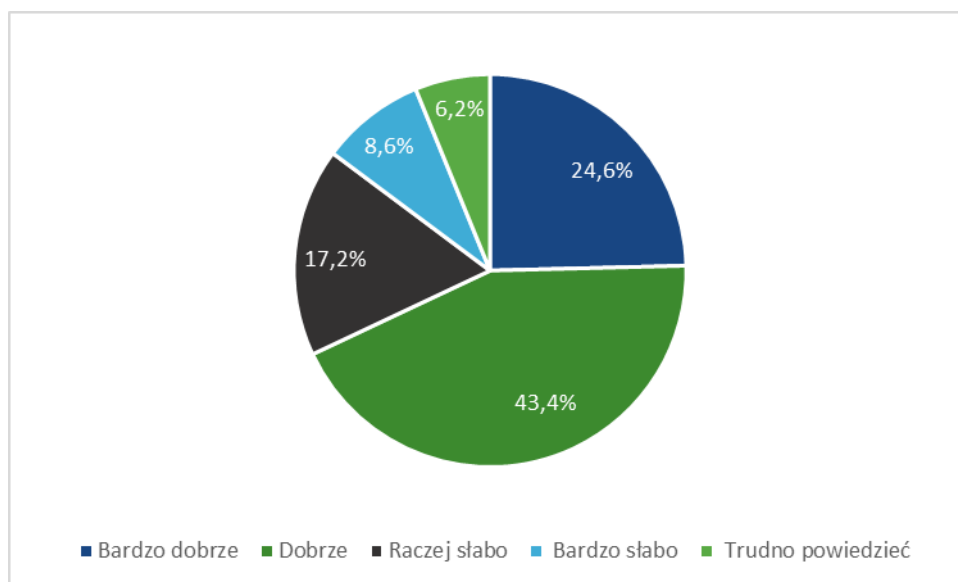
Wykres nr 7. Ocena dostępności opieki zdrowotnej na terenie Leszna (N=500)

Największy odsetek badanych mieszkańców Leszna uznał, że dostępność do opieki zdrowotnej na terenie ich miasta jest dość duża (38,8%). Poza tym, 7% ankietowanych stwierdziło, że mieszkańcy Leszna mają bardzo dużą dostępność do opieki zdrowotnej. Przeciwnego zdania było 41,6% badanych, którzy uznali, że opieka medyczna jest raczej słabo dostępna (23,6%) lub zdecydowanie mało dostępna (18,0%). Zdania w analizowanej kwestii nie miało 12,6% ankietowanych.

Wykres nr 8. Ocena jakości świadczonych usług w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Leszna (N=500)

Jakość usług medycznych, podobnie jak dostępność, najczęściej była oceniana jako dość dobra (32,4%). Poza tym, co 10 badany uznał, że jest bardzo wysoka (10,2%). Ocen świadczących o niskiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej (43,4% - suma odpowiedzi „raczej niska” i „bardzo niska”) jest jednak nieco więcej niż ocen pozytywnych (42,6% - suma odpowiedzi „bardzo wysoko” i „dość wysoko”). Zdania w analizowanej kwestii nie miało 14,0% ankietowanych.

Wykres nr 9. Samoocena stanu zdrowia respondentów (N=500)

Swoj stan zdrowia jako dobry określilo 43,4% badanych mieszkańców miasta Leszna. Poza tym, co 4 ankietowany zadeklarował, że jego stan zdrowia jest bardzo dobry (24,6%). Raczej słabe zdrowie ma 17,2% respondentów, a 8,6% ocenia swój stan jako bardzo słaby. W próbie znalazły się także osoby, które nie umiały ocenić swojej kondycji zdrowotnej (6,2%).

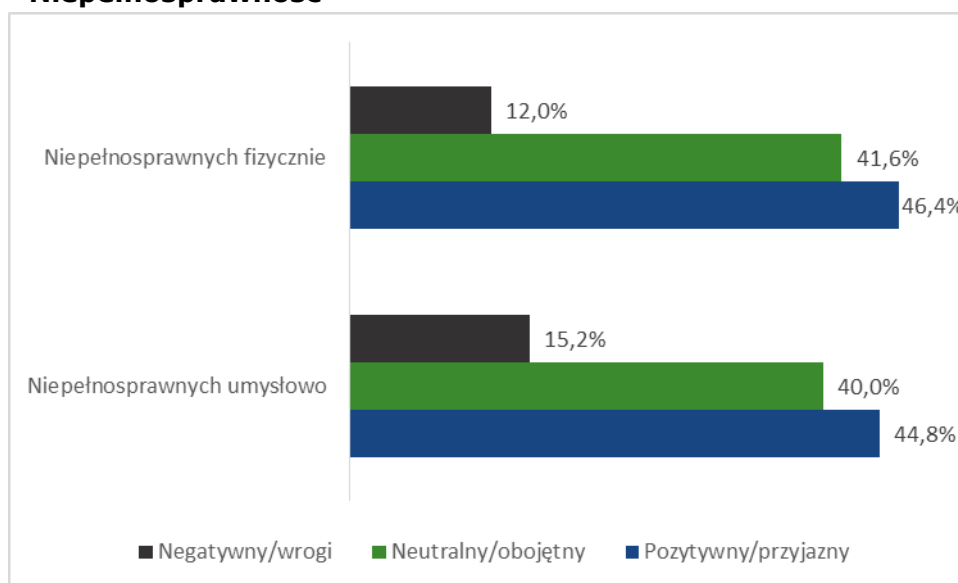
Ocena stanu zdrowia mieszkańców Leszna jest zależna od ich wieku.

Tabela nr 2. Samoocena stanu zdrowia respondentów (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Bardzo dobrze	64,1%	43,4%	26,0%	14,8%	11,0%	3,1%
Dobrze	28,1%	51,8%	57,1%	48,9%	47,3%	26,8%
Raczej słabo	4,7%	1,2%	7,8%	23,9%	31,9%	26,8%
Bardzo słabo	1,6%		2,6%	3,4%	7,7%	30,9%
Trudno powiedzieć	1,6%	3,6%	6,5%	9,1%	2,2%	12,4%

Najczęściej na bardzo dobry stan zdrowia wskazywali najmłodsi badani (64,1%). Dobrym zdrowiem cieszą się zaś przede wszystkim 35 – 44-latkowie (57,1%). Na raczej słabą kondycję zdrowotną najczęściej wskakują osoby mające już 55 – 64 lat (31,9%). Natomiast największy odsetek odpowiedzi „bardzo słabo” odnotowano w najstarszej grupie respondentów (30,9%). W tej grupie najczęściej odnotowywano również stwierdzenia wskazujące na problemy z określeniem aktualnego stanu zdrowia (12,4%).

4.2. Niepełnosprawność

Wykres nr 10. Stosunek respondentów do osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500)

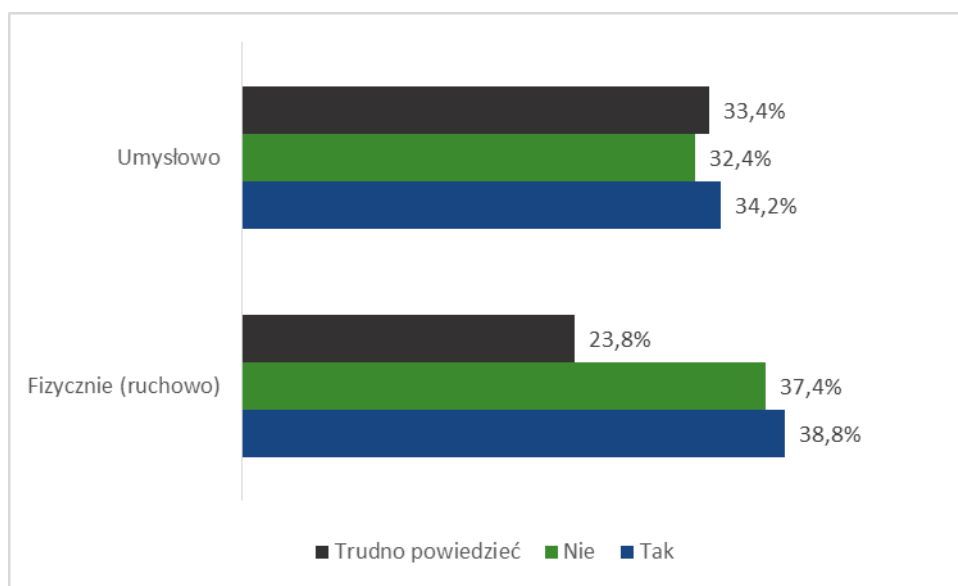
W przeprowadzonym badaniu ankietowani mieli za zadanie określić jaki jest, ich zdaniem, stosunek mieszkańców miasta Leszno do osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo. Wyniki badań pokazują, że osoby niepełnosprawne umysłowo wzbudzają nieco więcej negatywnych emocji (15,2%) niż niepełnosprawni fizycznie (12,0%). W obu przypadkach jednak dominującą postawą jest pozytywny stosunek (odpowiednio: osoby niepełnosprawne fizycznie – 46,4%, osoby niepełnosprawne umysłowo – 44,8%).

W przypadku oceny postaw wobec osób niepełnosprawnych umysłowo znaczenie ma wiek respondentów.

Tabela nr 3. Stosunek respondentów do osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Pozytywny/przyjazny	35,9%	37,3%	53,2%	35,2%	45,1%	67,0%
Neutralny/obojętny	45,3%	51,8%	37,7%	50,0%	44,0%	23,7%
Negatywny/wrogi	18,8%	10,8%	9,1%	14,8%	11,0%	9,3%

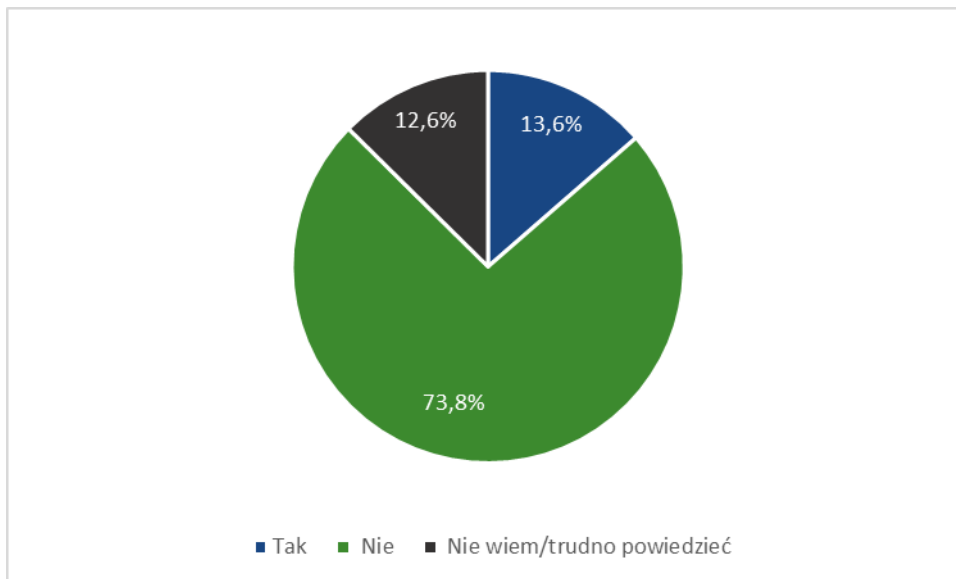
Na pozytywny, przyjazny stosunek do osób niepełnosprawnych umysłowo najczęściej wskazują najstarsi mieszkańcy Leszna (67,0%), zaś największy odsetek ocen wskazujących na negatywną postawę odnotowano w grupie najmłodszych mieszkańców (18,8%). Neutralna postawa dominuje przede wszystkim w grupie 25 – 34 latków (51,8%).

Wykres nr 11. Ocena przystosowania miasta Leszno do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500)

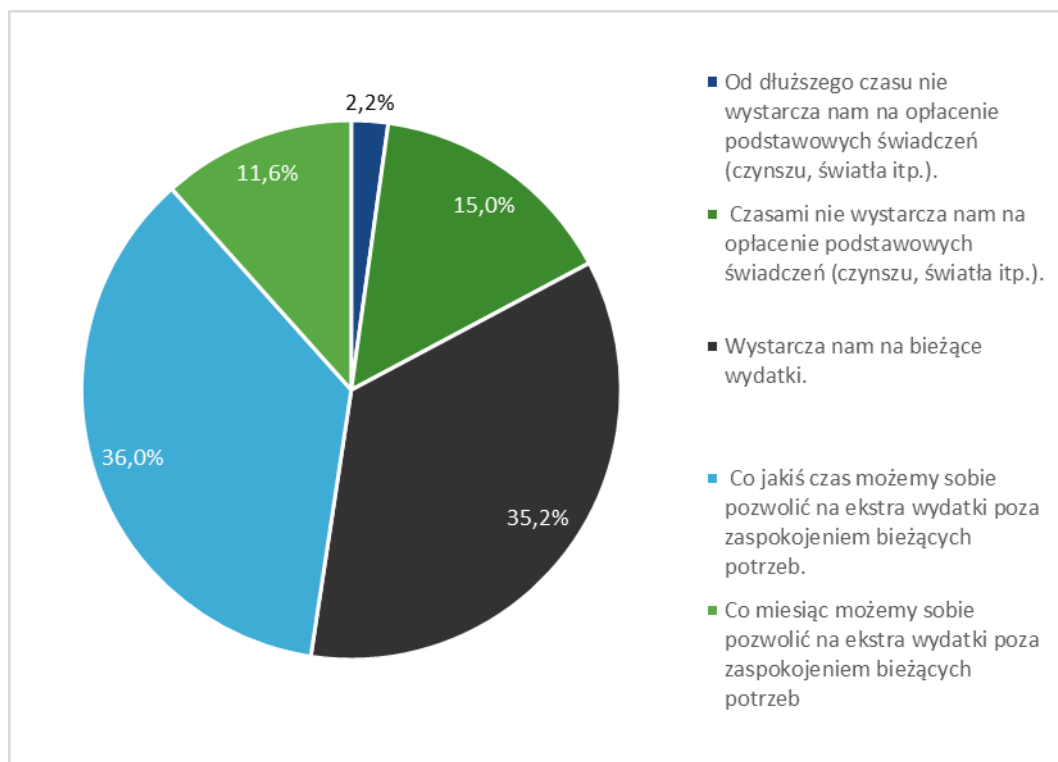
Badani oceniali również przystosowanie miasta Leszno do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo. Respondentom trudniej było ocenić przystosowanie miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych umysłowo (33,4%) niż fizycznie (23,8%). W obu jednak przypadkach opinia na temat dostosowania miasta do potrzeb niepełnosprawnych jest mocno spolaryzowana. Według 38,8% mieszkańców miasto jest dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi, przeciwnego zdania jest jednak niewiele mniej badanych (37,4%). W opinii 34,2% respondentów Leszno odpowiada na potrzeby osób niepełnosprawnych umysłowo. Zdanie przeciwne ma zaś 32,4% mieszkańców Leszna.

4.3. Ubóstwo

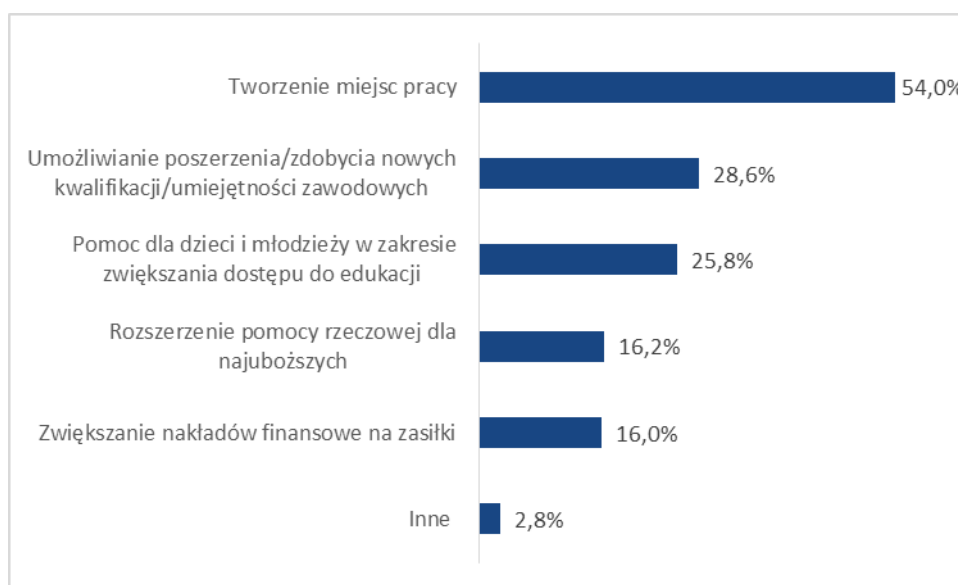
Wykres nr 12. Obecność w najbliższym otoczeniu osób żyjących w ubóstwie, niedoładających (N=500)

Prawie $\frac{3}{4}$ badanych mieszkańców miasta Leszno stwierdziło, że w ich najbliższym otoczeniu nie ma osób żyjących w ubóstwie, niedoładających (73,8%). Problem ubóstwa w swoim najbliższym otoczeniu obserwuje 13,6% ankietowanych. Pozostali badani (12,6%) uznali, że nie są w stanie ocenić, czy problem ubóstwa występuje w ich najbliższym środowisku, czy nie.

Wykres nr 13. Ocena sytuacji materialnej respondentów (N=500)

Najczęściej mieszkańcy Leszna określając swój status materialny twierdzili, że co jakiś czas mogą pozwolić sobie na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb (36,0%). Często też na określenie swojej sytuacji materialnej wybierali sformułowanie „wystarcza nam na bieżące wydatki” (35,2%). Tylko co 6 badany uznał, że nie ma zasobów finansowych na opłacenie podstawowych świadczeń (15,0%). Ponadto, na opłacanie podstawowych świadczeń, od dłuższego czasu, zasobów nie ma 2,2% respondentów. Grono osób najbardziej zamożnych – wybierających stwierdzenie „co miesiąc możemy sobie pozwolić na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb” stanowi zaś 11,6% badanej próby.

Wykres nr 14. Preferencje działań w celu poprawy sytuacji osób ubogich (N=500)

Ponad połowa mieszkańców miasta Leszno uważa, że w celu poprawy sytuacji osób ubogich należy tworzyć nowe miejsca pracy na terenie miasta (54,0%). Badani opowiadają się również za umożliwieniem poszerzenia, zdobycia nowych kwalifikacji, umiejętności zawodowych przez osoby ubogie (28,6%) oraz za pomocą dla dzieci i młodzieży w zakresie zwiększania dostępu do edukacji (25,8%). Mniejszą aprobatą cieszą się takie działania jak rozszerzenie pomocy rzeczowej dla najuboższych (16,2%), czy zwiększanie nakładów finansowych na zasiłki (16,0%), czyli pomoc doraźna. Poza tym, 2,8% ankietowanych wskazało na jeszcze inne działania, które można byłoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób ubogich. Respondenci mówili między innymi o stworzeniu systemu, który zapewniałby sprawiedliwą dystrybucję pomocy dla potrzebujących, czy przymusie pracy.

Preferencje działań mających na celu poprawić sytuację osób ubogich są zależne od wieku respondentów.

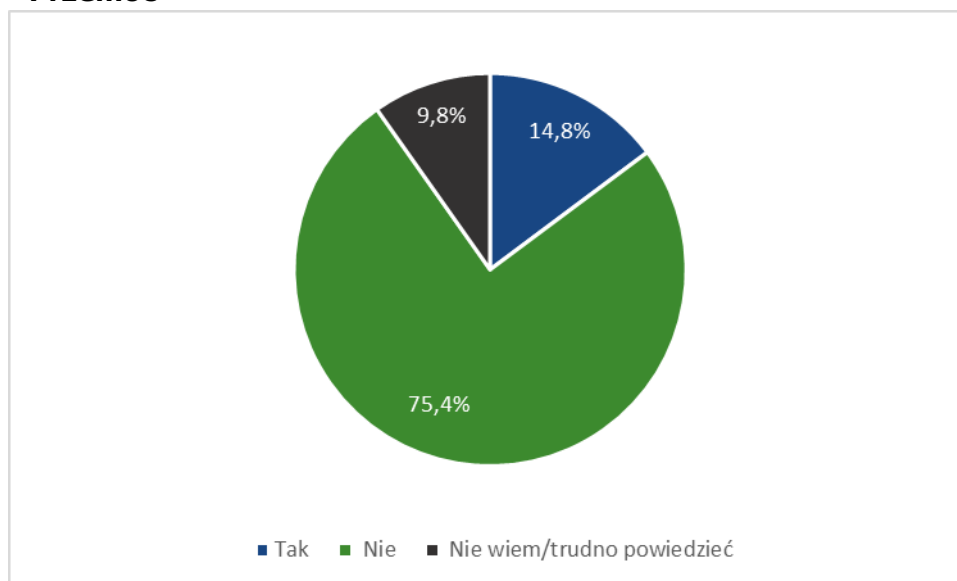
Tabela nr 4. Preferencje działań w celu poprawy sytuacji osób ubogich (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tworzenie miejsc pracy	42,2%	62,7%	49,4%	55,7%	53,8%	56,7%

Zwiększanie nakładów finansowe na zasiłki	18,8%	20,5%	11,7%	10,2%	12,1%	22,7%
Rozszerzenie pomocy rzeczowej dla najuboższych	15,6%	13,3%	14,3%	11,4%	18,7%	22,7%
Umożliwianie poszerzenia/zdobycia nowych kwalifikacji/umiejętności zawodowych	42,2%	24,1%	22,1%	34,1%	31,9%	20,6%
Pomoc dla dzieci i młodzieży w zakresie zwiększania dostępu do edukacji	28,1%	21,7%	31,2%	31,8%	20,9%	22,7%
Inne	1,6%	1,2%	3,9%	6,8%	3,3%	0,0%

Tworzenie nowych miejsc pracy jest najczęściej wskazywanym działaniem mającym na celu poprawę sytuacji osób ubogich w grupie wiekowej 25 – 34 lat (62,7%). Na pozytywny wpływ zwiększenia nakładów finansowych na zasiłki liczą przede wszystkim najstarsze osoby badane (22,7%). Także najstarsze osoby badane, najczęściej ze wszystkich grup wiekowych, opowiadają się za rozszerzeniem pomocy rzeczowej dla potrzebujących (22,7%). Zwolennikami pomocy poprzez umożliwienie poszerzenia, zdobywania nowych kwalifikacji, umiejętności zawodowych są przede wszystkim ludzie młodzi – 18 – 24 lat (42,2%). Za pomocą dla dzieci i młodzieży w zakresie dostępu do edukacji opowiadają się zaś 45 – 54-latkowie (31,8%) oraz 35 – 44-latkowie (31,2%). Natomiast na jeszcze inne działania, nie uwzględnione w przygotowanej kafeterii odpowiedzi, najczęściej wskazywały osoby w wieku 45 – 54 lat (6,8%).

4.4. Przemoc

Wykres nr 15. Znajomość osób osobiście dotkniętych problemem przemocy w rodzinie (N=500)

Ponad ¾ badanych mieszkańców miasta Leszno zadeklarowała, że nie zna osób osobiście dotkniętych problemem przemocy w rodzinie (75,4%). Prawie co 7 osoba zna jednak ofiary przemocy rodzinnej (14,8%). Poza tym, 9,8% respondentów stwierdziło, że nie jest w stanie rzetelnie odpowiedzieć na to pytanie.

Tabela nr 5. Definicja przemocy fizycznej (N=500)

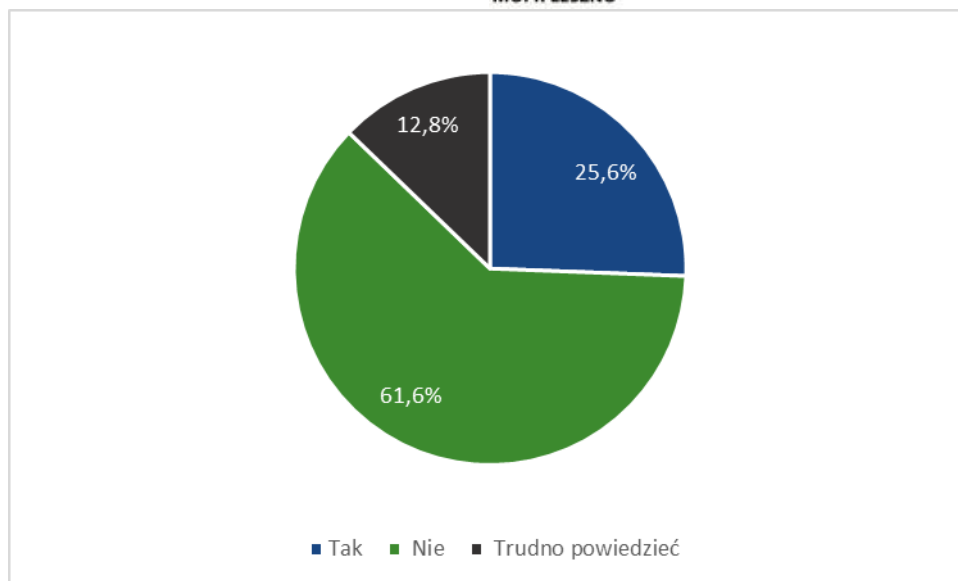
	Klaps dany dziecku w przypadku złego zachowania	Zamykanie kogoś w pokoju	Groźby użycia siły	Gwałt	Pobicie	Ograniczenie dostępu do jedzenia
Tak	49,0%	64,6%	64,4%	98,4%	97,8%	75,4%
Nie	40,8%	25,0%	28,4%	1,0%	1,4%	17,2%
To zależy/trudno powiedzieć	10,2%	10,4%	7,2%	0,6%	0,8%	7,4%

Najczęściej za przemoc fizyczną uznawany jest gwałt (98,4%) i pobicie (97,8%). Najbardziej za przejaw przemoc fizycznej uznawanych jest klaps dany dziecku w przypadku niegrzecznego zachowania (49,0%). Jednocześnie w przypadku klapsa jak i zamykania kogoś w pokoju największy odsetek badanych miał problem z ustaleniem, czy jest to przejaw przemocy fizycznej, czy nie – odpowiedź „to zależy / trudno powiedzieć” (odpowiednio: 10,2% i 10,4%).

Tabela nr 6. Definicja przemocy psychicznej (N=500)

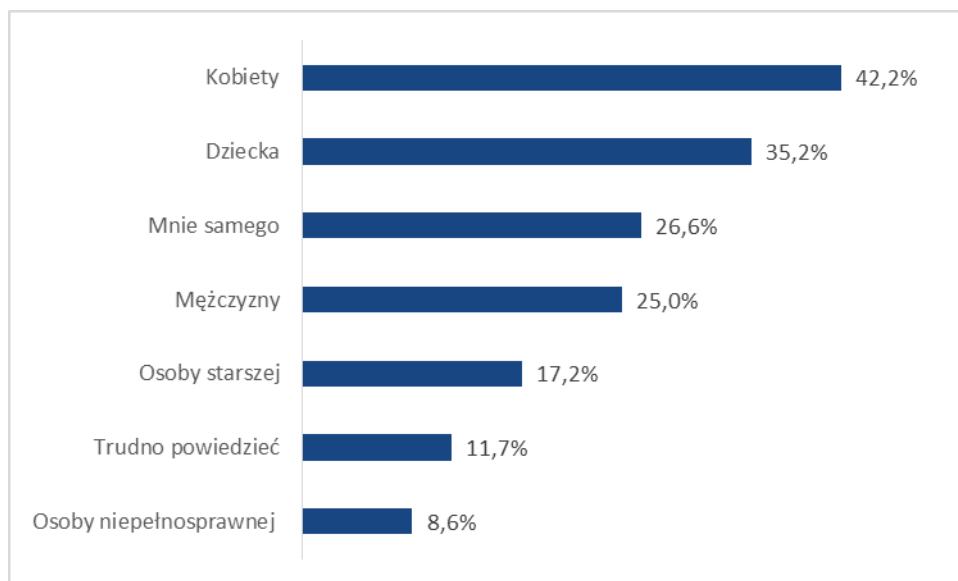
	Krzyczenie na kogoś	Rzucenie obelgi na kogoś	Wywieranie presji	Szantaż emocjonalny	Nakłanianie kogoś by postąpił zgodnie z naszą wolą.	Groźby pozbawienia środków do życia
Tak	57,6%	68,8%	71,6%	87,8%	80,6%	91,2%
Nie	27,4%	20,8%	19,8%	6,6%	11,4%	4,6%
To zależy/trudno powiedzieć	15,0%	10,4%	8,6%	5,6%	8,0%	4,2%

Za przemoc psychiczną zaś najczęściej uznawane są groźby pozbawienia środków do życia (91,2%) oraz szantaż emocjonalny (87,8%). Najbardziej z przemocą psychiczną identyfikowane jest krzyczenie na kogoś (57,6%). W przypadku krzyczenia jak i rzucania obelgi na kogoś największy odsetek respondentów miał problem z klasyfikacją takiego zachowania – odpowiedź „to zależy / trudno powiedzieć” (odpowiednio: 15,0% i 10,4%).

Wykres nr 16. Obserwacja form przemocy w Lesznie (N=500)

Większość badanych mieszkańców miasta Leszno zadeklarowała, że nie zaobserwowało analizowanych form przemocy (61,6%). Co 4 badany spotkał się jednak z przemocą w mieście (25,6%). Poza tym, 12,8% ankietowanych stwierdziło, że nie wie, czy miało styczność z którąś z omawianych wcześniej form przemocy, czy nie.

Wykres nr 17. Ofiara obserwowanej przemocy (N=128)

Osoby, które zadeklarowały, że zetknęły się z przemocą w mieście, były proszone o wskazanie ofiary. Największy odsetek badanych był obserwatorem przemocy wobec kobiet (42,2%). Z przemocą wobec dziecka zetknęło się 35,2% ankietowanych. Prawie co 4 badany przyznał, że on sam był ofiarą przemocy (26,6%). Na mężczyznę jako osobę pokrzywdzoną wskazało 25,0% ankietowanych. Badani obserwowali też przemoc wobec osób starszych (17,2%) i niepełnosprawnych (8,6%). W próbie znalazły się też osoby, które nie umiały sprecyzować, kto był ofiarą obserwowanych przez nich aktów przemocy (11,7%).

Po sprecyzowaniu kim była ofiara obserwowanej przemocy respondenci byli proszeni o podanie formy przemocy jaka została skierowana wobec tej osoby.

W przypadku, kiedy to sami ankietowani byli pokrzywdzonymi najczęściej wskazywaną formą przemocy były obelgi słowne i obrażanie (23,5%). Badani mówili też o przemocy psychicznej (14,7%) oraz groźbach (11,8%). Co 5 badany odmówił odpowiedzi na to pytanie (20,6%). Pozostałe formy były wskazywane przez mniej niż 10% badanych, którzy padli ofiarą przemocy.

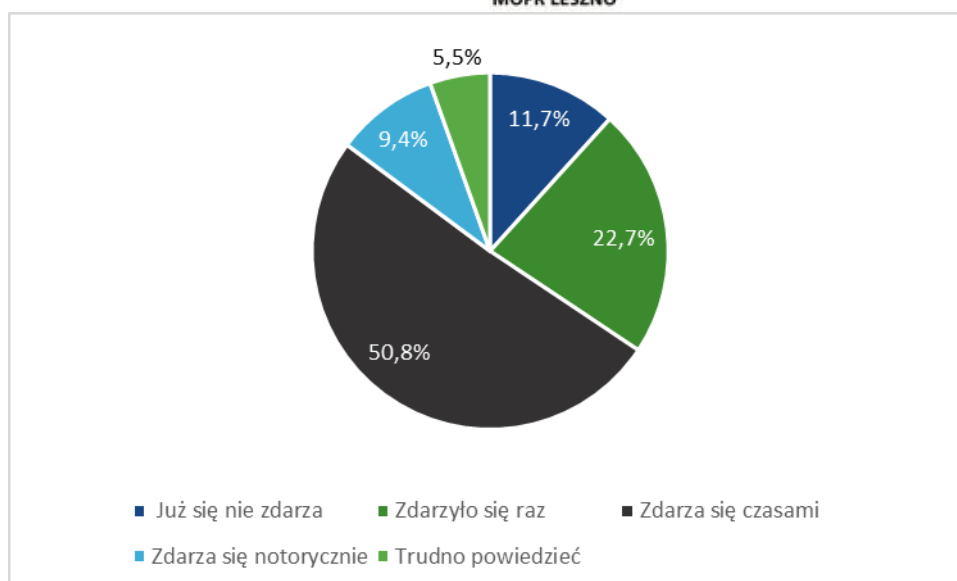
W przypadku dziecka badani najczęściej obserwowali przemoc psychiczną (35,6%). Wyzywanie, obelgi słowne, poniżanie zaobserwowało 22,2% ankietowanych. Świadcami przemocy fizycznej był co 5 respondent, który zauważył przemoc wobec dziecka. Badani mówili też o szarpaniu, potrząsaniu, popychaniu (17,8%) i krzyku (17,8%). Pozostałe formy przemocy nie zostały wskazane przez więcej niż 10% badanych.

Wobec kobiet badani najczęściej obserwowali przemoc psychiczną (46,3%), a także obelgi słowne, wyzywanie, naśmiewanie się (25,9%). Co 4 respondent, który zaobserwował przemoc wobec kobiet, był świadkiem przemocy fizycznej (24,1%). Ankietowani wspominali też o krzyczeniu (14,8%) i szarpaniu (11,1%). Inne formy przemocy wobec kobiet zostały wskazane przez mniej niż 10% respondentów.

W stosunku do mężczyzn badani obserwowali przede wszystkim takie akty przemocy jak: przemoc fizyczna (31,3%), bójka między mężczyznami (21,9%), przemoc psychiczna (21,9%). Pozostałe formy przemocy nie zostały wskazane przez więcej niż 10% ankietowanych.

Osoby starsze były zaś ofiarami przemocy głównie poprzez obelgi słowne i wyzywanie (27,3%) oraz przemoc psychiczną (27,3%). Część respondentów, którzy byli świadkami przemocy w stosunku do osób starszych odmówiło podania formy tej przemocy (22,7%). Inne odnotowane formy były wskazywane przez mniej niż 10% badanych.

Wobec osób niepełnosprawnych badani zaś najczęściej obserwowali takie akty przemocy jak: przemoc psychiczna (18,0%) i fizyczna (18,0%). Pozostałe formy były wymieniane przez mniej niż 10% badanych. Poza tym, aż 45% ankietowanych, którzy obserwowali przemoc wobec osób niepełnosprawnych odmówiło podania jej formy.

Wykres nr 18. Częstość obserwacji przemocy w otoczeniu respondentów (N=128)

Świadkowie przemocy byli również proszeni o określenie częstości obserwowanych aktów. Połowa stwierdziła, że do przemocy w ich otoczeniu dochodzi czasami (50,8%). Na jednorazowy incydent wskazało 22,7% badanych. Prawie co 10 świadek przemocy zadeklarował, że nie ma ona już miejsca w jego najbliższym otoczeniu (11,7%). Jednocześnie 9,4% ankietowanych przyznało, że z przemocą mają do czynienia notorycznie. Poza tym, w grupie świadków aktów agresji znalazły się także osoby, które nie potrafiły określić ich częstości (5,5%).

Częstość obserwowania aktów przemocy okazała się zależna od wieku.

Tabela nr 7. Częstość obserwacji przemocy w otoczeniu respondentów (N=128) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Już się nie zdarza	10,5%	17,4%	18,2%	7,7%	8,3%	12,0%
Zdarzyło się raz	10,5%	13,0%	18,2%	7,7%	45,8%	36,0%
Zdarza się czasami	68,4%	52,2%	45,5%	73,1%	29,2%	36,0%
Zdarza się notorycznie	10,5%	17,4%	18,2%	7,7%	8,3%	
Trudno powiedzieć				3,8%	8,3%	16,0%

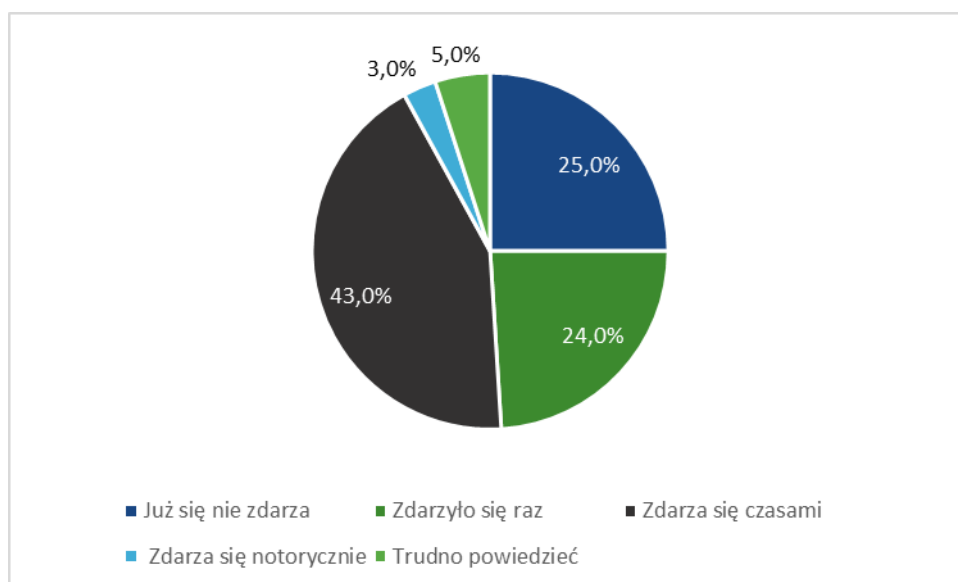
Na zaprzestanie aktów agresji najczęściej wskazywali świadkowie przemocy w wieku 35 – 44 lat (18,2%). Jednorazowe zdarzenia obserwowali przede wszystkim ankietowani w wieku 55 – 64 lat (45,8%). Najmłodszy respondenci najczęściej ze wszystkich grup wiekowych mówią o częstych aktach przemocy w ich najbliższym

otoczeniu (68,4%). Na notoryczną przemoc najczęściej skarżą się osoby w wieku 35 – 44 lat (18,2%). Osoby najstarsze zaś najczęściej miały problem z określeniem częstości występujących w ich otoczeniu aktów agresji (16,0%).

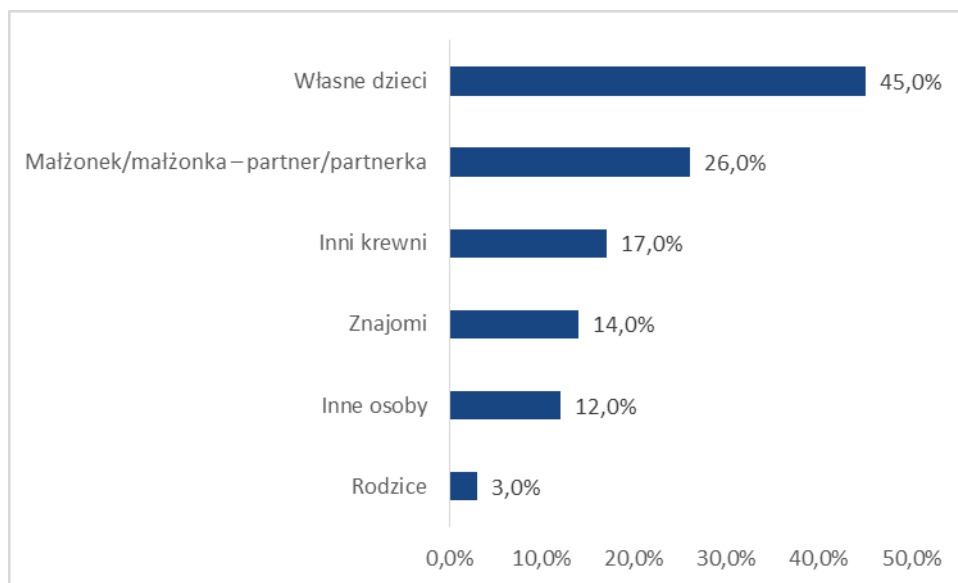
Wykres nr 19. Akty przemocy, utrata kontroli, której dopuścili się respondenci (N=500)

Większość badanych mieszkańców Leszna twierdzi, że nie zdarzyło im się nigdy utracić kontroli nad sobą i dopuścić się do którychś z monitorowanych w ankiecie aktów przemocy (80,0%). Do zwymyślania innej osoby przyznało się 13,6% badanych. Prawie co 10 ankietowany ukarał kogoś za złe postępowanie (9,0%). Poza tym, 2,4% mieszkańców Leszna przyznało, że przymuszało innych do robienia czegoś po ich myśli. Taki sam odsetek uderzył inną osobę (2,4%) (badani nie chcieli precyzować kim była ofiara przemocy), a 2,0% badanych osób przyznało się do zastraszania.

Wykres nr 20. Częstość utraty kontroli (N=100)

Osoby, które przyznały, że zdarza im się tracić kontrolę nad sobą pytane były o częstość takich zachowań. Prawie co druga osoba przyznała, że utrata kontroli nad własnym zachowaniem zdarza jej się czasami (43,0%). Co 4 ankietowany zadeklarował, że taka sytuacja była jednorazowym incydentem (24,0%). Podobny odsetek respondentów zapewnił, że potrafi już kontrolować swoje zachowanie (25,0%). Notorycznie utrata kontroli przydarza się 3,0% badanym, a 5,0% nie potrafiło określić częstości sytuacji, w których tracą nad sobą kontrolę.

Wykres nr 21. Osoby, wobec których respondenci dopuszczali się aktów przemocy (N=100)

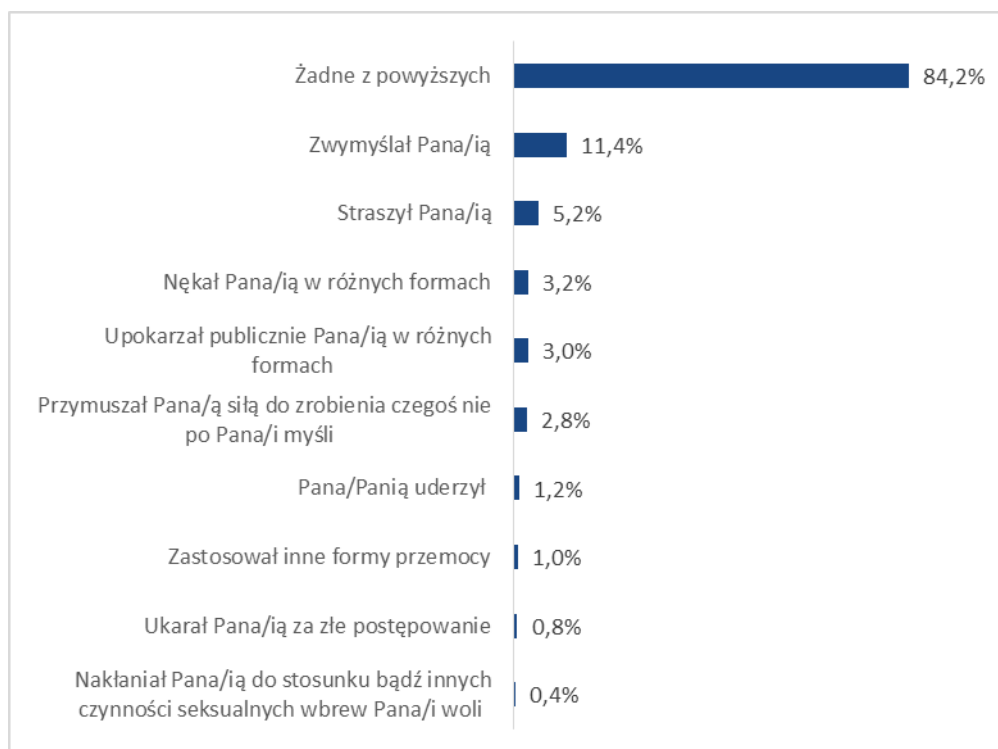
Oprócz częstości sytuacji, w których dochodziło do utraty kontroli, badani byli proszeni o sprecyzowanie wobec kogo dopuszczali się aktów przemocy. Prawie połowa przyznała, że ofiarami były ich własne dzieci (45,0%). Co 4 ankietowany wskazał na małżonka. Badani mówili też o innych krewnych (17,0%), znajomych (14,0%), czy innych osobach (12,0%). Najczęściej jednak nie precyzowali, kim te osoby były (odmowa odpowiedzi). Przemocy wobec własnych rodziców dopuściło się zaś 3,0% respondentów.

Z przeprowadzonego badania wynika, że kobiety i mężczyźni różnią się między sobą pod względem tego wobec kogo dopuszczają się aktów przemocy.

Tabela nr 8. Osoby, wobec których respondenci dopuszczali się aktów przemocy (N=100) ze względu na płeć

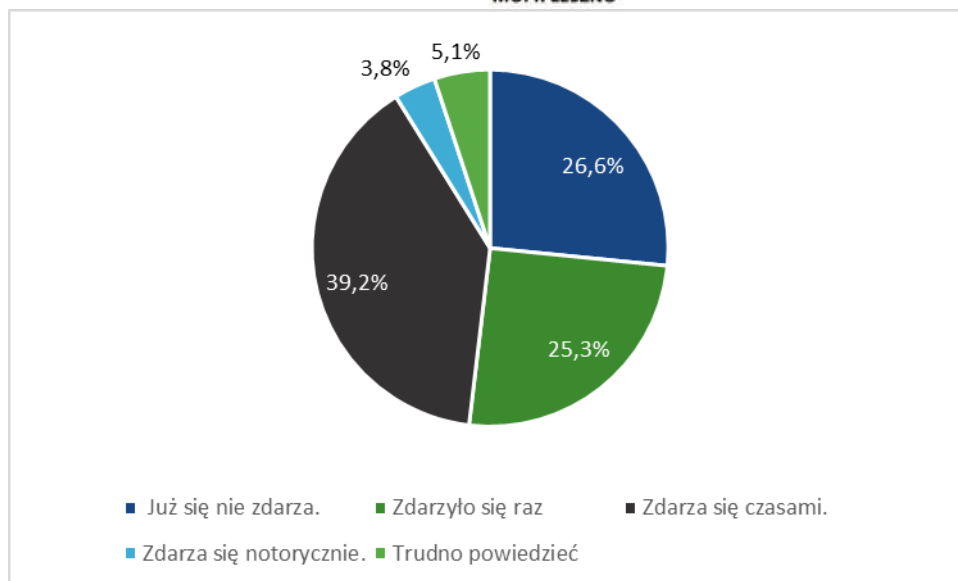
	Kobieta	Mężczyzna
Własne dzieci	51,1%	40,0%
Małżonek/małżonka – partner/partnerka	31,1%	21,8%
Rodzice	4,4%	1,8%
Inni krewni	11,1%	21,8%
Znajomi	4,4%	21,8%
Inne osoby	4,4%	18,2%

Kobiety zdecydowanie częściej przyznają się do aktów przemocy wobec dzieci (51,1%) niż mężczyźni (40,0%). Częściej też mówią o przemocy wobec partnera (odpowiednio: 31,1% i 21,8%) i rodziców (odpowiednio: 4,4% i 1,8%). Natomiast mężczyźni częściej niż kobiety deklarują, że dopuścili się przemocy wobec innych krewnych (odpowiednio: 21,8%, 11,1%). Częściej też wskazują na przemoc wobec znajomych (odpowiednio 21,8%, 4,4%) i innych osób (odpowiednio: 18,2%, 4,4%).

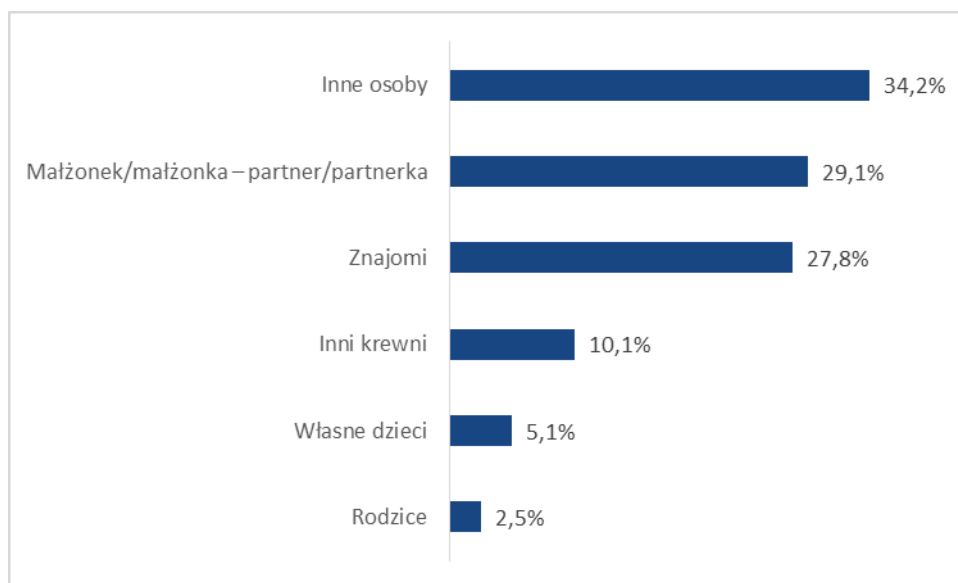
Wykres nr 22. Akty przemocy wobec respondentów (N=500)

Zdecydowana większość badanych mieszkańców miasta Leszno w przeciągu ostatnich trzech lat nie było ofiarą przemocy (84,2%). Zwymyślanych w tym czasie zostało 11,4% badanych. Do bycia zastraszonym przyznało się 5,2% respondentów. Nękanym było 3,2% badanych. Z upokorzeniem publicznym spotkało się 3,0% ankietowanych. Poza tym, badani byli też przymuszani do robienia rzeczy wbrew własnej woli (2,8%), byli bici (1,2%), karani za złe postępowanie (0,8%) oraz nakłanianiani do stosunków lub innych czynności seksualnych wbrew własnej woli (0,4%). Poza tym, wobec 1,0% została zastosowana jeszcze inna forma przemocy niż ta ujęta w przygotowanej kafeterii odpowiedzi. Najczęściej były to zaczepki osób znajdujących się pod wpływem alkoholu.

Wykres nr 23. Częstość aktów przemocy skierowanych wobec respondentów (N=79)

Osoby, które były w przeciągu trzech lat ofiarami przemocy były proszone o sprecyzowanie częstości takich zachowań. Czasami ofiarami przemocy jest 39,2% ankietowanych. Co 4 badany zadeklarował, że taka sytuacja miała miejsce tylko raz (25,3%). Podobny odsetek respondentów twierdzi, że nie jest już ofiarą przemocy (26,6%). Wobec 3,8% badanych akty przemocy zdarzają się jednak notorycznie. Poza tym, 5,1% respondentów uznało, że nie jest w stanie sprecyzować jak często doświadcza aktów przemocy.

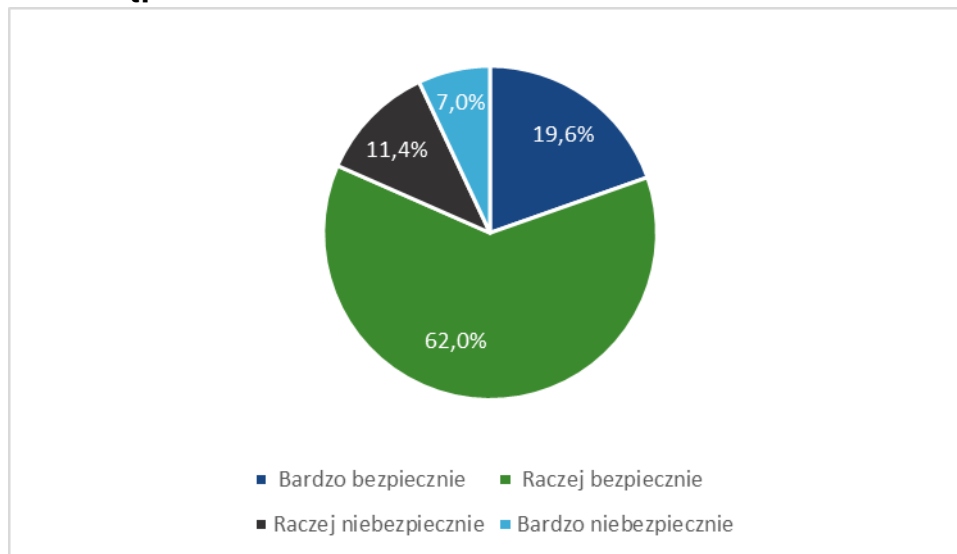

Wykres nr 24. Agresorzy respondentów (N=79)

Osoby doświadczające przemocy były również proszone o wskazanie swojego oprawcy. Większość badanych uznała, że były to inne osoby niż te ujęte w przygotowanej kafeterii odpowiedzi (34,2%). Najczęściej badani mówili o obcych osobach z ulicy np. pijakach, osobach bezdomnych, żebrakach. Na akty przemocy, gdzie oprawcą był partner wskazało 29,1% badanych. Nieco mniej ankietowanych doświadczyło przemocy od

znajomych (27,8%). Co 10 respondent doświadczył agresji od innych krewnych (10,1%). Badani doznawali też krzywd od własnych dzieci (5,1%) oraz od rodziców (2,5%).

4.5. Przestępczość

Wykres nr 25. Ocena poziomu bezpieczeństwa w Lesznie (N=500)

Ponad połowa badanych mieszkańców Leszna uznała, że miasto jest raczej bezpieczne (62,0%). Ponadto, co 5 ankietowany uważa, że jest to bardzo bezpieczny teren (19,6%). Miasto jako raczej niebezpieczne zostało uznane przez 11,4% respondentów, a 7,0% stwierdziło, że Leszno jest bardzo niebezpieczne.

Mężczyźni i kobiety różnią się w ocenie bezpieczeństwa swojego miasta.

Tabela nr 9. Ocena poziomu bezpieczeństwa w Lesznie (N=500) w zależności od płci

	Kobieta	Mężczyzna
Bardzo bezpiecznie	19,0%	20,2%
Raczej bezpiecznie	57,0%	66,7%
Raczej niebezpiecznie	14,5%	8,5%
Bardzo niebezpiecznie	9,5%	4,7%

Mężczyźni częściej niż kobiety uważają, że miasto Leszno jest bardzo bezpieczne (20,2%) lub przynajmniej raczej bezpieczne (66,7%) niż kobiety (kobiety odpowiednio: 19,0% i 57,0%).

Tabela nr 10. Najbardziej niebezpieczne tereny w okolicach respondentów (N=500) – TOP 10

Odpowiedź	Liczebność	Procent [%]
-----------	------------	-------------

	[N]	
Nie wiem, nie umiem wskazać takiego miejsca.	148	29,6%
Brak takiego miejsca, nie ma takich miejsc w Lesznie, w mojej najbliższej okolicy.	136	27,2%
Centrum zwłaszcza wieczorem, mało jest patroli policji, jest to obszar zamieszkały przez nieprzyjemne towarzystwo - dużo mieszkań socjalnych, przedstawiciele mniejszości romskiej, koncentracja osób z problemami alkoholowymi, bezrobotnych, którzy zaczepiają innych mieszkańców, żebrzą, są pod wpływem środków odurzających, dochodzi w tym miejscu do licznych awantur, przestępstw, którym sprzyjają okoliczne sklepy monopolowe. Obszar jest zaśmiecony.	115	23,0%
Boczne uliczki w centrum, gdzie jest ciemno (brak oświetlenia) i mieszka bardzo nieprzyjemne "towarzystwo", dużo jest też tu barów i pubów, co nie sprzyja bezpieczeństwu.	19	3,8%
Okolice dyskotek (Heaven), gdzie szerzy się narkomania, alkoholizm, jest dużo agresywnych osób.	15	3,0%
Całe miasto, w którym jest zbyt mało patroli policji, problemem jest alkoholizm i patologia, mieszkańcy są ubodzy, samochody jeżdżą zbyt szybko.	7	1,4%
ul. Prochownia ze względu na obecne tam narkotyki i alkohol, dyskoteki.	6	1,2%
Parki, szczególnie wieczorami. Nałogowo spożywa się tam alkohol, dopalacze.	4	0,8%
Okolice stadionu, margines społeczny, kibice się tu spotykają, pije się tu alkohol.	4	0,8%
Ulica Łaziebna, gdzie jest poważny problem alkoholowy, ulice są słabo oświetlone, znajdują się tam dyskoteki.	4	0,8%

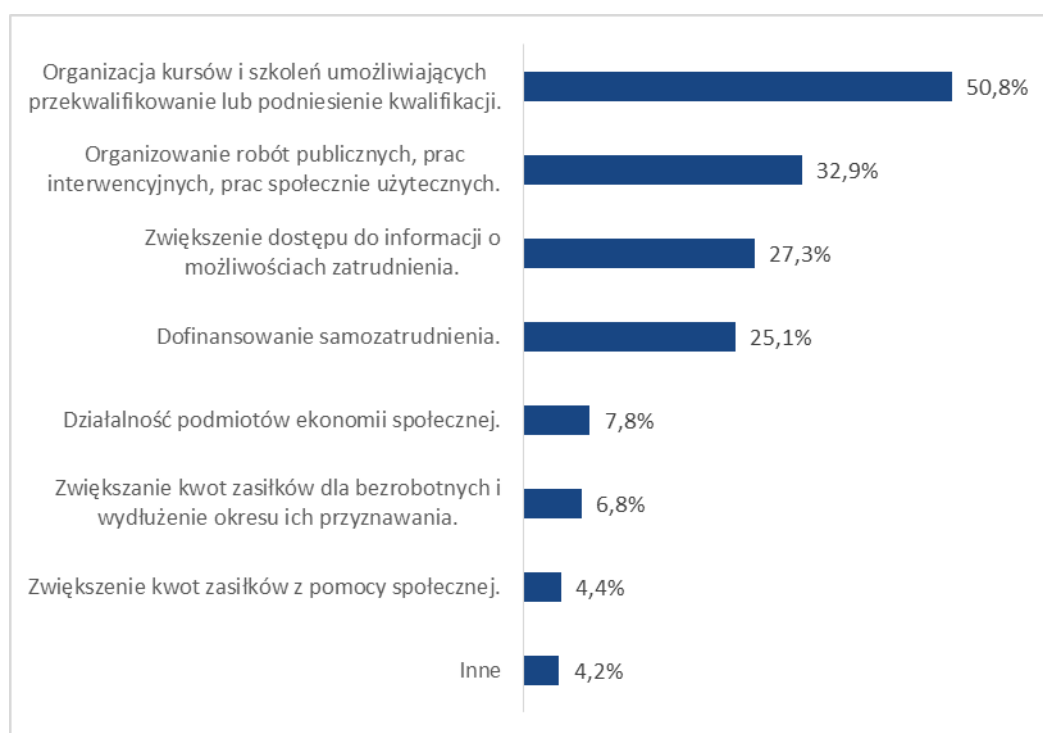
Biorąc pod uwagę, że 81,6% badanych mieszkańców Leszna uznała, że miasto jest bardzo lub przynajmniej raczej bezpieczne, większość ankietowanych nie umiała wskazać najbardziej niebezpiecznych terenów w swojej okolicy (29,6%) lub po prostu uznała, że nie ma niebezpiecznych obszarów na terenie miasta (27,2%). Pozostali najczęściej wskazywali na centrum jako tą część miasta, w której najbardziej czują się zagrożeni (23,0%). Inne tereny były wskazywane o wiele rzadziej. Ankietowani mówili między innymi o bocznych uliczkach wokół centrum (3,8%), okolicach dyskotek (3,0%), całym obszarze miasta (1,4%), ul. Prochownia (1,2%), parkach (0,8%), okolicach stadionu (0,8%), czy ulicy Łaziebnej (0,8%). Pozostałe obszary były wskazywane przez mniej niż 4 osoby badane.

4.6. Rynek pracy

Wykres nr 26. Główne bariery uniemożliwiające podjęcie pracy w Lesznie (N=500)

Za główną barierę uniemożliwiającą podjęcie pracy w Lesznie została uznana bierność osób pozostających bez pracy (41,2%). Badani częściej wskazywali na bierność bezrobotnych niż na brak miejsc pracy (31,6%). Problemem rynku pracy w Lesznie jest także brak faktycznej motywacji osób bez pracy do jej podjęcia (27,8%). Brak motywacji stanowi większy problem niż braki w przygotowaniu zawodowym (14,2%). Ankietowani wskazują, że ludziom brakuje wiedzy i znajomości w zakresie aktywnego poszukiwania pracy (11,6%). Najrzadziej zaś jako bariera na rynku pracy wskazywane jest niedostosowanie oferty edukacyjnej dla aktualnych potrzeb rynku (7,9%). Poza tym, 5,5% respondentów uznało, że w Lesznie istnieją jeszcze inne trudności, które nie zostały uwzględnione w opracowanej kafeterii. Badani pytani o doprecyzowanie „innych barier” najczęściej mówili o niskich zarobkach oferowanych na terenie miasta.

Wykres nr 27. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych w Lesznie (N=500)

Według badanych mieszkańców Leszna najbardziej pożądanym działaniem na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych jest organizacja kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie się lub podniesienie kwalifikacji (50,8%). Zwolennikami robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych jest 32,9% respondentów. Za zwiększeniem dostępu do informacji o możliwości zatrudnienia opowiada się 27,3% ankietowanych. Co 4 badany opowiada się za dofinansowaniem samozatrudnienia (25,1%). Za utworzeniem, działalnością podmiotów ekonomii społecznej jest 7,8% respondentów. Zwiększenia kwot zasiłków dla bezrobotnych i wydłużenia okresu ich przyznawania chce tylko 6,8% ankietowanych. Najbardziej badani opowiadają się za zwiększeniem kwot zasiłków z pomocy społecznej (4,4%). Poza tym, 4,2% respondentów wskazało na jeszcze inne działania nieujęte w przygotowanej kafeterii odpowiedzi. Ci badani najczęściej mówili o obniżeniu zasiłków i wskazywali w jaki sposób można byłoby ulokować pozyskane w ten sposób środki np. dofinansowanie przedszkoli. Wskazywali też na potrzebę zwiększenia wynagrodzeń na terenie miasta Leszno.

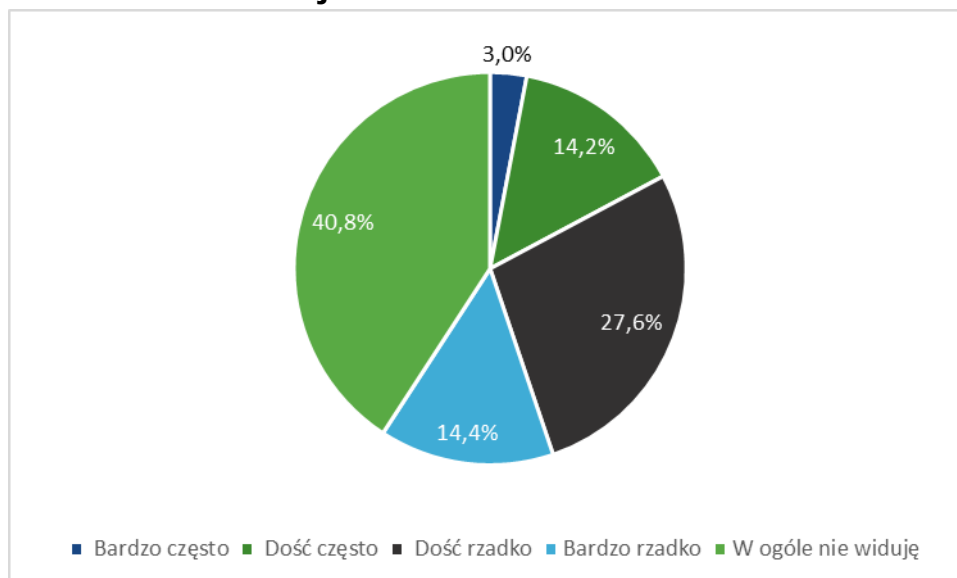
Opinia na temat działań, jakie należy podjąć na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych jest zróżnicowana ze względu na wiek respondentów.

Tabela nr 11. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych w Lesznie (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Organizacja kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji.	51,6%	60,2%	40,3%	52,9%	48,9%	50,5%
Zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia.	29,7%	24,1%	20,8%	31,0%	31,1%	26,8%
Organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych.	25,0%	27,7%	27,3%	23,0%	31,1%	57,7%
Dofinansowanie samozatrudnienia.	26,6%	16,9%	20,8%	26,4%	27,8%	30,9%
Zwiększanie kwot zasiłków dla bezrobotnych i wydłużenie okresu ich przyznawania.	4,7%	3,6%	10,4%	6,9%	6,7%	8,2%
Zwiększenie kwot zasiłków z pomocy społecznej.	7,8%	3,6%	7,8%	2,3%	3,3%	3,1%
Działalność podmiotów ekonomii społecznej.	4,7%	2,4%	6,5%	10,3%	14,4%	7,2%
Inne	3,1%	2,4%	6,5%	10,3%	3,3%	0,0%

Za organizacją kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji najczęściej opowiadają się osoby dopiero wchodzące na rynek pracy (25 – 34 lat) (60,2%). Zwiększenia dostępu do informacji o możliwości zatrudnienia chcą przede wszystkim osoby w wieku 55 – 64 lat (31,1%) i 45 – 54-latkowie (31,0%). Zwolennikami robót publicznych są przede wszystkim najstarsi badani (57,7%). Także te osoby najczęściej opowiadają się za dofinansowaniem samozatrudnienia (30,9%). Najbardziej przychylni zwiększeniom kwot zasiłków dla bezrobotnych i wydłużeniu okresu ich przyznawania są 35 – 44-latkowie (10,4%). 35 – 44-latkowie wraz z 18 – 24-latkami najczęściej odpowiadają się również za zwiększeniem kwot zasiłków z pomocy społecznej (7,8%). Działalność podmiotów ekonomii społecznej to pomysł na rozwiązanie problemów bezrobocia w Lesznie, który najbardziej przypadł do gustu 55 – 64-latkom (14,4%). Natomiast na inne rozwiązania najczęściej wskazywały osoby w wieku 45 – 54 lat (10,3%).

4.7. Bezdomność i mniejszości etniczne

Wykres nr 28. Częstość widywania osób bezdomnych (N=500)

Najwięcej badanych mieszkańców Leszna zadeklarowało, że nie widuje osób bezdomnych na terenie miasta (40,8%), a 14,4% stwierdziło, że widuje je bardzo rzadko. Poza tym, 27,6% ankietowanych stwierdziło, że ma styczność z takimi osobami dość rzadko. Na dość częste kontakty wskazało 14,2% respondentów, a 3,0% respondentów zadeklarowało, że bezdomnych w mieście widuje bardzo często.

Wykres nr 29. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemu bezdomności w Lesznie (N=296)

Najwięcej badanych mieszkańców Leszna, którzy mają styczność z problemem bezdomności w ramach pomocy osobom bezdomnym chciałaby organizacji dla nich noclegu i zapewnienia jednego, ciepłego posiłku (42,6%). Za pomocą w pozyskaniu zatrudnienia opowiada się 39,9% respondentów, którzy zadeklarowali, że zdarza im się spotykać bezdomnych w Lesznie. Co trzeci ankietowany chciałby aby dla osób bezdomnych organizowana była pomoc w zakresie szkolenia zawodowego (30,4%). Taki sam odsetek respondentów w celu rozwiązania problemu bezdomności na terenie miasta Leszno utworzyłby całodobowe schronienie z pełnym wyżywieniem (30,4%). Mniej zwolenników ma pomoc w zakresie pozyskania prawa do lokali mieszkaniowych (21,3%). Jeszcze mniej badanych mieszkańców miasta mających styczność z bezdomnością opowiedziało się za udzieleniem wsparcia rzeczowego (12,5%), czy działaniami kulturalnymi, edukacyjnymi, pracą ze streetworkerami (10,5%). Odnotowano też opinię, według której nie powinno się pomagać bezdomnym (4,7%), a 3,4% respondentów wskazało na jeszcze inną pomoc niż ta wyszczególniona w kafeterii odpowiedzi. Badani najczęściej mówili o pomocy psychologicznej i przymusowym skierowaniu na leczenie odwykowe. Ponadto, badani mieszkańcy Leszna nie są zwolennikami pomocy finansowej dla osób bezdomnych. Za tą formą wsparcia opowiedziało się tylko 2,7% respondentów.

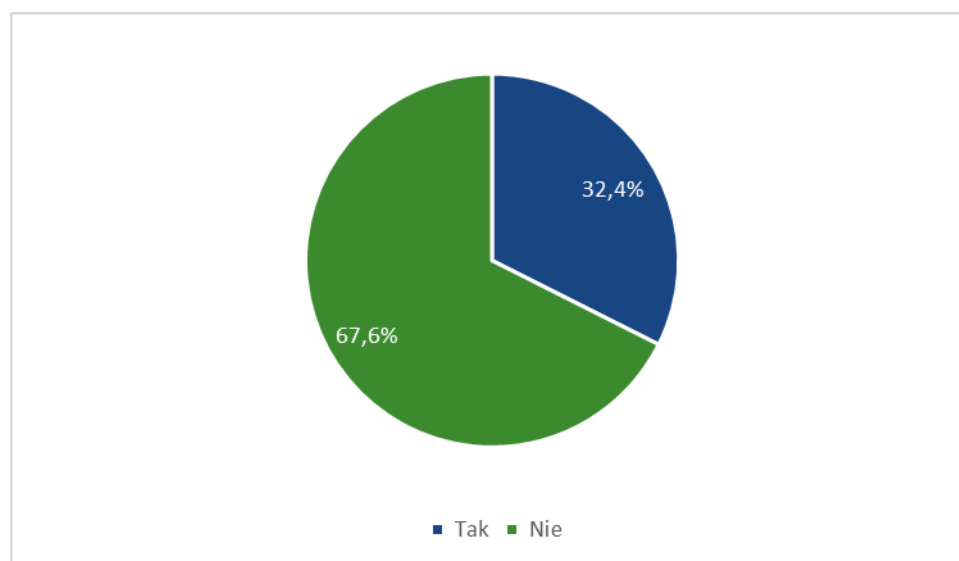
Tak jak w przypadku preferencji dotyczącej rozwiązania problemów osób bezrobotnych tak w przypadku problemu bezdomności poglądy na ich rozwiązanie są zróżnicowane ze względu na wiek.

Tabela nr 12. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemu bezdomności w Lesznie (N=296) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej

Zapewnienie noclegu i jednego gorącego posiłku	41,2%	33,3%	40,0%	59,6%	50,0%	31,5%
Zapewnienie całodobowego schronienia z pełnym wyżywieniem	23,5%	22,8%	31,1%	25,0%	31,5%	46,3%
Udzielanie wsparcia finansowego	0,0%	0,0%	2,2%	7,7%	1,9%	3,7%
Udzielania wsparcia rzeczowego (np. odzież)	5,9%	8,8%	8,9%	13,5%	22,2%	13,0%
Pomoc w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych	32,4%	17,5%	15,6%	15,4%	18,5%	31,5%
Pomoc w zakresie szkolenia zawodowego	38,2%	28,1%	35,6%	32,7%	27,8%	24,1%
Pomoc w zakresie pozyskania zatrudnienia	50,0%	45,6%	35,6%	36,5%	38,9%	35,2%
Działania inne np. kulturalne, edukacyjne, praca ze streetworkerami	11,8%	3,5%	6,7%	17,3%	18,5%	5,6%
Nie powinno się udzielać pomocy bezdomnym	5,9%	8,8%	2,2%	1,9%	3,7%	5,6%
Inne	2,9%	3,5%	6,7%	0,0%	3,7%	3,7%

Zwolennikami organizacji noclegu i dostarczenia jednego, ciepłego posiłku są przede wszystkim osoby w wieku 45 – 54 lat (59,6%). Za organizacją całodobowego schronienia z pełnym wyżywieniem opowiadają się najczęściej osoby najstarsze (46,3%). Wsparcie finansowe to pomysł, który zyskuje największą grupę zwolenników wśród 45 – 54-latków (7,7%). Za wsparciem rzeczowym opowiadają się przede wszystkim osoby mające 55 – 64 lat (22,2%). Najmłodszy badani najczęściej ze wszystkich grup wiekowych pochwalają pomysł pomocy w uzyskaniu praw do lokali (32,4%). Ta grupa również najczęściej opowiada się za szkoleniami zawodowymi (38,2%) i pomocą w pozyskaniu zatrudnienia (50,0%). Zwolennikami działań kulturalnych, edukacyjnych, pracy ze streetworkerami są zaś przede wszystkim 45 – 54-latkowie (18,5%). Opinie, że nie powinno się pomagać bezdomnym najczęściej wygłaszają osoby w wieku 25 – 34 lat (8,8%). Na inne rozwiązania, spoza kafeterii, najczęściej wskazywali 35 – 44-latkowie.

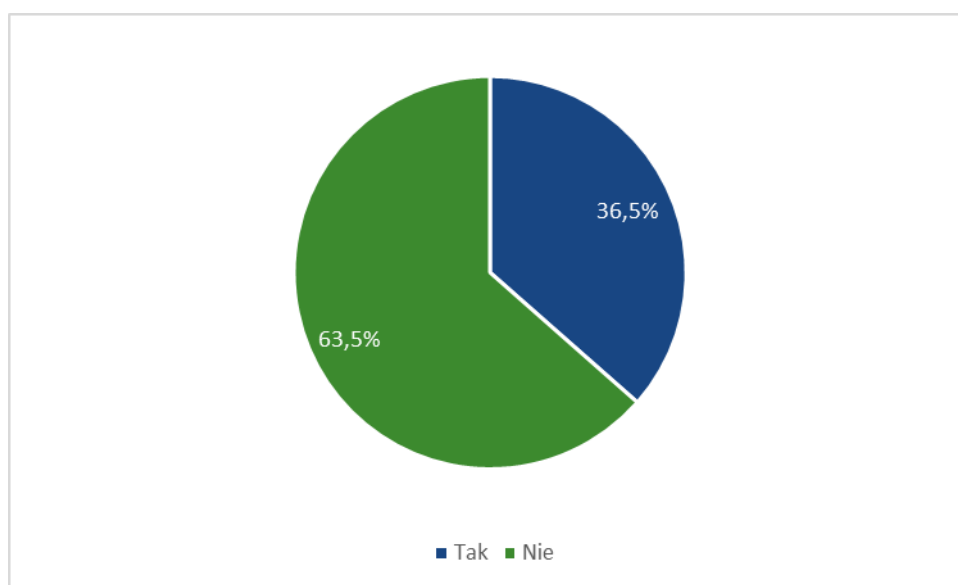
Wykres nr 30. Zamieszkanie osób pochodzenia romskiego w okolicy respondenta (N=296)

Z badanych mieszkańców Leszna mających styczność z problemem bezdomności 32,4% zadeklarowało, że w ich okolicy mieszkają osoby pochodzenia romskiego.

Tabela nr 13. Zamieszkanie osób pochodzenia romskiego w okolicy respondenta (N=500) w zależności od płci

	Kobieta	Mężczyzna
Tak	31,8%	32,9%
Nie	68,2%	67,1%

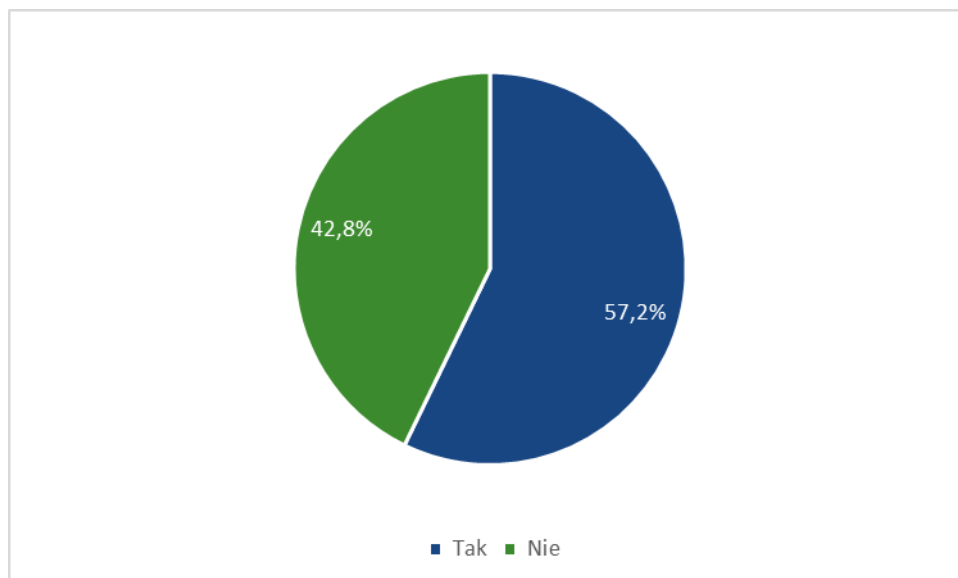
Nieco częściej na sąsiedztwo Romów wskazują mężczyźni (32,9%) niż kobiety (31,8%).

Wykres nr 31. Akceptacja pomocy ludności romskiej (N=96)

Sąsiedzi ludności romskiej zostali zapytani, czy tej grupie etnicznej powinno się pomagać. Pomoc dla Romów akceptuje 36,5% osób mieszkających w ich pobliżu. Na pytanie jak ta pomoc powinna wyglądać, badani najczęściej odpowiadali, że nie powinna się niczym różnić od pomocy udzielanej też innym potrzebującym np. bezrobotnym, czy bezdomnym. Badani opowiadali się także za aktywizacją zawodową ludności romskiej i często w swoich odpowiedziach podkreślali, że pomoc dla tej grupy powinna być bardzo rozsądna – dostosowana do realnych potrzeb.

4.8. Uzależnienia

Wykres nr 32. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500)

Z 500 badanych mieszkańców Leszna 57,2% zadeklarowało, że spożywa alkohol.

Tabela nr 14. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500) w zależności od płci

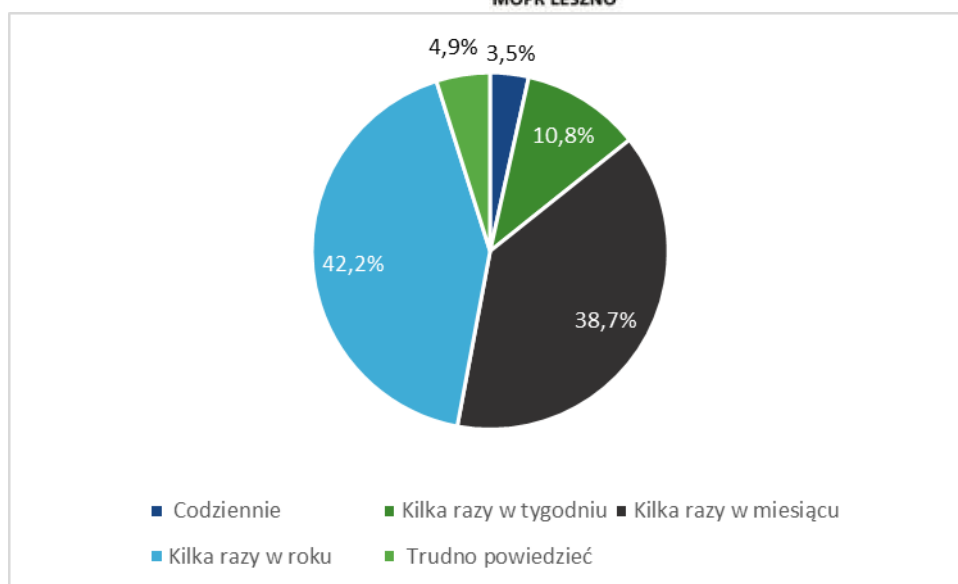
	Kobieta	Mężczyzna
Tak	47,9%	65,9%
Nie	52,1%	34,1%

Częściej po napoje alkohole sięgają mężczyźni (65,9%) niż kobiety (47,9%).

Tabela nr 15. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	71,9%	60,2%	67,5%	65,9%	54,9%	30,9%
Nie	28,1%	39,8%	32,5%	34,1%	45,1%	69,1%

Spożywanie alkoholu jest też zależne od wieku. Najrzadziej napoje alkoholowe piją osoby najstarsze (30,9%), najczęściej najmłodszy respondenci (71,9%).

Wykres nr 33. Częstość spożywania alkoholu (N=286)

Osoby spożywające alkohol zostały poproszone o określenie częstości jego spożywania. Blisko połowa zadeklarowała, że alkohol pije kilka razy w roku (42,2%). Nieco mniejszy odsetek po napoje alkoholowe sięga kilka razy w miesiącu (38,7%). Co 10 badany alkohol wypija kilka razy w tygodniu (10,8%). Osób pijących codziennie przebadano 3,5%. Poza tym, w próbie znalazły się osoby, które nie umiały określić jak często sięgają po napoje alkoholowe (4,9%).

Częstość picia jest zależna od płci oraz wieku.

Tabela nr 16. Częstość spożywania alkoholu (N=286) w zależności od płci

	Kobieta	Mężczyzna
Codziennie		5,8%
Kilka razy w tygodniu	5,2%	14,6%
Kilka razy w miesiącu	34,5%	41,5%
Kilka razy w roku	54,3%	33,9%
Trudno powiedzieć	6,0%	4,1%

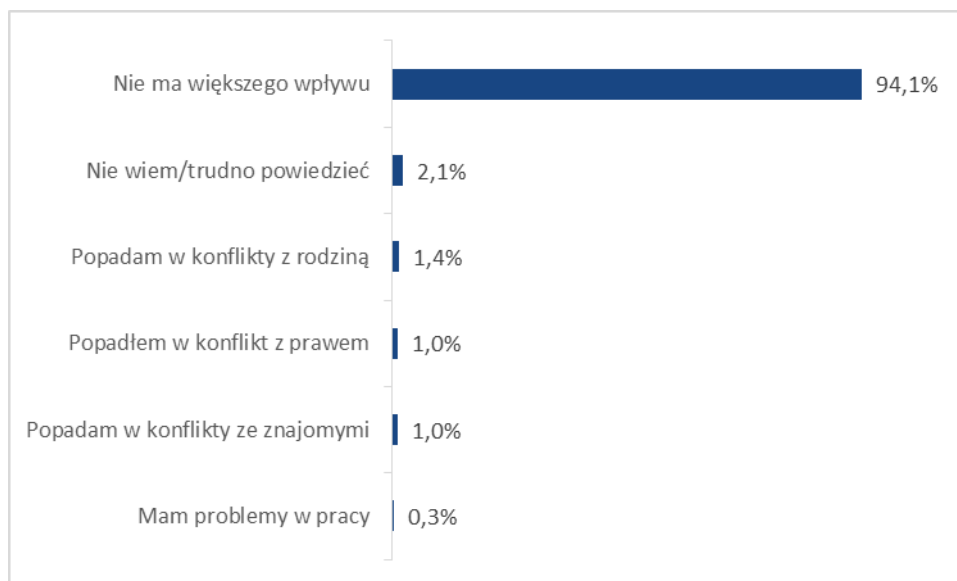
Codziennie piją tylko mężczyźni (5,8%). Wśród mężczyzn większy jest też odsetek osób sięgających po alkohol kilka razy w tygodniu (14,6%) niż wśród kobiet (5,2%). Trend ten można zaobserwować również przy analizie odpowiedzi „kilka razy w miesiącu” (mężczyźni – 41,5%; kobiety – 54,3%). Kobiety częściej piją alkohol incydentalnie – kilka razy w roku (54,3%) niż mężczyźni (33,9%). Kobiety w badanej próbie miały też częściej problem z określeniem częstości picia alkoholu (6,0%) niż mężczyźni (4,1%).

Tabela nr 17. Częstość spożywania alkoholu (N=286) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej

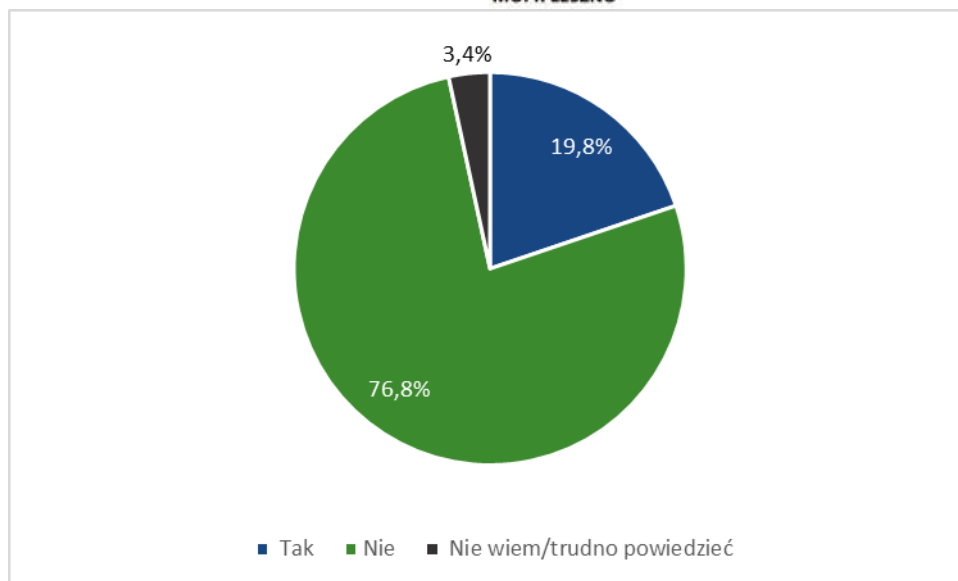
Codziennie	2,2%	2,0%	3,8%	6,9%	3,9%	
Kilka razy w tygodniu	28,3%	14,0%	11,5%	3,4%	5,9%	
Kilka razy w miesiącu	43,5%	42,0%	61,5%	31,0%	29,4%	16,7%
Kilka razy w roku	21,7%	38,0%	21,2%	55,2%	52,9%	73,3%
Trudno powiedzieć	4,3%	4,0%	1,9%	3,4%	7,8%	10,0%

Codziennie po alkohol najczęściej sięgają osoby w wieku 45 – 54 lat (6,9%). Odsetek osób pijących kilka razy w tygodniu jest największy w najmłodszej grupie badanych (28,3%). Wśród tych osób znajduje się także największy odsetek ankietowanych, którzy po alkohol sięgają kilka razy w miesiącu (43,5%). Incydentalne picie – kilka razy w roku, to przede wszystkim domena najstarszych osób (73,3%). Najstarsze osoby również najczęściej miały problem z określeniem częstości spożywania przez siebie napojów alkoholowych (10,0%).

Wykres nr 34. Wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem (N=296)

Zdecydowana większość osób badanych spożywających napoje alkoholowe zadeklarowało, że picie alkoholu nie ma wpływu na ich relacje z otoczeniem (94,1%). Wśród badanych znalazły się jednak osoby, które stwierdziły, że nie potrafią ocenić, czy spożywany przez nich alkohol ma wpływ na ich relacje z otoczeniem, czy nie (2,1%). Na popadanie w konflikty z rodziną na skutek spożywania alkoholu wskazało 1,4% ankietowanych. Konflikty z prawem w wyniku picia napojów alkoholowych ma 1,0% respondentów. Taki sam odsetek ma problemy ze znajomymi (1,0%). W przypadku 0,3% badanych na skutek spożywania alkoholu pojawiły się problemy w pracy.

Wykres nr 35. Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)

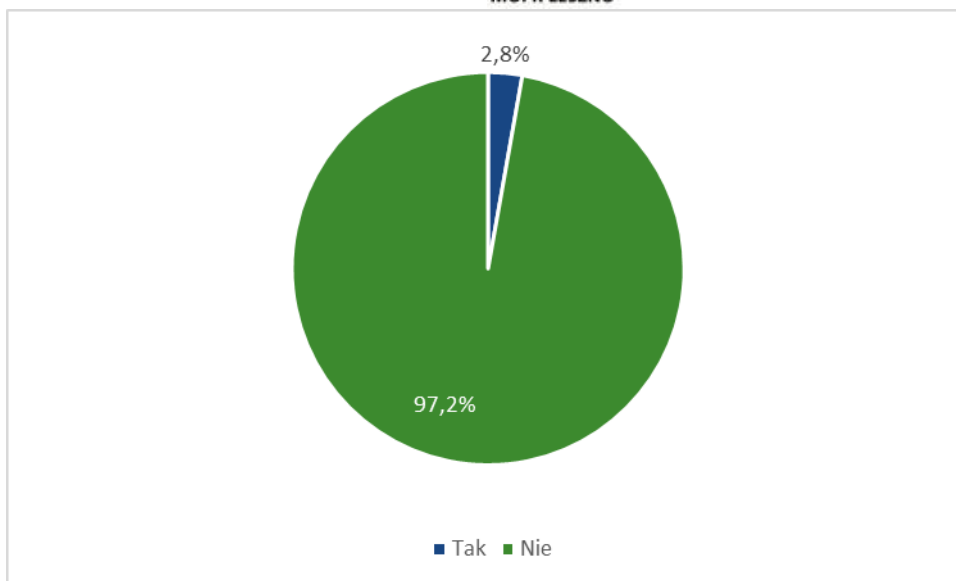
Ponad ¾ badanych mieszkańców Leszna deklaruje, że w ich najbliższym otoczeniu nie ma osób uzależnionych od alkoholu (76,8%). Co 5 ankietowany stwierdził jednak, że ma w swoim najbliższym otoczeniu osoby nadużywające alkoholu (19,8%). Pozostałym ankietowanym trudno było ustalić, czy takie osoby funkcjonują w ich najbliższym otoczeniu, czy nie (3,4%).

Funkcjonowanie w środowisku, w którym są też osoby uzależnione do napojów alkoholowych okazało się być zależne od wieku.

Tabela nr 18. Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku

	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	35,9%	27,7%	16,9%	20,5%	15,4%	8,2%
Nie	59,4%	71,1%	79,2%	76,1%	82,4%	86,6%
Nie wiem/trudno powiedzieć	4,7%	1,2%	3,9%	3,4%	2,2%	5,2%

Najczęściej osoba uzależniona od alkoholu pojawia się w otoczeniu najmłodszych osób badanych (35,9%). Najrzadziej o osobach z najbliższego otoczenia mających problemy alkoholowe mówili najstarsi respondenci (8,2%). Osoby z tej grupy wiekowej najczęściej też ze wszystkich grup miały problem z ustaleniem, czy w ich najbliższym otoczeniu istnieje problem z uzależnieniem alkoholowym, czy nie.

Wykres nr 36. Zażywanie narkotyków, substancji psychoaktywnych (N=500)

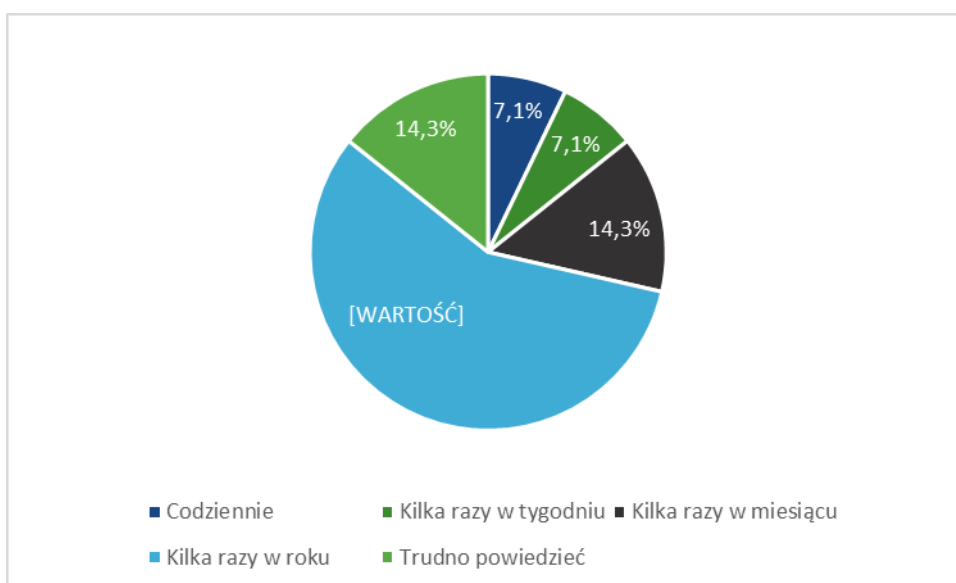
Zdecydowana większość badanych mieszkańców Leszna nie zażywa narkotyków, substancji psychoaktywnych (97,2%).

Sięganie po narkotyki, substancje psychoaktywne jest związane z wiekiem.

Tabela nr 19. Zażywanie narkotyków, substancji psychoaktywnych (N=500) w zależności od wieku

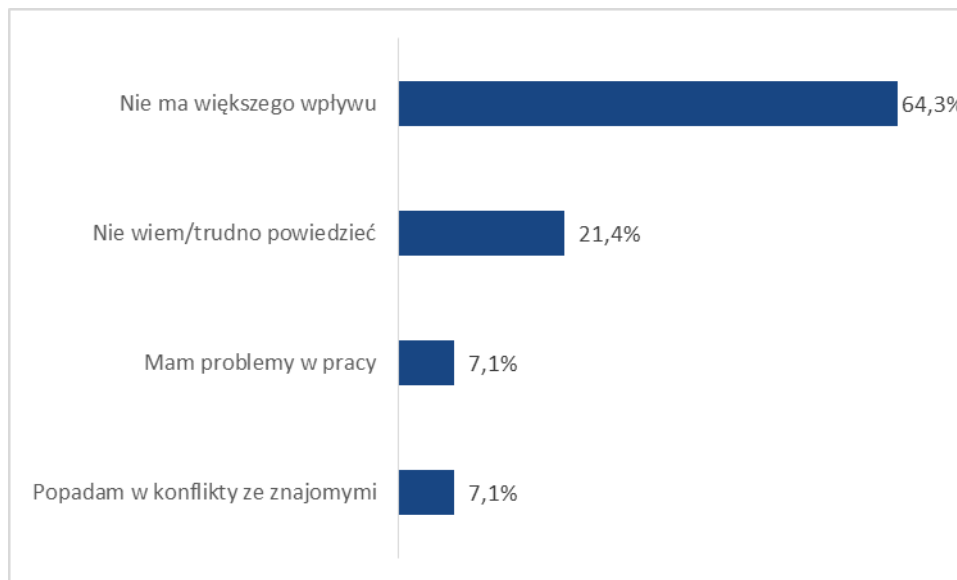
	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	15,6%	2,4%		1,1%	1,1%	
Nie	84,4%	97,6%	100,0%	98,9%	98,9%	100,0%

Najczęściej po narkotyki, substancje psychoaktywne sięgają najmłodszy mieszkańcy Leszna (15,6%). W ogóle z takich używek nie korzystają osoby w wieku 35 – 44 lat oraz najstarsi respondenci.

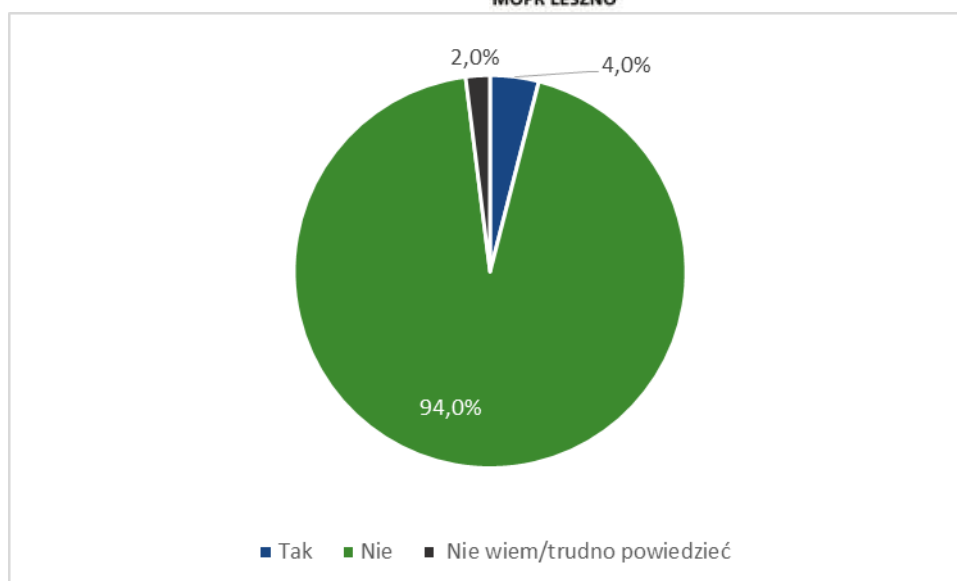
Wykres nr 37. Częstość sięgania po narkotyki, substancje psychoaktywne (N=14)

Osoby, które sięgają po narkotyki, substancje psychoaktywne zostały zapytane o częstość korzystania z takich używek. Ponad połowa z nich narkotyki, substancje psychoaktywne zażywa kilka razy w roku (57,1%). Kilka razy w miesiącu po używki sięga 14,3% ankietowanych biorących narkotyki, substancje psychoaktywne. Kilka razy w tygodniu pod wpływem narkotyków jest 7,1% badanych. Taki sam odsetek badanych codziennie zażywa narkotyki, substancje psychoaktywne. Poza tym, 14,3% respondentów zażywających tego rodzaju używki nie umiało określić częstości z jaką je spożywa.

Wykres nr 38. Wpływ zażywania narkotyków, substancji psychoaktywnych na relacje z otoczeniem (N=14)

Z 14 osób, które przyznały się do zażywania narkotyków, substancji psychoaktywnych 64,3% stwierdziło, że sięganie po te używki nie ma wpływu na ich relacje z otoczeniem. Co 5 osoba stwierdziła, że nie wie, czy narkotyki, substancje psychoaktywne mają wpływ na jej kontakty z otoczeniem, czy nie (21,4%). Do problemów w pracy z powodu zażywania narkotyków przyznało się 7,1% badanych. Taki sam odsetek ankietowanych popadł w konflikt ze znajomymi przez używki (7,1%).

Wykres nr 39. Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)

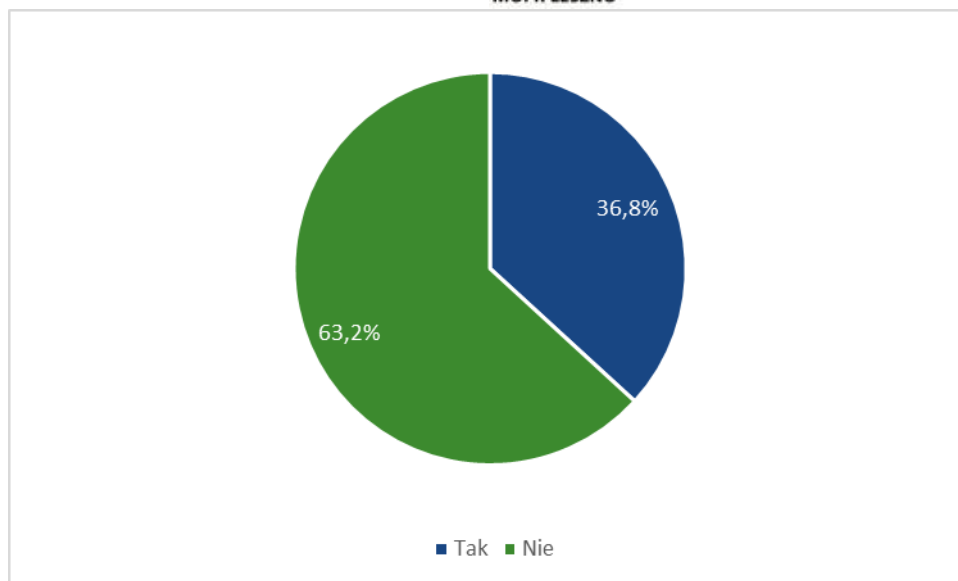
Według deklaracji większości badanych w ich najbliższym otoczeniu nie występuje problem z uzależnieniem od narkotyków (94,0%). W próbie znalazły się jednak też osoby, które potwierdziły, że w ich najbliższym środowisku funkcjonują osoby uzależnione (4,0%). Poza tym, 2,0% ankietowanych nie umiało stwierdzić, czy omawiany problem występuje w ich otoczeniu, czy nie.

Obecność osób uzależnionych w najbliższym otoczeniu jest uzależniona od wieku.

Tabela nr 20. Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku

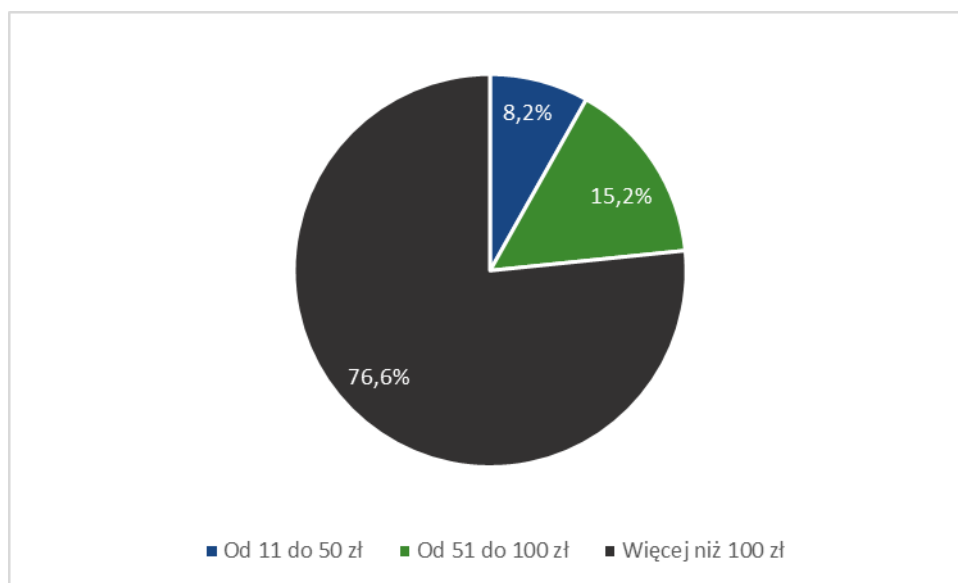
	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	10,9%	7,2%	2,6%	2,3%	2,2%	1,0%
Nie	84,4%	91,6%	96,1%	96,6%	94,5%	97,9%
Nie wiem/trudno powiedzieć	4,7%	1,2%	1,3%	1,1%	3,3%	1,0%

Najczęściej osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych, narkotyków można spotkać w środowisku najmłodszych badanych (10,9%). Najrzadziej problem ten dotyczy otoczenia najstarszych respondentów (1,0%). Jednocześnie najmłodszy mieszkańcy Leszna najczęściej mieli problem z określeniem, czy problem uzależnienia od narkotyków, substancji psychoaktywnych występuje w ich najbliższym otoczeniu, czy nie (4,7%).

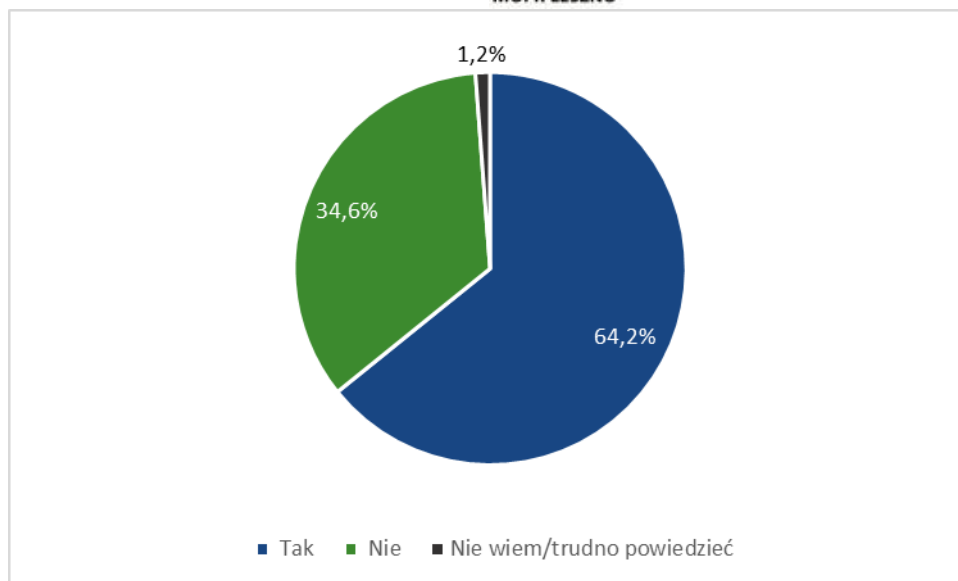
Wykres nr 40. Palenie papierosów wśród respondentów (N=500)

Papierosy pali 36,8% badanych mieszkańców Leszna.

Wykres nr 41. Miesięcy koszt palenia papierosów (N=184)

Osoby palące papierosy zostały poproszone o oszacowanie miesięcznego kosztu swojego nałogu. Ponad $\frac{3}{4}$ palaczy na papierosy miesięcznie wydaje więcej niż 100 zł (76,6%). W przypadku 15,2% badanych koszty palenia mieszczą się w przedziale od 51 do 100 zł. Pozostali na swój nałóg wydają od 11 do 50 zł (8,2%).

Wykres nr 42. Obecność osoby uzależnionej od nikotyny w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)

Ponad połowa badanych mieszkańców Leszna zadeklarowała, że w ich najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od nikotyny (64,2%). W próbie znalazły się też osoby, które nie umiały jednoznacznie stwierdzić, czy takie osoby funkcjonują w ich środowisku, czy nie (1,2%). Pozostali respondenci stwierdzili, że nie mają w swoim środowisku nałogowych palaczy (34,5%).

Obecność w najbliższym środowisku osoby uzależnionej od nikotyny okazała się być zależna od wieku.

Tabela nr 21. Obecność osoby uzależnionej od nikotyny w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku

	18 - 24	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Tak	68,8%	75,9%	62,3%	64,8%	61,5%	54,6%
Nie	26,6%	24,1%	36,4%	34,1%	37,4%	45,4%
Nie wiem/trudno powiedzieć	4,7%		1,3%	1,1%	1,1%	

Najczęściej osoby uzależnione od nikotyny można spotkać w otoczeniu osób mających 25 – 34 lat (75,9%). Najrzadziej wśród otoczenia najstarszych respondentów (54,6%). Najmłodszy badani mają zaś największy problem ze wszystkich badanych grup wiekowych z określeniem, czy problem nałogowego palenia dotyczy ich środowiska, czy nie (4,7%).

Tabela nr 22. Uczestnictwo w poszczególnych grach losowych, loteriach podczas ostatnich 12 miesiącach (N=500)

	kilka razy w roku	kilka razy w miesiącu	kilka razy w tygodniu	zazwyczaj w każdy weekend	codziennie	ciągłym w ogóle w czasie ostatnich 12	Nigdy nie grałem/am
Gra w lotto	16,0%	12,2%	6,4%	3,2%	,6%	25,8%	35,8%
Uczestnictwo w loterii poprzez wysyłanie sms	4,6%	4,4%	2,2%	,6%	,6%	9,4%	78,2%
Gra w Internecie	2,8%	1,6%	2,8%	2,0%	,8%	3,2%	86,8%
Zakłady bukmacherskie	2,6%	2,4%	1,6%	1,0%	,2%	5,2%	87,0%
Gra na automatach	4,0%	,8%	,2%		,4%	5,4%	89,2%
Gra w kasynie	2,6%	,8%	,2%		,6%	3,8%	92,0%
Inne	,4%	,2%	,2%		,2%	2,8%	96,2%

Najpopularniejszą grą losową, loterią jest lotto. Ponad połowa mieszkańców Leszna wysłała kiedyś kupon lotto (64,2%), aczkolwiek 25,8% deklaruje, że nie w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Inne gry nie są już tak popularne. W loteriach polegających na wysyłaniu sms brał udział co 5 badany (21,8%). W grach w Internecie uczestniczy 13,2% respondentów, a 13,0% brało udział w zakładach bukmacherskich. Co 10 respondent grał na automatach (10,8%). Najmniej popularnymi grami, loteriami wśród mieszkańców Leszna są gry w kasynie (kiedykolwiek uczestniczyło w nich tylko 8,0% badanych).

Gra w lotto ma dość znaczny odsetek graczy okazjonalnych, którzy biorą udział w grze kilka razy w roku (16,0%), kilka razy w miesiącu (12,2%). Codziennie w tej grze uczestniczy tylko 0,6% badanych. Są to mężczyźni. Generalnie częściej kupon lotto wysyłają mężczyźni (65,9%) niż kobiety (62,4%).

W loteriach polegających na wysyłaniu sms w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie brało udziału 9,4% badanych, a 78,2% nigdy nie wysłało żadnego smsa w żadnej loterii. Udział w takich grach, podobnie jak w przypadku gry lotto jest okazjonalny. Respondenci najczęściej wysyłają kilka sms w roku (4,6%), w miesiącu (4,4%). Najczęściej w takich grach uczestniczą najmłodsze osoby (32,8%) i 34 – 44-latkowie (37,7%).

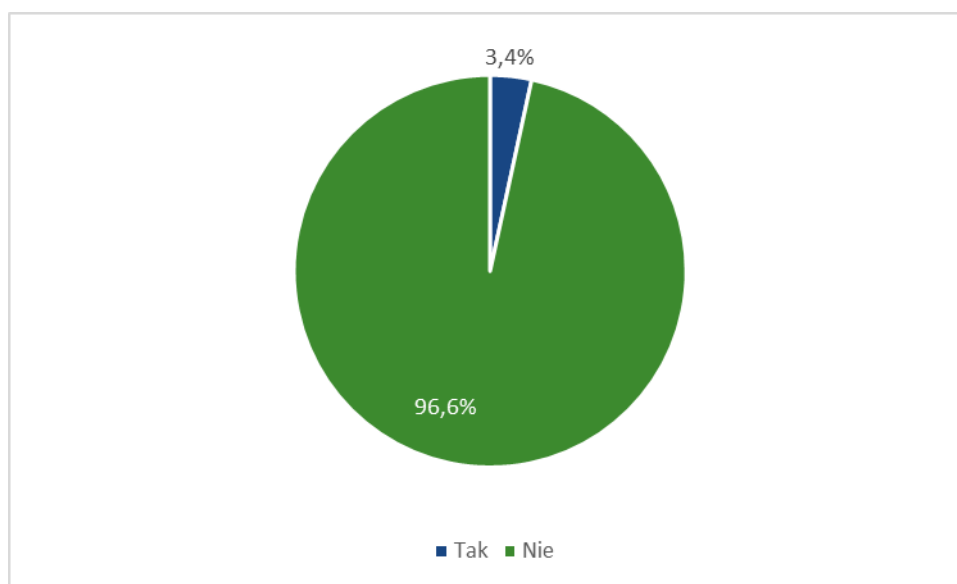
W gry internetowe w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie grało 3,2% badanych mieszkańców Leszna, a 86,8% w ogóle nigdy nie uczestniczyło w takich grach. Ze wszystkich analizowanych gier ten rodzaj ma największy odsetek graczy „codziennych” (0,8%). Najczęściej w takich grach, tak samo jak w loteriach sms, uczestniczą najmłodsze osoby (28,1%) i 34 – 44-latkowie (27,3%).

W zakładach bukmacherskich w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie brało udziału 5,2% badanych, a 87,0% ankietowanych nigdy nie wysłało żadnego zakładu. Zakład kilka razy w roku wysłała 2,6% badanych, kilka razy w miesiącu 2,4%. Gracze, którzy zakład puszczaają kilka razy w tygodniu stanowią 1,6% badanej próby. Jeszcze mniejszy jest odsetek respondentów robiących zakłady co weekend (1,0%) i codziennie (0,2%). W zakładach bukmacherskich zdecydowanie częściej biorą udział mężczyźni (20,2%) niż kobiety (5,4%). Ponownie najczęściej jest to najmłodsza grupa ankietowanych (20,3%) oraz 34 – 44-latkowie (23,4%).

Na automatach w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie grało 5,4% badanych, a 89,2% w ogóle nigdy nie brało udziału w tej grze. Gra ma ponownie charakter raczej gry okazjonalnej. Z osób, które grały w nią w ciągu ostatnich 12 miesięcy (5,4%) 4% zadeklarowało, że miało z nią styczność zaledwie parę razy w roku. Ponownie jest to gra, po którą zdecydowanie częściej sięgają mężczyźni (15,5%) niż kobiety (5,8%), przede wszystkim osoby w wieku 18 – 24 lat (25,0%) oraz 34 – 44-latkowie (18,2%).

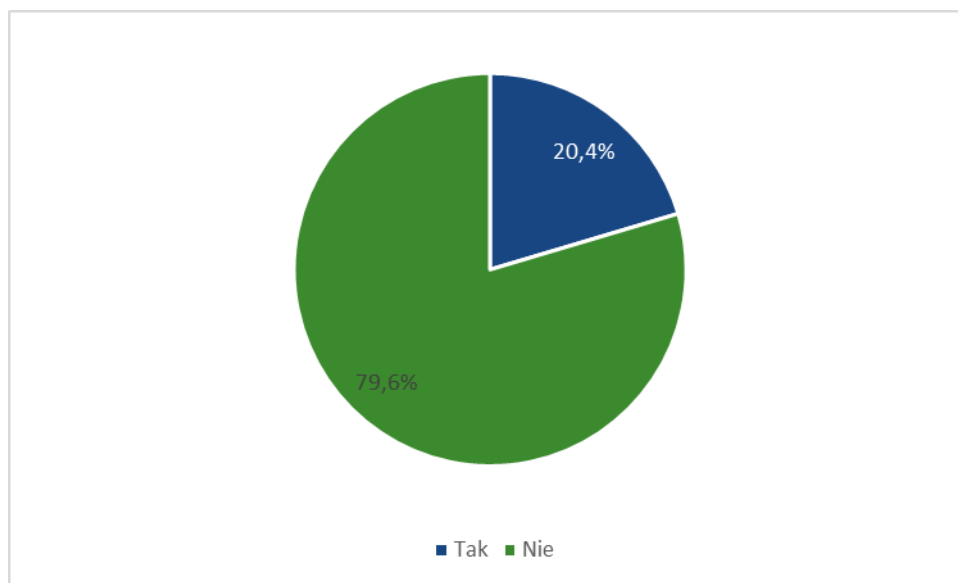
W kasynie w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie było 3,8% badanych mieszkańców Leszna, a w ogóle nigdy kasyna nie odwiedziło 92,0% ankietowanych. Do wizyty kilka razy w roku przyznaje się 2,6% respondentów. Klika razy w miesiącu w gry w kasynie gra 0,8% pytanym, a klika razy w tygodniu 0,2%. Codziennie w kasynie bywa 0,6% badanych mieszkańców Leszna. Kasyna to miejsce, gdzie bywają przede wszystkim ludzie młodzi (18 – 24 lata) (17,2%) oraz 35 – 44-latkowie (13,0%).

W inne gry losowe, loterie, nie wymienione w przygotowanej kafeterii odpowiedzi, w przeciągu ostatnich 12 miesięcy grało 1,0% badanych.

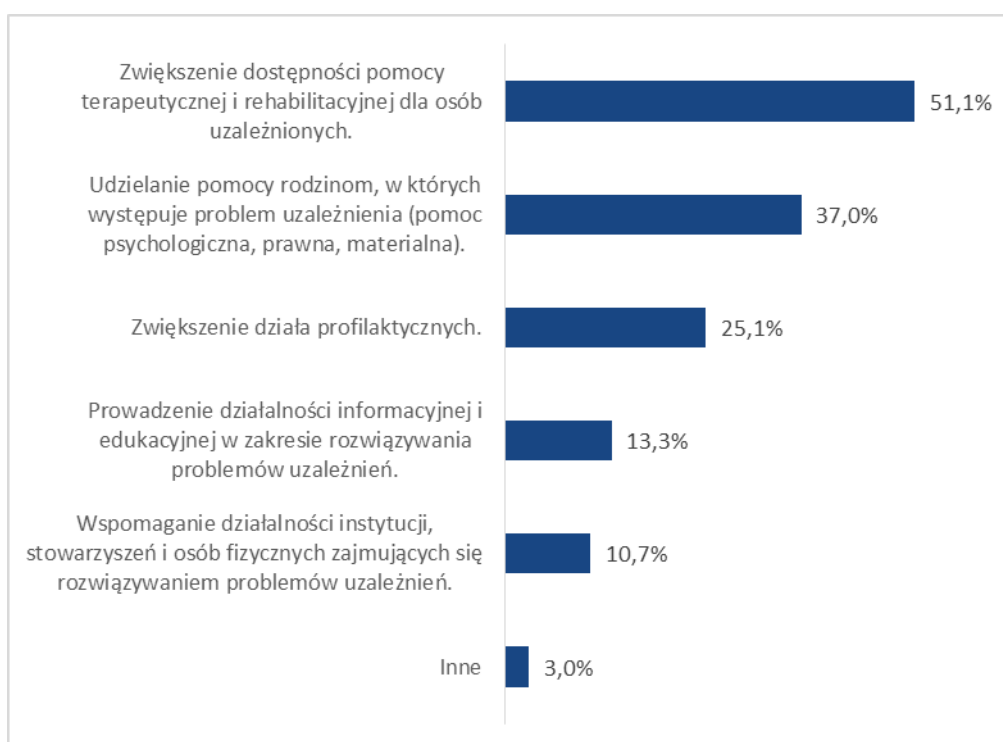
Wykres nr 43. Obecność osoby uzależnionej od hazardu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)

Z 500 badanych mieszkańców Leszna 3,4% zadeklarowało, że w ich najbliższym otoczeniu znajduje się osoba uzależniona od hazardu.

Wykres nr 44. Znajomość oferty miasta skierowanej do osób uzależnionych (konsultacje, pomoc terapeutyczna) (N=500)

Znajomość oferty miasta skierowanej do osób uzależnionych deklaruje 20,4% badanych.

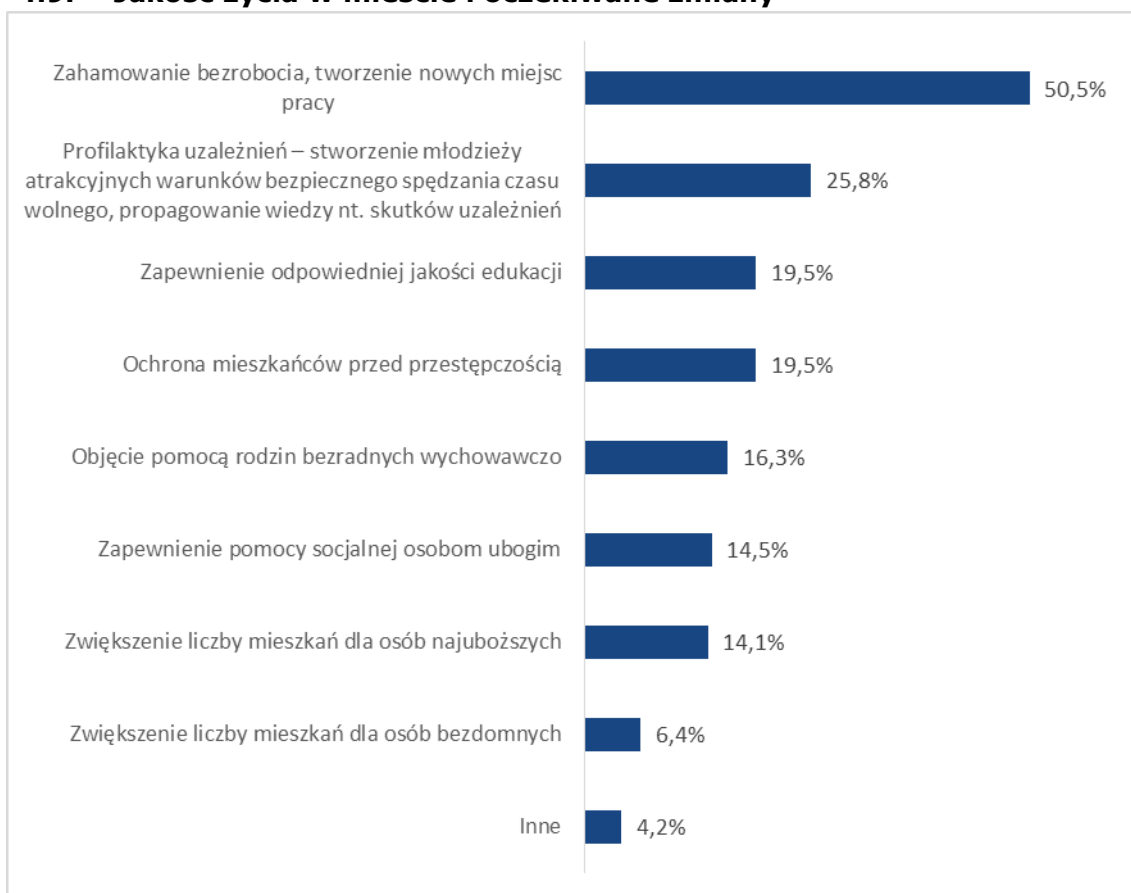

Wykres nr 45. Preferowane działania na rzecz rozwiązania problemu uzależnień w Lesznie (N=500)

Ponad połowa badanych uważa, że zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych jest jednym z kluczowych

działań, które należy podjąć w celu rozwiązania problemu uzależnień w Lesznie (51,1%). Za udzielaniem pomocy rodzinom, w których występuje problem uzależnień (pomoc psychologiczna, prawna, materialna) odpowiada się 37,0% ankietowanych. Co 4 respondent jest za zwiększeniem działań profilaktycznych (25,1%). Mniej zwolenników ma prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień (13,3%), a także wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień (10,7%). Poza tym 3,0% badanych wskazało na jeszcze inne działania nie wyszczególnione w opracowanej kafeterii odpowiedzi. Podpytywani o doprecyzowanie tych działań nie umieli ich jednak zwerbalizować, albo też mówili o potrzebie realizacji wszystkich odczytanych działań lub też likwidacji, zakazie wszystkich używek.

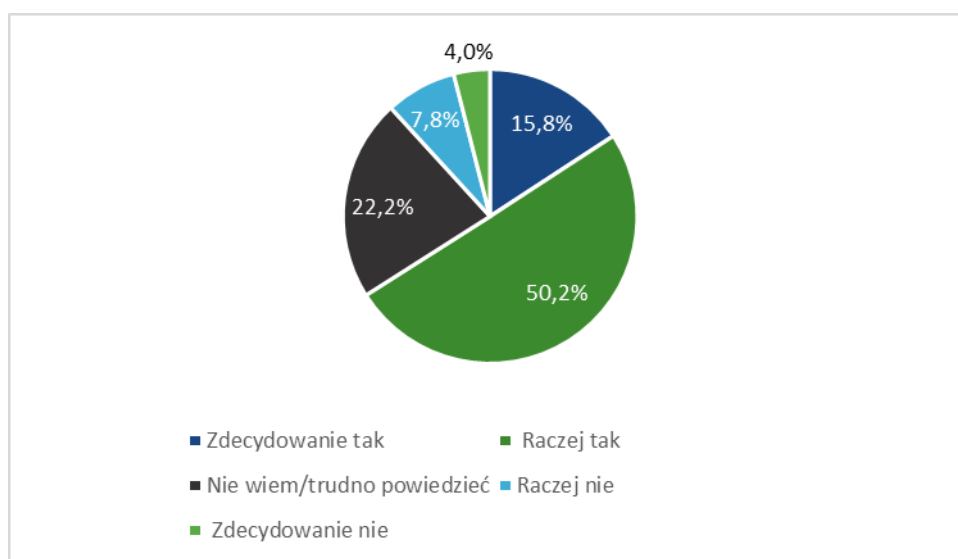
4.9. Jakość życia w mieście i oczekiwane zmiany

Wykres nr 46. Preferowane działania mające na celu poprawę jakości życia w Lesznie (N=500)

Ponad połowa badanych mieszkańców Leszna uważa, że kluczowym działaniem dla poprawy jakości życia w mieście jest zahamowanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc

pracy (50,5%). Co 4 badany uważa, że istotnym działaniem jest także profilaktyka uzależnień – stworzenie młodzieży atrakcyjnych warunków bezpiecznego spędzania czasu wolnego, propagowanie wiedzy na temat skutków uzależnień (25,8%). Co 5 respondent opowiada się za zapewnieniem odpowiedniej jakości edukacji (19,5%) i ochroną mieszkańców przed przestępczością (19,5%). Za objęciem pomocą rodzin bezradnych wychowawczo jest 16,3% ankietowanych. Pomoc socjalna osobom ubogim jako działanie mające na celu poprawę jakości życia w Lesznie jest rozpatrywana przez 14,5% ankietowanych. Nieco mniej respondentów jest za zwiększeniem liczby mieszkań dla osób najuboższych (14,1%). Jeszcze mniejszy odsetek badanych jest zwolennikiem zwiększania liczby mieszkań dla osób bezdomnych (6,4%), a 4,2% podaje jeszcze inne działania, niż te wyszczególnione w przygotowanej kafeterii odpowiedzi, mające na celu poprawić jakość życia w Lesznie. Osoby te zwracały uwagę na potrzebę poprawy infrastruktury drogowej, miejskiej lub też mówiły o potrzebie realizacji wszystkich działań wymienionych w kafeterii.

Wykres nr 47. Opinia na temat wystarczającego wsparcia dla osób z różnego rodzaju problemami np. przemocą, uzależnieniami, niepełnosprawnością, bezdomnością, starością (N=500)

Zdecydowana większość badanych uważa, że wsparcie dla osób z różnymi problemami takimi jak: przemoc, uzależnienia, niepełnosprawność, bezdomność, starość, jest raczej wystarczające (50,2%) lub nawet zdecydowanie wystarczające (15,8%). Przeciwnego zdania jest tylko 11,8% badanych (7,8% odpowiedzi „raczej nie” i 4,0% „zdecydowanie nie”), a 22,2% ankietowanych nie ma zdania w badanej kwestii.

Kobiety i mężczyźni różnią się jednak w ocenie wsparcia dla osób potrzebujących.

Tabela nr 23. Opinia na temat wystarczającego wsparcia dla osób z różnego rodzaju problemami np. przemocą, uzależnieniami, niepełnosprawnością, bezdomnością, starością (N=500) w zależności od płci

	Kobieta	Mężczyzna
Zdecydowanie tak	18,2%	13,6%
Raczej tak	49,6%	50,8%
Nie wiem/trudno powiedzieć	17,4%	26,7%

Raczej nie	8,7%	7,0%
Zdecydowanie nie	6,2%	1,9%

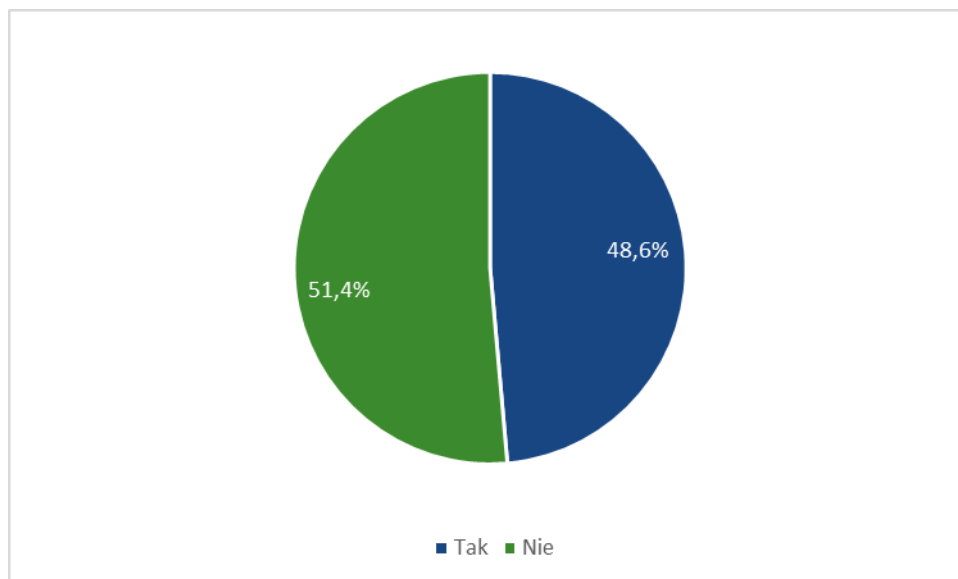
Większy odsetek kobiet niż mężczyzn uważa, że wsparcie dla osób z różnymi problemami jest wystarczające (odpowiednio: 18,2% i 13,6%). Odsetek ocen wskazujących na raczej zadawalające wsparcie wśród obu płci jest zaś podobny (kobiety – 49,6%; mężczyźni – 50,8%). Mężczyźni jednak częściej mają w ogóle problem z oceną takiego wsparcia (26,7%) niż kobiety (17,4%). Generalnie są też mniej krytyczni wobec analizowanej pomocy. Mężczyźni, którzy wydali opinię wskazującą na raczej brak zadowolenia, przebadano 7,0%, a bardzo niezadowolonych 1,9%. W przypadku kobiet ocen „raczej nie” odnotowano 8,7%, a odpowiedzi „zdecydowanie nie” aż 6,2%. Opinia kobiet odnośnie udzielanego wsparcia dla potrzebujących jest bardziej spolaryzowana niż opinia mężczyzn.

Tabela nr 24. Propozycje wsparcia dla osób potrzebujących – TOP 10 (N=170)

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Dostęp (bezpłatny) do instytucji pomocy, terapeutów od uzależnień, pomocy psychologicznej.	55	32,4%
Nie wiem, trudno powiedzieć.	47	27,6%
Pomoc finansowa, materialna.	15	8,8%
Rozwój wolontariatu.	9	5,3%
Potrzebna jest różnorodna pomoc.	8	4,7%
Pomoc finansowa dla osób starszych, niepełnosprawnych w postaci zniżek na lekarstwa, opłaty, czynsz itp.	7	4,1%
Aktywizacja zawodowa, pomoc doradcy zawodowego.	6	3,5%
Uruchomienie infolinii, gdzie można zgłaszać swoje potrzeby, punktów informacyjnych.	6	3,5%
Poprawa opieki nad osobami starszymi, samotnymi, niepełnosprawnymi.	6	3,5%
Kontakt z innymi ludźmi, wsparcie emocjonalne.	5	2,9%

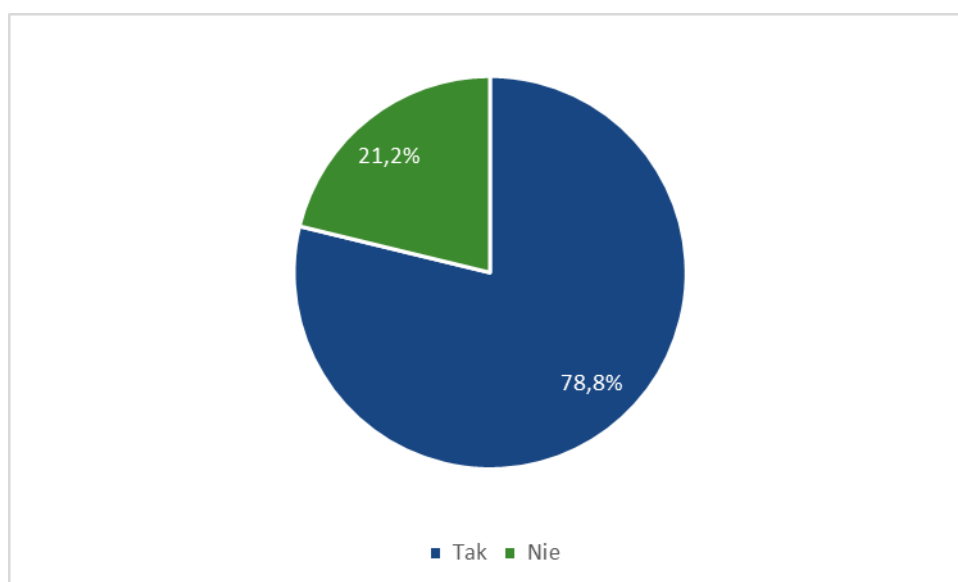
Osoby, które stwierdziły, że pomoc dla osób potrzebujących jest raczej lub zdecydowanie niewystarczająca zostały poproszone o wskazanie jakie wsparcie dla tego typu osób powinno zostać zapewnione. Co trzeci ankietowany stwierdził, że osoby potrzebujące powinny mieć bezpłatny dostęp do instytucji pomocy, terapeutów, pomocy psychologicznej (32,4%). Dość znaczny odsetek badanych nie umiał przedstawić konkretnych propozycji pomocy (27,6%). Inni mówili o pomocy finansowej, materialnej (8,8%). Respondenci wskazywali również na potrzebę rozwoju wolontariatu (5,3%), potrzebę różnorodności pomocy (4,7%), pomocy finansowej dla osób starszych,

niepełnosprawnych w postaci zniżek na lekarstwa, opłaty, czynsz itp. (4,1%). Za aktywizacją zawodową, pomocą doradcy zawodowego opowiedziało się 3,5% badanych. Taki sam odsetek ankietowanych chciałby uruchomienia infolinii, gdzie można zgłaszać swoje potrzeby (3,5%) oraz poprawy opieki nad osobami starszymi, samotnymi, niepełnosprawnymi. Według zaś 2,9% badanych dla osób potrzebujących ważny jest kontakt z innymi ludźmi, wsparcie emocjonalne i to właśnie taki rodzaj wsparcia powinien zostać im zapewniony. Inne propozycje działań były wymieniane przez mniej niż 2,5% respondentów.

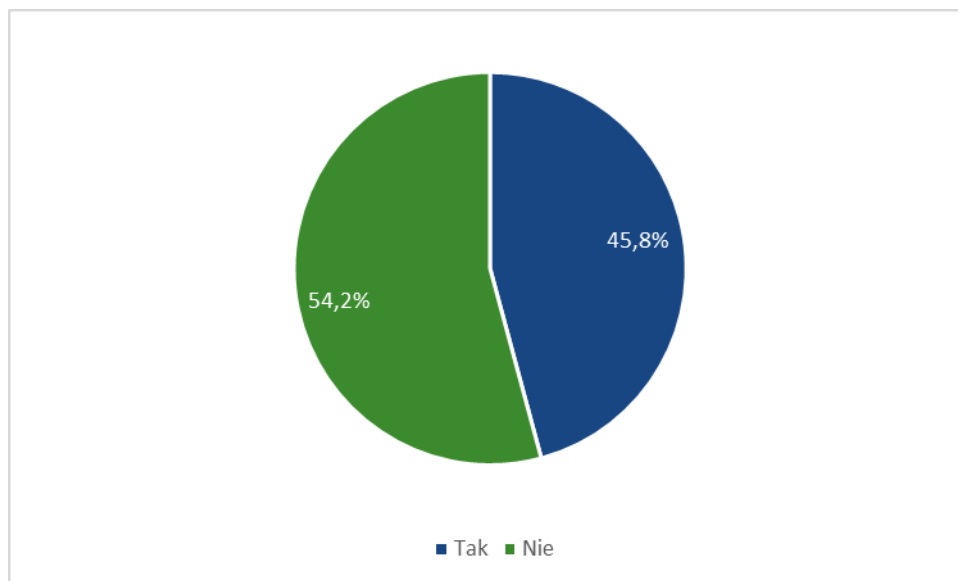
Wykres nr 48. Znajomość organizacji społecznych (pozarządowych) (N=500)

Znajomość organizacji społecznych (pozarządowych) jest mocno spolaryzowana. Instytucje tego rodzaju zna 48,6% badanych, a 51,4% nie ma wiedzy na ich temat.

Wykres nr 49. Opinia na temat możliwości działania organizacji pozarządowych w ramach Centrum Aktywności Społecznej (N=500)

Ponad $\frac{3}{4}$ badanych mieszkańców miasta Leszna uważa, że organizacje pozarządowe powinny mieć możliwość działania w ramach Centrum Aktywności Społecznej (78,8%).

Wykres nr 50. Obecność osób w najbliższym otoczeniu respondentów, które działają na rzecz lokalnej społeczności (N=500)

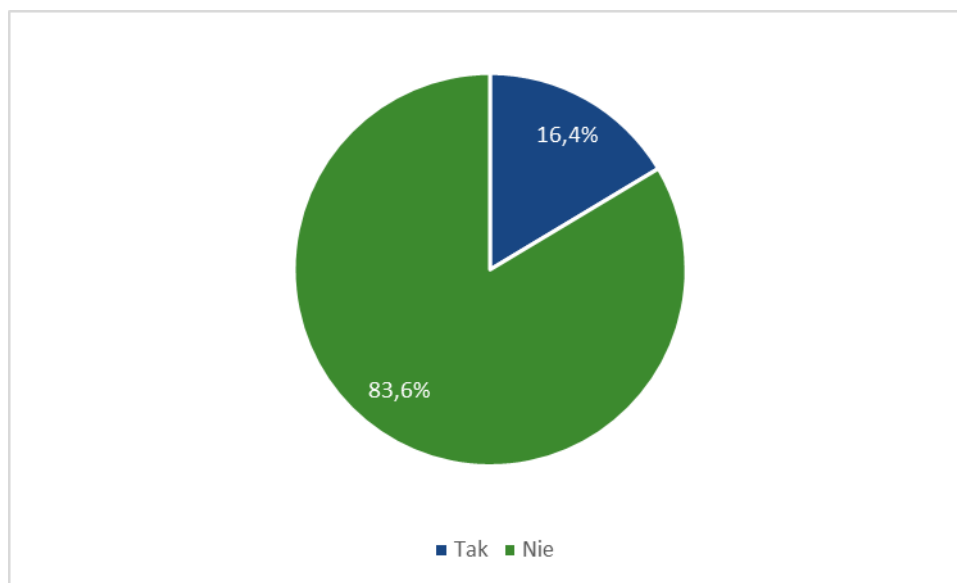
Ponad połowa badanych mieszkańców Leszna nie ma na co dzień styczności z osobami, które działałyby na rzecz lokalnej społeczności (54,2%).

Tabela nr 25. Opinia na temat miejsca zamieszkania – TOP 10 (N=500)

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Mieszka mi się dobrze, nie ma żadnych problemów	394	78,8%
Nieprzyjemna okolica (alkoholizm, brud, brak poczucia bezpieczeństwa)	27	5,4%
Problemy z sąsiadami	13	2,6%
Mieszka mi się średnio - brak wskazań na konkretny problem	9	1,8%
Bezrobocie	8	1,6%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6	1,2%
Zły stan chodników, dróg	6	1,2%
Hałas	5	1,0%
Zdarzają się kradzieże, wandalizm	4	0,8%
Większa liczba przejść dla pieszych	3	0,6%
Ciągły wzrost czynszów, opłat	3	0,6%

Ponad $\frac{3}{4}$ badanych mieszkańców Leszna stwierdziło, że w obecnym miejscu zamieszkania mieszka im się dobrze i nie mają żadnych problemów (78,8%). Co 20 respondent żali się na nieprzyjemną okolicę – alkoholizm, brud, brak poczucia bezpieczeństwa (5,4%). Problemy z sąsiadami ma 2,6% badanych. Nieco mniejszy odsetek respondentów jest średnio zadowolony ze swojego miejsca zamieszkania, ale nie

potrafi wskazać przyczyn takiego stanu rzeczy (1,8%). Na bezrobocie narzeka 1,6% ankietowanych. Poza tym, 1,2% respondentów nie potrafi ocenić jak żyje im się w aktualnym miejscu zamieszkania. Taki sam odsetek badanych wskazuje na takie problemy swojej najbliższej okolicy jak zły stan chodników, dróg (1,2%). Badani mówili także o takich uciążliwościach jak hałas (1,0%), kradzieże, wandalizm (0,8%), zbyt mała liczba przejść dla pieszych (0,6%), czy ciągły wzrost czynszów i opłat (0,6%). Pozostałe problemy zostały wymienione przez mniej niż 0,5% badanej ludności.

Wykres nr 51. Gotowość do wyprowadzki w jakieś inne miejsce w mieście (N=500)

Potwierdzeniem, że większości badanych mieszkańcom Leszna żyje się dobrze w obecnym miejscu zamieszkania (78,8%) jest 83,6% deklaracji mówiących o tym, że badani nie rozważają przeprowadzki do innego miejsca w mieście.

Tabela nr 26. Rozważane miejsca przeprowadzki – TOP 10 (N=82)

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Na obrzeża miasta	14	17,1%
Do innego miasta	13	15,9%
Nie wiem gdzie	9	11,0%
Bliżej przyrody (las, park)	8	9,8%
Na osiedle domów jednorodzinnych	8	9,8%
Zatorze	6	7,3%
Do innego mieszkania	4	4,9%
Grzybowo	3	3,7%
Do innego kraju	2	2,4%
Na nowe osiedle w mieście	2	2,4%
Na wieś	2	2,4%
Bliżej centrum	2	2,4%

Osoby, które chcą się przeprowadzić najczęściej rozważają obrzeża miasta (17,1%). Do innego miasta chce wyemigrować 15,9% badanych. Co 10 ankietowany chce zmienić swoje obecne miejsce zamieszkania, ale nie wie, gdzie chciałby się przeprowadzić (11,0%). Podobny odsetek badanych jest zainteresowanych przeprowadzką na obszary położone bliżej przyrody (9,8%) lub na osiedle domków jednorodzinnych (9,8%). O Zatorzu jako nowym miejscu zamieszkania myśli 7,3% respondentów. Część z badanych mówi tylko o zmianie mieszkania, nie precyzuje natomiast, w której części miasta powinno się ono znajdować (4,9%). Badani rozważają też wyprowadzkę do Grzybowa (3,7%), przeprowadzkę do innego kraju (2,4%), na nowe osiedla w mieście (2,4%), na wieś (2,4%), czy bliżej centrum (2,4%). Pozostałe kierunki przeprowadzki zostały wskazane przez mniej niż 1,5% respondentów.

Tabela nr 27. Sugerowane działania mające wpływ na częstsze odwiedzanie centrum miasta – TOP 10 (N=500)

Odpowiedź	Liczebność [N]	Procent [%]
Nie wiem, trudno powiedzieć	197	39,4%
Większa liczba wydarzeń kulturalnych	67	13,4%
Nic	53	10,6%
Imprezy, rozrywka dla mieszkańców	25	5,0%
Zwiększenie bezpieczeństwa, likwidacja problemu patologii	25	5,0%
Występy artystyczne, koncerty	19	3,8%
Nic, często bywam w centrum	14	2,8%
Rewitalizacja starówki	13	2,6%
Większa liczba miejsc parkingowych	13	2,6%
Atrakcje, wydarzenia dla dzieci	10	2,0%

Badani mieszkańcy Leszna zostali również poproszeni o wskazanie działań, jakie można byłoby podjąć w celu zwiększenia atrakcyjności centrum miasta. Ankietowani najczęściej nie mieli pomysłu jakie działania mogłyby przyciągnąć ludzi do centrum (39,4%), a co 10 badany uznał, że nic nie należy robić (10,6%), 2,8% ankietowanych również uznała, że nic nie należy robić, dodając, że już teraz często bywa w centrum miasta. Według 13,4% respondentów większa liczba wydarzeń kulturalnych mogłaby się przyczynić do większej liczby odwiedzających ten obszar miasta. Co 20 mieszkańców Leszna sugeruje organizację imprez, rozrywek dla mieszkańców (5,0%). Taki sam odsetek ankietowanych opowiada się w pierwszej kolejności za zwiększeniem bezpieczeństwa w centrum i likwidacją patologii (5,0%). Na występy artystyczne, koncerty wskazuje 3,8% respondentów. Według 2,6% respondentów na zwiększenie liczby odwiedzających wpływ miałyby rewitalizacja starówki. Taki sam odsetek badanych mówi o potrzebie zwiększenia miejsc parkingowych (2,6%). Za atrakcjami, wydarzeniami dla dzieci opowiada się 2,0% ankietowanych. Pozostałe propozycje były wskazywane przez mniej niż 2,0% badanych.

5. Szczegółowa analiza – wyniki badań jakościowych (IDI / TDI)

5.1. Edukacja

Z obszaru edukacji rozmawiano z osobami pracującymi z każdą grupą wiekową. Wśród respondentów znaleźli się zarówno pracujący z grupami przedszkolnymi, z dziećmi dopiero rozpoczynającymi swoją edukację szkolną, a także z młodzieżą.

Jak wynika z deklaracji respondentów obszar edukacji w Lesznie funkcjonuje na dobrym poziomie. W mieście nie ma problemu z dostaniem się do przedszkola – zarówno publicznego, jak i prywatnego. **Jedynym problemem jest to, że czasami dzieci nie dostają się do tych przedszkoli, do których chcieliby posłać ich rodzice.** Dzieci i młodzież szkolna mają możliwość wyboru w Lesznie szerokiej sieci szkół, zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym czy również wyższym. Uczniowie biorą udział w różnego typu konkursach, olimpiadach, w których zajmują wysokie miejsca. Ponadto w Lesznie funkcjonuje liceum, gwarantujące zdanie międzynarodowej matury – jest to swego rodzaju wyróżnik, ponieważ takich szkół w Polsce nie ma wiele.

Pomimo tak pozytywnej oceny obszaru edukacji, badani wskazali pewne problemy, z którymi spotykają się w Lesznie. Na liście pojawiły się zarówno problemy *stricte* związane z obszarem edukacji, jak i te ogólne, które obserwuje się w najbliższym otoczeniu:

- W Lesznie występuje duży problem z **biernością osób, które pozostają bez pracy.** Również w obszarze edukacji badani mają kontakt z dziećmi takich osób. Obserwuje się przekazywanie nieprawidłowych wzorców przez rodziców z pokolenia na pokolenie – brak chęci do zmiany swojej sytuacji, brak chęci na aktywizację zawodową.

Jest potrzeba szerszej świadomości uświadomienia rodzicom roli, jaką mają do spełnienia. Są nieprawidłowe wzorce powielane z pokolenia na pokolenie. Brak większej aktywności ze strony rodziców.

Ponadto duża liczba dzieci uczęszczających do szkół pochodzi z rodzin, w których występują różnego rodzaju problemy, jak: **ubóstwo, rodziny niepełne, czy przeludnienie w mieszkaniach:**

Często w jednym lokalu mieszka kilka pokoleń. Są już nawet takie przypadki, że nawet po 3 pokolenia mieszkają w jednym mieszkaniu. Tutaj jest też duża bezradność tych ludzi, którzy też tak nie za bardzo umieją gospodarować tymi swoimi środkami finansowymi albo ten zasób finansowy jest na tyle nikły, że nie potrafią się z tego wyrwać. To jest wielopokoleniowa już zażyłość.

- Istotnym problemem wydaje się również **brak możliwości spędzania czasu wolnego w godzinach, kiedy placówki edukacyjne są zamknięte.** Pomimo tego, że oferta Leszna coraz bardziej poszerza się o różne wydarzenia, imprezy, brak jest wystarczającej liczby miejsc do bezpiecznej zabawy dzieci. Niestety w dużej mierze

wynika to z braku funduszy na poszczególne inicjatywy. Naprzeciw temu problemowi wyszła jedna ze szkół podstawowych, gdzie zagospodarowano teren boiska – o ławeczki, kwietniki i również o mini plac zabaw. Ponadto placówka jest czynna do godziny 20.00 więc rodzice chętnie przychodzą na jej teren ze swoimi dziećmi.

Od kiedy zmieniło się boisko, no to w godzinach popołudniowych mamy gro rodziców, którzy siadają tutaj na ławeczkach ze swoimi dziećmi. Ponieważ w szkole jest takie miejsce, mini plac zabaw, gdzie dzieciaki mogą się bezpiecznie pobawić. Tak, że szkoła praktycznie nie jest zamykana do późnego wieczora. Jest to stare miasto i dzieciaki praktycznie nie mają, gdzie się bawić. Szkoły są takim naturalnym zapleczem, zresztą oni bardzo często mówią, że to jest moja szkoła i sami też bardzo często dbają o to, żeby tu było czysto, żeby nie niszczyli.

Poza możliwością spędzania czasu wolnego na terenie placówek, w szkole funkcjonują także zajęcia pozalekcyjne:

Bo tutaj mamy gro rodzin takich, że jak dziecko przychodzi o godz. 7 tak wychodzi ze szkoły o tej godz. 17 czy nawet później, w zależności od tego, co tu się odbywa mimo tego, że rodzice są w domu.

- Mimo tego, że edukacja finansowana jest z budżetu państwa oraz miasta obserwuje się pewne braki w tym zakresie przede wszystkim dotyczące **remontów szkół**.
- Problemem zarówno organizacyjnym, jak i finansowym jest według badanych **reforma edukacji**. Dziś ten obszar jest w permanentnej zmianie i ciężko w związku z tym zapewnić młodzieży poczucie stabilizacji.
- Problemy jakie zauważa się wśród młodzieży to: **cyber zagrożenia, słaba kondycja psychiczna uczniów** – nie jest to, jak twierdzą eksperci, problem dotyczący stricte Leszna, ale jest to problem ogólnopolski. Obserwuje się u młodzieży **objawy depresji, chęć do zażywania substancji psychoaktywnych czy agresję wśród młodzieży**.
- Ponadto obszar Leszna, to obszar dużego **zróźnicowania statusu społecznego**. Są ludzie bardzo bogaci i skrajnie biedni. Ta druga grupa najczęściej lokuje się **w centrum miasta i jest to kolejny bardzo ważny problem społeczny**, który badani bez względu na obszar jaki reprezentują, wskazują jako jeden z pierwszych, najważniejszych do rozwiązania.

Ci ludzie mieszkają przeważnie w mieszkaniach komunalnych, a te mieszkania są ulokowane w starym centrum miasta i gdzieś to się kumuluje w tym rejonie. To ubóstwo bardzo często wynika z poziomu wykształcenia, ale też chyba z przejętych nawyków społecznych, z takiego braku wiary, że można więcej, że można o siebie zawalczyć. Z takich norm wyniesionych z domu.

- Ponadto wśród problemów z jakimi zmagają się Leszno badani z obszaru edukacji wskazali również na **małą liczbę działań kierowanych do seniorów** – w uniwersytecie III wieku nie ma wystarczającej liczby miejsc, a dziadkowie spędziliby czas kiedy np. wnuk przebywa w przedszkolu, szkole.

Jest mało działań kierowanych również do seniorów, jest uniwersytet III wieku i on świetnie działa, ale myślę, że gdyby się przyjrzeć to oni coraz więcej wymagają, tam już miejsc brakuje, bo jest ograniczona ilość, ale nie ma wielu miejsc dla seniorów. Rodzic chętnie oddaje dziecko do przedszkola i wtedy

dziadkowie mają więcej czasu dla siebie i nie ma dla nich takiej alternatywnej oferty.

- Wśród dodatkowych problemów znalazły się także **problemy komunikacyjne w mieście** (brak miejsc parkingowych, korki w godzinach szczytu).

Wśród problemów Leszna, które wymagają najszybszej interwencji miasta, badani z obszaru edukacji najczęściej wskazywali na **rewitalizację społeczną**, która pomoże w przerwaniu wielopokoleniowego bezrobocia i trwania w ubóstwie, uzależnieniach, przemocy.

Chodzi tutaj o to, żeby ci ludzie dostali jakąś wędkę, a nie rybę. Żeby oni skorzystali z tego nie na zasadzie damy środki i będzie ok, bo te środki za chwilę się skończą. Tylko po prostu różnego rodzaju działania, które by zmierzały do tego, żeby wyrwać, żeby edukować to najmłodsze pokolenie do tego, aby z kolei ich dzieci już tutaj czy oni sami mogli z tego wyrosnąć.

Innymi ważnymi zadaniami miasta, które mogą bezpośrednio wynikać z przeprowadzonej rewitalizacji, jest **poprawa bezpieczeństwa w mieście, a także rozwój wśród mieszkańców poczucia wspólnoty, dbania o mienie wspólne.**

To, co do tej pory zarówno miasto, jak i placówki edukacyjne zrobiły, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone zostały zaprezentowane w poniższej liście:

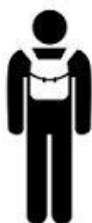
- **Przeprowadzenie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Leszna na lata 2017 – 2027.**
- **Działania aktywizujące mieszkańców** (imprezy organizowane przez miasto).
- **Organizacja leszczyńskiego dnia przedszkolaka.**
- **Istnieje potrzeba nagłaśniania imprez, wydarzeń dla mieszkańców.**
- **Organizacja zbiórki** (makulatury, zużytych baterii, nakrętek).
- **Spotkania z różnymi grupami ekspertów w celu uświadamiania społeczeństwa jak dbać o środowisko, bezpieczeństwo, zdrowie**, tak aby edukację zaczynać już od najmłodszych lat.
- **Udział w ogólnopolskich akcjach** np. dzieciństwo bez próchnicy.
- **Aktywizacja rodziców poprzez turnieje piłki nożnej, olimpiady dla dzieci, dni przedszkolaka** – propagowanie w czasie tego typu imprez zdrowego trybu życia.
- **Integracja rodziców i dzieci z trudniejszych rodzin: Świadomie podejmujemy działania, że dzieci które są z takich trudniejszych rodzin nie trafiają do jednej grupy tylko właśnie staramy się, żeby było kilkoro osób i ci rodzice pod wpływem pozytywnych wzorców się uaktywniają np. jeden rodzic mówi – ja nie mam pieniędzy, a drugi – ale ty masz czas: przyjdź i pomóż, bo masz czas. Rodzice wywierają wpływ i pokazują, że nie wszystko opiera się na pieniądzu. I ci ludzie uświadamiają sobie, że też mogą coś zrobić.**
- **Współpraca z innymi instytucjami** (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodki interwencji kryzysowej).
- **Organizacja warsztatów, prelekcji, spotkań**, np. dotyczących umiejętności wychowawczych, właściwej komunikacji z dziećmi, spotkania z psychologiem, jak radzić sobie z dziećmi w trudnej sytuacji, spotkania z pedagogiem – z czego mogą wynikać problemy dziecka i jak sobie z nimi radzić.
- **Pomoc dla najbiedniejszych:** zasiłki, wsparcie socjalne, pomoc społeczna, stypendia szkolne.

- **Inkubator przedsiębiorczości**, w którym można się przekwalifikować lub podwyższyć kwalifikacje.
- **Budowanie wśród dzieci szacunku, poszanowania dobra wspólnego**: *Staramy się też edukować w ten sposób, że jak niszczymy to trzeba będzie to odtworzyć i na inne rzeczy nie starczy.*
- **Popieranie akcji zgłaszanych przez dzieci** (współtworzenie swojej szkoły).
- **Zagospodarowanie terenu boiska szkolnego** – ławki, kwietniki, mini plac zabaw, z którego korzystają mieszkańcy).
- **Organizacja zajęć pozalekcyjnych**, szkoła wraz boiskiem jest otwarta do godziny 20.00.
- **Cykl spotkań dzieci z tematyką rewitalizacji** – uświadamianie najmłodszych o problemach występujących w mieście, jak można im zapobiec i aktywnie włączyć się w te działania.
- **Współpraca z rodzicami** – organizacja rodzinnego festynu.
- **Udział dzieci w akcjach typu: sprzątanie otoczenia w ramach akcji sprzątania świata, udział w konkursach ekologicznych.**
- **Szkolne koło Caritas.**
- **Klub bezpieczeństwa drogowego** – edukacja dzieci jak bezpiecznie korzystać z drogi.
- **Szafa dobroci**, w której rodzice mogą zostawić niezniszczone rzeczy dla innych, potrzebujących rodziców.
- **Działania kulturalno-rozrywkowe** organizowane przez młodzież ze szkół ponadpodstawowych (przedstawienia, imprezy).
- **Wolontariat dzieci i młodzieży ze szkoły w ramach pomocy w świetlicach terapeutycznych, przedszkolach, gwiazdka PCK**: *Młodzież zarówno chodzi do szpitala jako wolontariusze, ale także do świetlic terapeutycznych i do przedszkoli. Prowadzą zajęcia dla dzieci i młodzieży. Taką akcją prowadzoną już od lat w naszym liceum jest gwiazdka z PCK, gdzie zapraszamy do szkoły ok 50 dzieci z miejskiego ośrodka pomocy rodzinie oraz z ośrodka w Rydzynie na taką uroczystość wigilijną. To jest nie tylko wręczanie paczek i prezentów, ale to jest także przedstawienie i zabawy z tymi dziećmi i pokazanie im szkoły.*

Tabela nr 28. Podsumowanie obszaru edukacji

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom / co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Problemem nie jest to, że nie ma miejsc w przedszkolach, ale to, że nie zawsze dzieci dostają się do przedszkoli, do których chcą rodzice • Nieprawidłowe wzorce przekazywane przez rodziców z pokolenia na pokolenie – brak chęci do zmiany swojej sytuacji, brak chęci na aktywizację zawodową • Brak możliwości spędzania czasu wolnego po godzinach funkcjonowania placówek • Brak wystarczającej liczby miejsc do bezpiecznej zabawy dzieci • Brak funduszy na różne inicjatywy • Mało działań dla seniorów – w uniwersytecie III wieku nie ma miejsc 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa bezpieczeństwa w mieście 2. Brak poczucia wspólnoty, dbania o mienie wspólne 	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja • Działania aktywizujące mieszkańców (imprezy organizowane przez miasto) • Organizacja leszczyńskiego dnia przedszkolaka • Potrzeba nagłaśniania imprez, wydarzeń dla mieszkańców • Organizacja zbiórki (makulatury, zużytych baterii, nakrętek) • Spotkania z różnymi grupami ekspertów w celu uświadamiania społeczeństwa jak dbać o środowisko, bezpieczeństwo, zdrowie) • Udział w ogólnopolskich akcjach np. dzieciństwo bez próchnicy • Aktywizacja rodziców poprzez turnieje piłki nożnej, olimpiady dla dzieci, dni przedszkolaka – propagowanie w czasie tego typu imprez zdrowego trybu życia • Integracja rodziców i dzieci z trudniejszych rodzin • Współpraca z innymi instytucjami (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodki interwencji kryzysowej) • Organizacja warsztatów, prelekcji, spotkań
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak funduszy (potrzebny jest remont szkoły) • Rewitalizacja społeczna: na obszarze w którym funkcjonuje szkoła (objętym procesem rewitalizacji) występuje wielopokoleniowe bezrobocie, ubóstwo, dzieci, które uczą się w szkole mieszkają w mieszkaniach socjalnych, często przeludnionych • Wyuczona bezradność osób z rodzin z dysfunkcjami 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc dla najbiedniejszych: zasiłki, wsparcie socjalne, pomoc społeczna, stypendia szkolne • Inkubator przedsiębiorczości, w którym można się przekwalifikować lub podwyższyć kwalifikacje • Budowanie wśród dzieci szacunku, poszanowania dobra wspólnego • Popieranie akcji zgłaszanych przez dzieci (współtworzenie swojej szkoły) • Zagospodarowanie terenu boiska szkolnego (ławki, kwietniki, mini plac zabaw, z którego korzystają mieszkańcy) • Organizacja zajęć pozalekcyjnych, szkoła wraz boiskiem jest otwarta do godziny 20.00 • Cykl spotkań dzieci z tematyką rewitalizacji – uświadamianie najmłodszych • Współpraca z rodzicami – organizacja rodzinnego festynu • Udział dzieci w akcjach typu: sprzątanie otoczenia w ramach akcji sprzątania świata, udział w konkursach ekologicznych • Szkolne koło Caritas • Klub bezpieczeństwa drogowego • Szafa dobroci, w której rodzice mogą zostawić niezniszczone rzeczy dla innych, potrzebujących rodziców
3.	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma edukacyjna • Cyber-zagrożenia • Słaba kondycja psychiczna uczniów (objawy depresji) • Agresja • Używki • Duże zróżnicowanie statusu społecznego biedni vs bogaci • Kumulacja biedoty w centrum miasta • Problem komunikacyjny w mieście (brak miejsc parkingowych, korki w godzinach szczytu) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja starówki, ale nie pod kątem budynków, a ludzi tam mieszkających - rewitalizacja centrum jako miejsca kumulującego osoby ubogie, z problemami 	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja • Działania kulturalno-rozrywkowe (przedstawienia, imprezy) • Wolontariat dzieci i młodzieży ze szkoły w ramach pomocy w świetlicach terapeutycznych, przedszkolach, gwiazdka PCK

5.2. Dzieci i młodzież

Respondenci, których wypowiedzi posłużyły do analizy niniejszego obszaru to eksperci, którzy w swojej pracy skupiają się na dzieciach – ich problemach, ich sytuacji życiowej, zdrowiu. Osoby, zajmujące się na co dzień problemami z zakresu psychiatrii, twierdzą, że na terenie Leszna występują problemy, które nie są specyficzne dla regionu, ale są to problemy, które spotyka się w całym kraju np. związane z uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży, które wiążą się ze zbyt dużą liczbą obowiązków:

Coraz częściej wśród młodzieży się obserwuje i paradoksalnie bardzo często jest to związane z przeładowaniem obowiązkami. I to jest paradoks, a nie z brakiem ich. Ja bardzo dużo obserwuję trudności tych uzależnień u dzieciaków, u młodzieży bardzo mocno funkcjonującej z najlepszych liceów, z najlepszych klas. To jest smutne i ciekawe.

- Natomiast dużym problemem samego Leszna jest **brak psychiatrii dziecięcego na NFZ**. W związku z tą niedogodnością rodzice albo w celu zdiagnozowania problemów u dziecka są zmuszeni udawać się do sąsiedniego Kościana, albo są zmuszeni skorzystać ze specjalisty prywatnie: *To jest bardzo duży problem. My jesteśmy instytucją działającą na rzecz oświaty i w momencie, kiedy wydajemy orzeczenie o kształceniu specjalnym czy o nauczaniu indywidualnym, to potrzebujemy opinii lekarza. Jeżeli są to zaburzenia psychiczne, to musi być to psychiatra dziecięcy. I my odsyłamy wtedy do Kościana, bo to jest na fundusz zdrowia, ale tam też trzeba dojechać. No rodzic wtedy ewentualnie idzie do psychiatry tutaj na miejscu prywatnie. Do lekarza nie mam zastrzeżeń, tylko, że brak dostępności na fundusz zdrowia do psychiatrii dziecięcego.*
- Dodatkowo respondenci, którzy na co dzień pomagają dzieciom i młodzieży, stwierdzili także brak grup pomocowych na terenie Leszna lub brak informacji na ten temat. Potrzebne są **grupy dla dzieci i młodzieży z zespołem Aspergera i z otępieniem**: *nie ma grup, gdzie można kierować te osoby nie wiemy o takich grupach.*
- Wśród braków dotyczących specjalistów i grup pomocowych można także wskazać na **brak wsparcia dla osób współuzależnionych i dla ofiar przemocy w Lesznie** – występuje słaba współpraca ze strony szkół – oferują tylko rozmowę np. z dziećmi, które dotyczą problemy rodzinne, nie wdrażając konkretnych środków: *Kadra jest tak średnio przygotowana moim zdaniem w szkołach. Jest przygotowana wiedzą, ale nie zawsze podejmują działania takie konsekwentne. Wskazuję tutaj przemoc w rodzinie i żeby osoby w szkole bardziej pracowały i się tym zajmowały, ale tak profesjonalnie. Jak zgłasza się dziecko – ofiara przemocy, to żeby byli na tyle przygotowani, że nie tylko porozmawianie z dzieckiem, ale żeby były dalsze ich działania czyli zgłoszenie do sądu, zadbanie o tą rodzinę czyli przyjrzenie się temu, co się z tymi dziećmi dzieje, nie odpuszczanie po jednej rozmowie.*
- **Używki wśród młodzieży.**
- **Przemoc w rodzinie, uzależnienia.**
- **Bezrobocie dziedziczone**: *Jeżeli naszym klientem był kiedyś rodzic i on był z takiej rodziny i teraz naszym klientem jest dziecko w związku z trudnościami np. szkolnymi. I się okazuje, że ta sama historia się powtarza.*
- Dużym problemem na terenie Leszna również są **niskie płace**: *Szkoły leszczyńskie wyprodukowały teoretycznie za dużo sprzedawców, w tej grupie zawodowej jest sporo bezrobotnych. Równocześnie przedsiębiorcy szukają sprzedawców. Jak to można*

wytłumaczyć? Tylko w ten sposób, że godziny pracy, wymagania oraz płaca są takie, że ludzie, mimo iż posiadają wykształcenie w tym zawodzie, to nie chcą iść pracować.

Problemy z niskimi płacami mają również placówki zatrudniające specjalistów z rynku, które borykają się niechęcią podjęcia pracy ze względu na niskie uposażenie: *Wynagrodzenie jest bardzo niskie i po prostu nikt nie chce przyjść pracować. My nie możemy znaleźć osób do pracy w tym naszym obszarze. Jest bardzo trudno o zatrudnienie specjalistów. My zatrudniamy psychologów, pedagogów, bo to wynika z ustawy. I nie możemy znaleźć zainteresowanych z powodu niskiego wynagrodzenia. I myślę, że jest to problem, który by należało rozwiązać w pierwszej kolejności. W jakiś sposób wyrównać pensje, żeby one były godne zainteresowania.* W takich instytucjach, gdzie potrzeba zatrudniania specjalistów z rynku jest utrudniona przez niskie dochody, pojawia się kolejny problem, który dotyczy stricte finansów: **utrzymania instytucji.**

- Problemem jest także **brak kandydatów, chętnych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych**, a także brak kandydatów **do pracy z rodzinami – do pełnienia funkcji asystentów rodziny.**
- Ponadto w Lesznie prowadzi się **niewystarczającą profilaktykę w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym. Słaba jest również baza mieszkań socjalnych.**

Respondenci zajmujący się na co dzień dziećmi, które borykają się z pewnymi zdrowotnymi problemami wskazują, że priorytetowym obszarem działania miasta jest szerszy dostęp do psychiatrii dziecięcego. Dodatkowo konieczne wydaje się **przygotowanie szkół** do odpowiedniego postępowania z dziećmi przejawiającymi pewne zaburzenia – obserwuje się bowiem brak natychmiastowej interwencji, która może je zahamować. Dodatkowo jako jedno z priorytetowych działań uznano także powstanie **grup wsparcia dla osób ze specyficznymi problemami** (psychotycy, dla rodzin osób np. chorych przewlekle). Ważne z punktu widzenia instytucji, które zajmują się pomocą jest **rozwiązanie problemów kadrowych, a także zwiększenie wynagrodzenia dla pracowników.**

To, co do tej pory zarówno miasto, jak i instytucje zrobiły, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, zostały zaprezentowane w poniższej liście:

- **Działania profilaktyczne, diagnostyczne i terapeutyczne dla dzieci i rodziców.**
- Ważna jest także **informacja o istnieniu i działalności instytucji pomocowych.** Powinno się w związku z tym **szerzej dystrybuować informacje np. w formie plakatów.**
- Oprócz nagłaśniania działania instytucji pomocowych, ważne jest również to, aby aktywizować mieszkańców, którzy borykają się z różnymi problemami wychowawczymi, zdrowotnymi swoich dzieci: **zwiększenie świadomości wydarzeń organizowanych w mieście.**
- Pomimo tego, że w ramach działań, które mogą przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców wskazano na **dobrą współpracę z jednostkami, które zajmują się podobnymi problemami** (MOPR, wydział spraw obywatelskich, szkoły etc), warto jednak poszerzać tę kooperację. Jak wskazuje jeden z respondentów, istnieje w Lesznie **potrzeba kooperacji specjalistów, zintegrowania działań: My tak naprawdę mamy w Lesznie trochę dobrych specjalistów. I gdyby można było zintegrować te działania to dałoby radę zrobić więcej.**
- **Organizacja konferencji psychoedukacyjnych** (np. na temat depresji, chorób otępiennych, zaburzeń Alzheimera, zespołu Autyzmu): *Super, że to jest. To są*

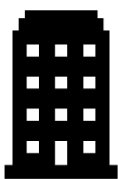
*pierwsze kroki i trzeba by było to pogłębić tak z mojej perspektywy zawodowej. Samo takie pojedyncze spotkanie to jest trochę za mało. Istnieje duża chęć organizacji tego typu konferencji, ale tu **potrzeba wsparcia organizacyjnego przy planowaniu nowych konferencji, spotkań.***

- **W planach: konferencja kierowana nie tylko do profesjonalistów, ale również do nauczycieli, rodzin, których spotyka problem autyzmu u swoich podopiecznych.**
- **Przekazanie przez miasto funduszy na wykształcenie kadry** i na pomoc zarówno do badań, jak i terapii w postaci **bazy lokalowej.**
- W innej instytucji odnotowano natomiast potrzebę **zwiększenia kadry: liczby asystentów rodziny**, co bezpośrednio wiąże się z finansami. Takie działanie jest niezwykle istotne w celu wsparcia rodzin zagrożonych zabieraniem dzieci. Wskazano tu również na **edukację ustawiczną kadry, rozwój pedagogiczny.**
- Dodatkowo potrzebne jest **finansowanie działalności pomocowej:** *My oczywiście piszemy różne projekty, staramy się tak samo na takie działania w szkołach, ale nie jest to łatwe pozyskanie dotacji, a jeżeli to są takie krótko terminowe. Jeżeli coś się dzieje jest ok, a potem projekt się kończy i nie ma kontynuacji ze względu na brak kadry, czyli ja sobie przeszkolę kadre do danych działań one się już wdrożą, kończy się projekt i szukają innej pracy.*
- **Większa współpraca ze szkołami:** *Też większej współpracy mimo wszystko szkół, bo moim zdaniem wychowawcy za mało współpracują, nie mówię o pedagogach, ale o wychowawcach.*
- **Zwiększenie bazy mieszkań socjalnych.**

Tabela nr 29. Podsumowanie organizacji, instytucji, osób, które zajmują się problemami dzieci i młodzieży

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom / co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> Brak psychiatrii dziecięcego na NFZ Coraz większa liczba zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży (ale zjawisko dotyczy całej Polski, nie tylko Leszna) Używki wśród młodzieży Bezrobocie dziedziczne Niskie płace 	1. Dostęp do psychiatrii dziecięcego	<ul style="list-style-type: none"> Działania profilaktyczne, diagnostyczne i terapeutyczne dla dzieci i rodziców Fundusze na wykształcenie kadry Baza lokalowa do terapii i badań Dobra współpraca z jednostkami, które zajmują się podobnymi problemami (MOPR, wydział spraw obywatelskich, szkoły etc)
2.	<ul style="list-style-type: none"> Zjawiska z zakresu psychiatrii nie są specyficzne dla samego Leszna, obserwuje się ogólnopolskie problemy np. związane z uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży, które wiążą się ze zbyt dużą liczbą obowiązków 	<ol style="list-style-type: none"> Brak psychiatrii dziecięcego Brak przygotowania szkół do tego, w jaki sposób postępować z dziećmi przejawiającymi pewne zaburzenia – brak natychmiastowej interwencji, która może je zahamować Brak grup wsparcia dla osób ze specyficznymi problemami (psychotocy, dla rodzin osób np. chorych przewlekle) 	<ul style="list-style-type: none"> Konferencje psychoedukacyjne (np. na temat depresji, chorób otępiennych, zaburzeń Alzheimera, zespołu Autyzmu) Potrzeba nagłaśniania działań, zwiększenie świadomości wydarzeń organizowanych w mieście Potrzeba kooperacji specjalistów z Leszna, zintegrowania działań Potrzeba wsparcia organizacyjnego, aby w większym zakresie planować nowe konferencje, spotkania W planach: konferencja kierowana nie tylko do profesjonalistów, ale również do nauczycieli, rodzin, których spotyka problem autyzmu u swoich podopiecznych
3.	<ul style="list-style-type: none"> Brak pomocy dzieciom i młodzieży z zespołem Aspergera i z otępieniem Problem z opieką psychiatryczną dla dzieci i młodzieży Brak wsparcia dla osób współuzależnionych i dla ofiar przemocy (słaba współpraca ze strony szkół – oferują tylko rozmowę np. z dziećmi, które dotyczą problemy rodzinne, nie wdrażając konkretnych środków) 	Respondent nie wskazuje, które problemy są najważniejsze	<ul style="list-style-type: none"> Większa, szersza dystrybucja informacji np. w formie plakatów na temat istnienia i działalności instytucji pomocowych Instytucja udziela pomocy terapeutycznej, społecznej Należałoby zwiększyć kadre, która niosłaby pomoc Większa współpraca ze szkołami Finanse na działalność pomocową
4.	<ul style="list-style-type: none"> Brak kandydatów, chętnych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych Problemy kadrowe – brak kandydatów, chętnych do pracy z rodzinami, do pełnienia funkcji asystentów rodziny Problemy z niskim wynagrodzeniem dla pracowników pieczy zastępczej – problem w pozyskaniu specjalistów z rynku Przemoc w rodzinie, uzależnienia Niewystarczająca profilaktyka w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym Słaba baza mieszkań socjalnych Niski budżet na utrzymanie instytucji 	<ol style="list-style-type: none"> Problemy kadrowe Problem niskiego wynagrodzenia dla pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie kadry: liczby asystentów rodziny Edukacja ustawiczna kadry, rozwój pedagogiczny Zwiększenie bazy mieszkań socjalnych

5.3. Władze miasta

Generalnie kondycja miasta w dziedzinach, na których skupiają się badani jest oceniana przez nich dobrze. Kondycja miasta, budżetu pozwala na ekspansywną politykę inwestycyjną, finansową. Liczba firm czy przedsiębiorstw według respondentów utrzymuje się na podobnym poziomie od lat. Ponadto badani widzą duże nakłady finansowe na profilaktykę i promocję zdrowia we wszystkich grupach wiekowych. Ponadto w Lesznie coraz bardziej poszerza się strefę rozrywki, sportu dla najmłodszych grup wiekowych: miasto oferuje 7 orlików, halę sportową. Coraz bardziej rozwija się także oferta kulturalna miasta – imprezy, wydarzenia organizowane przez bibliotekę czy Miejski Ośrodek Kultury.

Coraz bardziej z uwagi na poziom jakości usług tych społecznych, komunalnych, związanych z infrastrukturą społeczną, a więc edukacją, kulturą jak i również tymi komunalnymi mediami czyli oczyszczanie miasta, gospodarka odpadami, ścieki, oczyszczalnia ścieków, to wszystko powoduje, że mamy jakość życia na wysokim poziomie, jeden z najwyższych i teraz to mamy sprawę żeby wykorzystać poziom jakości tych usług no i integracji społecznej, żeby mieszkańcy jeszcze bardziej identyfikowali się z miastem, z decyzjami które są podejmowane w ich interesie.

Nie oznacza to, że przedstawiciele władz miasta nie wymieniają problemów, które pojawiają się w Lesznie.

- Generalnie w mieście problemem jest niechęć do aktywizacji zawodowej – **brak chęci podjęcia pracy pewnych grup mieszkańców, czerpanie korzyści z pomocy społecznej**. Generuje to wiele problemów, takich jak ubóstwo, alkoholizm. Częściej osoby z tych grup preferują życie na koszt państwa niż podjęcie się pracy. Dużą rolę odgrywają tu również **niskie zarobki**: *Jak się rozmawia z młodymi ludźmi to jest kwestia, że albo są za niskie zarobki i one nie będą pracowały za takie pieniądze i im lepiej jest żyć na zasiłku. Stąd też rodzą się innego rodzaju problemy typu właśnie ubóstwo, alkoholizm. Brak też wykształcenia, bo jest dużo osób, które nie kontynuują nauki i z racji tego później nie mogą czy też nie chcą iść do pracy.*
- Niechęć do podjęcia aktywności zawodowej, prowadzi do **problemu przedsiębiorców – konieczność organizowania dojazdów pracowników spoza Leszna do pracy**: *a problemem jest nie brak miejsc pracy, ale brak rąk do pracy w tej chwili. Ci przedsiębiorcy, którzy tu funkcjonują muszą zapewnić dowóz pracowników spoza terenu i to są duże ilości ludzi spoza Leszna. Dodatkowym problemem wśród przedsiębiorców jest niedostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy – nowi absolwenci, mieszkańcy Leszna, którzy mogliby pracować bez konieczności organizowania im kosztownego transportu nie są merytorycznie przygotowani do wymagań przedsiębiorców.*
- Dużym problemem, na który zwraca uwagę większość respondentów, to problem **kumulacji w centrum miasta patologii (ubóstwa, alkoholizmu, osób długotrwale bezrobotnych)**. Miasto chciałoby w tym zakresie dokonać alokacji tych osób z centrum miasta w inne jego części, jednak jest to działanie niezwykle trudne: *Problem jest znowu tych zasobów lokali komunalnych. Większość tych zasobów jest w Śródmieściu tj. w centrum i pracujemy nad tym, żeby stworzyć warunki do alokacji tych ludzi pijących i mieszkających w centrum miasta. Chcielibyśmy żeby w centrum miasta było jak najmniej lokali socjalnych, szczególnie lokali zajmowanych przez tego typu ludzi. My już dosyć skutecznie w ramach tego posiadanego zasobu próbujemy ich alokować ze Śródmieścia powiedzmy w inne miejsca na peryferie miasta. To*

jednak jest metoda nie do końca dobra, bo nie chcielibyśmy stworzyć takiego getta. Pytanie czy jest gdziekolwiek w Polsce miejsce gdzie się udało ten problem rozwiązać?

- Być może kumulacja biedy w centrum jest to jeden z czynników wpływający na **brak przedsiębiorstw w tej części miasta**, brak usług, chęci spędzania wolnego czasu w centrum Leszna.
- Kolejnym, wskazanym przez przedstawicieli władz problemem są **uciążliwi sąsiedzi (często środowiska patologiczne)**, które żyją nocą, spożywają alkohol, awanturują się i tym samym nie przestrzegają zasad współżycia sąsiedzkiego: *Jedyną naszą ścieżką to jest oddanie sprawy do sądu i eksmisja po wyroku. My nawet nie mamy wglądu do dokumentacji policyjnej, do protokołu interwencji policyjnej dopiero w sądzie możemy się z nim zapoznać. To jest poważny problem, bo z jednej strony widzę rodzinę, widzę matkę, dzieci. Okazują gest życzliwości tej rodzinie, a potem się okazuje, że te dzieci dla mnie były ważne ale dla rodziny to już nie. Tam inne czynniki grają ważniejszą rolę typu: że musimy się czasem rozerwać, zrobić biesiadę ze znajomymi z jednoczesną obecnością sporej ilości alkoholu.*
- Respondent, który w swojej pracy najczęściej zajmuje się polityką mieszkaniową Leszna zwrócił uwagę na duży problem: **tolerancję dla osób, które nie opłacają czynszów**: *to spowodowało patologię, która sprowadziła do zadłużenia najemców. Jest ona taka duża, że wielu najemców nie jest w stanie wyjść z tego długu. Decyzje zostały podjęte, że bardzo energicznie bierzemy się za procesy eksmisyjne dłużników, co nie znaczy, że to są eksmisje na bruk absolutnie nie (...). To jest chore, bo jest wielu ludzi uczciwie czekających na lokal, jest wiele rodzin uczciwie żyjących, które chcą jedynie zaspokoić swoje potrzeby, a te lokale z racji osobowej rodziny należą im się. My nie możemy im tego zaspokoić tylko dlatego, że są lokatorzy, którzy przez lata nie płacili czynszu uważając, że tak można żyć, że miasto i tak im zapewni.*
- Również problemem jest sam proces eksmisyjny. Komornicy działają z ramienia prawa – są to wyroki z prawem do lokalu socjalnego, często o niskim lub niższym standardzie niż lokal zamieszkały dotychczas. Stosowane są różne **utrudnienia w działaniach eksmisyjnych powodowane przez lokatorów**: *Osoby są chore, mdleją i stosują różne podsuwane im przez prawników sposoby żeby nie opuścić swojego mieszkania i opóźnić te działania komornicze ale mamy coraz więcej przypadków, że ludzie nagle znajdują pieniądze i chcą spłacić zaległości.*
- Oprócz zachowania lokatorów – nieopłacanie czynszów, utrudnianie eksmisji, na terenie Leszna występują także **problemy lokalowe, aby zrewitalizować śródmieście** – dokonać alokacji.
- Ponadto wśród problemów, na które zwrócili uwagę przedstawiciele władz miasta, pojawiło się również **słabe działanie profilaktyki dotyczącej uzależnień oraz starzenia się społeczeństwa**.

To co wydaje się priorytetowym działaniem dla przedstawicieli władz miasta to **rewitalizacja śródmieścia, walka z problemami lokalowymi**, a także z **uzależnieniami**. To, co do tej pory zrobiło miasto, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, zostały zaprezentowane w poniższej liście:

- **Dawanie szansy ludziom na poprawę swoich warunków bytowych** np. „spłacisz zadłużenie, a ulokujemy cię w lepszych warunkach”.
- **Praca nad alokacją z centrum osób z różnymi problemami społecznymi.**
- **Tworzenie coraz więcej miejsc kultury, rozrywki.**
- **Dotacje dla przedszkoli** – nie ma problemu z miejscami w przedszkolach.
- **Dostosowywanie edukacji pod potrzeby rynku pracy:** *Dobrzy dyrektorzy jednostek oświatowych, którzy naprawdę widzą potrzebę zmian w edukacji, widzą*

konieczność wyjścia czasami poza ramy systemu czy ramy nauczania ministerstwa i realizują ciekawe projekty, które mają sprawić, że ten młody człowiek, który wchodzi w ten okres aktywności nie będzie się czuł bezradny.

- **Interesująca oferta edukacyjna szkół średnich:** *W Lesznie jest liceum gwarantujące zdanie międzynarodowej matury. To nie jest takie powszechne, bo tych szkół w Polsce nie jest dużo.*
- **Oferta TBS** skierowana do ludzi mających za duże dochody aby wejść na listę oczekujących na lokale komunalne ale za małe dochody, żeby uzyskać zdolność kredytową i kupić mieszkanie od developera.
- **Plany włączenia się w projekt mieszkanie plus.**
- **Wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2017-2027.**
- **Należałoby poprawić profilaktykę przeciw uzależnieniom, która do tej pory nie jest skuteczna.**
- **Inicjatywy dla seniorów:** osiedlowy dom seniora, imprezy organizowane przez MOK.
- **Zwiększenie identyfikacji mieszkańców z miastem, poprawa komunikacji społecznej.**
- **Badania społeczne.**
- **Noclegownia dla osób uzależnionych.**

Tabela nr 30. Podsumowanie obszaru władze miasta

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom / co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> Tolerancja dla osób, które nie opłacają czynszów Brak chęci podjęcia pracy pewnych grup mieszkańców, czerpanie korzyści z pomocy społecznej Utrudnienia w działaniach eksmisyjnych powodowane przez lokatorów Problemy z uciążliwymi sąsiadami (często środowiska patologiczne) Problem przedsiębiorców – brak ludzi chętnych do pracy i konieczność organizowania dojazdów pracowników spoza Leszna do pracy Kumulacja w centrum miasta patologii 	Brak wskazania na priorytetowy problem	<ul style="list-style-type: none"> Dawanie szansy ludziom na poprawę swoich warunków bytowych np. „spłacisz zadłużenie a ulokujemy cię w lepszych warunkach” Praca nad alokacją z centrum osób z różnymi problemami społecznymi Tworzenie coraz więcej miejsc kultury, rozrywki Dotacje dla przedszkoli – nie ma problemu z miejscami w przedszkolach Dostosowywanie edukacji pod potrzeby rynku pracy Interesująca oferta edukacyjna szkół średnich Oferta TBS skierowana do ludzi mających za duże dochody aby wejść na listę oczekujących na lokale komunalne ale za małe dochody, żeby uzyskać zdolność kredytową i kupić mieszkanie od developera. Plany włączenia się w projekt mieszkanie plus
2.	<ul style="list-style-type: none"> Słabe działanie profilaktyki dotyczącej uzależnień Ubóstwo Alkoholizm Bezrobocie Niskie wynagrodzenia Problemy lokalowe Niski poziom wykształcenia Brak przedsiębiorstw w centrum 	<ol style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie śródmieścia Problemy lokalowe Walka z uzależnieniami 	<ul style="list-style-type: none"> Wdrożyć gminny program rewitalizacji na lata 2017-2020 Budowa TBS'ów Profilaktyka przeciw uzależnieniom, która do tej pory nie jest skuteczna
3.	<ul style="list-style-type: none"> Starzenie się społeczeństwa Dostosowanie kształcenia pod potrzeby lokalnych przedsiębiorców 	Brak wskazania na priorytetowy problem – to mają pokazać badania	<ul style="list-style-type: none"> Inicjatywy dla seniorów: osiedlowy dom seniora, imprezy organizowane przez MOK Zwiększenie identyfikacji mieszkańców z miastem, poprawa komunikacji społecznej Badania społeczne Noclegownia dla osób uzależnionych

5.4. Opieka hospicyjna i paliatywna

Z punktu widzenia opieki nad najstarszymi mieszkańcami Leszna, kondycja miasta jest w bardzo złym stanie:

- Problemem jest **brak możliwości dotarcia do świadczeń finansowanych przez fundusz zdrowia, jak i problem ze świadczeniami odpłatnymi.**
- **Odptyw personelu – brak wykwalifikowanego personelu**, co bezpośrednio wynika z **niewystarczającego finansowania tego obszaru.**
- Brak środków finansowych, powoduje kolejny problem: **brak profilaktyki.** Jest niewiele działań z zakresu zwiększenia świadomości mieszkańców dotyczących zdrowia.

Problemy wskazywane w ramach obszaru opieka hospicyjna i paliatywna według respondenta są także najistotniejszymi, jakie powinny podjąć władze miasta. To, co do tej pory zrobiło miasto lub badana instytucja, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone to:

- **Zbieranie pieniędzy od fundatorów.**
- **Działania w ramach funduszy miasta z zakresu zaopatrzenia wewnętrznego –** terapia dla pacjentów z nowotworem płuc.
- **Pomoc psychologiczna dla rodzin i pacjentów dotkniętych problemem choroby nowotworowej.**
- **Poszukiwanie stałych sponsorów:** *opieka hospicyjna i paliatywna jest opieką, która wiąże się z dużą odpowiedzialnością. Odpowiedzialność ta ma związek z tym, że jeżeli podejmujemy się opieki nad pacjentem i jego rodziną, to musi być świadczona tak długo, jak będą tego potrzebowali. Nie może być tak, że mamy finansowanie na krótki czas i później się rozstajemy z chorym, który tej opieki będzie jeszcze potrzebował. Dlatego nam najbardziej zależy na sponsorach, którzy podpisują umowę na stałe ze stowarzyszeniem i podejmują się stałej współpracy i przekazywaniem funduszy na opiekę nad pacjentem.*
- **Promocja sponsorów w mediach.**
- **Promocja możliwości przekazania 1% podatku na hospicjum.**

Tabela nr 31. Podsumowanie obszaru opieka paliatywna

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom / co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Problem ze świadczeniami zarówno na NFZ jak i odpłatnymi • Odptyw personelu – brak wykwalifikowanego personelu • Brak profilaktyki ze względu na brak środków 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opieka paliatywna i hospicyjna 2. Znalezienie funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbieranie pieniędzy od fundatorów • Działania w ramach funduszy miasta z zakresu zaopatrzenia wewnętrznego • Pomoc psychologiczna dla rodzin i pacjentów dotkniętych problemem choroby nowotworowej • Poszukiwanie stałych sponsorów • Promocja sponsorów w mediach • Promocja możliwości przekazania 1% podatku na hospicjum

5.5. Uzależnienia

Jak w przypadku problemów ze zdrowiem psychicznym młodzieży, tak w przypadku uzależnień nie obserwuje się specyficznych dla Leszna zachowań. Leszno pod względem problemów uzależnienia jest porównywalne z innymi regionami w Polsce. To co wydaje się problematyczne i na terenie Leszna zauważalne to:

- **Przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu:** *Zachowanie pod wpływem dopalaczy jest mało przewidywalne, mniej znane mieszkańcom, to bardziej byli ukierunkowani, żeby tu działać, a alkohol to taki bardziej oswojony. W związku z czym nie postrzegają tego za duży problem. To, że ustawa mówi, że nie sprzedaje się do 18-ego roku życia, nie podaje się dobrze i wręcz mówią, że lepiej wypić kielicha niż ćpać, dlatego jest takie większe przyzwolenie społeczne na używanie alkoholu niż zażywanie narkotyków.*
- **Problem dopalaczy.**
- **Przepisy prawne utrudniające pracę** np. małe uprawnienia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wydawanie decyzji przez biegłych o objęciu leczenia, która opiera się o jeden wniosek, jedną rozmowę. Brak możliwości przeprowadzenia wywiadu policyjnego przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- **Duże oczekiwania rodzin w związku z wyleczeniem osób uzależnionych, które są niewspółmierne z tym, co można zrobić zgodnie z obowiązującym prawem:** *Rodziny oczekują więcej od nas niż my możemy im zaproponować często. Rodziny by chciały żebyśmy wzięli, wyleczyli i oddali naprawionego, a to się tak nie da. Ja mówię trochę brzydko mówię, że np. syn pił 20 lat, a oczekujecie teraz, że my go w tydzień wyleczymy. Te oczekiwania społeczne, a to co my możemy zgodnie z prawem nie idą w parze.*
- **Brak pracy lub niskie zarobki.**
- **Niechęć do podjęcia pracy, większe korzyści z czerpania pomocy:** *Wydaje mi się, że teraz jest więcej możliwości tylko ludzie nie chcą z nich skorzystać. Niektórzy się tak przyzwyczaili do tego, że można iść po pomoc, to jest taki trochę ich sposób na życie. Moim zdaniem to tak niemobilizująco wpływa na ludzi. Nieraz mówię: człowieku masz 30, 40 lat weź się do roboty, a on pije i nie może, bo się zajmuje chorą mamą. To takie tłumaczenie sobie. Ta grupa ludzi uważa, że te obecne przepisy pozwalają im na to, żeby było jak było.*
- **Przemoc (100 niebieskich kart) coraz częściej przemoc stosowana wśród kobiet:** *Panowie nie chcą o tym mówić, że oni są ofiarami przemocy. To też zaczyna się pojawiać, kiedyś tego nie było i to jest takie niepokojące. Kobiety są wyedukowane i za to chwała im, bo panowie sobie odpuścili. One wiedzą jakie mają prawa i skrętnie z nich korzystają nawet naginając trochę sytuację.*
- **Brak mieszkań, nierozwiązane sytuacje mieszkalne osób, których dotyczy problem przemocy rodzinnej:** *Bardzo często np. małżonkowie po rozwodzie dalej mieszkają razem. Powoduje to eskalację przemocy. Po co rozwód jak dalej są w pomieszczeniu razem, no pokoje podzielone, ale kuchnia wspólna.*

Według eksperta zajmującego się na co dzień problemem uzależnień, priorytetowymi zadaniami miasta jest **aktywizacja ludzi do podjęcia pracy**, przełamanie niechęci do aktywności zawodowej. To, co do tej pory zrobiło miasto oraz badana instytucja, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, to:

- **Zatrudnienie dodatkowych terapeutów** – instytucja zatrudnia terapeutów, aby stworzyć kolejne miejsca bezpłatnej pomocy dla osób uzależnionych: *Uważam, że tu zabezpieczamy potrzeby miasta.*
- **Organizowanie dla dzieci z rodzin z problemami finansowymi bezpłatnych wyjazdów letnich i zimowych.**
- **Prowadzenie profilaktyki ze szkołami.**
- **Dotacje dla NGO, które pomagają uzależnionym i współuzależnionym.**
- **Działalność Centrum Integracji Społecznej.**
- **Spółdzielnie socjalne.**
- **Otwarcie miasta na problemy społeczne** – chęć pomocy ludziom z różnymi problemami: *Nigdy ludzie wymagający pomocy w tym mieście nie byli traktowani tak po macoszemu.*
- **Potrzeba opieki senioralnej na telefon.**
- **Potrzeba domów dziennego pobytu, gwarantujących opiekę w czasie, kiedy rodzina zajmująca się schorowanym członkiem rodziny pracuje.**
- **Tańsze koszty utrzymania seniora w domach pomocy społecznej:** *Ci ludzie nie mają tych emerytur za dużych, a dzieci jak mają dopłacać to mówią: a z czego? To już by wymagało z kolei pomocy państwa, żeby zadbać o ludzi starszych, tak ja uważam.*

Tabela nr 32. Podsumowanie obszaru dot. uzależnień

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu • Problem dopalaczy • Przepisy prawne utrudniające pracę np. małe uprawnienia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wydawanie przez biegłych decyzji o objęciu leczenia, która opiera się o jeden wniosek, jedną rozmowę. Brak możliwości przeprowadzenia wywiadu policyjnego przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Duże oczekiwania rodzin w związku z wyleczeniem osób uzależnionych, które są niewspółmierne z tym, co można zrobić zgodnie z obowiązującym prawem • Brak pracy lub niskie zarobki • Niechęć do podjęcia pracy, większe korzyści z czerpania pomocy • Przemoc (100 niebieskich kart) coraz częściej przemoc stosowana wśród kobiet • Brak mieszkań, nierozwiązane sytuacje mieszkalne osób, których dotyczy problem przemocy rodzinnej 	1. Aktywizacja ludzi do podjęcia pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Zatrudnienie dodatkowych terapeutów • Organizowanie dla dzieci z rodzin z problemami finansowymi bezpłatnych wyjazdów letnich i zimowych • Prowadzenie profilaktyki ze szkołami • Dotacje dla NGO, które pomagają uzależnionym i współuzależnionym • Działalność Centrum Integracji Społecznej • Spółdzielnie socjalne • Otwarcie miasta na problemy społeczne – chęć pomocy ludziom z różnymi problemami • Potrzeba opieki senioralnej na telefon • Potrzeba domów dziennego pobytu, gwarantujących opiekę w czasie, kiedy rodzina zajmująca się schorowanym członkiem rodziny pracuje • Tańsze koszty utrzymania seniora w domach pomocy społecznej

5.6. Bezdomność

Leszno pod względem bezdomności jest w dużo lepszej sytuacji od innych miast. Zapewnia warunki i opiekę nie tylko dla mieszkańców Leszna, ale również dla osób spoza miasta:

Miasto Leszno jest dosyć spore ok 60 tyś mieszkańców, a trzeba liczyć, że miasto Leszno ma taką rolę subregionu. I jeśli weźmiemy powiat ziemski plus okoliczne gminy, to mamy kolejne 60 tyś. Więc wszyscy, którzy mają właśnie takie problemy społeczne natury bytowej trafiają do nas.

W związku z tak dużym zainteresowaniem Lesznom przez bezdomnych, wskazuje się na następujące problemy:

- **Brak ogrzewalni dla osób pod wpływem substancji psychoaktywnych** (alkohol, narkotyki) – schronisko przyjmuje tylko trzeźwych: *Nie ma takiej placówki, bo nasza placówka udziela pomocy osobom trzeźwym, nie są pod wpływem. Jak przychodzą mrozy to ci ludzie muszą gdzieś być. Są przeganiani praktycznie po całym mieście.*
- **Brak lokali na działalność**, np. brak miejsca gdzie można by było stworzyć magazyn na meble, odzież dla potrzebujących.
- **Brak funduszy na pomoc osobom wykluczonym społecznie.**

To, co zostało uznane za priorytetowe działania, które wymagają najszybszej interwencji miasta to po pierwsze **ogrzewalnia** dla osób będących pod wpływem substancji psychoaktywnych, a po drugie **mieszkania socjalne – rotacyjne, ochronne**. Tego typu mieszkania mogłyby służyć osobom starszym lub z różnego typu problemami. Dzięki nim można by sprawdzić, czy osoby zagrożone wykluczeniem społecznym poradziłyby sobie w samodzielnym funkcjonowaniu.

To, co do tej pory zrobiło miasto, badana instytucja, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, zostały zaprezentowane w poniższej liście:

- **Pikniki dla osób samotnych, bezdomnych** – inicjatywy prowadzone on lat w ośrodku kultury.
- **Święconka wielkanocna** – koszyk ze święconką dla osób samotnych, starszych oraz bezdomnych.
- **Rozdawanie odzieży.**
- **Współpraca ze stowarzyszeniami.**
- W wyniku rewitalizacji instytucja chce **przejąć budynki po kolejowe na działalność.**
- **Znalezienie przestrzeni, magazynu na składanie odzieży i mebli dla potrzebujących.**
- **Współpraca z innymi instytucjami** – tu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego.

Tabela nr 33. Podsumowanie dot. bezdomności

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak ogrzewalni dla osób pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) – 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Placówka (ogrzewalnia) 2. Mieszkania socjalne (rotacyjne, ochronne) dla osób 	<ul style="list-style-type: none"> • Pikniki dla osób samotnych, bezdomnych • Święconka wielkanocna • Rozdawanie odzieży • Współpraca ze stowarzyszeniami

	<p>schronisko przyjmuje tylko trzeźwych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak lokali na działalność • Brak funduszy na pomoc osobom wykluczonym społecznie 	<p>zagrożonych wykluczeniem społecznym – osoby uzależnione (aby sprawdzić czy dadzą sobie radę w samodzielnym funkcjonowaniu), osoby starsze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W wyniku rewitalizacji instytucja chce przejąć budynki po kolejowe na działalność • Znalezienie przestrzeni, magazynu na składanie odzieży i mebli dla potrzebujących • Współpraca z innymi instytucjami – tu z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego
--	---	--	---

5.7. NGO – organizacje i stowarzyszenia

Porównując Leszno dziś pod względem wolontariatu, do Leszna sprzed lat, zauważalne są widoczne postępy. Jest coraz więcej organizacji zachęcających do wolontariatu. Są zarówno organizacje pracujące z dziećmi, młodzieżą, jak i z seniorami. Są także organizacje wychodzące do społeczności lokalnej. Jednak jak w każdym obszarze i tu badani zauważają pewne utrudnienia, problemy:

- **Czerpanie funduszy tylko z budżetu miasta na różne inicjatywy, brak chęci na staranie się o dotacje z innych źródeł:** *Panuje takie przeświadczenie zwłaszcza w takich mniejszych organizacjach senioralnych, też kiedy nie mają takiej umiejętności pozyskiwania środków unijnych, środków z Europejskiego Funduszu Społecznego czy też z Erasmusa po prostu środków poza miastem, że chcą coś zrobić ale niekoniecznie potrafią na to pozyskać fundusze i jakby wszystkim obarczają miasto – miasto da, to my to zrobimy. Miasto ma ograniczone fundusze więc my pozostajemy bierni i tego nie robimy.*
- **Dyskryminacja Romów:** *Troszeczkę dyskryminacja Romów mówimy Cyganie i mamy od razu na uwadze patologie. Nie nazywam ich Cyganami, bo staram się nie używać mowy nienawiści.*
- **Wandalizm miejsc publicznych** – dewastacja Parku Jonsona.
- **Brak funduszy na realizację ciekawych pomysłów, inicjatyw.**
- **Problem z formalizacją partnerstwa, jeśli kilka organizacji bierze udział w projekcie.**
- **Brak partnerstwa wśród organizacji pozarządowych jeśli chodzi o pomoc społeczną** – należy dążyć do partnerstwa jakie podejmuje się w przypadku działań na rzecz kultury i sportu.
- **Uzależnienia młodzieży (problem dopalaczy).**

Za priorytetowe działania miasta reprezentanci NGO uznali **zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców** np. dzięki większej liczbie monitoringu, szczególnie w miejscach, w których dochodzi do aktów przemocy, wandalizmu. Ważnym zadaniem jest równocześnie **walka z dopalaczami**. To, co do tej pory zrobiło miasto, NGO, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, to:

- Po dewastacji parku Jonsona Prezydent miasta wystosował **petycję do policji** w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa.
- **Akcje w szkołach, mające na celu zmniejszenie dyskryminacji i mowy nienawiści:** *Ja w tej chwili wróciłam z Sofii i Berlina z grupą młodzieży z grupą ponadgimnazjalną i rozmawiałam z nimi o tym. Był to dla nich duży szok jak zobaczyli, jak to funkcjonuje w dużych miastach w Europie, że jest bardzo dużo ludzi różnych kultur, z różnych narodowości i że może to funkcjonować. Nikt nikogo nie*

popycha, nie wyzywa i że to są tacy sami ludzie jak my i nie ma dużych różnic między nimi. Każdy zasługuje na szacunek. Poprzez takie projekty umożliwiające młodym ludziom poznanie sytuacji, przeżycia przez nich samych namacalnie zmienia się w głowach. Im więcej takich projektów tym więcej mogą zrozumieć wiele rzeczy i jest też możliwość skonfrontowania ich.

- **Prowadzenie projektów miękkich**, które pomagają w uświadamianiu społeczeństwa, zmiany toku myślenia, tolerancji.
- **W planach: zwiększenie partycypacji obywatelskiej.**
- **Rozwój wolontariatu.**
- **Edukacja młodzieży** (otwieranie na nowe języki, kultury).
- **Projekty uchwał zmieniające przepisy w zakresie dostępu do dopalaczy.**
- Prowadzone są liczne działania **w kierunku aktywizacji mieszkańców oraz NGO, takie jak:**
 - Aktywne Obywatelskie Leszno
 - Dni otwarte organizacji pozarządowych
 - Obywatelska starówka
 - Randki obywatelskie
 - Dzień Europy
 - Rynki śniadaniowe
 - Kino letnie
 - Powrót króla
 - Rajdy rowerowe
- Ponadto organizowane są **festyny na dzień dziecka, piknik charytatywny.**
- **Gala wolontariatu** – nagrody dla wolontariuszy: *Mamy 200 osób wśród młodzieży, która zostanie uhonorowana od pana prezydenta, która angażuje się w zbiórkę żywności.*
- **Choinka z mieszkańcami i NGO:** *Polega to na tym, że jako biuro zamawiamy ok 300 bombek i każdy może przyjść i taką bombkę sobie odebrać, udekorować, napisać życzenia i wystawić swoje logo danej organizacji. I wspólnie tą bombkę wieszamy na choince.*
- **Aktywizacja NGO, aby aplikowali zarówno o środki miejskie, ale też o zewnętrzne**, aby mieszkańcy mogli brać udział w ciekawych projektach (np. Edukacja seniorów kluczem do bezpieczeństwa”).
- **Baza kontaktów dla NGO – baza konkursów, źródła finansowania:** *Organizacje i zarówno mieszkańcy, grupy nieformalne mogą sobie wejść na naszą stronę i zobaczyć sobie jakie są źródła finansowania. Oprócz tego, że mamy miejskie to my im wyszukujemy zewnętrzne.*
- **Doradztwo w zakresie pisania wniosków.**
- **Baza on-line podmiotów działających na terenie Leszna:** *bo zarówno i mieszkańcy i organizacje mogą zobaczyć jakie podmioty działają w Lesznie. Każdy też może się do tej bazy dopisać.*
- **Coraz większa liczba stowarzyszeń powstających przy szkołach** – zaangażowanie szkół w wydarzenia – animacje, warsztaty.

Tabela nr 34. Podsumowanie obszaru dot. NGO

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> Czerpanie funduszy tylko z budżetu miasta na różne inicjatywy, brak chęci na staranie się o dotacje z innych źródeł Dyskryminacja Romów Wandalizm miejsc publicznych 	<p>1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców np. więcej monitoringu</p>	<ul style="list-style-type: none"> Po dewastacji parku Jonsona Prezydent miasta wystosował petycję do policji w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa Akcje w szkołach, mające na celu zmniejszenie dyskryminacji i mowy nienawiści Prowadzenie projektów miękkich, które pomagają w uświadamianiu społeczeństwa, zmiany toku myślenia, tolerancji Zwiększenie partycypacji obywatelskiej Rozwój wolontariatu Edukacja młodzieży (otwieranie na nowe języki, kultury)
2.	<ul style="list-style-type: none"> Brak funduszy na realizację ciekawych pomysłów, inicjatyw Problem z formalizacją partnerstwa, jeśli kilka organizacji bierze udział w projekcie Brak partnerstwa wśród organizacji pozarządowych jeśli chodzi o pomoc społeczną Uzależnienia młodzieży (problem dopalaczy) 	<p>1. Walka z dopalaczami</p>	<ul style="list-style-type: none"> Projekty uchwał zmieniające przepisy w zakresie dostępu do dopalaczy Działania w kierunku aktywizacji mieszkańców oraz NGO, takie jak: <ul style="list-style-type: none"> Aktywne Obywatelskie Leszno Dni otwarte organizacji pozarządowych Obywatelska starówka Randki obywatelskie Dzień Europy Rynki śniadaniowe Kino letnie Powrót króla Rajdy rowerowe Aktywizacja NGO, aby aplikowali zarówno o środki miejskie, ale też o zewnętrzne, aby mieszkańcy mogli brać udział w ciekawych projektach (np. Edukacja seniorów kluczem do bezpieczeństwa) Baza kontaktów dla NGO – baza konkursów, źródła finansowania Doradztwo w zakresie pisania wniosków Baza on-line podmiotów działających na terenie Leszna Coraz większa liczba stowarzyszeń powstających przy szkołach – zaangażowanie szkół w wydarzenia – animacje, warsztaty Festyny na dzień dziecka Gala wolontariatu – nagrody dla wolontariuszy Piknik charytatywny Chojnka z mieszkańcami i NGO

5.8. Bezpieczeństwo

Obszar bezpieczeństwa jest dobrze oceniany przez respondentów – ekspertów w tej dziedzinie. Miasto podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie negatywnych zjawisk, a mieszkańcy Leszna wskazują na to, że czują się bezpiecznie w swoim mieście. Problemy jakie pojawiają się w Lesznie to:

- **Problem komunikacyjny (korki)** – przez teren Leszna przechodzą dwie drogi krajowe więc ruch jest wzmożony.
- Sporym problemem z punktu widzenia osób zajmujących jest bezpieczeństwem w mieście jest **bezdomność**. Na terenie miasta znajduje się **noclegownia, która przyjmuje osoby z problemami spoza Leszna**.
- Dodatkowo miasto z punktu widzenia osób z problemami – osoby uzależnione, bezdomne, ubogie, jest **postrzegane jako miasto, które „wszystko zapewnia”**: *jak się rozmawia z tymi osobami, które wejdą gdzieś tam w konflikt z prawem skąd się tutaj znalazły to odpowiadają, że w więzieniu się dowiedzieli, że jest takie miasto, które wszystko zapewnia.*
- Traktowanie Leszna jako „miasta, które wszystko zapewnia” przez osoby z różnymi problemami społecznymi, ułatwiają inicjatywy: **Darmowe posiłki dla osób uzależnionych, bezdomnych, ubogich**: *Miasto chce pomagać, ja nie jestem zwolennikiem takich rzeczy, bo wiem jakie są później konsekwencje. Przyjmowanie sobie ludzi niekoniecznie takich, którzy powinni być klientami na naszym terenie. Z jakiej racji z podatków przez płacących mieszkańców Leszna opłaca się pobytu i utrzymuje takie instytucje. I to jest problem, bo potem siedzą na ławkach.*
- **Poprawa bezpieczeństwa w mieście**: *W newralgicznych miejscach powstanie monitoringu to byłoby powstrzymywanie jakichś tam potencjalnych, którzy chcą naruszać bezpieczeństwo ludzi. W przypadku gdy już do tego dojdzie, można szybko reagować, szybko znaleźć osobę i naprawić skutki.*
- **Uzależnienia młodzieży od dopalaczy.**
- **Niewystarczające środki na profilaktykę przeciw uzależnieniom**: *Na pewno w tym zakresie to jest studnia bez dna, te obszary trzeba cały czas finansować, dawać jak najwięcej środków aby była ta profilaktyka, żeby można już w edukacji uzmysławiać młodzieży, jakieś prelekcje czy nawet agresywna reklama na mieście, takie jak są teraz na papierosach np. płuca które są zaatakowane rakiem, czy osoba która zmarła bo miała zawał. Jestem zwolennikiem takich agresywnych reklam związanych z uzależnieniami, czyli np. dopalacze i na to potrzeba pieniędzy jakieś kampanie, potrzeba więcej środków po to, żeby jakby jak nie pomagać tym co już potrzebują to i jakby na zapas odstraszać tych, którzy w myślach już mają albo będą mieć.*
- **Problem alkoholowy.**
- **Brak świadomości prawnej – brak działań dotyczących edukacji prawnej**: *Brakuje skutecznych działań co do edukacji prawnej, nie mają świadomości prawnej, co mogą zrobić. Prowadzimy Dni Ofiar Pokrzywdzonych i zjawiają się osoby. Brakuje bezpłatnych porad prawnych.*

Pojawia się też **problem w samym prawie i trudności w jego interpretacji**: *Prawo żeby było dobrze stosowane musi być prawem stabilnym, nie chodzi, żeby było latami, tysiącami obowiązywało, musi być przejrzyste, ludzie muszą wiedzieć na czym stoją i powinno być w miarę trwałe. A dzisiaj tak jest, że się wszystko zmienia jak w kalejdoskopie i to utrudnia, bo jak prawnik ma z tym problem to co dopiero obywatel.*
- Mimo tego, że jak twierdzą badani w Lesznie zmniejsza się liczba osób z różnymi problemami, nadal dużym problemem jest **bezrobocie**, które dotyczy zarówno osób

młodych, po szkole, jaki i starszych. Ponadto Leszno dotyka problem **ubóstwa, bezdomności, przemocy.**

- Wskazano także na **brak lokali, szczególnie dla osób, które opuszczają zakłady karne.**

Priorytetowymi zadaniami miasta powinno być rozwiązanie **problemu komunikacyjnego, problemu uzależnień.** Miasto powinno także zwiększyć zakres **monitoringu** w mieście oraz stworzyć warunki pracy w Lesznie – **powstanie małych przedsiębiorstw.** To, co do tej pory zrobiło miasto, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, zostały zaprezentowane w poniższej liście:

- **Problem komunikacyjny będzie rozwiązany przez budowę trasy nr 12 w obrębie miasta.**
- **Miasto inwestuje duże pieniądze w profilaktykę przeciw problemom społecznym, a tu wymaga się systemowego podejścia.**
- **Inicjatywy podejmowane przez miasto (prelekcje dla młodzieży)** – warto przeznaczyć większe środki na wspomaganie z wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych.
- **Prewencja kryminalna:** znakowanie rowerów, działania poprawiające bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
- **Monitoring w miejscach newralgicznych w mieście,** gdzie częściej dochodzi do przemocy, dewastacji.
- **Finansowanie instytucji, które zajmują się problemami społecznymi.**
- **Wsparcie kobiet** – ofiar przemocy, przez kryzysowy ośrodek wsparcia.
- **Pomoc prawna, merytoryczna potrzebującym** – obywatel w świetle zmieniającego się prawa jest zagubiony.
- **Potrzeba edukacji prawnej, już w szkole, aby edukować dzieci: „co mogą”, „co jest im zakazane”, „co im przysługuje”.**
- **Doradztwo i wsparcie** tych osób, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych.
- **Współpraca z innymi instytucjami** (MOPR, Urząd Pracy, poradnie od uzależnień).
- **Potrzeba współpracy między fachowcami z różnych obszarów – system specjalistycznej pomocy.**

Tabela nr 35. Podsumowanie obszaru bezpieczeństwa

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Problem komunikacyjny (korki) • Bezdomność • Noclegownia, która przyjmuje osoby z problemami spoza Leszna • Darmowe posiłki dla osób uzależnionych, bezdomnych, ubogich • Postrzeganie Leszna przez osoby uzależnione, bezdomne, ubogie jako miasto, które „wszystko zapewnia” 	1. Problem komunikacyjny	<ul style="list-style-type: none"> • Problem komunikacyjny będzie rozwiązany przez budowę trasy nr 12 w obrębie miasta • Miasto inwestuje duże pieniądze w profilaktykę przeciw problemom społecznym, a tu wymaga się systemowego podejścia • Prewencja kryminalna: znakowanie rowerów, działania poprawiające bezpieczeństwo w ruchu drogowym
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa w mieście • Uzależnienia młodzieży od dopalaczy • Niewystarczające środki na profilaktykę przeciw uzależnieniom • Problem alkoholowy • Brak świadomości prawnej – brak działań dotyczących edukacji prawnej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problem uzależnień 2. Monitoring 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring w miejscach newralgicznych w mieście, gdzie częściej dochodzi do przemocy, dewastacji • Finansowanie instytucji, które zajmują się problemami społecznymi • Wsparcie kobiet – ofiar przemocy, przez kryzysowy ośrodek wsparcia • Pomoc prawna, merytoryczna potrzebującym – obywatel w świetle zmieniającego się prawa jest zagubiony • Potrzeba edukacji prawnej, już w szkole, aby edukować dzieci: „co mogą”, „co jest im zakazane”, „co im przysługuje”
3.	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie • Ubóstwo • Bezdomność • Brak lokali, szczególnie dla osób, które opuszczają zakłady karne • Przemoc 	1. Stworzenie warunków pracy – powstanie małych przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjatywy podejmowane przez miasto (prelekcje dla młodzieży) – warto przeznaczyć większe środki na wspomaganie z wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych • Doradztwo i wsparcie tych osób, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych • Współpraca z innymi instytucjami (MOPR, Urząd Pracy, poradnie od uzależnień) • Potrzeba współpracy między fachowcami z różnych obszarów – system specjalistycznej pomocy

3.9. Pomoc społeczna

Obszar pomocy społecznej funkcjonuje dobrze na terenie Leszna – jest wiele instytucji, które oferują pomoc potrzebującym, problemem czasem jest skoordynowanie ich pracy. Jest to element, który należy dopracować. Ciężko określić skalę problemów, z jakimi spotykają się reprezentanci pomocy społecznej. Cały czas **brakuje osób do pracy, osób o określonych kwalifikacjach**, które mogłyby odciążać dotychczasowych pracowników:

Nie ma tygodnia, żeby nie był jakiś wniosek o objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny, rodziny z dziećmi, rodziny dysfunkcyjnej. Nie ma tygodnia, żeby nie wpłynął wniosek, a właściwie kilka wniosków o usługi opiekuńcze u jakiejś osoby starszej.

Wśród problemów jakie spotyka się w obszarze pomocy społecznej w Lesznie poza brakiem kadrowym, wskazywano na:

- **Opiekę zdrowotną:** *Usługi zdrowotne i obszar zdrowia, pomocy medycznej jest najsłabszym punktem w naszym mieście. Pomoc społeczna uważam jest w zdecydowanie lepszej kondycji niż służba zdrowia i usługi świadczone.*
- **Bezradność opiekuńczo-wychowawczą rodzin.**
- **Problem opieki nad osobami starszymi:** *Jeśli chodzi o opiekę nad osobami starszymi czy niepełnosprawnymi, to jest wszystko scedowane przez rodziny na instytucje. Często jest takie oczekiwanie rodzin, żeby to instytucje się zajęły, pomoc właśnie społeczna, prezydent, miasto itd.*
- Problem opieki nad osobami starszymi może wynikać, że **słabych relacji, więzi rodzinnych:** *Generalnie młodszy nie chcą się zajmować osobami starszymi, bo mieszkają gdzieś daleko albo pracują tak intensywnie, że po prostu nie mają czasu ani siły na zajęcie się tymi osobami. Natomiast jeśli chodzi o te rodziny dysfunkcyjne to jest tak, że te problemy tego życia codziennego, ich natłok jest tak duży, że te rodziny są tak obciążone nimi, że nie są w stanie prawidłowo funkcjonować.*
- **Problem dopalaczy**, który był bardzo często podawany przez reprezentantów różnych obszarów. Okazuje się, że na terenie Leszna funkcjonuje miejsce, w którym można kupić dopalacze: *Podejmowaliśmy wiele prób jakby zaprzestania, rozmowy z właścicielami dwóch kamienic, gdzie są sprzedawane dopalacze i było pismo do Ministra Zdrowia i wszystko to już było robione i kompletnie bez efektów tak, że jedynym sposobem to jest uświadamianie, zwiększanie świadomości ludzi.*

Priorytetowymi zadaniami miasta powinna być **pomoc osobom starszym lub niepełnosprawnym:** *Pozostają zamknięte w swoich domach, że nie mogą wyjść, że dla nich nie ma oferty takiej, bo jest bogata oferta dla seniorów czy dla osób niepełnosprawnych ale takich, które się poruszają i wychodzą z domów. Natomiast nie ma takiej oferty wsparcia dla osób, które nie są sprawne i które mają problem z utrzymaniem kontaktów społecznych, bo są zamknięte w swoich ścianach. Za priorytetowy został wskazany również **problem nieprawidłowych więzi, relacji rodzinnych** – dzieci otrzymują za mało wsparcia od swoich rodzin, a także za mało wsparcia w szkole.*

To, co do tej pory zrobiło miasto, instytucje pomocy, aby walczyć ze wskazywanymi problemami oraz te zadania, które powinny zostać wdrożone, to:

- **Rozwój usług opiekuńczych.**
- **Realizacja projektów, które mają na celu aktywizację osób niepełnosprawnych, starszych czy samotnych.**
- **Wspieranie organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla seniorów.**
- **Dobrze funkcjonujący system rodzin zastępczych i wsparcia dla rodzin** np. porady psychologiczno-pedagogiczne.
- **Współpraca między instytucjami.**
- **Poprawa infrastruktury w mieście** – tworzenie miejsc do rekreacji, do wypoczynku.
- **Wydarzenia i imprezy w mieście** – o charakterze kulturalnym, sportowym.
- **Mocne wsparcie III sektora** – wsparcie finansowe.
- **W planach także pisanie różnych wniosków o projekty unijne,**
- **oraz powiększenie zespołu asystentów rodzinnych.**

Tabela nr 36. Podsumowanie obszaru pomoc społeczna

LP	Jakie problemy wskazuje respondent?	Które problemy są najważniejsze?	Co można zrobić, aby przeciwdziałać problemom /co instytucja robi w tym kierunku?
1	<ul style="list-style-type: none"> • Opieka zdrowotna • Bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodzin • Problem opieki nad osobami starszymi • Słabe relacje, więzi rodzinne • Problem dopalaczy • Brak odpowiednio wykształconej kadry 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc osobom starszym lub niepełnosprawnym 2. Problem nieprawidłowych więzi, relacji rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług opiekuńczych • Realizacja projektów, które mają na celu aktywizację osób niepełnosprawnych, starszych czy samotnych • Wspieranie organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla seniorów • Dobrze funkcjonujący system rodzin zastępczych i wsparcia dla rodzin • Współpraca między instytucjami • Poprawa infrastruktury w mieście • Wydarzenia i imprezy w mieście • Mocne wsparcie III sektora • W planach także pisanie różnych wniosków o projekty unijne • Oraz powiększenie zespołu asystentów rodzinnych

6. Spis ilustracji

6.1..... T **abele**

Tabela nr 1. Podsumowanie badanych obszarów.....	13
Tabela nr 2. Samoocena stanu zdrowia respondentów (N=500) w zależności od wieku ..	21
Tabela nr 3. Stosunek respondentów do osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500) w zależności od wieku	22
Tabela nr 4. Preferencje działań w celu poprawy sytuacji osób ubogich (N=500) w zależności od wieku	24
Tabela nr 5. Definicja przemocy fizycznej (N=500)	26
Tabela nr 6. Definicja przemocy psychicznej (N=500)	26
Tabela nr 7. Częstość obserwacji przemocy w otoczeniu respondentów (N=128) w zależności od wieku	29
Tabela nr 8. Osoby, wobec których respondenci dopuszczali się aktów przemocy (N=100) ze względu na płeć	31
Tabela nr 9. Ocena poziomu bezpieczeństwa w Lesznie (N=500) w zależności od płci....	34
Tabela nr 10. Najbardziej niebezpieczne tereny w okolicach respondentów (N=500) – TOP 10.....	34
Tabela nr 11. Preferowane działania, które należałyby podjąć na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych w Lesznie (N=500) w zależności od wieku.....	37
Tabela nr 12. Preferowane działania, które należałyby podjąć na rzecz rozwiązania problemu bezdomności w Lesznie (N=296) w zależności od wieku	39
Tabela nr 13. Zamieszkanie osób pochodzenia romskiego w okolicy respondenta (N=500) w zależności od płci	41
Tabela nr 14. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500) w zależności od płci ..	42
Tabela nr 15. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500) w zależności od wieku	42
Tabela nr 16. Częstość spożywania alkoholu (N=286) w zależności od płci.....	43
Tabela nr 17. Częstość spożywania alkoholu (N=286) w zależności od wieku	43
Tabela nr 18. Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku.....	45
Tabela nr 19. Zażywanie narkotyków, substancji psychoaktywnych (N=500) w zależności od wieku	46
Tabela nr 20. Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku.....	48
Tabela nr 21. Obecność osoby uzależnionej od nikotyny w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500) w zależności od wieku.....	50
Tabela nr 22. Uczestnictwo w poszczególnych grach losowych, loteriach podczas ostatnich 12 miesięcy (N=500)	50
Tabela nr 23. Opinia na temat wystarczającego wsparcia dla osób z różnego rodzaju problemami np. przemocą, uzależnieniami, niepełnosprawnością, bezdomnością, starością (N=500) w zależności od płci	55
Tabela nr 24. Propozycje wsparcia dla osób potrzebujących – TOP 10 (N=170)	56
Tabela nr 25. Opinia na temat miejsca zamieszkania – TOP 10 (N=500).....	58
Tabela nr 26. Rozważane miejsca przeprowadzki – TOP 10 (N=82).....	59
Tabela nr 27. Sugerowane działania mające wpływ na częstsze odwiedzanie centrum miasta – TOP 10 (N=500).....	60
Tabela nr 28. Podsumowanie obszaru edukacji	65

Tabela nr 29. Podsumowanie organizacji, instytucji, osób, które zajmują się problemami dzieci i młodzieży	69
Tabela nr 30. Podsumowanie obszaru władze miasta.....	73
Tabela nr 31. Podsumowanie obszaru opieka paliatywna	74
Tabela nr 32. Podsumowanie obszaru dot. uzależnień	76
Tabela nr 33. Podsumowanie dot. bezdomności	77
Tabela nr 34. Podsumowanie obszaru dot. NGO.....	80
Tabela nr 35. Podsumowanie obszaru bezpieczeństwo	83
Tabela nr 36. Podsumowanie obszaru pomoc społeczna	85

6.2. Wykresy

Wykres nr 1. Płeć osób badanych (N=500)	4
Wykres nr 2. Wiek osób badanych (N=500)	5
Wykres nr 3. Wykształcenie osób badanych (N=500)	5
Wykres nr 4. Przynależność do grupy zawodowej osób badanych (N=500)	6
Wykres nr 5. Liczba członków gospodarstwa domowego (N=500)	6
Wykres nr 6. Deklaracja posiadania niepełnoletnich dzieci (N=500)	7
Wykres nr 7. Ocena dostępności opieki zdrowotnej na terenie Leszna (N=500)	19
Wykres nr 8. Ocena jakości świadczonych usług w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Leszna (N=500)	20
Wykres nr 9. Samoocena stanu zdrowia respondentów (N=500)	20
Wykres nr 10. Stosunek respondentów do osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500).....	21
Wykres nr 11. Ocena przystosowania miasta Leszno do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo (N=500)	22
Wykres nr 12. Obecność w najbliższym otoczeniu osób żyjących w ubóstwie, niedojadających (N=500)	23
Wykres nr 13. Ocena sytuacji materialnej respondentów (N=500)	23
Wykres nr 14. Preferencje działań w celu poprawy sytuacji osób ubogich (N=500)	24
Wykres nr 15. Znajomość osób osobiście dotkniętych problemem przemocy w rodzinie (N=500).....	25
Wykres nr 16. Obserwacja form przemocy w Lesznie (N=500)	27
Wykres nr 17. Ofiara obserwowanej przemocy (N=128)	27
Wykres nr 18. Częstość obserwacji przemocy w otoczeniu respondentów (N=128)	29
Wykres nr 19. Akty przemocy, utrata kontroli, której dopuścili się respondenci (N=500)	30
Wykres nr 20. Częstość utraty kontroli (N=100).....	30
Wykres nr 21. Osoby, wobec których respondenci dopuszczali się aktów przemocy (N=100).....	31
Wykres nr 22. Akty przemocy wobec respondentów (N=500).....	32
Wykres nr 23. Częstość aktów przemocy skierowanych wobec respondentów (N=79) ..	33
Wykres nr 24. Agresorzy respondentów (N=79)	33
Wykres nr 25. Ocena poziomu bezpieczeństwa w Lesznie (N=500)	34
Wykres nr 26. Główne bariery uniemożliwiające podjęcie pracy w Lesznie (N=500)	36
Wykres nr 27. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemów osób bezrobotnych w Lesznie (N=500)	37
Wykres nr 28. Częstość widywania osób bezdomnych (N=500)	38

Wykres nr 29. Preferowane działania, które należałoby podjąć na rzecz rozwiązania problemu bezdomności w Lesznie (N=296)	39
Wykres nr 30. Zamieszkanie osób pochodzenia romskiego w okolicy respondenta (N=296).....	41
Wykres nr 31. Akceptacja pomocy ludności romskiej (N=96)	41
Wykres nr 32. Spożywanie alkoholu przez respondentów (N=500).....	42
Wykres nr 33. Częstość spożywania alkoholu (N=286)	43
Wykres nr 34. Wpływ spożywaniu alkoholu na relacje z otoczeniem (N=296)	44
Wykres nr 35. Obecność osoby uzależnionej od alkoholu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)	45
Wykres nr 36. Zażywanie narkotyków, substancji psychoaktywnych (N=500)	46
Wykres nr 37. Częstość sięgania po narkotyki, substancje psychoaktywne (N=14)	47
Wykres nr 38. Wpływ zażywania narkotyków, substancji psychoaktywnych na relacje z otoczeniem (N=14).....	47
Wykres nr 39. Obecność osoby uzależnionej do narkotyków w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)	48
Wykres nr 40. Palenie papierosów wśród respondentów (N=500)	49
Wykres nr 41. Miesięcy koszt palenia papierosów (N=184)	49
Wykres nr 42. Obecność osoby uzależnionej od nikotyny w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)	50
Wykres nr 43. Obecność osoby uzależnionej od hazardu w najbliższym otoczeniu respondenta (N=500)	52
Wykres nr 44. Znajomość oferty miasta skierowanej do osób uzależnionych (konsultacje, pomoc terapeutyczna) (N=500)	53
Wykres nr 45. Preferowane działania na rzecz rozwiązania problemu uzależnień w Lesznie (N=500)	53
Wykres nr 46. Preferowane działania mające na celu poprawę jakości życia w Lesznie (N=500).....	54
Wykres nr 47. Opinia na temat wystarczającego wsparcia dla osób z różnego rodzaju problemami np. przemocą, uzależnieniami, niepełnosprawnością, bezdomnością, starością (N=500)	55
Wykres nr 48. Znajomość organizacji społecznych (pozarządowych) (N=500).....	57
Wykres nr 49. Opinia na temat możliwości działania organizacji pozarządowych w ramach Centrum Aktywności Społecznej (N=500).....	57
Wykres nr 50. Obecność osób w najbliższym otoczeniu respondentów, które działają na rzecz lokalnej społeczności (N=500)	58
Wykres nr 51. Gotowość do wyprowadzki w jakieś inne miejsce w mieście (N=500).....	59

7. Aneks

7.1. Ankieta do badania ilościowego (PAPI / CATI)

Szanowni Państwo,

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o., na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie opracowuje Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Leszno. Jednym z naszych zadań są również badania ankietowe, których celem jest poznanie Państwa opinii na temat problemów, z jakimi zmagają się mieszkańcy Miasta.

Wyniki badania posłużą opracowaniu i wprowadzeniu rozwiązań, będących odpowiedzią na te problemy. W związku z tym, liczymy na Państwa współpracę i szczerze odpowiedzi na pytania ankiety.

Badanie jest całkowicie anonimowe.

ZDROWIE

1. Jak Pan/i ocenia **dostępność** opieki zdrowotnej na terenie Leszna?
 - a. Bardzo duża dostępność
 - b. Dość duża dostępność
 - c. Raczej mała dostępność
 - d. Bardzo mała dostępność
 - e. Trudno powiedzieć

2. Jak Pan/i ocenia **jakość świadczonych usług** w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Leszna?
 - a. Bardzo wysoka
 - b. Dość wysoka
 - c. Raczej niska
 - d. Bardzo niska
 - e. Trudno powiedzieć

3. Jak Pan/i ocenia swój stan zdrowia?
 - a. Bardzo dobrze
 - b. Dobrze
 - c. Raczej słabo
 - d. Bardzo słabo
 - e. Trudno powiedzieć

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

4. Jak Pan/i sądzi, jaki jest stosunek mieszkańców Leszna do osób:

	Pozytywny/przyjazny	Neutralny/obojętny	Negatywny/wrogli
niepełnosprawnych fizycznie	☐	☐	☐
niepełnosprawnych umysłowo	☐	☐	☐

5. Czy w Pana/i opinii miasto Leszno jest przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych:

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
fizycznie (ruchowo)	☐	☐	☐
umysłowo	☐	☐	☐

UBÓSTWO

6. Czy w swoim najbliższym otoczeniu ma Pan/i osoby, które żyją w ubóstwie, nie dojadają?
 - a. Tak
 - b. Nie
 - c. Nie wiem/ Trudno powiedzieć

7. Jak Pan/i ocenia obecną sytuację finansową Pana/i gospodarstwa domowego?
 - a. Od dłuższego czasu nie wystarcza nam na opłacenie podstawowych świadczeń (czynszu, światła itp.).
 - b. Czasami nie wystarcza nam na opłacenie podstawowych świadczeń (czynszu, światła itp.).
 - c. Wystarcza nam na bieżące wydatki.
 - d. Co jakiś czas możemy sobie pozwolić na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb.
 - e. Co miesiąc możemy sobie pozwolić na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb.

8. Jakie działania Pana/i zdaniem, należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób ubogich? Proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi.

- a. Tworzenie miejsc pracy
- b. Zwiększanie nakładów finansowe na zasiłki
- c. Rozszerzenie pomocy rzeczowej dla najuboższych
- d. Umożliwianie poszerzenia/zdobycia nowych kwalifikacji/umiejętności zawodowych
- e. Pomoc dla dzieci i młodzieży w zakresie zwiększania dostępu do edukacji
- f. Inne (jakie?)

PRZEMOC

9. Czy zna Pan/i osobiście osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie?

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem/ Trudno powiedzieć

10. Czym według Pana/i jest przemoc fizyczna?

	Tak	Nie	To zależy/trudno powiedzieć
Klaps dany dziecku w przypadku złego zachowania	☐	☐	☐
Zamykanie kogoś w pokoju	☐	☐	☐
Groźby użycia siły	☐	☐	☐
Gwałt	☐	☐	☐
Pobicie	☐	☐	☐
Ograniczenie dostępu do jedzenia	☐	☐	☐

11. Czym według Pana/i jest przemoc psychiczna?

	Tak	Nie	To zależy/trudno powiedzieć
Krzyczenie na kogoś	☐	☐	☐
Rzucenie obelgi na kogoś	☐	☐	☐
Wywieranie presji	☐	☐	☐
Szantaż emocjonalny	☐	☐	☐
Nakłanianie kogoś by postąpił zgodnie z naszą wolą.	☐	☐	☐
Groźby pozbawiania środków do życia	☐	☐	☐

12. Czy zaobserwował/ała Pan/i takie formy przemocy w Lesznie?

- a. Tak
- b. Nie → *przejdź do pytania 13.*
- c. Trudno powiedzieć → *przejdź do pytania 13.*

12a. Jeśli tak to wobec kogo? (możliwa więcej niż jedna odpowiedź)

- a. Mnie samego → *jeśli tak to jaka była to forma przemocy?*
- b. Dziecka → *jeśli tak to jaka była to forma przemocy?*
- c. Kobiety → *jeśli tak to jaka była to forma?*
- d. Mężczyzny → *jeśli tak to jaka była to forma?*
- e. Osoby starszej → *jeśli tak to jaka była to forma?*
- f. Osoby niepełnosprawnej → *jeśli tak to jaka była to forma?*
- g. Trudno powiedzieć

12b. Jak często zdarza się Panu/i zaobserwować przemoc w swoim otoczeniu?

- a. Już się nie zdarza
- b. Zdarzyło się raz
- c. Zdarza się czasami
- d. Zdarza się notorycznie
- e. Trudno powiedzieć

13. Czy zdarzyło się Panu/i stracić panowanie nad sobą i: (możliwa więcej niż jedna odpowiedź)

- a. Uderzyć kogoś → *jeśli tak, to kogo?*
- b. Zwymyślać kogoś
- c. Ukarać kogoś za złe postępowanie
- d. Przymusić kogoś siłą do zrobienia czegoś po Pana/i myśli

- e. Straszyć kogoś
- f. Żadne z powyższych → *przejdź do pytania 14.*

13a. Jeśli zdarzyła się Panu/i któraś z powyższych sytuacji, to jak często się zdarza?

- a. Już się nie zdarza.
- b. Zdarzyło się raz
- c. Zdarza się czasami.
- d. Zdarza się notorycznie.
- e. Trudno powiedzieć.

13b. Wobec kogo najczęściej dopuszcza się, bądź dopuszczal się Pan/i takich zachowań?

- a. Własne dzieci
- b. Małżonek/małżonka – partner/partnerka
- c. Rodzice
- d. Inni krewni
- e. Znajomi
- f. Inne osoby, jakie?

14. Czy zdarzyło się Panu/i w przeciągu ostatnich 3 lat, że ktoś: (możliwa więcej niż jedna odpowiedź)

- a. Pana/Panią uderzył → *Jeśli tak, kto to był?*
- b. Zwymyślał Pana/ią
- c. Ukarzał Pana/ią za złe postępowanie
- d. Przymuszał Pana/ią do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli
- e. Straszył Pana/ią
- f. Nękał Pana/ią w różnych formach
- g. Upokarzał publicznie Pana/ią w różnych formach
- h. Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli
- i. Zastosował inne formy przemocy, jakie?
- j. Żadne z powyższych → *przejdź do pytania 15.*

14a. Jeśli zdarzyła się Panu/i któraś, bądź któreś z powyższych sytuacji to jak często się ona zdarza, one zdarzają?

- a. Już się nie zdarza.
- b. Zdarzyło się raz
- c. Zdarza się czasami.
- d. Zdarza się notorycznie.
- e. Trudno powiedzieć

14b. Kto najczęściej dopuszcza się, bądź dopuszczal się takich zachowań wobec Pana/i?

- a. Własne dzieci
- b. Małżonek/małżonka – partner/partnerka
- c. Rodzice
- d. Inni krewni
- e. Znajomi
- f. Inne osoby, jakie?

PRZESTĘPCZOŚĆ

15. Jak oceniłby,/aby Pan/i poziom bezpieczeństwa w Lesznie?

- a. Bardzo bezpiecznie
- b. Raczej bezpiecznie
- c. Raczej niebezpiecznie
- d. Bardzo niebezpiecznie

15a. Proszę wskazać najbardziej niebezpieczne w Pana/ okolicy? Z jakiego powodu jest ono niebezpieczne?

.....

RYNEK PRACY

16. Co jest Pana/i zdaniem główną barierą w podjęciu pracy w Lesznie? Proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi.

- a. Brak miejsc pracy.
- b. Bierność osób pozostających bez pracy.
- c. Brak przygotowania zawodowego.
- d. Brak wiedzy i znajomości w zakresie aktywnego poszukiwania pracy.
- e. Niedostosowanie oferty edukacyjnej dla aktualnych potrzeb rynku pracy.
- f. Brak faktycznej motywacji podjęcia pracy.
- g. Inne – jakie?

17. Jakie według Pana/i należałyby podjąć działania na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych w Lesznie? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

- a. Organizacja kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji.
- b. Zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia.
- c. Organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych.
- d. Dofinansowanie samozatrudnienia.
- e. Zwiększanie kwot zasiłków dla bezrobotnych i wydłużenie okresu ich przyznawania.
- f. Zwiększenie kwot zasiłków z pomocy społecznej.
- g. Działalność podmiotów ekonomii społecznej.
- h. Inne – jakie?

18. Jak często widuje Pan/i w Lesznie osoby bezdomne?

- a. Bardzo często
- b. Dość często
- c. Dość rzadko
- d. Bardzo rzadko
- e. W ogóle nie widuję → *przejdź do pytania 22.*

19. Jakie według Pana/i należałyby podjąć działania na rzecz rozwiązywania problemu bezdomności w Lesznie? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

- a. Zapewnienie noclegu i jednego gorącego posiłku
- b. Zapewnienie całodobowego schronienia z pełnym wyżywieniem
- c. Udzielanie wsparcia finansowego
- d. Udzielanie wsparcia rzeczowego (np. odzież)
- e. Pomoc w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych
- f. Pomoc w zakresie szkolenia zawodowego
- g. Pomoc w zakresie pozyskania zatrudnienia
- h. Działania inne np. kulturalne, edukacyjne, praca ze streetworkerami
- i. Nie powinno się udzielać pomocy bezdomnym
- j. Inne – jakie?

19a. Czy w okolicy Pana/i miejsca zamieszkania są osoby pochodzenia romskiego?

- a. Tak
- b. Nie

19b. Czy takim osobom należałyby w jakiś sposób pomagać?

- a. Tak, w jaki sposób?
- b. Nie

UZALEŻNIENIA

20. Czy spożywa Pan/i alkohol?

- a. Tak
- b. Nie → *przejdź do pytania 24.*

23a. Jak często spożywa Pan/i napój zawierający alkohol (np. piwo, wódkę, wino itp.)?

- a. Codziennie
- b. Kilka razy w tygodniu
- c. Kilka razy w miesiącu
- d. Kilka razy w roku
- e. Trudno powiedzieć

21. Czy spożywanie alkoholu ma wpływ na Pana/i relacje z otoczeniem?

- a. Nie ma większego wpływu
- b. Popadam w konflikty z rodziną
- c. Popadam w konflikty ze znajomymi
- d. Mam problemy w pracy
- e. Popadłem w konflikt z prawem
- f. Nie wiem/trudno powiedzieć

22. Czy w Pana/i najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od alkoholu?

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć

23. Czy zażywa Pan/i narkotyki, substancje psychoaktywne?

- a. Tak
- b. Nie → *przejdź do pytania 25.*

23a. Jak często zażywa Pan/i narkotyki, substancje psychoaktywne?

- a. Codziennie
- b. Kilka razy w tygodniu
- c. Kilka razy w miesiącu
- d. Kilka razy w roku
- e. Trudno powiedzieć

24. Czy zażywanie narkotyków ma wpływ na Pana/i relacje z otoczeniem?

- a. Nie ma większego wpływu
- b. Popadam w konflikty z rodziną
- c. Popadam w konflikty ze znajomymi
- d. Mam problemy w pracy
- e. Popadłem w konflikt z prawem
- f. Nie wiem/trudno powiedzieć

25. Czy w Pana/i najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od narkotyków?

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć

26. Czy pali Pan/i papierosy?

- a. Tak
- b. Nie → *przejdź do pytania 30.*

27. Ile miesięcznie wydaje Pan/i na papierosy?

- a. Do 10 zł
- b. Od 11 do 50 zł
- c. Od 51 do 100 zł
- d. Więcej niż 100 zł

28. Czy w Pana/i najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od nikotyny?

- a. Tak
- b. Nie
- c.

29. Jak często w czasie ostatnich 12 miesięcy uczestniczył/a Pan/i w grach losowych lub loteriach, gdzie można wygrać pieniądze?

	kilk a razy w rok u	kilka razy w miesiąc u	kilka razy w tygodni u	zazwyczaj w każdy weekend	codziennie	nie sięgałem/a m w ogóle w czasie ostatnich 12 miesięcy	Nigdy nie grałem / am
Gra w lotto	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gra na automatach	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gra w kasynie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uczestnictwo w loterii poprzez wysyłanie sms	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gra w Internecie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zakłady bukmacherskie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30. Czy w Pana/i najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od hazardu?

- a. Tak
b. Nie

31. Czy znana jest Panu/i oferta miasta skierowana do osób uzależnionych (konsultacje, pomoc terapeutyczna)?

- a. Tak
b. Nie

32. Jakie według Pana/i należałoby podjąć działania na rzecz rozwiązywania problemu uzależnień w Lesznie? Proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi.

- a. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.
b. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem uzależnienia (pomoc psychologiczna, prawna, materialna).
c. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.
d. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień.
e. Zwiększenie działań profilaktycznych.
f. Inne – jakie?

POZOSTAŁE ZAGADNIENIA

33. Jakie zadania Pana/i zdaniem są w obecnej chwili najbardziej potrzebne, w celu poprawy jakości życia mieszkańców Leszna? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

- a. Zahamowanie bezrobocia, tworzenie nowych miejsc pracy
b. Ochrona mieszkańców przed przestępczością
c. Zapewnienie pomocy socjalnej osobom ubogim
d. Zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji
e. Zwiększenie liczby mieszkań dla osób najuboższych
f. Zwiększenie liczby mieszkań dla osób bezdomnych
g. Profilaktyka uzależnień – stworzenie młodzieży atrakcyjnych warunków bezpiecznego spędzania czasu wolnego, propagowanie wiedzy nt. skutków uzależnień
h. Objęcie pomocą rodzin bezradnych wychowawczo

i. Inne – jakie?

34. Czy Pani/Pana zdaniem osoby z różnego rodzaju problemami np. przemoc, uzależnienie, niepełnosprawność, bezdomność, osoby starsze itp. mają zapewnione wystarczające wsparcie?

- a. Zdecydowanie tak – przejdź do metryczki
- b. Raczej tak – przejdź do metryczki
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć
- d. Raczej nie – przejdź do pyt. 35
- e. Zdecydowanie nie – przejdź do pyt. 35

35. A jakie wsparcie powinny mieć zapewnione?

.....

36. Czy zna Pan/i jakieś organizacje społeczne (pozarządowe)?

- a. Tak
- b. Nie

37. Czy organizacje pozarządowe powinny mieć możliwość działania w ramach Centrum Aktywności Społecznej?

- a. Tak
- b. Nie

38. A czy zna Pan/i w swoim otoczeniu osoby, które dużo działają na rzecz lokalnej społeczności?

- a. Tak
- b. Nie

39. Proszę powiedzieć, jak mieszka się Panu/i w obecnym miejscu zamieszkania? Czy występują jakieś problemy?

.....
.....

40. A czy byłby/łaby Pan skłonny przeprowadzić się w jakieś inne miejsce w mieście?

- a. Tak, jakie to byłoby miejsce?
- b. Nie

41. Co musiałyby się dziać w centrum miasta, by chciałby/łaby je Pan/i częściej odwiedzać?

.....
.....

METRYCZKA

- **Płeć:**
 - a. Kobieta
 - b. Mężczyzna
- **Wiek:**
 - a. 18-24 lata
 - b. 25-34 lata
 - c. 35-44 lata
 - d. 45-54 lata
 - e. 55-64 lata
 - f. 65 lat i więcej
- **Wykształcenie:**
 - a. Podstawowe lub niższe
- **Grupa zawodowa:**
 - a. Uczeń, student
 - b. Robotnik, pracownik fizyczny
 - c. Urzędnik, pracownik administracji
 - d. Menadżer, specjalista, nauczyciel
 - e. Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)
 - f. Emeryt, rencista
 - g. Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik
 - h. Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)
 - i. Gospodyni domowa
 - j. Obecnie bezrobotny

- b. Gimnazjalne
- c. Zawodowe
- d. Średnie
- e. Wyższe

- **Liczba członków gospodarstwa domowego:**
 - a. 1 osoba (ja)
 - b. 2 osoby
 - c. 3 osoby
 - d. 4 osoby
 - e. Więcej niż 4 osoby
- **Czy w gospodarstwie domowym są dzieci (poniżej 18. roku życia)**
 - a. Tak – ile?
 - b. Nie

7.2. Scenariusz do badania jakościowego (IDI / TDI)

UWAGA DLA MODERATORA: Proszę upewnić się w jakich obszarach życia społecznego pracuje/prowadzi działalność respondent i na tych obszarach się skupić. Zależy nam aby jego odpowiedzi i opinie wynikały z rzeczywistego doświadczenia i znajomości zagadnienia, a nie z przekonania, że wypada mu wypowiedzieć się na każdy temat. Jednak, jeżeli sam będzie chciał rozmawiać również o obszarach, z którymi nie jest związany, ma oczywiście taką możliwość.

WSTĘP:

Szanowni Państwo,

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o., na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie, przeprowadzają badanie którego celem jest zidentyfikowanie problemów, z jakimi zmagają się mieszkańcy Miasta.

Wyniki badania posłużą pracom nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Leszno na lata 2017-2023. W związku z tym, liczymy na Państwa współpracę.

1. Który z obszarów życia społecznego jest Panu/i najbliższy, z uwagi na Pana/i pracę zawodową czy prowadzoną działalność? (gdy respondent się zawaha, moderator podpowie, np. edukacja, rynek pracy, zdrowie itp.)
2. Jak w takim razie oceniłby/aby Pan/i „kondycję” miasta Leszno z punktu widzenia ... (tu moderator uzupełni nawiązując do odpowiedzi na pytanie 1.)? Z jakimi problemami spotykają się władze miasta i jego mieszkańcy?
3. Jakie inne problemy społeczne dotyczą miasta Leszno? (gdy respondent się zawaha, moderator podpowie: przemoc, uzależnienia, przestępczość, ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe itp.) Jaka jest ich skala? Z czego mogą wynikać? Jakich grup społecznych dotyczą? (moderator każdy z problemów omówi osobno)
4. Które problemy są najpilniejsze, wymagają najszybszej interwencji miasta?
5. Czy zna Pan/i działania podejmowane przez władze miasta w celu eliminacji/minimalizowania tych problemów? Jeśli tak, to jak by je Pan/i oceniał/a? Na czym polegają i czy są wystarczające? Jakich skutecznych działań brakuje?
6. Czy Pan/i lub organizacja/instytucja w której Pan/i działa, podejmuje jakieś działania mające na celu podniesienie jakości życia mieszkańców Leszna? Jeśli tak, to jakie? Jak ocenia Pan/i ich skuteczność?
7. Jakie według Pana/i czynniki utrudniają skuteczną realizację tych działań?

8. Jakie według Pana/i czynniki mogą ułatwić i zwiększyć skuteczność tych działań?
9. Jakie działania Państwo planują?

Podziękowanie za poświęcony czas